Основите на езотеризма

Рудолф Щайнер

GA 93a

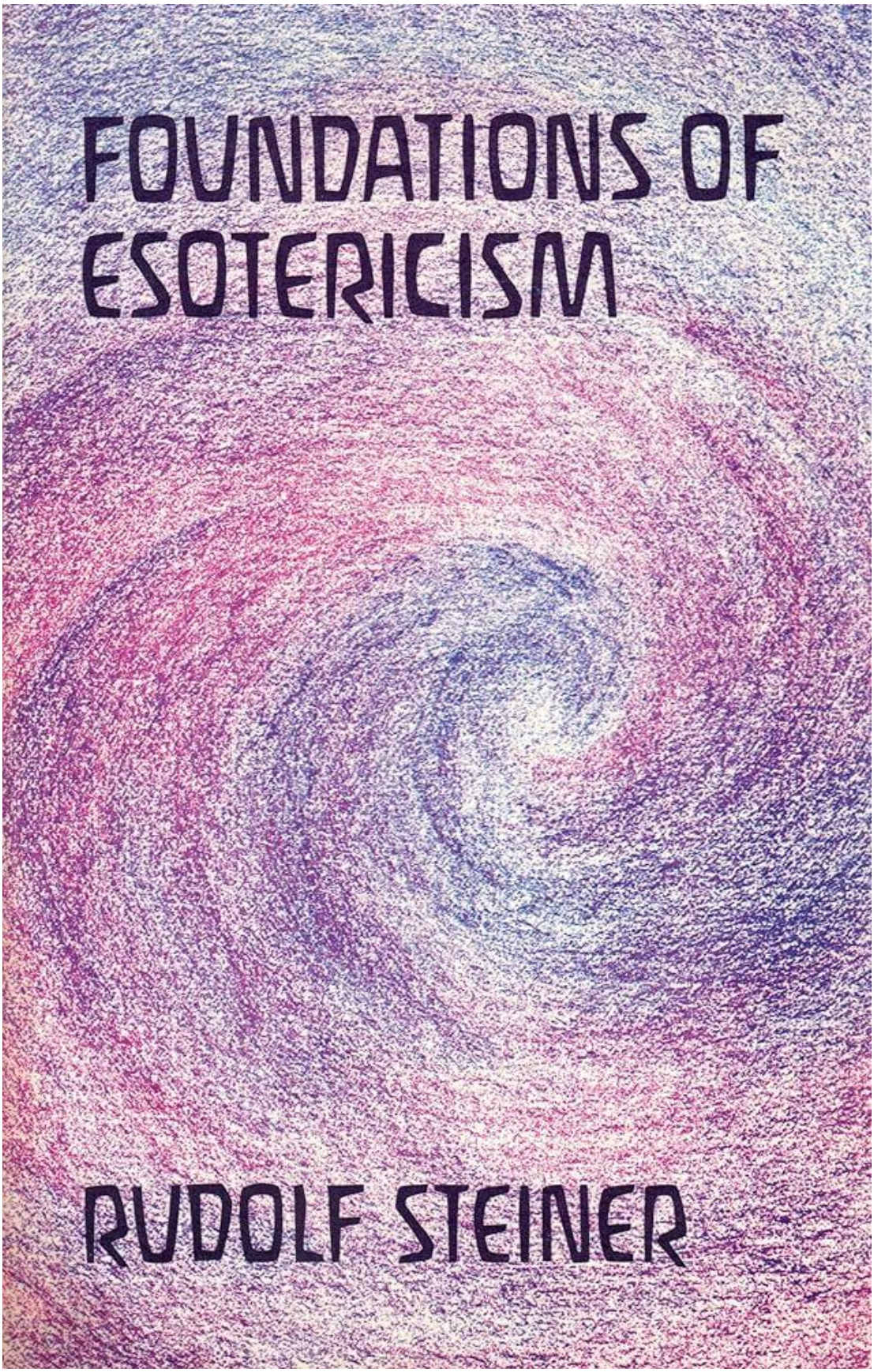
FOUNDATIONS OF
ESOTERICISM
RUDOLF STEINER

Уводни бележки от редактора

Предговор за преводачи

Лекция I 26 септември 1905 г.

Значение на символа на змията. Безгръбначни и гръбначни животни — Система на слънчевия сплит и гръбначния мозък. Вътрешно изучаване на човека с помощта на огъня Кундалини. Дванадесет етапа на съзнание: седем принадлежащи на човека, пет на творческите богове. Дванадесетте апостоли като дванадесетте Христо-проникнати етапа на съзнание.

Лекция II 27 септември 1905 г.

Дейност, мъдрост, воля: три водещи понятия в езотеризма. Живот след смъртта. Появата на Пазителя на Прага като Двойник. Значението на Христовата смърт на изкуплението. Влиянието на Улфила върху немския език. Хаосът на дейността на Запада и спокойствието на мъдростта на Изтока.

Лекция III 28 септември 1905 г.

Етапи на съзнанието в трите царства на Природата и Човека. Растителният свят като сетивен орган на Земята. Органът за ориентация в корена на растението и съответстващият орган за ориентация в човешкото ухо. Кръстът като символ на еволюцията на посоката у човека, животното и растението. Съзнанието на растенията на Менталния план; това на чувствителните растения, идиотите и животните на Астралния план, на минералите на Висшия Ментален план. Човешкото съзнание на Физически план и неговото развитие до по-висши етапи. Загадката на Сфинкса като индикация за бъдещата форма на човека.

Лекция IV 29 септември 1905 г.

Съзнанието на пчелите и мравките. Алхимия и философският камък. Връзка между царствата на природата. Същество на човека в бъдещето.

Лекция V 30 септември 1905 г.

Състоянията на телата: твърдо, течно, газообразно; четирите вида етер: топлина, светлина, химичен и жизнен етер и техният живот на седемте плана. Връзка между пасивните и активните органи: ухо и реч, т.е. ларинкс; сърце и хипофизна жлеза (хипофиза); око и епифизна жлеза (епифиза). Развитието на хипофизата в активен топлинен орган, епифизата в активен орган на зрението. Толстой. Улфила.

Лекция VI 1 октомври 1905 г.

Разликата между възприемчиви и творчески същества във връзка с последователността от седем етапа на битието на Блаватска, към които принадлежи човекът: 1. възприемчиви елементарни същества; 2. човекът като

възприемчиво и творческо междинно същество; 3. „чистият човек“ от предлемурийската епоха: Адам Кадмон и развитието на топлокръвните и студенокръвните животни; 4. Бодхисатви: човешки същества, които са станали творчески с цел регулиране на непрекъснатостта на еволюцията; 5. Нирманакаи: творчески същества, простиращи се отвъд Земята, които са способни да внесат нови импулси в земната еволюция; 6. Питри (Бащи): същества, способни да се жертват; 7. Самите богове. Сърце и жлъчка.

Лекция VII **2 октомври 1905 г.**

Развитие на съществата на Старата Луна. Луна — Космос на Мъдростта. Йехова, ранг на йерархиите. Преход от Старата Луна към Земята. Начало на човешките превъплъщения: съюз на два различни вида същества (духовна и физическа част), водещ до раждане и смърт; степента на баланс в постепенното взаимно адаптиране на духовната и физическата част. Минало и бъдещо развитие на речта във връзка със съзнанието, живота и формата.

Лекция VIII **3 октомври 1905 г.**

Прераждане, развитие на цивилизацията и зодиака. Християнство и учение за прераждането. Вода или пиене на вино във връзка с познанието за прераждането. Трапистките ордени. Августинското учение за предопределението.

Лекция IX **4 октомври 1905 г.**

Физическото тяло като най-старата и най-съвършена част от четиричленния човешки организъм. Самосъзнание и сетивно наблюдение. Седемте сетива във връзка със седемте плана и състояния на субстанцията. Природата на бъдещия Юпитер като резултат от мислите, чувствата и волевите импулси на съвременния човек. Материализъм, кармичен резултат от по-ранни идеалистични периоди. Основаването на градовете и сагата за Лоенгрин. Причини за болестите.

Лекция X **5 октомври 1905 г.**

Формирането на етерното тяло като противоположност на физическото тяло: женското етерно тяло на мъжа и мъжкото етерно тяло на жената. Формите и цветовете на астралното тяло и неговата обвивка: ауричното яйце. Развитието на човешкото аурично яйце чрез седем условия на формата на земята. Членуването на човешкото аурично яйце. Индивидуализираната астрална светлина. Четене в Акаша.

Лекция XI **6 октомври 1905 г.**

Участието на човека във физическия, астралния и менталния свят. Развитието на самосъзнанието по време на спускането към физическия план. Повторното изкачване към по-висшите планове чрез обучение към безкористност в желанията и мислите. Възможността за развитие към свобода на физическия план. Действие и реакция като техника на кармата.

Лекция дванадесета 7 октомври 1905 г.

Произходът на физическото тяло. Огънят Кундалини като средство за изследване на окултната анатомия. Работата на Дева-силите върху телесните обвивки и постепенното им разхлабване чрез егото. Действието на Девите в живота след смъртта. Пребиваване в Девачан и повторно въплъщение. Живот след смъртта в случай на самоубийство и смърт чрез насилие.

Лекция XIII 8 октомври 1905 г.

Дионисий Ареопагит и неговото учение за боговете. Структурата на Църквата, външен образ на вътрешното йерархично подреждане на света. Промяна във формите на флората, фауната и минералното царство чрез дейността на човека след смъртта. Дейността и природата на Девите и Планетарните Духове.

Лекция XIV 9 октомври 1905 г.

Пребиваването на човека в Девачан между смъртта и новото раждане. Формирането на деваканските органи на Земята чрез духовна дейност и душевни взаимоотношения (Живот в групите). Физическият свят като свят на причините, Девачан като свят на следствията. Три етапа на ученичество. Осмата сфера. Дванадесетте Нидани или сили на Кармата.

Лекция XV 10 октомври 1905 г.

Импулсът, даден чрез розенкройцерите на европейската история от 14-ти век до времето на Френската революция. В розенкройцерските училища се е преподавала основна теософия. Трите основни понятия - Мъдрост, Красота, Сила, във връзка с трансформацията на минералното, растителното и животинското царство. Дванадесетте сили на Кармата (Нидани).

Лекция XVI 11 октомври 1905 г.

Как Кармата действа във връзка с дела, думи и мисли. Противоположността на Кармата: сътворение от нищото. Преживяването на Нирвана.

XVII лекция — 12 октомври 1905 г.

Трите етапа на мисловния живот: абстрактни мисли, въображение и интуиция. Отец, Син (Слово) и Свети Дух или Първи, Втори, Трети Логос — Карма и петте Скандхи.

Лекция XVIII — 16 октомври 1905 г.

Човешките същества от Атлантската и Лемурийската епоха. Двойният произход на човешката природа и техният съюз в Лемурийската епоха. Осмата сфера. Двойната структура на физическото, етерното и астралното тяло на съвременния човек.

Лекция XIX — 17 октомври 1905 г.

Някои видове Елементални Същества в Астралния Свят — Асурични Същества — Йехова като Бог на низходящия Кама-принцип; Христос, възходящият Будхи-принцип — Черна и Бяла Магия. Естествени и индуцирани Елементални Същества.

Лекция XX — 18 октомври 1905 г.

Същества и преживявания в Астралния свят. Черна и бяла магия. Необходимост от стриктно обучение за формиране на преценки за Астралния свят. Техника на прераждането. Таблото на спомените непосредствено след смъртта и видението за бъдещето, предшестващо ново раждане.

Лекция XXI — 19 октомври 1905 г.

Техниката на прераждането: законът за ефекта и контра-ефекта във връзка с действия, чувства и мисли. Необходимостта от артистична дейност в теософския живот. Преминаването през Астралния и Деваханичния свят в живота след смъртта и подготовката за следващия земен живот.

Лекция XXII — 24 октомври 1905 г.

Проблемът на смъртта като въпрос на съзнанието. Дуалността: вътрешно ядро на битието (Монада) и физическо-астрален човек; техните различни форми на развитие до обединението им в Лемурийската епоха. Началото на Кармата. Мъдрост, Красота, Сила като отражение на Манас, Будхи и Атма.

Лекция XXIII — 25 октомври 1905 г.

Оплодяване с Духа (Монада) в Лемурийската епоха. Предишните етапи на Земната еволюция: Старият Сатурн, Слънцето и Луната. Слънчевите и Лунните предци на човека. Противопоставяне между намеренията на Йехова и Луциферическия принцип. Възникването на двата пола, както и на раждането и смъртта. Променящата се посока на земната ос. Възникване на първичната (Ур) Карма. Конфликт между Йехова и Луцифер. Християнството и учението за Прераждането и Кармата.

Лекция XXIV 26 октомври 1905 г.

Обзор на еволюцията на Земята I: Раси, глобуси, кръгове.

Лекция XXV 27 октомври 1905 г.

Преглед на еволюцията на Земята II: Планети или състояния на съзнанието, Кръгове или елементарни царства, Сфери или състояния на формата; в християнската терминология: Сила, Царство и Слава.

Лекция XXVI 28 октомври 1905 г.

Преглед на еволюцията на Земята III: Четвъртият Земен кръг. Разделяне на Слънцето и Луната. Съединението на човешкото астрално тяло с Монадата. Намесата на импулса на Луциферическите Същества и битката между Йехова и Луцифер. Елементарни същества в Атлантската епоха. Произходът на металите. Имената на дните от седмицата и тяхната връзка с планетарната еволюция на Земята.

Лекция XXVII 30 октомври 1905 г.

Трите Логоса, или Форма, Живот и Съзнание (Създаване от Нищо) като три етапа на еволюция. Елементарни Същества и възникването на Астрални Същества чрез физическите дела на човека.

Лекция XXVIII 31 октомври 1905 г.

Сетивата във връзка с различните етери. Връзка между микрокосмоса и макрокосмоса. Развитието на различните етапи на съзнанието през епохите на Следатлантската епоха.

Лекция XXIX 3 ноември 1905 г.

Кармични връзки във взаимоотношенията на народите. Болести, свързани с определени времена и народи. Класова опозиция и национален морал. Битката на Михаил срещу Бога Мамон през седемдесетте години на деветнадесети век. Войната на всички срещу всички и нейното лекарство в основния принцип на братството.

Произходът на кислорода, дишането. Връзката на свободата с раждането, смъртта и болестта. Произход на треската. Загадката на Сфинкса, тайна на бъдещето.

Лекция XXX 4 ноември 1905 г.

Развитие на различните форми на хранене; произход и значение на пиенето на вино. Социалният аспект на Запада и Изтока по отношение на производството и потреблението.

Лекция XXXI 5 ноември 1905 г.

Относно Старата Атлантида и формирането на Петата коренна раса или следатлантската епоха. Развитието на следатлантската епоха чрез индийската, персийската, халдейската и европейската цивилизации. Съвременен материализъм. Подготовка за нова цивилизация - задача на Централна Европа.

Схематичен преглед на етапите на световната еволюция

Допълнителни диаграми на еволюцията

Речник на индийско-теософските термини

В тези лекции Щайнер говори пред малка група активни членове на Теософското общество в Берлин. Той представя обхват от окултни знания, включително фазите на планетарната еволюция, планетарните влияния, царствата на природата, различни митове и символи, човешките физически и духовни органи, болести, прераждане и много други. Включени са неочаквани прозрения за специфични феномени като динозаври, бактерии, радиация, Сфинксът и масонството.
Бележки от езотеричен курс под формата на тридесет и една лекции от Рудолф Щайнер: изнесени между 26 септември и 5 ноември 1905 г. в Берлин. Това издание е преведено от Вера и Джудит Комптън-Бърнет от бележки, непреработени от лектора. В пълното издание на произведенията на Рудолф Щайнер томът, съдържащ оригиналния немски език, е озаглавен: „ *Grundelemente der Esoterik*“ , № 93a в Биографичния обзор.

Уводни бележки от редактора

В автобиографията си „Пътят на моя живот“ Рудолф Щайнер описва как в началото на века е бил помолен да изнесе теософски лекции за това, което по това време е бил много малък теософски кръг в Берлин. Той казва, че е готов да го направи, но подчертава, че ще може да говори само за това, което живее в него като Духовна наука. Първият му курс от лекции, изнесени през зимата на 1900/01 г., е публикуван по молба на кръга, компресиран в книжна форма, под заглавието „Мистицизъм в зората на модерната епоха“. Тъй като резултатите от собственото му духовно познание, съдържащи се в него, са били приети в Общото теософско общество, „вече няма причина да се въздържам от това да представя това духовно познание *по свой начин* пред теософската публика, която по това време е била единствената, която е навлизала с готовност в тези духовни въпроси. Не съм бил обвързан от никакъв сектантски догматизъм; аз си останах някой, който е говорил свободно това, което е смятал, че е способен да говори изцяло в съответствие с това, което самият той е преживявал като свят на духа“.

През следващата зима – 1901/02 г. – последва втора поредица от лекции, публикувана през лятото на 1902 г. под формата на книга под заглавие „Християнството като мистичен факт“. Веднага след това беше основана Немската секция на Теософското общество с Рудолф Щайнер като генерален секретар. Там „аз успях да разгърна антропософската си дейност пред все по-голяма публика. *Никой не се съмняваше, че* в Теософското общество ще представя само резултатите от това, което съм видял в собствените си духовни изследвания.“

Това е началото на все по-интензивна дейност в сферата на духовно-научните лекции. През юни 1903 г. излиза първият брой на „Луцифер“ (по-късно „Луцифер-Гнозис“), „Списание за душевния живот и духовната култура Теософия“. През пролетта на 1904 г. се появява фундаменталният труд „Теософия – въведение в свръхсетивното светознание и човешката съдба“. Веднага след това в „Луцифер“ следва описанието на пътя на обучението в статиите „Как да се постигне познание за висшите светове“ и представянето на духовно-научна космология в статията „От Акашовата хроника“. (На английски – Космическа памет.)

Така немската секция на Теософското общество постепенно се изгражда от Рудолф Щайнер и неговата най-близка сътрудничка Мари фон Сиверс, по-късно Мари Щайнер, в широкообхватно, централноевропейско, духовно-научно движение. От самото начало това *антропософско учение,* представено от Рудолф Щайнер, по-късно, поради вътрешни трудности, придобива самостоятелно съществуване като Антропософско общество.

По времето, когато Рудолф Щайнер изнася лекционния курс, озаглавен „Основи на езотеризма“, който сега за първи път се появява като книга, произведението е все още в начален етап на своето развитие. Затова Рудолф Щайнер винаги е използвал

изразите „теософия“ и „теософски“, а за описание на планетарната еволюция, на членовете на човешкото същество и т.н. – индийската терминология, обичайна в теософската литература, с която по това време публиката му е била свикнала. Той обръща специално внимание на стойността на тази терминология в 15-та лекция от този курс. В статиите си от това време и в книгата си „ *Теософия“* той въпреки това използва изрази, за които през 1903 г. казва в списание *„Луцифер“* , че „поради определени причини е заимствал тези изрази от окултен език, който по своята терминология се отклонява леко от този в публикуваните теософски писания, но с който по същество е естествено в пълно съгласие“. По-късно той все повече и повече заменя тези теософски изрази с такива, адаптирани към нашата европейска култура. Необходимите обяснения за този курс могат да бъдат намерени в края на тома.

Честото повтарящо се използване в лекциите на имена, взети от писанията на Е. П. Блаватска, се обяснява с факта, че по това време публиката е била интензивно заета с ученията на основателката на Теософското общество и поради трудността да се разбере значението им, често е задавала въпросите си на Рудолф Щайнер. Затова той отново и отново обяснявал указанията на Блаватска от нейния основен труд „Тайната доктрина“, по-специално тези в третия том, посветен на езотеризма.

Целият курс всъщност представляваше частно устно обучение, следователно не беше предназначен за общия кръг членове, а само за няколко активни членове, които бяха лично поканени да участват. Целта му беше да осигури известна основа за тяхната собствена групова работа. Поради тази причина няма пълен стенографски доклад, а само бележки, които някои от неговите слушатели са направили за лична употреба. Тези бележки имат силно афористичен характер, който трябва да се има предвид, ако поради съкратеното и сбито съдържание или също така поради пропуски в текста, те не винаги са напълно разбираеми. Ако днес тези бележки се появяват в пълното издание, това е така, защото като цяло те със сигурност са надеждни, а също и защото ни предоставят ценни аспекти на човешките и космическите съображения, които не могат да бъдат намерени в тази форма в по-късните лекции на Рудолф Щайнер. За изясняване и по-нататъшно разбиране на много точки, особено тези от космологичен характер, трябва да се обърнем към думите, написани приблизително по същото време, т.е. „Космична памет“ и „Теософия“.

Хела Вийсбергер

Предговор на преводачите

Най-добре ще осъзнаем значението на тези 31 лекции, изнесени през 1905 г., ако се пренесем още по-назад във времето, в годината 1902, когато по време на първия си личен разговор с Рудолф Щайнер, Мари фон Сиверс, по-късно Мари Щайнер, му задава най-важния въпрос: „Не би ли било много важно да се основе окултно общество, подходящо за хората от Запада?“ Неговият отговор на този въпрос е да започне да полага основите на това, което ще се превърне в неговото най-велико творение – световното Антропософско общество.
Малък брой берлински теософи се събрали около него и сформирали група, на която той започнал да предава основните елементи на Духовната наука, „превеждайки“ – изразът бил негов – директно от Акашовото писмо на думите на земен език. Настроението на тези първи срещи било дълбоко сериозно. Те били строго частни. Ако някой желаел да се присъедини към групата, бил допускан само след като Мари фон Сиверс била взела с него целия вече предоставен материал. По това време нямало стенографка и тя, заедно с двама членове на групата, си водила обширни бележки и възможно най-скоро след срещата записвала лекцията по памет. По-късно те сравнявали черновите си и се решавали за окончателната версия. Тези ръкописи все още съществуват и когато тези лекции били публикувани в пълното издание на произведенията на Рудолф Щайнер, те били използвани отново за проверка на съдържанието им.
Когато си спомним, че Древната Мъдрост, върху която се е основавала Теософията, все още не е включвала безсмъртието на индивида или евентуалното развитие, осъществено чрез Мистерията на Голгота, на индивидуалната човешка свобода, можем да видим, че Рудолф Щайнер е трябвало да даде изцяло нова насока на мислите на своите слушатели.
По този начин откриваме, че многобройните точни и подробни описания на събитията от еволюцията в известен смисъл формират фона на развиващата се фигура на човека. Могъщото събитие, при което Луната напуска Земята, най-ярко описано, се е случило, за да осигури среда, подходяща за неговия прогрес. Чудният момент, когато висшето същество на човека се спусна в камбанообразна форма и обгърна нисшата човешка форма, все още на нивото на животните, изобразява това, което в крайна сметка му осигури тяло, подходящо за развитието на егото. Духовни Същества и великите Посветени го водеха по пътя, който трябваше да извърви.
Къде търсим днес тези надарени с его човешки същества? Те са във всеки един от нас. Ние балансираме между напътствията и отговорностите. Нека обърнем мислите си от миналото към бъдещето. Един от най-впечатляващите Основни елементи

разказва как настоящото поведение на живота може да повлияе на далечното бъдеще. Космически закон е, че това, което веднъж се е случило, никога не може да изчезне, а трябва да се появи отново по-късно в метаморфозна форма. Всяка мисъл, чувство и действие, породени от човека, не само влияят на света около него, но ще се появят отново на бъдещия Юпитер като еквивалент на царствата на природата на нашия земен свят; защото, цитирайки думите на Рудолф Щайнер, „Юпитер ще бъде планета, създадена от човека“.

Вера и Джудит Комптън-Бърнет

Лекция I

Във всяко езотерично учение е важно да се научим как трябва да гледаме на нещата около нас. Естествено, всеки изпитва нещо, когато гледа цвете или нещо друго в околната среда. Необходимо е обаче да се постигне по-висока гледна точка, да се проникне по-дълбоко, да се свържат специфични наблюдения с всеки обект. Това е основата, например, на дълбокото медицинско прозрение на Парацелз. Той усещал, чувствал и възприемал силата, присъща на определено растение, и връзката на тази сила с някаква съответстваща функция у човека. Например, той възприемал кой орган на човешкото тяло е засегнат от Digitalis purpurea (напръстник).

За да изясним този начин на наблюдение, ще вземем конкретен пример. Всички религии имат символи. Днес чуваме много за тях, но подобни обяснения обикновено са външни и произволни. Дълбоките религиозни символи обаче са извлечени от самата природа на самите неща. Нека разгледаме например символа на змията, който е бил даден на Моисей в египетските мистерийни школи. Ще разгледаме какво го е вдъхновило, какво му е дало Интуиция.

Съществува фундаментална разлика между всички животински същества, които имат гръбначен стълб, и тези, като бръмбари, мекотели, червеи и т.н., които нямат такъв. Цялото животинско царство попада в основните раздели на гръбначните и безгръбначните животни. В случая с безгръбначните може да се зададе въпросът: Къде са разположени техните нерви? Защото главният нервен шнур преминава през гръбначния стълб. Безгръбначните обаче също имат нервна система, както е при хората и гръбначните животни. При последните тя е разпределена навън по гръбначния стълб, докато се разпространи в кухината на тялото. Това се нарича симпатикова нервна система, заедно със слънчевия сплит. Това е същата система, която притежават и безгръбначните животни: само че за гръбначните и човека тя има по-малко значение. При безгръбначните тази система е много по-тясно свързана с останалия свят, отколкото нервната система в главата и гръбначния стълб на човека. Активността на последната може да бъде заличена в състояние на транс; тогава симпатиковата нервна система влиза в действие. Това се случва например при сомнамбулите. Съзнанието на сомнамбулиста е разпространено върху целия живот на околната среда и преминава в другите същества, които ни заобикалят. Сомнамбулът преживява външни неща вътре в себе си. Сега Жизненият етер е елементът, който навсякъде тече около нас. Слънчевият сплит е неговият медиатор. Ако можехме да възприемаме само със слънчевия сплит, щяхме да живеем в интимно общение с целия свят. Това е така и с безгръбначните животни. Например, такова същество усеща цветето като намиращо се в себе си. В земната система безгръбначното животно е донякъде подобно на окото и ухото у човека. То е част от организма. Всъщност има общ духовен организъм, който възприема,

вижда, чува и т.н. чрез безгръбначните животни. Земният Дух е такъв общ духовен организъм. Всичко, което имаме около нас, е тяло за този общ дух. Точно както нашата душа създава очи и уши, за да възприема света, така и тази обща Земна Душа създава безгръбначните животни като очи и уши, за да виждат и чуват света. В еволюцията на Земята настъпи момент, в който започна процес на разделяне. Една част се отдели, сякаш в тръба. Едва когато този момент беше достигнат, стана възможно по някакъв начин да се развият същества, които биха могли да станат отделни единици. Другите са членове на *единната* Земна Душа. Сега за първи път започна специална степен на разделение. За първи път възникна възможността един ден нещо да може да каже „Аз“ на себе си. Този факт – че на Земята има две епохи, първо, епохата, в която не е имало животни с нервна система, затворена в костна тръба; второ, епохата, в която са се появили такива животни – този факт е ясно изразен във всички религии. Змията е първата, която затваря в тръба безкористния, недиференциран поглед на Земния Дух, като по този начин формира основата на егото. Този факт беше внушен на учениците им от езотеричните учители по такъв начин, че те можеха да си кажат: „Погледнете змията и ще видите знака на вашето его“. Това трябваше да бъде съпроводено с яркото преживяване, че независимото его и змията принадлежат заедно. Така се развиваше осъзнаване за значението на нещата около нас, така че учениците надаряваха всяко същество в царството на Природата със съответното емоционално съдържание. Моисей също беше въоръжен с такова преживяване, когато напусна египетските мистерийни школи, и затова издигна змията като символ. В тези школи човек не се учеше по такъв абстрактен начин, както днес; човек се учеше да разбира света от собственото си вътрешно възприятие.

Имаме описание на човешкото същество, основано на външното изследване на различните части на неговия организъм, но можем да открием описание на човека и в стари мистични и окултни произведения. Тези описания обаче са възникнали по съвсем различен начин от анатомичното изследване. Те наистина са с много по-голяма точност и много по-правилни от това, което днес се описва от анатома, защото той описва само трупа. Старите описания са получени по такъв начин, че зениците, чрез медитация, чрез вътрешно просветление, са станали видими за себе си. Чрез така наречения огън Кундалини човек е способен да наблюдава себе си отвътре навън.[1]Има различни етапи на това наблюдение. Точното, правилно наблюдение се появява отначало в символи. Ако човек се концентрира например върху гръбначния си мозък, факт е, че винаги вижда змия. Може би той също така сънува змия, защото това е съществото, което е било поставено в света, когато гръбначният мозък се е образувал, и е останало на този етап. Змията е гръбначният стълб, проектиран навън в света. Този образен начин на виждане на нещата е астрално виждане (Въображение). Но само чрез умствено виждане (Вдъхновение) се разкрива пълното значение.

Този път на познанието води човека до осъзнаването на връзката между микрокосмоса и макрокосмоса, така че той да е способен да се раздели в рамките на царствата на Природата, така че да е способен да каже към коя част на света принадлежи всеки един от неговите органи. Старият германски мит разпределя гиганта Имир по този начин. Небесният купол е направен от черепа му; планините от костите му и така нататък.[2]Това е митологичното представяне на това вътрешно виждане. Всяка част от света разкрива на езотерика връзката си с нещо в самия него. Тогава вътрешната връзка става очевидна. Всички религии сочат към този вид интензивно развитие. Евангелията също го посочват. Езотерикът си казва: Всичко в заобикалящия го свят – камъни, растения и животни – са пътепоказатели по пътя на моята собствена еволюция. Без тези царства аз не бих могъл да съществувам. Това съзнание ни изпълва не само с чувството, че сме се издигнали над тези царства, но и със знанието, че нашето съществуване зависи от тях.
Съществуват седем степени на човешкото съзнание: трансово съзнание, дълбок сън, сънно съзнание, будно съзнание, психическо, свръхпсихично и духовно съзнание. Всъщност те са в дванадесетте етапа на съзнанието; останалите пет са творчески етапи.[3]Те са тези на Създателите, на съзидателните Богове. Тези дванадесет етапа са свързани с дванадесетте знака на зодиака. Човешкото същество трябва да премине през преживяванията на тези дванадесет етапа. То се е издигнало през транса, дълбокия сън и съновидното съзнание до сегашното ясно дневно съзнание. В следващите етапи на планетарната еволюция то ще достигне още по-високи етапи. Всички, през които вече е преминало, то също ще запази в себе си. Физическото тяло има съзнанието на притъпения транс, каквото е придобил човекът на Стария Сатурн. Човешкото етерно тяло има съзнанието за сън без сънища, каквото се е развило на Старото Слънце. Астралното тяло сънува по същия начин, както човек сънува по време на сън. Съзнанието за сън произлиза от периода на Старата Луна. На нашата настояща Земя човек постига будно съзнание. Егото има ясно дневно съзнание.
По-висшето развитие се състои в това, че човек изхвърля това, което е в собственото си същество, по същия начин, както човекът е изгонил змията, като по този начин я задържа на по-високо ниво в гръбначния си мозък. С по-нататъшното си развитие човешките същества ще изхвърлят в света не само камъни, растения и животни, но и степени на съзнание. В едно пчелен стадо например има три вида същества, които имат обща душа.[4]Привидно напълно отделени същества извършват обща работа. В бъдеще това ще бъде и случаят с човека; той ще отдели органите си. Той ще трябва да контролира съзнателно отвън всички отделни молекули на мозъка си. Тогава той ще се е превърнал във висше същество. Това ще бъде така и с неговите степени на съзнание. Човек може да си представи едно възвишено същество, което е издигнало от себе си всичките дванадесет степени на съзнание. Тогава самият той присъства като тринадесетия и ще каже: Не бих могъл да бъда

това, което съм, ако не бях отделил от себе си тези дванадесет степени на съзнание. Дванадесетте апостоли представляват степените на съзнание, през които е преминал Христос. Това може да се разпознае в тринадесета глава на св. Йоан в описанието на Измиването на нозете,[5]което показва, че Христос е задължен на апостолите за постигането на по-висшите етапи на съзнанието: „Истина, истина ви казвам: слугата не е по-горен от господаря си“. По-високоразвитото същество е оставило другите по пътя си и самото е станало техен слуга. Не много хора разбират значението на тези думи; въпреки това, когато чуят този разказ, чрез чувството си те са подготвени за разбиране. В първите векове след Христос, например, чрез тези разкази, нашият чувствен живот е бил подготвен. В противен случай нашето причинно тяло не би било достатъчно подготвено да приеме истината. Именно чрез образните форми се подготвя душата. Ето защо в по-ранни времена великите посветени, с поглед към далечното бъдеще, са учили хората чрез истории. Дори днес такива учители имат представа какво ще се случи в бъдеще чрез ученията на теософията. Сега човекът има в себе си както добро, така и зло. В бъдеще това ще стане външно очевидно като царство на доброто и царство на злото.[6]И как в някое бъдещо време добрите ще трябва да се справят с злите – това е, което се внушава в душата днес чрез теософските концепции. В началото на хората са били давани образи, сега те получават понятия и в бъдеще ще трябва да действат в съответствие с тях в практическия си живот.

Лекция II

Днес ще се занимаем с три важни идеи, свързани с части от човешката природа. Може да се каже, че те формират водещи нишки през целия свят. Те са следните: Дейност или Движение; Мъдрост, която се нарича още Слово, и трето - Воля. Когато говорим за дейност, обикновено имаме предвид нещо много общо. Езотерикът обаче вижда в дейността основата на цялата вселена, каквато ни заобикаля. Първоначалната форма на вселената е за езотерика продукт на дейност. Това, което привидно е завършено, всъщност е етап от непрекъсната дейност, точка в непрекъснатостта. Целият свят е в непрестанна дейност. В действителност тази дейност е Карма.

Когато говорим за човека, говорим за неговото астрално тяло като за Карма, като за дейност. Всъщност астралното тяло е онази част от човешкото същество, която е най-близо до него. Това, което човек преживява, така че да прави разлика между благополучие и нещастие, щастие и скръб, произтича от неговото астрално тяло. Любовта, страстта, радостта, болката, идеалите, дългът са свързани с астралното тяло. Когато се говори за радост и скръб, желания, мечти и т.н., се говори за астралното тяло. Човекът непрекъснато преживява астралното тяло, но виждащият възприема неговата форма. Това астрално тяло е в непрекъсната трансформация. В началото то е недиференцирано, докато човекът все още не е работил върху него. В наше време обаче човекът работи върху него постоянно. Когато прави разлика между това, което е позволено и това, което е забранено, той работи в него от своето его. От средата на Лемурийската епоха до средата на Шестата коренна раса човекът работи върху своето астрално тяло.

Защо човек работи върху него? Той работи върху астралното си тяло, защото в сферата на дейността всяка отделна дейност предизвиква противодействие. Ако разтъркаме ръката си по повърхността на масата, тя се нагрява. Топлината е противодействието на нашата дейност. Така всяка дейност предизвиква друга. Поради факта, че някои животни са мигрирали към тъмните пещери на Кентъки, те вече не са се нуждаели от зрение, а само от чувствителни органи на допир, за да се ориентират. Резултатът е, че кръвта се е отдръпнала от очите им и те са ослепели. Това е резултат от тяхната дейност, от миграцията им в пещерите на Кентъки.[7]

Човешкото астрално тяло е в непрекъсната активност. Животът му се състои в това. В по-тесен смисъл тази активност се нарича човешка карма. Това, което правя днес, се изразява в астралното тяло. Ако нанеса удар на някого, това е активност и предизвиква контраудар. Това е баланс, възстановяващ справедливостта - карма. Всяко действие предизвиква своето контрадействие. С това трябва да се вземе предвид концепцията за причина и следствие. В кармата винаги има нещо, което трябва да бъде приведено в баланс; винаги се изисква нещо допълнително.

Втората водеща нишка в човешката природа и във вселената е мъдростта. Точно както кармата има нещо, което се нуждае от балансиране, мъдростта има нещо от покой, от равновесие. Затова се нарича още ритъм. Цялата мъдрост, според формата си, е ритъм. В астралното тяло може би има много съчувствие, тогава в аурата има много зелено. Това зелено някога е било призовано като допълващ цвят. Първоначално вместо зелено е имало червено, егоистичен инстинкт. То се е превърнало в зелено чрез дейност, карма. В мъдростта, в ритъма, всичко е завършено, балансирано. В човека всичко ритмично, изпълнено с мъдрост, е в етерното тяло. Следователно етерното тяло е това в човека, което представлява мъдростта. В покоя на етерното тяло ритъмът царува.
Физическото тяло всъщност представлява волята. Волята, за разлика от абсолютния покой, е творческият елемент, това, което е продуктивно. Така имаме следния възход: първо карма, дейност, това, което трябва да бъде балансирано; второ мъдрост, това, което е доведено до покой; трето воля, такова изобилие от живот, че може да се пожертва. Така дейност, мъдрост, воля са трите етапа, в които протича цялото битие.
Нека изучим от тази гледна точка човешкото същество, такова каквото е пред нас. На първо място, човекът има своето физическо тяло. В това състояние, в което е в момента, той няма никакво влияние върху физическото си тяло. Това, което човекът е физически и прави, се осъществява отвън от творчески сили. Той не може сам да регулира движението на молекулите на мозъка си; нито пък сам по себе си може да контролира кръвообращението. С други думи, физическото тяло се създава независимо от човека и се поддържа за него от други сили. То е сякаш само му е дадено назаем. Човекът се въплъщава във физическо тяло, създадено за него от други сили. Етерното тяло също е в известен смисъл създадено за него от други сили. От друга страна, астралното тяло се формира отчасти от други сили, отчасти от самия човек. Тази част от астралното тяло, която е образувана от самия човек, става негова карма. Това, което самият той е вложил в него, трябва да има кармичен ефект. Това е безсмъртното, непреходното в него. Физическото тяло се е появило чрез кармата на други същества; но онази част от астралното тяло на човека, в която той е работил от Лемурийската епоха, това е неговата карма. Едва когато човек чрез своята работа е трансформирал цялото си астрално тяло, той е достигнал етапа на свобода. Тогава цялото му астрално тяло се преобразява отвътре. Тогава той е изцяло резултат от собствената си дейност, от своята карма.
Ако изберем някакъв конкретен етап от развитието, винаги откриваме част от астралното тяло на човека, която е негово собствено дело. Това обаче, което е резултат от неговата собствена работа, живее също и в етерното, и във физическото тяло. Във физическото тяло живее това, което човекът е създал от себе си, чрез физическото тяло то живее във физическия свят. Той не би могъл да формира понятия за физическия свят, ако не работеше в него чрез органите си. Това, което

човек преживява в астралното си тяло, той вгражда в себе си. В това, което наблюдава във физическия свят, трите му обвивки са активни. Когато например види роза, и трите обвивки са заети. В началото той възприема червено. В това е заето физическото тяло. В камера обскура розата прави същото впечатление. Второ, розата се възприема в етерното тяло като жива идея. Трето, розата доставя удоволствие на човека и в това е заето астралното тяло. Това са трите етапа на човешкото наблюдение. Тук най-вътрешната част на човека работи чрез трите тела във външния свят. Това, което човек приема от външния свят, той го приема чрез тези три тела.

Желанието е в основата на всички неща, свързани с човешката дейност или кармата. Човек не би имал причина да бъде активен, ако нямаше желания. Той обаче има желание да участва в света около себе си. Ето защо наричаме астралното му тяло също тяло на желанията.

Съществува вътрешна връзка между човешката дейност и неговите органи. Той се нуждае от органите си както за най-нисшите, така и за най-висшите импулси. Те са му необходими и в изкуството. Когато някой веднъж завинаги е погълнал всичко от света, той вече няма нужда от органите си. Между раждането и смъртта човек свиква да възприема света чрез органите си. След смъртта това, с което е свикнал по този начин, трябва бавно да бъде отхвърлено. Ако все още желае да използва органите си, за да възприема света, тогава той се озовава в състояние, наречено Камалока. Това е състояние, при което все още има желание да се възприема чрез органите, които обаче вече не са там. Ако след смъртта човек можеше да каже, че няма повече желание да използва органите си, Камалока вече нямаше да съществува за него. В Девачан всичко, което човекът преди е възприемал около себе си с органите си, се възприема там отвътре - без органи.

Кармата, човешката дейност чрез астралното тяло, е нещо, което не е достигнало състояние на равновесие. Когато обаче дейността постепенно влезе в състояние на равновесие, се постига равновесие. Ако човек удари махало, то постепенно достига състояние на равновесие. Всяка дейност, която не е достигнала състояние на равновесие, най-накрая се успокоява. Могат да се наблюдават малко на брой неравности, но когато са изключително многобройни, те се балансират взаимно. С помощта на инструмент, например, може да се наблюдават неравностите, причинени в града от електрически трамваи. В малък град, където трамваите са по-малко, инструментът непрекъснато показва силни трептения, но в голям град, където движението е по-голямо и по-често, инструментът е много по-тих, защото многото неравности се изравняват. Така е и в Девачан с всяка отделна неравност. В Девачан човек се вглежда в себе си. Той наблюдава това, което е погълнал. Той трябва да го наблюдава толкова дълго, колкото е необходимо, за да достигне ритмично състояние.

Ударът предизвиква контраудар; но контраударът се връща само чрез много междинни събития. Ефектът обаче се запазва през междинния период. Взаимовръзката между удара и контраудар се преработва в Девачан и се трансформира в мъдрост. Това, което е преработено и трансформирано в мъдрост, се метаморфозира в човека в ритъм, за разлика от дейността. Това, което е преобразувано в ритъм, преминава в етерното тяло. След Девачан човек става по-мъдър и по-добър, защото в Девачан всички преживявания са преработени. Тази част от астралното тяло, която като вибрации е преработена в етерното тяло, е безсмъртна. Когато човек умре, се запазва онази част от астралното тяло, която е преработил и трансформирал, както и много малката част от етерното тяло, която е преработена; останалата част от етерното тяло се разтваря в космическия етер. Доколкото тази много малка част е преработена, до такава степен е безсмъртно и етерното му тяло. Следователно, когато се завърне, той отново намира тази малка част от етерното тяло. Това, което трябва да се добави, за да се постигне завършеност, определя продължителността на престоя му в Девачан.
Когато едно човешко същество е напреднало толкова далеч, че е трансформирало цялото си етерно тяло, Девачан вече не е необходим. Такъв е случаят с окултния ученик, който е усъвършенствал развитието си и е трансформирал етерното си тяло така, че то да остане непокътнато след смъртта и да няма нужда да преминава през Девачан. Това се нарича отказ от Девачан. Допустимо е да се позволи на някого да работи върху етерното тяло, когато човек е сигурен, че вече не внася нищо зло в останалия свят; в противен случай би вложил в него вредните си инстинкти. Под хипноза може да се случи хипнотизираният да вложи в света вредните инстинкти на хипнотизатора. При нормалните хора физическото тяло предотвратява етерното тяло да бъде влачено и привличано насам-натам. Когато обаче физическото тяло е в състояние на летаргия, е възможно етерното тяло да бъде вложено. Ако един човек хипнотизира друг и вложи в него вредни инстинкти, те остават с него и след смъртта. Много от практиките на черните магьосници се състоят в това, че те създават доброволни слуги по този начин. Правило на белите магьосници е да не позволяват на никого да бъде въвлечено в етерното си тяло, освен ако не е от някой, чиито инстинкти са преминали през катарзис. В етерното тяло преобладават покой и мъдрост. Когато нещо лошо навлезе в него, този елемент на злото се успокоява и следователно продължава.
Преди човешкото същество като ученик да бъде доведено до точката, в която по свой избор може да работи върху етерното си тяло, то трябва поне до известна степен да може да оцени кармата, за да постигне себепознание. Следователно медитацията не бива да се предприема без непрекъснато себепознание, самонаблюдение. По този начин, в подходящия момент човек ще съзре Пазителя на Прага:[8] кармата, която той все още трябва да върне. Когато човек достигне този етап при нормални условия, това просто означава разпознаване на все още

съществуващата му карма. Ако започна да работя в етерното си тяло, трябва да си поставя за цел да балансирам все още оставащата си карма. Може да се случи Пазителят на Прага да се появи по необичаен начин. Това се случва, когато човек е толкова силно привлечен от един конкретен живот между раждането и смъртта, че поради много малката степен на вътрешна активност не може да остане достатъчно дълго в Девачан. Ако някой е свикнал да гледа твърде навън, той няма какво да види вътре. След това той скоро се връща във физическия живот. Желанията му остават, краткият Девачан скоро приключва и когато се завърне, колективната форма на по-ранните му желания все още съществува в Камалока; той се сблъсква и с това. Той се въплъщава. Старото тогава се смесва с новото му астрално тяло. Това е предишната му карма, Пазителят на Прага. Тогава той има постоянно пред себе си предишната си карма. Това е специфична форма на Двойника.
Много от папите от прословутата папска епоха, като например Александър VI, са имали такъв двойник в следващото си въплъщение. Има хора, и в момента това не е рядкост, които имат предишната си по-нисша природа постоянно до себе си. Това е особен вид лудост. Тя ще става все по-силна и по-заплашителна, защото материалистичният живот става все по-разпространен. Много хора, които сега се отдават напълно на материалистичния живот, в следващото си въплъщение ще имат до себе си ненормалната форма на Пазителя на Прага. Ако сега влиянието на духовността не се упражнява много силно, в резултат на материалистическата цивилизация би възникнало един вид епидемично виждане на Пазителя на Прага. Невротичната тенденция на нашия век е предшественик на това. Това е един вид изгубване на себе си в периферията. Всички невротици днес ще бъдат тормозени от Пазителя на Прага в следващото си въплъщение. Те ще бъдат преследвани от трудностите на твърде ранното въплъщение, един вид космическо преждевременно раждане. Това, към което трябва да се стремим в теософията, е достатъчно дълго време в Девачан, за да избегнем твърде ранни прераждания.
От тази гледна точка трябва да разгледаме навлизането на Христос в световната история. Преди това всеки, който желаеше да постигне живот в Христос, трябваше да влезе в Мистерийна школа. Там във физическото тяло се предизвикваше състояние на летаргия и само чрез пречистеното жречество можеше да се добави към астралното тяло това, което все още беше необходимо за неговото пречистване. Това представляваше посвещение.
Но чрез идването на Христос в света, стана така, че човек, който се чувстваше привлечен от Христос, можеше да получи от него нещо, което би могло да замени тази стара форма на посвещение. Винаги е възможно някой чрез единение с Христос да запази астралното си тяло в толкова пречистено състояние, че да е способен да работи в етерното си тяло, без да вреди на света. Когато човек има това предвид, изразът „заместително изкупление чрез смърт“ получава съвсем друго значение. Това се има предвид под изкупителната смърт на Христос. Преди това

смъртта в Мистериите е трябвало да бъде изтърпяна от всеки, който е желаел да получи пречистване. Сега Единият страда за всички, така че чрез световно-историческото посвещение е създаден заместител на старата форма на посвещение. Чрез християнството е постигнато много от това, което е от общ характер, което преди не е било общо. Активната сила на това заместване се изразява във факта, че чрез вътрешно виждане, чрез истинския мистицизъм, е възможно общението с Христос. Това е въплътено и в езика. Първият християнски посветен в Европа, Улфила, самият той го въплъщава в немския език, в това, че човекът намира в него „Ich“. Други езици изразяват тази връзка чрез специална форма на глагола, например в латинския с думата „amo“, но немският език добавя към нея Ich. „Ich“ е J. Ch. = Исус Христос. Това е въведено в немския език с намерение. Посветените са създали езика. Точно както в санскрит AUM изразява Троицата, така и ние имаме знака ICH, за да изразим най-съкровеното същество на човека. По този начин е създадена централна точка, чрез която бурните емоции на света могат да бъдат трансформирани в ритъм. Ритъмът трябва да им бъде внушен чрез Ich. Тази централна точка е буквално Христос.
Всички западни народи са развили активност, страстни желания. Трябва да дойде импулс от Изтока, за да се внесе в тях по-спокойно състояние. Предвестник на това вече е книгата на Толстой „За бездействието“.[9] В дейността на Запада откриваме хаос в много сфери. Той непрекъснато се увеличава. Духовността на Изтока би трябвало да внесе централна точка в хаоса на Запада. Това, което през дълги периоди от време е имало функцията си на карма, преминава в мъдрост. Мъдростта е дъщеря на кармата. Цялата карма намира своето възнаграждение в мъдростта. Посветеният, достигнал определен етап на развитие, се нарича Слънчев герой, защото вътрешното му същество е станало ритмично. Животът му е образ на слънцето, което в ритмичния си ход пресича небесата.
Думата „Аум“ е дъхът. Дъхът е свързан със словото, както Светият Дух е свързан с Христос, както Атма е свързан с Аза.

Лекция III

В еволюцията има три елемента, които трябва да бъдат разграничени: форма, живот и съзнание. Днес ще говорим за различните видове съзнание.

Можем да разглеждаме растенията и по-нисшите животни като средства, чрез които висшите същества разширяват сетивата си към света, за да съзрат този свят чрез тях. Нека започнем със сетивните органи на растенията. Когато говорим за тях, трябва да сме наясно, че не говорим само за сетивните органи на отделните растения, а за същества от висши светове. Растенията са, така да се каже, само сетивните органи, които са разширени от висшите същества; те получават информация чрез растенията.

Всички растения имат клетки, по-специално на върха на корена, но също и на други места, в които се намират гранули от нишесте. Дори при растения, които иначе не съдържат нишесте, тези гранули от нишесте се появяват на върховете на корените. Например, растенията от семейство Клюнчеви, които иначе не съдържат нишесте, притежават тези гранули от нишесте в клетките, прикрепени към корените. Тези гранули от нишесте са ронливи и подвижни и важното е дали са разположени на едно или друго място.

Всеки път, когато едно растение се завърти дори леко, една нишестена гранула пада на другата страна. Това растението не може да понесе. След това то се завърта отново по такъв начин, че гранулите се връщат в правилната си позиция. И тези нишестени гранули всъщност лежат симетрично спрямо посоката на гравитацията на Земята. Растението расте нагоре, защото усеща посоката на гравитацията. Като наблюдаваме нишестените гранули по върховете на корените, ние се научаваме да разпознаваме един вид сетивен орган. За растението това е чувството за гравитация. Това чувство принадлежи не само на растението, но и на душата на цялата земя, която подрежда растежа на растението в съответствие с това чувство. Това е от първостепенно значение. Растението се движи в съответствие с гравитацията. Ако вземем колело, например водно колело, в което могат да се вкарат растения, и завъртим колелото заедно с растенията, към силата на гравитацията се добавя друга сила: въртяща се сила. Тя е във всяка част на растението и корените и стъблата му растат по посока на тангенциалната сила на колелото, по посока на тангенциалната сила, а не на силата на гравитацията. В съответствие с това, нишестените гранули променят позицията си.

Нека сега разгледаме човешкото ухо. Първо имаме външния слухов проход, след това тъпанчето, а във вътрешното ухо са малките слухови костички: чукче, наковалня и стреме - съвсем малки костички. Слухът зависи от тези малки костички, които привеждат другите органи във вибрация. По-нататък откриваме три полукръгли мембранни канала, подредени според трите измерения. Те са пълни с течност. След това, по-навътре в ухото, откриваме лабиринта, структура във формата на черупка на охлюв, пълна с много фини малки власинки. Всяка от тях е настроена, подобно на струните на пиано, на определена височина. Лабиринтът е свързан със слуховия нерв, който отива към мозъка.
Трите полукръгли канала са особено интересни. Те са разположени един спрямо друг в трите посоки на пространството. Те са пълни с малки отолити, подобни на нишестените гранули на растението. Когато те са нарушени, човек не може да се държи изправен или да ходи в изправено положение. В случай на припадък, приливът на кръв към главата може да причини нарушение в трите канала. Чувството за посока у човека зависи от тези три полукръгли канала. Това е същото чувство, което при растението, като чувство за равновесие, е локализирано във върховете на корените. Това, което се случва във върховете на корените, при човека е развито горе в главата.
При разглеждане на цялата еволюция: растение, животно, човек, човек открива определени взаимовръзки между тях. Растението е обърнато при човека. Посоката на животното е по средата между тях. Растението е пуснало корените си в земята и насочва половите си органи нагоре към слънцето. Ако обърнем растението наполовина, имаме животното. Ако го обърнем правилно, имаме човека. Това е първоначалното значение на кръста;[11] растително царство, животинско царство, човешко царство. Растението пуска корените си в земята. Животното е полуобърнато растение. Човекът е напълно обърнатото растение. Ето защо Платон казва: „Световната душа е разпъната на Кръста на Световното Тяло.“[12]

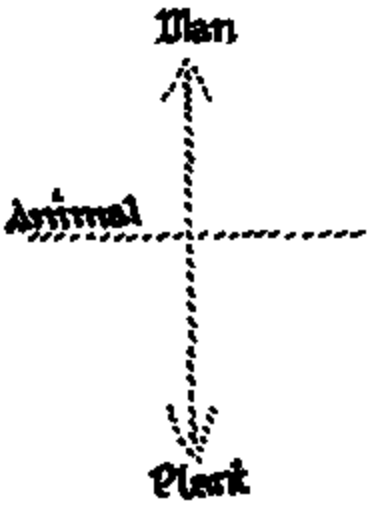

В растението органът за посока се намира във върховете на корените. При човека той е в главата. Това, което при човека е главата, при растението е коренът. Причината, поради която при човека чувството за посока е свързано със слуха, е, че слухът е сетиво, което издига човека в по-висше царство. Последната способност, която човек постига, е способността за реч. Отново, речта е свързана с изправената стойка, която без чувството за посока или равновесие не би била възможна. Звукът, който човек произвежда чрез речта, е активното допълнение към пасивното чувство за слух. Това, което при растението е просто чувство за ориентация, при човека се е превърнало в чувство за слух, което носи в себе си старото чувство за ориентация в трите полукръгли канала, които са разположени в съответствие с трите измерения на пространството.
Всяко същество притежава съзнание. Това важи и за растението, но неговото съзнание се намира на деваканично ниво, на ментално ниво. Диаграма на съзнанието на растението би трябвало да се направи по следния начин:

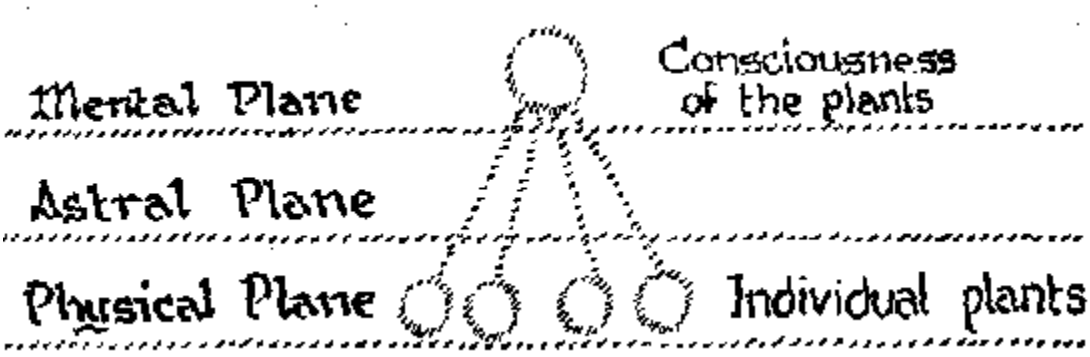

Растенията също могат да говорят и да ни отговарят, само че трябва да се научим да ги наблюдаваме на ментален план. Там те ни казват собствените си имена.

Човешкото съзнание достига до физическия план. Там неговото съзнание зависи от същия орган, с който растението е закрепено към земята. За първи път се научаваме да познаваме човека в истинския смисъл, когато видим как той произвежда реч и в речта думата „Ich“ (Аз). Това „Аз“ има своите корени в менталния план. Без способността да произнасяме малката дума „Аз“, бихме могли да разглеждаме човешката форма също като тази на животно.
Растението има корените си в менталния план, а човекът, посредством органа си на слуха, е обитател на менталния план. Ето защо свързваме „Es denkt“ („то мисли“) с речта. Ухото е по-висше развитие на чувството за посока. Тъй като човекът по отношение на растението е обърнал позицията си и се е обърнал отново към духа, той има в органа на слуха стария остатък от чувството за посока. Той сам си дава посоката. Следователно това са два противоположни вида съзнание: съзнанието на растението на менталния план и тук съзнанието на човека, който пренася съществото си надолу от менталния свят във физическия свят. Това земно съзнание на човека се нарича Кама-манас.
Всеки от сетивните органи има свое собствено съзнание. Тези различни форми на съзнание – съзнанието за видимото, чуваемото, обонянието и т.н. – се обединяват в душата. Съзнанието става „манасично“ само когато отделните му форми се съберат в центъра на душата. Без тази интеграция човекът би се разпаднал на съзнанието на своите органи. Те първоначално са били оформени чрез слънчевия сплит, чрез симпатиковата нервна система. Когато самият човек е бил вид растение, той също не е бил съзнателен на физически план. По това време висшето съзнание за първи път е развило органите.
В състояние на дълбок транс централното съзнание е заглушено. Тогава отделните органи са в съзнание и човекът започва да вижда с подкожната ямка и слънчевия сплит. Такова съзнание е притежавала Пророчицата от Превост.[13]Тя описва правилно светлинните форми, които обаче могат да бъдат наблюдавани само от съзнанието на органите. Най-нисшето съзнание е това на минералите. Едно малко по-централизирано съзнание, по-подобно на съзнанието на съвременния човек, е астралното съзнание. Развитието на съзнанието в цялото астрално тяло намира своя израз в гръбначния мозък. Тогава човек възприема света в картини. Само онези хора, чийто физически мозък не функционира, имат такова съзнание. Идиотите например виждат света в картини; техният душевен живот е аналогичен на сънищния живот. Те могат само да кажат, че не знаят нищо за това, което се случва около тях. Други същества в света имат подобно съзнание.
Когато някой развие астрално съзнание, така че да преживява сънища съзнателно, той може да предприеме следното: Нека приемем, че сме в състояние да развием това съзнание и да си представим, че стоим пред цветето, наречено Венерина мухоловка. Ако го гледаме достатъчно дълго и му позволим да действа изключително върху нас, настъпва моментът, в който усещаме, че центърът на

съзнанието потъва от главата и се промъква в растението.[14]Тогава човек е съзнателен в растението и вижда света през него. Трябва да прехвърли съзнанието си в растението. Тогава осъзнава как нещата изглеждат за астралното възприятие на това същество. Тогава изпитва тази душа. Съзнанието на чувствителното растение е доста подобно на това на идиот; не е чисто ментално съзнание. Такова растение е свалило съзнанието си до астралния план. По този начин има два вида растения; такива, които имат съзнание само на менталния план, и такива, които го имат и на астралния план.

Някои видове животни също имат съзнание на астралния план, който е също така план на идиотското съзнание. Елена Петровна Блаватска споменава по-специално някои индийски нощни насекоми, нощните молци. Паяците също имат астрално съзнание;[15]Деликатните паяжини всъщност са изтъкани от астралния план. Паяците са просто инструменти на астралната дейност. Мравките също, подобно на паяците, имат съзнание на астралния план. Там мравуняците имат душата си. Ето защо поведението на мравките е толкова прецизно регулирано.[16]

Минералите също имат съзнание. То се намира на по-висшия ментален план, в по-висши региони от този на растението. Блаватска го нарича Кама-прана съзнание. Човекът също може по-късно да постигне това съзнание, като същевременно запази настоящото си състояние на съзнание необезпокоявано. Тогава той вече не е необходимо да влиза във физическо тяло, вече не е необходимо да се въплъщава. Камъните са долу на физическия план, а съзнанието им е във висшите региони на менталния план. Кристалите са подредени отгоре. Когато човек е способен да издигне съзнанието си до това ниво, той тогава формира своето физическо тяло за себе си от минералите на света.

Трите части на мозъка (мислене, чувство, воля) трябва по-късно да се разделят напълно. Тогава съзнанието на човека трябва да бъде господар на мозъка му, както в мравуняк управлява по-висше съзнание. Но както в мравуняка, човек може да отдели работниците, мъжете и жените един от друг, така по-късно може да се случи и пълно разделяне на три части в мозъка. Тогава човекът става планетарен дух, създател, който създава нещата. Както Земният Дух изгражда земната кора, така на този етап и човекът ще изгради планета. За това той трябва да има Кама-пранасично съзнание. Днес той има само Кама-манасно съзнание. То се състои в това, че съзнанието на органите е наситено, импрегнирано с разбиране (Манас). Съзнанието става, както казва Блаватска, рационализирано. Процесът на рационализация се осъществява по време на изкачването от животно към човек. Органното съзнание само по себе си може да разпознае целта, но не знае средствата, чрез които тя може да бъде постигната. Рационализираното съзнание може да насочва средствата. Блаватска казва съвсем правилно: „Куче, например, което е затворено в стая, има инстинкта да излезе, но не може да го направи, защото инстинктът му все още не е достатъчно пропит с разбиране, за да може да

предприеме необходимите стъпки; докато човекът веднага схваща ситуацията и се освобождава.“
Следователно, ние правим разлика с Блаватска:
Органичното съзнание, притежавано от органите.
Астралното съзнание, притежавано от животните, някои растения и идиотите.
Кама-пранасичното съзнание на камъните, което също ще бъде постигнато по-късно от човека.
Кама-манасно съзнание, зависимо от разбирането.

По този начин човек трябва да разграничи членовете на кръста на световното съществуване.
Истинското значение на кръста е безкрайно дълбоко. Старите саги също са картини, извлечени от такива дълбини. Сагите са оказали голяма услуга на човешката душа, стига човекът в по-ранни времена да е можел да разбере техните истини в емоционалния си живот. Пример за това е старата сага за сфинкса.[17]Сфинксът предложил гатанката: Сутрин той ходи на четири, по обяд на два, а вечер на три. Какво е това? Това е човекът. Първоначално, в сутринта на земята, човекът в животинското си състояние е ходил на четири. Предните крайници по това време са били органи за движение. След това той се е изправил. Системата от крайници се е разделила на две категории, а органите са се разделили на физическо-сетивни и духовни органи. След това той е ходил на две. В далечното бъдеще долните органи ще отпаднат, както и дясната ръка. Ще останат само лявата ръка и двулистният лотос. След това той ходи на три. Ето защо човекът вулканец куца.[18]Краката му са в регресия; те престават да имат значение. В края на еволюцията, при вулканската метаморфоза на Земята, човекът ще бъде тричленното същество, което сагата посочва като идеал.

Лекция IV

Говорихме за съзнанието на различните царства на природата. Човешките органи имат органно съзнание; това съзнание развива анормално състояние у идиотите. Това е съзнанието, притежавано от нощните насекоми, мравките, паяците и т.н. Съвсем различно съзнание откриваме при пчелите. Ще използваме примера с пчелите, за да покажем как човек стига до такива истини и след това може да ги използва, за да се ориентира в света.

Окултното обучение е нещо съвсем различно от нашето обичайно обучение. То не започва с натрупване на голямо количество образователен материал в учениците. В строгото окултно обучение ученикът не получава никакъв образователен материал, а му се дава богато изречение, изпълнено с вътрешна сила. Така е било и в по-ранни времена. Ученикът е трябвало да медитира върху изречението в състояние на пълно вътрешно спокойствие, чрез което в крайна сметка е бил вътрешно изпълнен със светлина, напълно просветлен. Когато човек е напреднал до етапа на виждане във вътрешното си аз, той може да потопи съзнанието си в други същества. За целта той трябва да е придобил контрол над точката по средата между очите и оттам да насочи съзнанието си надолу към сърцето. След това може да прехвърли съзнанието си в други неща; например, може да изследва какво живее в мравуняк.

Тогава той може да възприеме и живота в кошера. Тук обаче се проявява феномен, който иначе не би могъл да се преживее на Земята. В начина, по който функционира кошерът, човек преживява нещо, което е извън нашето земно съществуване, нещо, което не се среща никъде другаде на Земята. Това, което се случва на другите планети, не може да се открие само чрез мислене. Човек не може например да преживее това, което се случва на Слънцето или Венера, ако не е в състояние да пренесе съзнанието си в живота и функционирането на пчелна колония. Пчелата не е преминала през целия еволюционен път, както ние. От самото начало тя не е била свързана със същата еволюционна последователност като другите животни и човека. Съзнанието на кошера, а не на отделната пчела, е изключително възвишено. Мъдростта на това съзнание ще бъде постигната от човека едва във венериното съществуване. Тогава той ще има съзнанието, което е необходимо, за да гради с вещество, което създава от собственото си същество. Мравките изграждат мравуняка от всякакви неща, но засега не изграждат клетки. Изграждането на клетки е нещо съвсем различно на по-висши нива. Чрез пренасянето на съзнанието си в кошера, чрез приемането на съзнанието на Венера, човек научава нещо съвсем различно от всичко останало на земята - пълното оттегляне на елемента секс. При пчелите сексуалното е присъщо само на едната майка. Кама-сексуалността е почти изцяло елиминирана; търтеите са убити. Тук имаме прототипа на нещо, което действително ще бъде постигнато в едно бъдещо

човечество, когато трудът е най-висшият принцип. Само чрез импулса на духа човек придобива способността да се пренесе в общността на пчелите.
За да продължим по-нататък, нека сега стигнем до истинска концепция за алхимията. Още през 18 век в немския вестник „Reichsanzeiger“ може да се прочетат статии за алхимията. Кортум, поетът, написал „Йобсиада“[19]беше един от най-значимите алхимици на 18-ти век. По това време редица статии разглеждаха така наречената „Урматерия“ (първична материя), свързвайки я с Философския камък. Кортум, който беше дълбоко потопен в тези неща, каза по това време: Да се търси Философският камък е много трудно, но той е навсякъде, срещаш го всеки ден, добре си запознат с него, използваш го постоянно, но не знаеш, че това е Философският камък. Това е подходящо описание.
В Природата всичко е подредено с безкрайна мъдрост, с безкрайно мъдра икономика. Всички живи същества, притежаващи Кама (астралност) – животни и хора, и всички етерни живи същества – растения – са взаимосвързани. Ние дишаме кислород и издишваме въглеродна киселина. Животните също правят това. Ако това просто продължи, въздухът скоро щеше да се напълни с въглеродна киселина. Но растенията усвояват въглеродна киселина и издишват кислород. Животните и хората не могат да живеят без растения. Въглеродната киселина се състои от въглерод и кислород. Растенията задържат въглерода и издишват кислорода. Човекът, от друга страна, приема кислорода и чрез жизнените си процеси го превръща във въглеродна киселина, като го свързва с въглерод. Растенията изграждат телесната си форма от въглерода, който са задържали.
В по-ранни времена обликът на Земята е бил съвсем различен от този, който е сега. Тогава дори в нашите райони е имало гори от гигантски папрати и хвощи (хвощ). Те са изчезнали. Първоначално Земята е била покрита със слой торф, останки от мъртви растения; след това бившите гори от папрати и хвощ са се превърнали в огромните въглищни находища на Земята. Скалните образувания са се развивали постепенно, било от растителното, било от животинското царство. Когато човек погледне буца въглища, може да си каже: Това някога е било растение. Ако човек се върне още по-назад, ще може да намери и растенията, от които са се развили скални кристали, малахит и т.н. Централната зона на Алпите е възникнала от първобитните растения преди въглищата. Диамантът е точно същото като парче въглища. Природата е създала диаманта от въглища, още по-стари от тези, които имаме днес. Този скален кристал също е възникнал от растения.
Варовикът се получава от животни. Юрските планини, например, се състоят от такова натрупване на калций. Преди това са били покрити от морето и са се образували от отхвърлените черупки на морски същества. Така по-младите варовикови планини са възникнали от животни, а първичните скали - от растения. Растителното царство постепенно преминава в минералното царство. Всичко твърдо

на земята е възникнало от „растителна пръст“. Този процес на минерализация може да бъде изучаван чрез развитието на въглищата от растенията.
Минералното царство в сегашното си състояние на разделение е възникнало едва по време на Четвъртия кръг. След това цялото минерално царство ще бъде одухотворено от човека. Той го трансформира с „плуга на своя дух“. Всичко, което човекът прави днес, целият свят на индустрията, е трансформация на минералното царство. Когато някой добива скала, за да използва камъните за строежа на къща, когато строи катедрала, всичко това променя природата на минералното царство по изкуствен начин. В Четвъртия кръг човек може да работи върху минералното царство по този начин. С растението, напротив, той все още не може да направи нищо подобно. Цялото минерално царство ще бъде трансформирано от човека. До голяма степен това ще се постигне чрез осцилиращо електричество, което вече не изисква жици. Тук човекът ще работи директно върху молекулите и атомите. В края на Четвъртия кръг той ще е трансформирал цялото минерално царство.
От Петия кръг нататък човекът ще прави същото с растителното царство. Той ще може съзнателно да осъществява процеса, който сега се извършва от растението. Както растението приема въглеродна киселина и изгражда тялото си от въглерода, така и човекът от Петия кръг сам ще създаде тялото си от материалите на своята среда. Сексът ще престане да съществува. Тогава човекът сам ще трябва да работи върху тялото си, ще трябва да го произвежда за себе си. Същият процес на трансформиране на въглерода, който растението сега извършва несъзнателно, след това ще бъде осъществен съзнателно от човека.[20]Тогава той ще трансформира материята, точно както днес растението трансформира въздуха във въглерод. Това е истинската алхимия. Въглеродът е философският камък. Човекът от 18-ти век, който е посочил това, е посочил трансформацията, която сега се извършва от растенията и която по-късно ще бъде извършена от човека.
Когато от по-висшите планове човек изучава съзнанието, както то функционира в кошера, той научава как по-късно човек ще произвежда материя от себе си. В бъдеще човешкото тяло също ще бъде изградено от въглерод; тогава то ще бъде като мек диамант. Тогава човек вече няма да обитава тялото отвътре, а ще го има пред себе си като външно тяло. Днес планетите се изграждат по този начин от планетарните духове. От същество, изискващо тяло, създадено от други, човекът ще се трансформира в същество, което се проявява чрез еманация. По това време той ще се състои от три члена: „Човек вечер, който продължава три“, както казва Сфинксът. Първоначалните четири органа са претърпели метаморфоза. Първоначално ръцете също са били органи на движение. След това те са станали органи за духовното. В бъдеще ще останат само три органа; сърцето като Будхи-орган, двулистният лотос между очите и лявата ръка като орган на движение. Това бъдещо състояние е свързано и с указанието на Блаватска (за втори гръбначен стълб). Епифизната жлеза и хипофизната жлеза организират втори гръбначен стълб,

който по-късно се обединява с първия. Вторият гръбначен стълб ще се спусне отпред от главата.
За да се стигне до такива водещи нишки като тези, човек трябва да доведе съзнанието си до състояние на битие, което е на по-високо ниво от това, което обикновено имаме на настоящия етап от земната еволюция.
Всичко това се е преподавало в Мистерийните школи и по определен начин е било приложено на практика. Човек трябва да свикне да развива своя начин на мислене и тогава ще развие в себе си чувството, че нищо не е безценно, а че всичко има своя собствена присъща стойност. Няма нищо в цялата Природа, което да можем да заличим чрез мислене, без по този начин да нарушим Природата като цяло. Мравунякът също има много по-високо съзнание от съвременния човек. Съзнанието на мравуняка се намира във висшите области на Менталния план. От друга страна, съзнанието на пчелите се намира във висшите области на Будхи плана. Как тогава съзнанието на мравките е навлязло в нашата Земя? Това се е случило чрез същества, които стоят по-високо от нас и вече са преминали през процеса на създаване на тялото си за себе си. Мъжете, жените и работниците, трите члена на мравуняка, съставляват тялото на висше духовно същество. Човешкият дух също постепенно стига до точката на разделяне на три части. Волята, чувството и мисленето се разделят в случая на езотеричния ученик. Молекулите на мозъка се разделят на три групи. Тогава езотеричният ученик трябва от себе си да свърже определено чувство с ментален образ. Когато види страдание, за да изпита съжаление, той трябва съзнателно да добави това чувство към него. В предната част на главата се намира мислещата част, отгоре - частта на чувството, а в задната част - тази на волята. Езотеричният ученик се научава да ги свързва съзнателно помежду си. По-късно тези три части се разделят напълно.[21] След това той трябва да контролира трите части по същия начин, както мравуняк контролира мъжките, женските и работниците.
Сега можем да се запитаме защо висшите същества се проявяват в мравуняк. Но ако мравчената киселина не беше внесена, цялата земя щеше да бъде различна. Предвидливата мъдрост на Висшите Интелигентности е била наясно с момента, в който мравчената киселина трябваше да бъде внесена в земята.
По този начин можем да получим цялостно разбиране за цялата земя, така че да знаем и разпознаем какво живее и съществува в нея. Такъв е бил случаят с Парацелз, който е изградил своите концепции по такъв начин, че е възприемал как нещата могат да се използват като лекарства, защото е знаел в каква връзка са те с човека и неговите органи. Например, Digitalis purpurea (напръстник) е свързан със сърцето и следователно все още може с право да се използва като лекарство за сърце. Днес нови лекарства се търсят чрез експеримент, при който се тества тяхното действие върху редица хора. В онези дни лекарствата са се търсели чрез интуиция, защото са се наблюдавали техните вътрешни връзки. Лекарствата, открити по този

начин, винаги запазват ефекта си, докато при другите, с течение на времето обикновено се проявяват странични ефекти, които са се изплъзвали на наблюдението, когато експериментите са били провеждани за първи път.

Лекция V

Винаги се подчертава, че за да се напредва в окултните въпроси, човек трябва да бъде възможно най-позитивен и възможно най-малко негативен; че човек трябва да говори по-малко за това, което не е, отколкото за това, което е. Когато това се практикува в обикновения живот, то е подготовка за работа в сферата на окултното. Окултистът не трябва да пита: Има ли живот камъкът?, а: Къде е животът на камъка? Къде може да се намери съзнанието за минералното царство? Това е най-висшата форма на некритичност. Особено по отношение на най-висшите въпроси това е отношението на ума, което трябва да се култивира.

В обикновения живот разграничаваме три телесни състояния: твърдо, течно и газообразно или въздушно. Твърдото трябва да се разграничава от минералното. Въздухът и водата също са минерали. Теософските писания добавят към тях още четири по-фини състояния на материята. Първият елемент, който е по-фин от въздуха, е този, който го кара да се разширява, което винаги увеличава пространственото му съдържание. Това, което разширява въздуха по този начин, е топлината; той всъщност е фина етерна субстанция, първият вид етер, Топлинният етер. Сега следва вторият вид етер, Светлинният етер. Телата, които светят, излъчват форма на материя, която е описана в теософията като Светлинен етер. Третият вид етер е носител на всичко, което дава форма на най-фината материя, формиращия етер, който се нарича още Химически етер. Именно този етер води до съединението на кислород и водород. И най-финият от всички етери е този, който съставлява живота: Прана, или Жизнен етер.

Науката обединява всичките четири вида етер. Въпреки това, тя постепенно ще ги разграничи по този начин. Нашето описание съвпада с това на розенкройцерите, докато индийската литература говори за четири различни вида етер.

Като начало, нека вземем всичко, което е твърдо. Твърдото, очевидно, няма живот. Когато човек се пренесе в живота на твърдото, което става възможно чрез живот в будно съзнание в състояние, описано като свят на сънищата, и когато след това се стреми да открие твърдото, например като навлезе в скалист планински пейзаж, тогава човек чувства в себе си, че собственият му живот се променя, чувства как животът преминава през него. Човек не е там със съзнание, а със собствения си живот, етерното тяло; тогава човек е на място, в състояние, което се нарича равнина Маха-пара-нирвана. На тази равнина Маха-пара-нирвана се намира животът на твърдото. Тази равнина е другият полюс на твърдото. Чрез живота на равнината Маха-пара-нирвана човек придобива друг начин на възприятие. Когато се завърне, той е преживял дейността на същества в равнината Маха-пара-нирвана. Именно там твърдият камък има своя живот.

Второ, следва какво е флуид, водата. Когато в състояние на сън човек се пренася в морето, тогава той се пропива с живота на флуида, на пара-нирвана ниво. Чрез тази процедура човек се научава да знае нещо за различните нива.
Трето, когато човек се пренесе в съня си във въздухообразуващия елемент, той се озовава на нивото на Нирвана. Нирвана буквално означава „да бъде угасен“, както човек гаси огън. Когато човек търси живот в него, той е със собствения си живот на нивото на Нирвана. Човек диша въздуха. Когато изпита в себе си живота на въздуха, това е начинът да достигне нивото на Нирвана. Това е причината за дихателните упражнения на йогите. Никой не може да достигне нивото на Нирвана, ако всъщност не практикува дихателни упражнения. Те са упражнения на Хатха-йога само когато се изпълняват на грешно ниво. В противен случай те са упражнения на Раджа-йога. Човек всъщност вдишва живот: нивото на Нирвана.
Четвърто, под нивото на Нирвана е нивото на Буддхи или Шушупти. Там топлината има своя живот. Когато Буддхи се развие в човека, цялата Кама се трансформира в безкористност, в любов. Животните, които не развиват топлина, също са без страст. На по-високи нива човек трябва отново да постигне това безстрастно състояние, защото животът му е на нивото на Шушупти. Пето идва нивото на Девачан или Менталното ниво; оттук и вътрешната връзка между мъдростта и светлината. Когато в сънното съзнание човек изпитва светлината, той изпитва мъдрост в нея. Това винаги е било така, когато Бог се е разкривал в светлината. В горящия трънен храст, тоест в светлината, Йехова се е явил на Моисей, за да разкрие мъдростта.
Шестият е астралният план. На този план химическият етер има своя живот. Сомнамбулът възприема на астралния план качествата на химикалите, химичните характеристики, защото тук химическият етер действително има своя живот.
Седмият е физическият план. Там жизненият етер живее в собствената си стихия. С жизнения етер човек възприема живота. Този етер се нарича още атомен етер, защото на този план той има свой собствен живот, своя собствена централна точка. Това, което живее на определен план, има на същия този план своята централна точка.
Всъщност всичко около нас съдържа седемте плана. Трябва само да се запитаме: Къде е животът на всеки елемент, твърд, газообразен и т.н.?

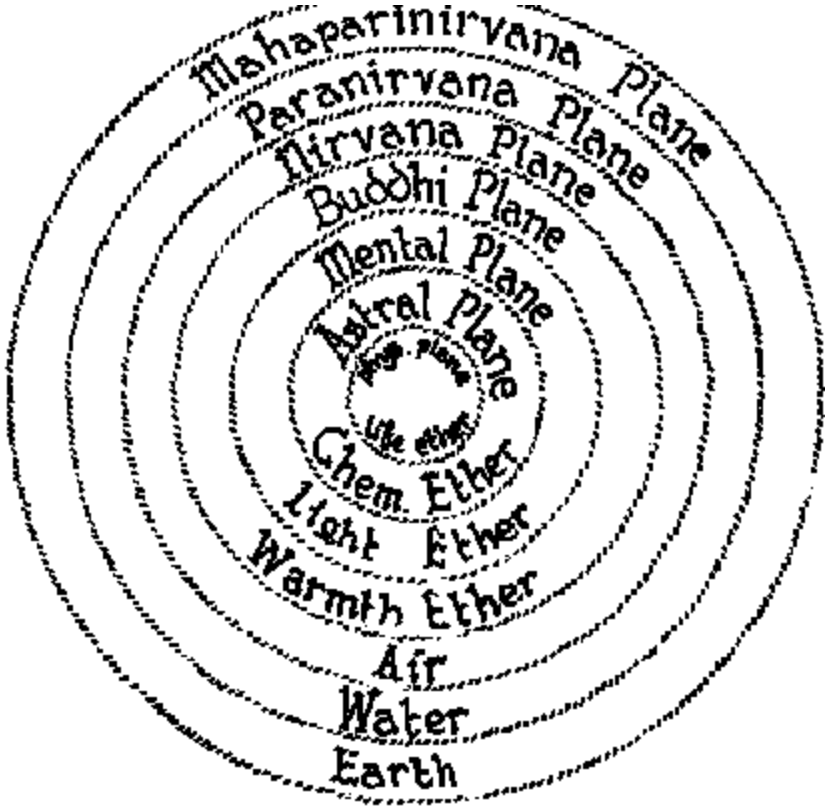

Вече чухме, че топлината има свой собствен живот на Будхи или Шушупти равнината. По този начин между всички неща съществуват определени взаимовръзки. Много поразителна е връзката между ухото и речта. В еволюцията ухото е съществувало много по-рано от речта. Ухото е рецептивният орган; речта е органът, който произвежда звук. Тези две, ухо и реч, по същество принадлежат заедно. Звукът, такъв какъвто се проявява, е резултат от вибрациите във въздуха и всеки отделен звук възниква от определена вибрация. Когато изучавате това, което съществува отвън, извън вас, като звук, тогава изучавате аритметиката на въздуха. Недиференцираното пространство би било беззвучно. Пространството, което е аритметично организирано, произвежда звук. Тук имаме пример за това как човек може да погледне в Акашовата хроника. Ако човек може да се издигне до възприятието на вътрешната аритметика, която е запазена от звука в пространството, тогава по всяко време може да чуе отново звук, който някой е изрекъл. Например, човек може да чуе какво е било казано от Цезар при преминаването на Рубикон. Вътрешната аритметика на звука все още присъства в Акашовата хроника. Звукът съответства на нещо, което наричаме Манас. Това, което ухото възприема като звук, е мъдростта на света. Чрез възприемането на звука човек чува мъдростта на света. В акта на говорене човек изважда мъдростта на света. Това, което е аритметично в нашата реч, остава в Акашовата хроника. Когато чува или говори, човек изразява себе си директно в мъдрост. В днешно време

мисленето е формата, в която човек може да изрази волята си в речта. Днес само чрез мислене можем да разгърнем волята. Едва по-късно ще бъде възможно човекът, издигайки се над нивото на мисълта, да разгърне волята в речта. Следващата стъпка е свързана с топлината. Човешката дейност трябва да се търси в това, което извира от него като вътрешна топлина. От това, което произлиза от топлината: страсти, импулси, инстинкти, желания, мечти и т.н., възниква Карма. Точно както паралелният орган на ухото е органът на речта, така и паралелният орган на топлината на сърцето е хипофизната жлеза, Хипофизата. Сърцето поема топлината отвън, както ухото звучи. По този начин то възприема световната топлина. Съответният орган, който трябва да имаме, за да можем да произвеждаме топлина съзнателно, е хипофизната жлеза в главата, която в момента е едва в началото на своето развитие. Точно както човек възприема с ухото и произвежда с ларинкса, така човек поема топлината на света в сърцето и я оставя да изтича отново през хипофизната жлеза в мозъка. След като тази способност бъде постигната, сърцето ще се е превърнало в органа, който е било предназначено да бъде. Има препратка към това в думи от „Светлина по пътя“:[22] „Преди душата да може да застане в присъствието на Учителите, нозете ѝ трябва да бъдат измити в кръвта на сърцето.“ Тогава кръвта на сърцето ни ще се разлее, както днес думите ни ще се разлеят по света. В бъдеще топлината на душата ще залее човечеството.
Малко по-дълбоко в еволюцията от органа за топлина стои органът на зрението. В хода на еволюцията органите на слуха, топлината и зрението следват последователно; органът на зрението е едва на етап приемане, но ухото вече възприема, например в звука на камбана, най-съкровеното си същество. Топлината трябва да извира от самото същество. Окото има само образ, ухото има възприятие за най-съкровената реалност. Възприятието за топлина е приемане на нещо, което излъчва навън. Има орган, който също ще стане активен орган на зрението. Днес той е зародишно наличен в епифизната жлеза, епифизата, органът, който ще придаде реалност на образите, които днес се произвеждат от окото. Тези два органа, епифизната жлеза и хипофизната жлеза като активни органи, трябва да се развият в органа на зрението (око) и органа на топлината (сърце). Днес фантазията е предварителният етап, водещ до по-късна сила на съзиданието. Сега човекът има най-много въображение. По-късно той ще има магическа сила. Това е силата на Крия-шакти. Тя се развива пропорционално на физическото развитие на епифизната жлеза.
Във взаимовръзката между ухото и ларинкса имаме пророчески модел (Vorbild). Мисленето по-късно ще бъде проникнато с топлина, а още по-късно самият човек ще се научи да твори. Първо той се учи да създава картина; след това да създава и изпраща лъчения; накрая да създава същества. Масонството нарича тези три сили мъдрост, привидност (красота) и мощ. (Вижте „Приказката“ на Гьоте.)[23]

Топлината живее на равнината Шушупти. Да използва това съзнателно е възможно за този, който разбира и контролира живота на топлината, както в известен смисъл човекът днес контролира живота на въздуха. В своето развитие човек сега трябва да се доближи до силите на равнината Шушупти (Будхи-Манас). Петата подраса има основната задача да развива Кама-Манас. Човек намира Манас във всичко, което е поставено в служба на човешкия дух. Нашата епоха е поставила най-висшите си сили в служба на тези нужди, докато животното е задоволено и без такива постижения.

Сега обаче Будхи-Манас също трябва да започне своето развитие. Човекът трябва да научи нещо отвъд речта. Друга сила трябва да се обедини с речта, каквато откриваме в писанията на Толстой. Не е толкова въпросът какво казва той, а че зад това, което казва, стои елементарна сила, която има в себе си нещо от Будхи-Манас, което сега трябва да навлезе в нашата цивилизация. Писанията на Толстой действат толкова мощно, защото съзнателно се противопоставят на западноевропейската култура и съдържат нещо ново и елементарно. Известно варварство, което все още се съдържа в тях, по-късно ще бъде уравновесено. Толстой е просто малък инструмент на висша духовна сила, която е стояла и зад готския посветен Улфила. Тази духовна сила използва Толстой като свой инструмент.

Лекция VI

Днес ще разгледаме различните рангове същества, към които принадлежи човекът. Човекът, такъв какъвто е в момента, е развиващо се същество, което не винаги е било такова, каквото е сега. Не само пред него и зад него стоят етапи на развитие, но и същества, съществуващи едновременно с него, точно както детето днес има до себе си стареца, който е на друг етап на развитие. Днес ще разгледаме седем ранга същества и във връзка с това трябва ясно да разграничим възприемчивите и творческите същества.

Нека вземем за пример цвят, който възприемаме с очите си, например червен или зелен. В това отношение ние сме възприемчиви същества. Цветът обаче първо трябва да бъде произведен, за да можем да го възприемем; следователно трябва да се сблъскаме с друго същество, което произвежда цвета, например червен. Чрез това разпознаваме различните етапи на съществата. Ако съберем всичко, което се доближава до сетивата ни, трябва да има и душа, която да го получи; но обратното, нещо също трябва да присъства, за да могат сетивните впечатления да ни бъдат донесени. Има същества, които могат да се проявят. Те имат по-богоподобен или дева характер. Съществата, чиято природа е по-адаптирана към приемане, имат по-елементален характер. Богоподобните същества са с проявяваща природа. Елементарните същества са с възприемчива природа.

Тук, в тази област, имаме творческата мъдрост, която се проявява външно, и мъдростта, която се приема от човешката душа. Мъдростта е в светлината и се разкрива във всички сетивни впечатления. Зад разкритото трябва да предположим, че стоят разкривателите, съществата с волева природа; мъдростта е това, което се разкрива.

Човекът е едновременно възприемчив и творчески. От една страна, например по отношение на всички сетивни впечатления, той е възприемчив, по отношение на мисленето обаче е творчески. Нищо не поражда мисли, освен ако първо не произведе възприятия. Така той е от една страна възприемчиво същество, а от друга страна - творческо същество. Това е важна разлика. Нека си представим, че човекът би могъл да създава всичко, което възприема - звуци, цветове и т.н., точно както днес създава мисли. Днес той е творчески само в една сфера - в мисленето, и за да има възприятия, се нуждае от творчески същества около себе си. Създавайки собственото си същество, той първоначално е бил творчески. В началото той самият е създал собствения си организъм. За това сега се нуждае от други същества. Сега човекът трябва да се въплъти в телесна форма, определена отвън. Тук той е по-близо до елементарните същества, отколкото до сферата на възприятието и мисленето.

Нека си представим за веднъж, че човекът е способен да създава звуци, цветове и други сетивни възприятия, а също и собственото си същество. Тогава бихме имали

човешкото същество, каквото е било преди лемурийската раса, което се нарича „чист“ човек. Човекът става нечист чрез факта, че не създава собственото си същество, а включва нещо друго в природата си. Този чист човек се е казвал Адам Кадмон. Когато в началото на Битие Библията говори за човека, тя говори за това чисто човешко същество. Това човешко същество все още не е имало нищо камично (астрално) в себе си. Желанието се е появило за първи път, след като е включило други елементи в себе си. Така е възникнал вторият етап на човечеството, кама-рупичният човек (човек с астрално тяло). По-висшето животно трябва да се разглежда като по-нисък етап от това развитие. Без топла кръв никое същество не може да притежава независимо Кама-рупа (астрално тяло). Всички топлокръвни животни са производни на човека.

Така, за начало, имаме чистия човек, който до Лемурийската епоха действително е водил свръхсетивно съществуване и е извличал от себе си всичко, което е живяло и е било част от него.

Съвременните студенокръвни животни и растения са се развили по различен начин от топлокръвните. Тези, които съществуват днес, са останки от странни, гигантски същества. Някои от тях могат да бъдат потвърдени от науката. Те са декадентски животни, произлизащи от онези, които чистият човек е използвал, за да се въплъти в тях, за да може да има тяло за това, което е камично (астрално). В началото чистият човек не е намерил начин да се въплъти на земята. Той все още се е реял над проявеното. Измежду тези огромни, могъщи същества (животни) човекът е използвал най-развитите, за да се въплъти в тях. Той се е прикрепил към тези същества и по този начин е бил в състояние да внесе в тях своето собствено Кама (астрално тяло). Някои от тези същества са се развили допълнително и след това са станали животните на Атлантида и днешното човечество. Не всички обаче са могли да се адаптират. Тези, които са се провалили, са се превърнали в по-нисши гръбначни животни; кенгурата например са такива опити, които са се оказали неуспешни по пътя към превръщането им в човек – като керамични съдове, които са отхвърлени и изоставени.

Сега човекът се опитал да въведе Кама в животинските форми. Кама се намира първо в човешката форма, всъщност в сърцето, в топлата кръв и в кръвообращението. Опитите били правени отново и отново и по този начин се е осъществявало изкачване от етап на етап. Виждаме неуспешни опити например при ленивците, кенгурата, хищните зверове, маймуните и човекоподобните маймуни. Всички те останали назад по пътя. Топлокръвните животни са неуспешни опити да се превърнат в човешки форми, надарени с Кама. Всичко в тях, което е от природата на Кама, човекът също би могъл да има в себе си; но той го е изтоварил в тях, защото не е бил в състояние да използва този вид Кама.

Съществува една важна окултна аксиома: Всяко качество има два противоположни полюса. Така откриваме, че точно както положителното и отрицателното

електричество се допълват взаимно, така имаме топлина и студ, ден и нощ, светлина и тъмнина и така нататък. По същия начин всяко камично качество също има два противоположни аспекта. Например, човекът е изхвърлил яростта от себе си в лъва и това, от друга страна, когато бъде облагородено от него, може да го отведе нагоре към висшето му аз. Страстта не трябва да бъде унищожена, а пречистена. Отрицателният полюс трябва да бъде отведен нагоре към по-висш етап. Това пречистване на страстта, това водене нагоре на нейния отрицателен аспект, питагорейците наричат катарзис. В началото човекът е имал в себе си яростта на лъва и хитростта на лисицата. Така царството на топлокръвните животни е цялостна картина на качествата на кама. Днес е общоприето мнението, че „Тат твам аси“ („Това си ти“) трябва да се разбира като нещо общо и неопределено, но човек трябва да си представи нещо съвсем определено, което стои в основата му. Така в случая с лъва човекът трябва да си каже: Това си ти. Следователно в царството на топлокръвните животни пред нас се разпростира кама-рупичният човек. Преди това е съществувал само чистият човек: Адам Кадмон.
Философът на естествените науки Окен, който през първата половина на 19 век е бил професор в Йена, е бил запознат с всички тези идеи и ги е изразявал по гротескен начин, за да привлече вниманието на хората. Тук откриваме пример, който сочи към още по-ранен етап от човешкото развитие, преди човекът да отдели от себе си царството на студенокръвните животни. Окен свързва сепията с човешкия език. В тази аналогия на езика със сепията може да се открие окултно значение. Сега имаме и същества, които за първи път, така да се каже, биват призовани като странични продукти. Човекът е изхвърлил от себе си хитростта на лисицата и е запазил нейния противоположен полюс. В хитростта на лисицата обаче започва да се развива зародишът на нещо друго, например нещо подобно на начина, по който черната сянка на обект има вторична сянка, когато светлината навлезе в нея отвън. Ние включихме хитростта в лисицата от нашето вътрешно същество. Сега духът е насочен към нея от периферията. Същества, които по този начин работят от периферията в това, което е камично, са елементарни същества. Това, което лисицата е получила от нас, е в нея животинско; това, което идва отвън и се прикрепя към нея от духа, е елементарно същество. От една страна, тя произлиза от духа на човечеството, а от друга страна, от елементарно същество. Така ние разграничаваме: първо, елементарни същества, второ, кама-рупичния човек, трето, чистия човек, четвърто, човека, който в определено отношение е преодолял чистия човек, който е приел в себе си това, което е отвън и около него, и е творчески активен. Той е осъществил контакт и е приел в себе си всичко, което е около него в земното съществуване. Това му дава плановете, насоките, законите, които създават живота. Някога човекът е бил съвършен и ще стане такъв отново. Но има голяма разлика между това, което е бил, и това, в което ще се превърне. Това, което е около него във външния свят, по-късно ще стане негово духовно

притежание. Това, което е спечелил за себе си на Земята, по-късно ще се превърне в способността да бъде творчески активен. Тогава това ще се е превърнало в най-съкровеното му същество. Този, който е погълнал всички земни преживявания, така че знае как да използва всяко едно нещо и по този начин е станал творец, се нарича Бодхисатва, което означава човек, който е приел в себе си в достатъчна степен Бодхи, Будхи на земята. Тогава той е достатъчно напреднал, за да работи творчески от най-съкровените си импулси. Мъдреците на земята все още не са Бодхисатви.[24]Дори за такъв човек винаги остават неща, в които той все още не е в състояние да се ориентира. Едва когато човек е погълнал в себе си цялото знание за Земята, за да може да твори, само тогава той е Бодхисатва; Буда, Заратустра например са били Бодхисатви.

Когато човек се издигне още по-нагоре в еволюцията, така че да бъде не само творец на Земята, но и да притежава сили, които се простират над Земята, едва тогава той е свободен да избере или да използва тези висши сили, или да работи по-нататък с тях на Земята. В този случай той може да внесе на Земята нещо, идващо от висши светове. Такава епоха е настъпила преди човекът да започне да се въплъщава, в последната трета на Лемурийската епоха. Човешкото същество е развило своето физическо, етерно и астрално тяло. Той е донесъл тези членове на своето същество със себе си от по-ранна Земна еволюция. Следващите два импулса, Кама и Манас, той не е могъл да намери на Земята; те не лежат в нейната еволюционна последователност. Първият нов импулс (Кама) можеше да се открие като сила само на Марс. Той е добавен малко преди човекът да се въплъти. Вторият импулс (Манас) дойде от Меркурий в петата подраса на атлантите, с първоначалните семити. Стимулът на тези нови принципи е трябвало да бъде донесен на Земята от други планети чрез още по-висши същества, чрез Нирмана-каите. От Марс добавиха Кама, от Меркурий Манас. Нирмана-каите са още едно ниво по-високо от Бодхисатвите. Последните са способни да подредят еволюцията, която има непрекъснатост; но не могат да внесат в нея това, което идва от други региони, това може да се направи само от Нирмана-каите. [В] още едно ниво по-високо от Нирмана-каите стоят съществата, които се наричат Питри. Питри = Бащи. Защото Нирмана-каите наистина могат да внесат нещо, идващо от други региони, в еволюцията, но не могат да се жертват, да се жертват като субстанция, така че на следващата планета да могат да донесат нов цикъл. Това може да се направи от Питрите, същества, които са еволюирали на Луната и сега са дошли; те са станали активиращият импулс към земната еволюция. Когато човекът е преминал през всяко възможно преживяване, тогава той е в позиция да стане Питри. Следващото и дори по-високо ниво, последното, което е възможно да се спомене, е това на самите Богове.

Така имаме седем ранга на съществата: Първо, Боговете, Второ, Питри, Трето, Нирмана-каите, Четвърто, Бодхисатвите, Пето, Чистите човешки същества, Шесто,

Човешките същества, Седмо, Елементарните същества. Това е последователността, за която говори Елена Петровна Блаватска.
Сега можем да добавим въпроса: Какъв е органът, който е направил човека кама-рупичен? Това е сърцето с вените и кръвта, която пулсира през тялото. Сърцето има физическа част и етерна част. Аристотел[25]говори за това, защото в по-ранни времена само етерният човек е бил смятан за важен. Сърцето има и астрална част. Етерното сърце е свързано с дванадесетлистния лотос. Не всички физически органи имат астрална част; например жлъчният мехур е само физически и етерен, астралната липсва.

Лекция VII

В „Тайната доктрина“ Елена Петровна Блаватска нарича Йехова лунен бог.[26]За това стои дълбока причина. За да го разберем, трябва да сме наясно с по-нататъшното развитие на човека. В човека, такъв какъвто е днес, висшите му сили са преплетени. По-нататъшното му развитие зависи от излизането на висшия му аз от обвивката на нисшите сили и органи.

Мозъкът е разделен на три същински части: на мислеща, чувстваща и волева част. По-късно тези три части, подобно на трите отделения на мравуняк, ще бъдат управлявани от човека отвън. Частите обаче, от които е изтеглено висшето, не остават такива, каквито са днес, а след това се спускат още по-надолу. Това е причината много хора, практикуващи едностранчиво духовно развитие, да страдат от морален упадък. В случая със западния културен живот има по-малка опасност от това, защото западната наука все още не принуждава висшите неща на ума да се издигнат от по-нисшето тяло. Чрез теософията, от друга страна, човек всъщност усвоява мъдрост, чрез която егото е частично изтръгнато от обичайната среда на органите. Може да се случи, че когато човек, който чрез конвенционалната си среда е спазвал обикновените морални стандарти, възприеме теософски учения, по-лошите му качества, които дотогава са оставали скрити, действително се проявяват. Често по-нисшето излиза на повърхността, защото човек се занимава с духовни неща, без едновременно с това да укрепва морала си. Този факт носи със себе си известна трагедия. Някои мъже с академично положение, които в сферата на западното познание са били доста възхитителни личности, са страдали, като са постъпили в Теософското общество; в техния случай низшата природа се е проявила, без да бъде овладяна от висшата.

Същият закон може да се открие и в по-голям мащаб. Съществата, които срещаме на Старата Луна, все още не са били вложили силата си на мислене във физически мозък. Силата на мислене в случая на Луната - Нирманакаите, Бодхисатвите, Питрите и чистите човешки същества, все още не е действала във физически мозък, а в етерните маси, които ги заобикалят. На Старата Луна средата се е състояла не само от въздух, но и от етер, изпълнен с мъдрост. На Старата Луна мислите не са били в отделните същества, а са летели насам-натам в етера. Затова в окултизма Старата Луна се нарича още Космос на Мъдростта.[27]Старата Луна е била заобиколена от Топлинен Етер и други форми на етер. В тези етери са живели интелигентност и разум, както сега живеят в човешкия мозък. Под това обаче е имало развитие. В началото на Лунната еволюция мъдростта все още се е отпечатвала в красиви форми. Съществата, които са притежавали само по-нисшите човешки членове - физическо тяло, етерно тяло и астрално тяло, са били ръководени от тези потоци от мъдрост. В хода на по-нататъшното развитие трите по-нисши тела са се спуснали по-дълбоко. Когато еволюцията на Старата Луна е

приключила, съществата, които са били мъдри, но не са притежавали мъдрост в мозъка си, са напреднали дотолкова, че са могли напълно да се откажат от тези по-нисши тела. Тези същества, които сега са се превърнали в Питри и които вече не са се нуждаели да влизат в такива физически, етерни и астрални тела, са били домакини на Елохимите в различни етапи. Най-ниският ранг на тези Елохими е етапът на Йехова. Следователно Йехова е действително Лунно божество, което на Старата Луна е преминало през физическо развитие. Въпреки това на Луната той никога не е бил в състояние да работи върху физическата среда, използвайки мозъка като средство за мисъл. Само неговото физическо, етерно и астрално тяло бяха работили върху физическата среда. Това обаче той правеше чрез образи. Мисленето се носеше горе. Името Йехова не обозначава отделно същество, а ранг в реда на йерархиите. Много същества могат да приемат ранга на Йехова или да го приемат с определена цел. Елифас Леви многократно подчертаваше, че с обозначенията Йехова, Архангел, Ангел, имаме работа с подредени рангове на същества.
Първите човешки същества, получили учение на Земята, го получили от Йехова в картини. Ето защо Битие е сбор от велики картини, картини, които Йехова е преживял на Старата Луна.
Докато на Старата Луна, от една страна,[28]Само нисшето същество на човека се е развивало във физическо, етерно и астрално тяло – от друга страна, висшето триединство е било ценено и подхранвано. Тези принципи са достигнали определена степен на зрялост, след като са били имплантирани; Атма на Стария Сатурн, Будхи на Старото Слънце, Манас на Старата Луна. След това те са могли да се развият по-нататък на Земята. Това, което е дошло на Земята от Старата Луна като физически, етерни и астрални тела, са гротескните животни, в които Атма, Будхи и Манас постепенно са се включили. Лунните Питри са оставили настрана нисшите части, но за да компенсират това, те са ценели и подхранвали Атма, Будхи и Манас по обективен начин. Чрез грижите си те са довели до това, че мислител може да се развие на Земята. Ако човек погледне външните същества на Старата Луна, това са обвивките, които са обграждали човека, а не самият човек. Обвивките са могли да бъдат използвани, защото това, което е трябвало да ги напусне, е отишло. [Пауза в текста...] Сега останалият материал може да се кондензира, за да образува мозъка. В зародишно състояние материята за мозъка е била налице, но е могла да се кондензира едва след като Питрите са си тръгнали.
Това, което се е случило в предлемурийската епоха, е подготовка. Човешкото тяло е обработено така, че Атма, Будхи и Манас могат да потънат в него. Тези принципи са се обгърнали с Кама-субстанция. Нека сега си представим желеобразно същество, което се е освободило от това, което е дошло от Старата Луна. Това осигурява физическа основа. В допълнение към това има Атма, Будхи и Манас, както и астрално тяло, което тези принципи организират около себе си. Те работят върху

желеобразните маси отвън, докато не успеят да ги завладеят отвътре. Накрая духовното прониква във физическото. Сега два вида същества са се слели. В момента, в който се формира мозъкът, те се проникват взаимно. Чрез това раждането и смъртта са навлезли в земната еволюция. Преди това човешките същества сами са изграждали физическото тяло; в бъдеще това ще бъде отново така. Но тъй като две същества, които са само частично съвпадащи едно с друго, са обединени, имаме раждане и смърт и всеки период от време между раждането и смъртта е непрестанен опит тези две същества да си паснат по-добре – люлеене напред-назад на махалото, докато накрая се постигне ритмично състояние.
До средата на Шестата Коренна Раса (епоха) това ще продължи, докато се постигне това ритмично състояние и едното същество се адаптира напълно към другото. А Кармата не е нищо друго освен мярката за баланс, която човешкото същество вече е постигнало. Във всяко отделно въплъщение човек постига определена степен на адаптация. След всяко въплъщение човек трябва да се възнесе отново до Девачан, за да огледа какво все още предстои да се направи. Едва когато балансът е постигнат, Кармата се преодолява и човешкото същество може да приеме нещо ново, истинската Мъдрост, Будхи, която дотогава трябва да се поддържа и цени.
Бъдещата еволюция трябва да бъде подготвена. Това, което човекът вече произвежда от себе си, като подготовка за бъдещия човек, е думата, речта. Това, което човекът говори, остава в Акашовата хроника. Това е зародишното начало за бъдещия човек. Речта е едната половина от предишното средство за размножаване. Чрез речта човекът се размножава духовно. Пречупването на мъжкия глас е свързано с това. Едната половина от това, което е сексуално, е пренесено в речта. Гласът е бъдещият орган на размножаване. В древен еврейски език същата дума е била използвана за секс и реч. Днес човекът мисли и мисълта преминава навън през ларинкса. Следващият етап ще бъде това чувство, топлина, да преминава навън. Тогава думата ще бъде израз на вътрешната топлина на тялото. Това може да се случи, когато хипофизната жлеза (хипофизата) се развие в мозъка. Следващият етап се появява, когато се развие епифизната жлеза (епифизата). Тогава не само пропитото с топлина слово ще излезе, но словото ще остане, ще получи форма чрез волята, която след това живее в него. Тогава, когато човек произнесе думата, тя се превръща в действително същество.
С това е свързано: „Мисля, чувствам, съм“ (воля). Думата в този смисъл е „думата“, която претърпява трансформация от мислене в чувство и след това във воля. Това е троен процес. Първо думата е „съзнание“ (в мисленето), след това „живот“ (топлопроникната дума) и накрая „форма“, думата, оформена чрез волята. Последната е думата, която става обективна. Така и тук, следвайки едно след друго, имаме: съзнание, живот, форма. Всичко, което днес е форма, произлиза от по-ранни времена и е възникнало чрез такъв процес. Физическото тяло, формата, е най-

съвършеното тяло; по-слабо развити са етерното тяло, животът, и астралното тяло, съзнанието.

Лекция VIII

Различните превъплъщения на човешката индивидуалност са вид люлеене на махалото напред-назад, докато ритъмът не се успокои и висшата част на човека не намери във физическото подходящ израз, подходящ инструмент. Приблизително откакто човешките същества се превъплъщават, положението на слънцето, луната и земята съществува такова, каквото е сега. Трябва да разберем, че човекът принадлежи към великия космически организъм. Във времената, в които настъпват големи промени в живота на човечеството, в космоса настъпват и могъщи промени. По-рано, преди да има превъплъщение, слънцето, луната и земята все още не са били разделени, както сега. Кант и Лаплас са правили своите наблюдения само от физическия план и до тази степен тяхната теория е напълно правилна, но те не са познавали връзката с духовните сили. Когато от първичните огнени пари слънцето, луната и земята са възникнали като отделни тела, човек също е започнал да се превъплъщава. Когато човешките превъплъщения приключат, слънцето също ще се съедини отново със земята. В голям мащаб, както и в отделните детайли, човек трябва да има предвид тези взаимоотношения на човека с вселената.

Често сте чували, че човек обикновено се въплъщава след период от около две хиляди години. Човек може да изследва кога хората, които са живи днес, са имали по-ранното си въплъщение. Душите, които сега са въплътени, се намират по правило около 300 до 400 години след раждането на Христос. Освен това обаче се намират и други, които са въплътени в различно време, някои по-рано, други по-късно. Но има и друг начин за определяне на въплъщенията, начин, който води по-сигурно до целта. Може да се каже: Ако човешките същества, които умират днес, се върнаха след кратко време, те щяха да срещнат почти същите условия, както сега. Но човек трябва да научи колкото е възможно повече на Земята. Това може да се случи само когато в следващото въплъщение той открие нещо ново, което е съществено различно от по-ранните условия.

Нека например си представим, че се връщаме във времето около 600 до 800 години преди Христа; това е приблизително по времето на „Илиада“ и „Одисея“. При напредналите народи от онова време условията на живот са били доста различни от сегашните. Човек би се учудил например да види с какви любопитни инструменти са се хранили хората. По онова време хората също не са се научили да пишат. Великите поеми са се предавали от уста на уста. Когато човек от онези времена се прераждa днес, той като дете трябва да научи съвсем други неща. Като дете той трябва да се научи да пише. Потокът на културата междувременно е напреднал. Човек трябва да прави разлика между потока на културата и развитието на индивидуалната душа. Като дете човек трябва да настигне цивилизацията и затова трябва да се роди отново като дете.

Сега трябва да се запитаме: Какво причинява толкова различни условия на Земята? Това е свързано с движението на пролетното равноденствие. Около 800 години преди Христа слънцето през пролетта е навлизало в съзвездието Овен. Всяка година в пролетната точка то се измества малко. Поради това условията на Земята винаги се променят леко. Осемстотин години преди Христа слънцето е било в съзвездието Овен. По-рано е било в съзвездието Телец, още по-рано в Близнаци и още по-рано в Рак. Сега вече от около сто години то изгрява в съзвездието Риби. След това идва Водолей. Напредъкът на цивилизациите също е свързан с движението на слънцето от едно съзвездие към друго.
По времето, когато слънцето изгрявало в съзвездието Рак, древната ведическа култура на индийците, културата на Ришите, достигнала най-високата си точка. Ришите, тези все още полубожествени същества, били учителите на хората. Атлантската цивилизация била претърпяла своето унищожение; нахлул нов импулс. В окултизма това се нарича „вихър“ (вирбел). Ето защо и в епохата, в която слънцето е стояло в съзвездието Рак, знакът е бил направен по следния начин:

Ракът означава пробив на нещо ново, „вихър“ (двойна спирала). Втората културна епоха е наречена съзвездието на Близнаците. По това време е била разбирана двойствената природа на света, противоположните сили на света, Ормузд и Ариман, Доброто и Злото. Затова и персите говорят за Близнаците.
Третата културна епоха е тази на шумерите в Мала Азия и на египтяните. Съзвездието Бик съответства на тази епоха. Ето защо в Азия Бикът е бил почитан, а в Египет - Апис. По това време във Вавилон и Асирия шумерският език е бил езикът на мъдростта. След това Бикът изпада в упадък, а Овенът се издига. Първото указание за това е Сагата за Златното руно.
Четвъртата култура е тази на Овена или Агнето; Христос стои в знака на Овена или Агнето; затова той нарича себе си Божият Агнец.
Като пета култура следва външната материалистическа цивилизация, в съзвездието Риби. Тя се развива главно от 12-ти век нататък и достига своя връх около 1800 г. Това е културата на петата подраса, настоящето.
В съзвездието на Водния човек в бъдеще ще бъде провъзгласено новото християнство. „Водният човек“ е и този, който ще го донесе, той, който вече е бил тук: Йоан Кръстител. По-късно той отново ще бъде предшественик на Христос,

когато ще бъде основана Шестата, духовната подраса. Теософското движение трябва да бъде подготовката за това време.
В Новия Завет изразът „на планината“ се използва в различни случаи. „На планината“ означава: в тайната, в най-съкровеното, в интимното. Дори Нагорната проповед не трябва да се разбира като проповед за народа, а като интимно учение за учениците. Преображението на планината също трябва да се разбира в този смисъл. Исус се качва на планината с тримата си ученици – Петър, Яков и Йоан. Там, както ни се казва, учениците са грабнати от себе си; тогава Моисей и Илия се появяват от двете страни на Исус. За миг пространството и времето са угаснали и учениците се озовават със съзнание на ментално ниво. Онези, които вече не присъстват физически, Моисей и Илия, се появяват. В пряко откровение те имат пред себе си: „Аз съм Пътят, Истината и Животът.“ Пътят = Илия, Моисей = истината, Христос = животът. Това се явява тук на учениците в действителна форма. Исус веднъж им казва: „Илия се върна; Йоан е Илия, само че не е разпознат.“[29]Но той каза още: „Не казвай това на никого, докато не се върна.“ Християнството не е трябвало да проповядва прераждането в продължение на две хиляди години, не по някаква произволна причина, а по образователни причини. Хората не е трябвало да знаят нищо за него в продължение на две хиляди години. В евангелието на Свети Йоан има индикация за това в чудото на сватбата в Кана, където водата се превръща във вино. В старите мистерии се е раздавала само вода, а в християнските мистерии - вино. Защото в свещеничеството, чрез пиенето на вино, знанието за прераждането е било заличено.Който пие вино, не може да постигне истинско познание за Манас, Будхи и Атма. Той никога не може да разбере прераждането. Под новото си идване Христос има предвид повторната си поява в Шестата подраса, когато ще бъде провъзгласен от „Водния човек“. Теософията всъщност изпълнява завета на християнството и работи за тази епоха от време. Всеки път, когато слънцето преминава от един знак на зодиака към друг, в цивилизацията настъпват коренни промени. Междувременно изминава период от около две хиляди и шестстотин години.[30]Ако вземем момента, когато слънцето е влязло в знака на Овена или Агнеца, около 800 години преди Христос и 1800 години след Христос, тогава имаме две хиляди и шестстотин години. Около 1800 г. сме влезли в знака на Рибите. Това е времето, когато материалистическата култура достига своята най-висока точка. Тя е била подготвена през Средновековието и сега е започнала да упада. Около 4400 г. човечеството навлиза в знака на духовната култура, този на Водния човек. За това също трябва да се направи подготовка. Така условията се променят и със съзвездието. С преминаването от един знак към друг възникват и нови условия, така че прераждането има смисъл. Човешкото същество се преражда приблизително на всеки две хиляди и шестстотин години, но преживяванията, които той прави като мъж и като жена, са толкова коренно различни, че две такива прераждания, като мъж и като жена, се считат за едно.

Около хиляда и триста години изминават между две прераждания като мъж или като жена и около две хиляди и шестстотин години между такива двойни прераждания, ако се считат и двете за едно. Човешкото същество е мъж или жена само по отношение на физическото тяло. Когато физическото тяло е мъжко, етерното тяло е женско; и обратно, когато физическото тяло е женско, етерното тяло е мъжко. Само астралното тяло е едновременно мъжко и женско. Човешкото същество носи в себе си противоположния пол като етерно тяло. Така в етерното мъжът е женски, а в етерното жената е мъжка. Следователно физическата жена има много скрити мъжки качества; физическото прераждане присъства само екзотерично. Следователно човешкото същество преминава през съзвездие всеки път като мъж и като жена. Ето защо Учителят казал на Синет, че човешкото същество се преражда около два пъти в една подраса. Окултно и двете прераждания се считат за едно. Трябва да дойде време, в което жената действително ще се доближи до културата, доминирана от мъжа. Настоящото женско движение трябва да се разпознае като подготовка за друго по-късно и съвсем различно женско движение. В бъдеще половата диференциация ще бъде напълно преодоляна.
Имало е специална причина, поради която в продължение на около две хиляди години учението за прераждането е било напълно потискано. Човешкото същество е трябвало да се научи да познава и цени важността на *един-единствен* живот. Всеки роб в Древен Египет все още е бил убеден във факта, че ще се завърне, че един ден ще бъде господар, а не роб, но че трябва да плати кармичните си дългове. Следователно единичният живот не е бил толкова важен за него. Но урокът, който хората сега трябвало да научат, бил да спечелят твърда почва под краката си; по този начин, по време на един живот, прераждането е трябвало да остане непознато. Затова Христос изрично забранил всяко учение за прераждането. Но от 800 години преди Христос до около 1800 години след Христос е изминало времето, през което почти всеки е преминал през един-единствен живот, без да е преживял нищо от прераждането. Великите Учители[31]имат задачата не винаги да съобщават цялата истина във всеки един момент, а само онази част, от която човек се нуждае. Това задържане на съзнанието за прераждането е получило поетичен израз в тази епоха в „Божествена комедия“ на Данте. В монашеския езотеризъм, от друга страна, прераждането определено е било преподавано, когато е възникнал повод. Траписти[32]трябваше да мълчат през едно въплъщение, за да могат в следващото да станат красноречиви оратори. Те бяха умишлено обучавани по този начин, за да станат красноречиви оратори, защото Църквата може да използва добре тези оратори. Когато Свети Августин изложи доктрината за предопределението, той беше напълно последователен.[33]Тъй като в ерата на материализма прераждането не е трябвало да се проповядва, августиновото учение за предопределението е трябвало да се появи. Само по този начин биха могли да се обяснят разликите в обстоятелствата на хората.

С това е свързан дълбоко материалистичният характер на традиционното християнство, който се състои във факта, че отвъдното е поставено в зависимост от *едно* физическо съществуване. Това материалистично учение на християнството, така да се каже, е дало своите плодове. Днес вече няма съзнание за отвъдното. Социалната демокрация е крайното следствие от традиционното християнство. Но сега в света трябва да дойде нов импулс. Когато една епоха приключи, нещо ново нахлува. Християнството е работило за постепенното настъпване на материалистическата епоха. За да се осъществи материалистическата цивилизация, човешките същества в продължение на хиляда и триста години е трябвало да имат такова учение, каквото е донесено от християнството; а именно, че човекът трябва да постави цялата вечност в зависимост от един земен живот. Градската буржоазия тогава става действителният основател на епохата на материализма. Още по времето на Христос духовното е трябвало да бъде предадено от чисто материалното. Юда Искариот е трябвало да предаде Христос. Може обаче да се каже: ако нямаше Юда, нямаше да има и християнство. Юда е първият, който отдава първостепенно значение на парите, тоест на материализма. В Юда се е въплътила цялата материалистическа епоха. Тази материалистична епоха е замъглила и помрачила духовното. Чрез смъртта си Христос става Изкупител на материализма.

Лекция IX

Ще се опитаме да разберем физическото тяло малко по-точно. В момента разграничаваме в човешката конституция четири члена: физическо тяло, етерно тяло, астрално тяло и его. При изучаването на физическото тяло сега трябва да навлезем в по-големи подробности. Човекът вече е бил нещо, когато е дошъл в съществуването на Стария Сатурн от далечно минало. Физическото тяло е най-старият и най-развит член, който човекът притежава в момента. То е четиричленно, което не е така при другите тела. На Стария Сатурн основата вече е била положена като зародиш. Етерното тяло е било добавено за първи път на Старото Слънце. Там физическото тяло еволюирало още един етап. Астралното тяло е добавено на Старата Луна и физическото тяло е преминало още един етап на развитие. На Земята сега е добавено егото, а физическото тяло е преминало през четвърти етап. Така че можем да кажем, че физическото тяло е, така да се каже, в четвърти клас, докато етерното тяло е в трети, астралното тяло във втори, а егото в първи.
Ето защо само физическото тяло като такова има самосъзнание, а не другите три тела. В момента, в който човек затвори физическите си сетивни органи по време на сън, самосъзнанието престава: когато ги отвори за това, което е външно, самосъзнанието се завръща. Човекът придобива самосъзнание, защото органите му му позволяват да наблюдава обкръжението си. Само физическото тяло е толкова напреднало, че е способно да отвори органите си за това, което е външно. Ако етерното и астралното тяло можеха с органите си да наблюдават обкръжението си, човекът щеше да постигне самосъзнание и в тях. Но за това са необходими органи. Физическото тяло има самосъзнание само чрез органите си. Тези органи на физическото тяло са сетивата.
Нека разгледаме сетивата в техните последователни етапи. Всъщност има дванадесет сетива.[34]От тях пет са вече физически, а други две ще станат физически по време на по-нататъшното развитие на Земята. Петте сетива, които вече имаме, са обоняние, вкус, зрение, допир и слух. С времето човекът ще развие две други сетива в истински физически сетива. Тези две са разположени в хипофизната жлеза (хипофизата) и епифизната жлеза (епифизата). Те ще развият двете бъдещи сетива във физическото тяло, което след това ще има седем сетива. За да разберем последователните етапи на сетивата, трябва да изясним, че доколкото човек е същество, осъзнаващо себе си, той е на низходяща крива. Така че, въпреки че тялото е на възходяща крива, сетивата са на низходяща крива.[35]

От висшите принципи в човека, Атма се е развил на Стария Сатурн, Будхи на Старото Слънце и Манас на Старата Луна. Имало е време, когато Монадата се е сглобявала малко по малко и след това, в Лемурийската епоха, е влязла в самопостроения си дом. Сега Монадата е слязла до четвъртия етап, Атма, Будхи,

Манас, Кама-Манас. Тази низходяща крива се изразява в развитието на сетивата. Всъщност, в началото, на Стария Сатурн, е присъствало само едно сетиво - обонянието. Сетивата, които са се развили по-късно, е трябвало да се спуснат от по-висшите към все по-нисшите области.
В Природата разграничаваме твърдото, течното, газообразното, топлинния етер, светлинния етер, химическия етер и жизнения етер. Това са седемте етапа на материята. В своето спускане човекът е преживял тези етапи отгоре надолу. В началото на еволюцията първият човешки жизнен зародиш е можел да се прояви само в Жизнения етер. Това, което съответства на този етап като сетиво, е обонянието. Тогава човекът е притежавал първото сетиво, това на обонянието, от което днес е налице само последващ ефект. Твърдото вещество има своя живот, както видяхме преди няколко дни на нивото на Маха-пара-нирвана, течното на нивото на Пара-нирвана, газообразното на нивото на Нирвана, топлинния етер на нивото на Будхи, светлинния етер на менталното ниво, химичния етер на астралното ниво, Жизнения етер на физическото ниво. Следователно можем да говорим и за атомистичен етер.

Съответствия на равнината	Състояния на материята	Сетивата
1. Физическа равнина	Етеричен живот	Мирис
2. Астрален план	Химичен етеричен	Вкус
3. Ментална равнина	Светъл етер	Зрение
4. Будхи или Шушупти равнина	Топлинен етер	Докосване
5. Самолетът Нирвана	Газообразен, въздушен	Слух
6. Равнина Паринирвана	Течност	Хипофизна жлеза
7. Равнината Махапаринирвана	Твърдо	Епифизна жлеза

Един предмет може да бъде помирисан само когато е в контакт с органа на обонянието. Органът на обонянието трябва да се съедини с материала. Да помиришеш означава да възприемаш със сетиво, което влиза във връзка със самия материал.
Като втори етап имаме Химичния етер. Тук се развива чувството за вкус. То зависи от разтварянето на това, което трябва да се вкуси. Трябва да имаме работа не със самата материя, а с това, което е направено от нея. Това е химичен, физически

процес, чрез който материята се превръща в нещо различно. Езикът може да направи това: първо може да разтвори, а след това да вкуси.
Третият етап се намира в Светлинния етер. Там се развива зрението. Сега ние не възприемаме това, което е разложено от химични, физични процеси, а възприемаме образ на обекта, който е породен от външната светлина.
Четвъртият е Топлинният Етер. В него се развива чувството за допир. Тук човек вече не възприема образ. Топлината е преходно състояние на тялото, състояние, изпитвано само в момента. Тук говорим за чувството за допир като за възприятие за топлина и студ; всъщност то е „чувство за топлина“.
Пето, имаме това, което е от природата на въздуха. Това съответства на чувството за слух. Тук ние вече не възприемаме състоянието на въпросното тяло, а това, което тялото ни казва. Сега навлизаме във вътрешната природа на тялото. При звука на камбана не самата камбана ни интересува, не външната форма, материята, а това, което тя има да разкрие от вътрешната си природа. Слухът е единение с това, което се разкрива като духовно в материята. На този етап животът на сетивата преминава от пасивен към активен. Пасивно възприетият звук става у човека активен в речта. Чрез речта човек дава изява на своята душевна същност.
Като шести етап имаме флуидния елемент. Сетивният орган, съответстващ на течността, е хипофизната жлеза. Тя е разположена в мозъка в удължена цилиндрична форма.
Като седми етап имаме твърдото тяло. Подходящият сетивен орган е епифизната жлеза.
Както сега, когато човек говори, той влияе на въздуха, така по-късно ще придобие влияние и върху течното.[36] „Мисля“ и мисълта като цяло ще се изрази във въздуха и всъщност във форми, например като кристали. На следващия етап чувството също ще бъде свързано с мисленето. Развитието ще работи в обратна посока. Топлината на сърцето тогава ще се изрази в трептения и ще се разпространи навън заедно с мисълта. И последният етап ще бъде постигнат от човека, когато той ще създаде действителни същества, които остават; когато чрез словото той ще външно изрази това, което желае. Изразът на чувството е просто преход. Когато човек стане творчески чрез волята, тогава съществата, които той създава, ще имат действително съществуване.
В идните времена човекът ще изнесе в обкръжението си това, което чувства. Това ще бъде предадено на флуидния елемент. Целият флуиден елемент на планетата, който ще последва (бъдещият Юпитер), ще бъде израз на това, което хората чувстват. Днес човекът изпраща думи; те се записват в Акаша. Там те остават, дори и ефирните вълни да изчезнат. От тези думи по-късно ще се формира Бъдещият Юпитер. Следователно, когато днес човек използва зъл, богохулен език, тогава на Юпитер ще се създадат ужасни образувания. Ето защо човек трябва да бъде толкова внимателен какво казва и защо е толкова изключително важно човекът да бъде

господар на речта си. В бъдеще човекът също ще изпраща чувствата си; състоянието на флуидите на Юпитер ще бъде резултат от чувствата на Земята. Това, което човек говори днес, ще даде формата на Юпитер; това, което чувства, ще породи вътрешната му топлина; това, което той желае, определя отделните същества, обитаващи Юпитер. Бъдещият Юпитер ще бъде изграден от основните сили на човешката душа.
Точно както днес можем да проследим скалното образувание на Земята до по-ранни условия, така и скалното образувание на Бъдещия Юпитер ще бъде резултат от нашите думи. Океанът на Юпитер, топлината на Юпитер, ще възникне от чувствата на днешното човечество. Същества на Юпитер ще възникнат от човешката воля. Така жителите на предишна планета създават основните условия за нейния наследник. И същества, които днес все още [Пауза в текста...] се носят над Земята, както някога е било с Монадите, ще влязат във въплъщение на Бъдещия Юпитер. Тогава ще съществува един вид Юпитер-Лемурийска раса. Там ще бъдат същества, които ние сме създали, както са правили Питрите. Точно както ние обитавахме гротескните форми на Старата Луна, така и тези същества ще обитават формите, които ние развиваме посредством нашата епифизна жлеза.
Ние строим къщата за бъдещите Монади. Подобна процедура се е случила, когато развитието на човешкото същество е преминало от Старата Луна към Земята. Това прави абсолютно ясно как всичко външно всъщност се създава отвътре навън. Трудно е да се разграничи чистото физическо тяло от това, което е образувано чрез човешка грешка. Гърбавият дължи деформацията си на астралното тяло, на кармата. Външната форма, физиономията и т.н. зависят от кармата. Следователно модификациите на физическото тяло зависят от висшите тела. Когато човек елиминира всичко, което зависи от кармата, открива, че физическото тяло всъщност е мъдро подредено. Всички форми на болести са грешки, които намират своя израз във физическото тяло. Всички болести са били грешни в миналото, всички грешни действия ще бъдат болести в бъдеще. Когато човешките същества станат наистина достойни, телата на съществата, които те създават, ще бъдат еднакво изпълнени с мъдрост.
Цялата мъдрост, чувство и воля, в следващата еволюция, действително ще присъстват като форма и битие. Физическото тяло е наричано храм във всички древни религии, защото неговата структура е толкова изпълнена с мъдрост. Не е правилно да се говори за физическото тяло като за нисша природа, защото това, което е нисше в човека, всъщност се намира във висшите тела, които днес са все още в начален стадий на развитие.
Тук можем да разгледаме една важна кармична връзка. Живеем в материалистична епоха и това е резултат от предходна епоха. Тази материалистическа епоха е постигнала много, не само външно, но и вътрешно. Можем да помислим например за намаляването на смъртността чрез хигиенни мерки. Това всъщност е крачка

напред, постигната чрез хигиенни средства. Такъв външен прогрес винаги е кармичен резултат от прогрес, който по-рано е бил направен вътрешно. Тези стъпки напред във физическото са резултат от вътрешни стъпки напред през Средновековието. Затова днес би било съвсем погрешно да се обръщаме назад към „тъмното“ Средновековие. Нашите най-значими материалисти са били образовани идеалистично; например Хекел, Бюхнер, Молешот. Ето защо техните системи са толкова възхитително обмислени; но те дължат това на идеалистичното си образование. Съвременният материализъм всъщност е външният израз на предходния идеалистичен период.

И сега трябва да работим в подготовка за бъдещето. Точно както кармичният резултат от по-ранния идеалистически период се прояви в материализма, така и по отношение на идеализма и духовните импулси трябва да се постави ново начало. Именно в съответствие с този закон са действали водещите личности, когато са призовали Теософското движение към живот.

14-ти век е времето на създаването на градовете. В рамките на няколкостотин години във всички цивилизовани европейски страни се развиват независими градове. Бюргерът е основателят на материализма в практическия живот. Това намира израз в мита за Лоенгрин.[37]Лоенгрин, пратеникът на Ложата на Граала, е мъдрият водач, който се е утвърдил през Средновековието и е подготвил пътя за основаването на градовете. Лебедът е бил негов символ; посветеният в Трета степен е Лебедът. Съзнанието винаги е представено като нещо женско. Елза от Брабант представлява съзнанието на материалистичния граждански усет. Духовният живот обаче е трябвало да бъде спасен; това се е случило благодарение на факта, че Кристиан Розенкройц[38]основава Розенкройцерския орден. Духовният живот остава в Мистерийните школи. Днес материализмът е доведен до крайности. Ето защо в наше време нещо ново трябва да нахлуе. По това време се е утвърдило същото движение, което днес чрез теософията популяризира елементарните учения за духовния живот, за да създаде отново нов вътрешен импулс, който по-късно ще може да се разкрие външно. Вътрешното винаги по-късно се изразява външно. Болестта е кармичен резултат от по-ранни грешки, например лъжата. Когато нещо подобно стане външна реалност, то се проявява като болест. Епидемиите могат да бъдат проследени далеч назад до злодеянията на един народ. Те са нещо несъвършено, което от вътрешно е било външно.

Шестото чувство е светлината Кундалини, излъчваща топлина;[39]седмото е синтезиращото чувство.

Лекция X

Ако разглеждаме човешкото същество в неговата цялост, трябва да започнем с физическото тяло, след това етерното, а накрая и астралното тяло. Физическото тяло на човека може да бъде видяно от всеки. Етерното тяло става видимо, когато физическото тяло бъде премахнато чрез силен акт на воля. Тогава пространството на физическото тяло остава запълнено с етерното тяло. Окултистът счита етерното всъщност за най-нисшето тяло. Това е тялото, според което се формира физическото тяло. По низходяща линия формата на етерното тяло е обратна на физическото. Само във възходяща линия те са идентични. Жената има мъжко етерно тяло, а мъжът - женско етерно тяло.

Около етерното тяло се появява астралното тяло. То е външната форма за цялото съдържание на душата; за страсти, емоции, импулси, желания, радост, нещастие, ентусиазъм и т.н. То се проявява във форми от всякакъв вид. Околната част показва облачни образувания; излъчва най-разнообразни цветове. Често към него са прикрепени донякъде разкъсани образувания. Формите и цветовете са различни и променящи се. Зеленото показва съчувствие и състрадание към ближните. По-ниските нива на населението показват много червено в астралното тяло - кафеникавочервено, тухленочервено, кървавочервено. Особено при шофьорите на дрожки може да се види такова червено, което е показателно за по-нисшите страсти.

При всяко човешко същество всички колебания на астралното тяло са затворени в яйцевидна обвивка. Тя има подкожен син цвят и показва, като важен фактор, тъмновиолетово петно в средата на мозъка. Елена Петровна Блаватска нарича тази яйцевидна обвивка аурично яйце. При малките деца ауричното яйце е преобладаващо; при тях в него се появяват много ярки, светещи цветни облаци. В по-ниските части обаче малките деца също имат тъмни облаци, показващи по-нисши импулси. Това е наследената карма, която те имат общо с предците си – „греховете на бащите“. Тези грехове на бащите се наследяват до седмото поколение. Характеристиките на хората могат да бъдат проследени чак до седмото поколение на предците. След седмото поколение наследствеността изчезва. Човек смята три поколения за един век. Следователно днешният човек все още показва определени добри или лоши качества, произтичащи от това, което е било добро или лошо у неговите предци от 17-ти век. Така човек може да погледне назад към своите предци до двеста години или по-скоро повече.

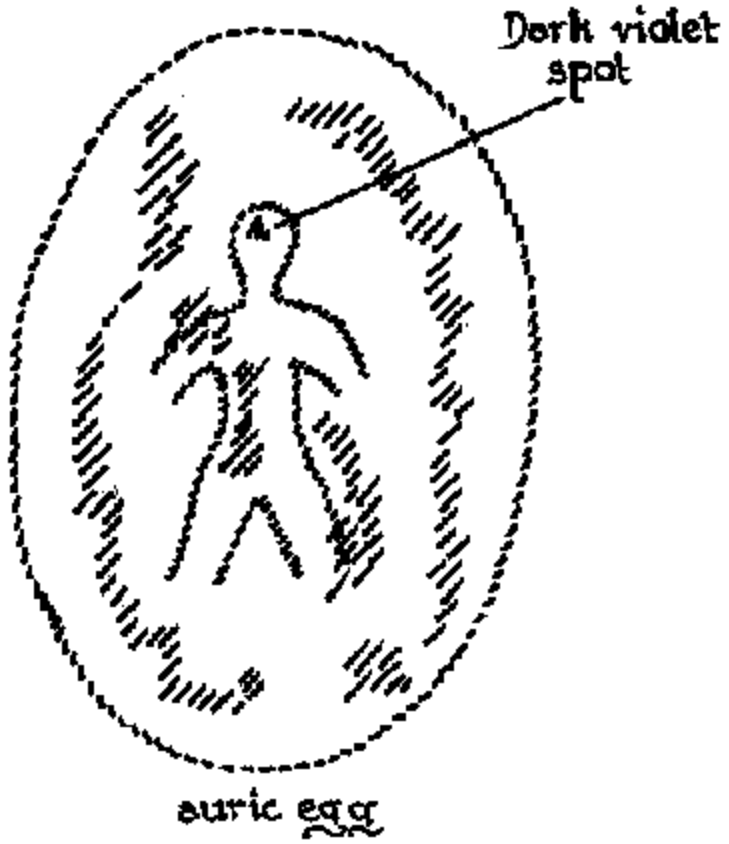

За да видим как се е образувало ауричното яйце, трябва да разгледаме развитието на космическо тяло. Състоянието на Земята, което е най-близо до настоящите ни изследвания, се характеризира като физическо състояние. В теософската литература състоянието на формата се нарича Кълбо и затова се говори за физическо Кълбо. Като физическо Кълбо, Земята е четвъртото Кълбо в развитието на седем състояния на битието. Три други състояния предшестват физическото Кълбо, а още три предстоят да последват. Преди Земята да стане физическа, тя е била астрална. Всичко живо на Земята по това време е присъствало само в астралното. Когато човекът премине през Шестата и Седмата Коренни Раси (епохи), той ще се е одухотворил дотолкова, че отново ще има астрална форма. Това бъдещо астрално състояние на формата обаче ще съдържа всички плодове на еволюцията.

Седем условия на формата заедно образуват един Кръг. В настоящия момент Земята преминава през своя четвърти Кръг и това е минералът. През това време задача на човечеството е да работи върху минералното царство. Човек вече работи върху минералното царство, когато взема кремък и го изковава в клиновиден инструмент, с който изработва други предмети, когато пренася скали и строи пирамиди от камъните, когато прави инструменти от метали, когато провежда електрически ток в

мрежа по земята; във всичко това човек работи върху минералното царство. По този начин човекът въвежда в експлоатация цялото минерално царство. Той превръща Земята в нещо изцяло свое собствено творение. Когато художникът насочва ума си към комбинация от цветове, той също работи върху минералното царство. Сега сме в разгара на тази дейност и в хода на следващите раси (епохи) Земята ще се е трансформирала напълно, така че в крайна сметка няма да има нито един атом на земята, който да не е бил обработен от човека. В по-ранни времена тези атоми са ставали все по-твърди; сега обаче те стават все по-разделени. Радиоактивността не е съществувала в по-ранни времена и следователно не е могла да бъде открита. Тя съществува само от няколко хиляди години, защото сега атомите се разделят все повече и повече.

Когато Четвъртият кръг приключи, цялото минерално царство ще бъде обработено от човешката ръка. Когато то бъде напълно обработено от човека, за да могат да се проявят плодовете на тази работа, Земята трябва да премине в астрално състояние, в което формите могат да се развиват. След това Земята преминава в Ментален Сфера и след това във Висшето Ментално състояние, Арупичното. След това тя изчезва напълно от тези условия в по-кратка Пралая. След това тя отново навлиза в ново Арупично състояние, това на следващия, Петия кръг; след това в Рупично състояние и накрая в астрално състояние. След това се появява физически още веднъж. Всичко, което човекът е внесъл в минералното царство по време на Четвъртия кръг, се появява отново и расте като растително царство; например Кьолнската катедрала ще се появи като растение в следващия кръг.

Между последното Арупично състояние на Четвъртия кръг и първото Арупично състояние на Петия кръг, земята преминава през Пралая. След това, в Петия кръг, предишното минерално царство се появява във всичките си форми като растителното царство. В Арупичното състояние на Петия кръг се съдържа всичко, което човекът е обработил в минералния кръг. Отначало това се появява отново в Арупичното състояние в чистата Акаша. Това състояние всъщност се нарича „Акаша“. В началото на всеки нов кръг всичко може да се намери в Акаша; по-късно има само отпечатъци. Така в тези отпечатъци имаме цялата Земя с всички нейни същества. При прехода от Третия към Четвъртия кръг, всички същества, които са възникнали в Третия кръг, също се появяват отново.

С по-нататъшното развитие извън Акаша всичко трябва да приеме по-плътна форма. Това се случва в състоянието Рупа на земята. Тази по-материална форма се нарича в окултизма, например в някои пасажи от Х. П. Блаватска, етер. В тази Етер-Земя се съдържа всичко. Всички същества са били съдържащи се в мисълта, но въпреки това на заден план Акаша съществува като основа. Етерът се сгъстява допълнително до Астралната светлина. В тази Астрална светлина излъчва третата сфера (състояние на формата), Астралната Земя; тя излъчва в най-чистата Астрална светлина и тази Астрална светлина всъщност е изцяло съставена от същото вещество, в което по-

късно свети ауричното яйце на човека. Това е особено валидно за съвсем малки деца, които са само на няколко месеца. След това Земята преминава в сегашното си физическо състояние. След това, като действителна Земя, тя става все по-физическа. В същата степен обаче, в която става все по-физическа, тя отделя от себе си отделните аурични яйца за човечеството. Те се различават така, сякаш в съд, пълен с вода, едната част от водата замръзва до лед, докато другата част се издига нагоре като перлени водни капки. Така от едната страна физическата земя се отделя, а от другата страна ауричните яйца се превръщат, така да се каже, в перлени капки за човешката еволюция.
В началото ауричното яйце изглежда недиференцирано. Всъщност обаче то не е недиференцирано. Може да се сравни със следното: Ако имаме разтвор на готварска сол, той изглежда като еднородна сивкава маса; ако го оставим да престои, се утаяват красивите кубични кристали сол. В ауричното яйце са били присъщи онези сили, които са създали етерното тяло, Линга Шарира. От това, което стана твърда земя, по-късно се появи и това, което вече беше преминало през развитие на Старата Луна. Това съдържаше като предразположение това, което в крайна сметка се превърна в нисшите царства чак до първите гръбначни, чак до змията. Гръбначните животни, които последваха, не бяха там на Старата Луна; те бяха добавени първо на Земята. Така безгръбначните животни се появиха от Земята, когато тя се уплътни до физическо състояние, както и растенията и минералното царство.
По времето, когато всички тези отделни форми са се появили, човечеството е навлязло в Лемурийската епоха. Постоянно уплътняващото се човешко същество се е развило от първата, полярна раса, до расата на хиперборейците. Това е последвано от Лемурийската епоха; тогава развитието на гръбначните животни навлиза в първия си етап и оттогава те продължават да еволюират.
Така че трябва да разграничим: първо Акаша, второ Етер, трето Астрална Светлина, четвърто Земя, пето Ауричното Яйце.
Това се нарича спирала (Вирбел). До земния етап, четвъртото състояние на формата, Земята ставаше все по-плътна. С цената на това нарастващо уплътняване, Астралната светлина се индивидуализира, след като твърдото тяло се изтласка навън. Ауричните яйца на човешките същества са индивидуализираната Астрална светлина. Следователно, в Астралната светлина могат да се четат не делата, а емоциите, свързани с тях; те могат да се четат в Астралната светлина. Например, Цезар е замислил идеята да премине Рубикон и това е събудило в него определени чувства и желания. Това, което се е случило по това време, съответства на комбинация от астрални импулси. Физическите дела на физически план са изчезнали завинаги. Напредъкът на Цезар вече не може да се види в Астралната светлина, но импулсът, който го е тласнал към него, е останал там. Кармичните (астрални) корелации с това, което се случва на физически план, остават в

Астралната светлина. Човек трябва да свикне да гледа настрани от всички физически възприятия и да вижда само кармичните импулси. Човек трябва здраво да се придържа към тях и съзнателно да ги пренесе обратно във физическото. Няма смисъл да търси нещо, което може да се види, сякаш гледа снимка.
Най-великите импулси на световната история обаче вече не могат да бъдат прочетени в астралната светлина, защото импулсите на великите посветени са били безстрастни. Следователно, който чете само в астралната светлина, за него цялата работа на посветените отсъства: например съдържанието на книгата „Великите посветени“ от Едуар Шуре не би могло да бъде намерено в астралната светлина. Такива впечатления са вписани само в етера. Това, което човек може да прочете в астралната светлина във връзка с това, което посветените са направили, се основава на илюзия, защото човек може да прочете резултатите от живота на великите посветени само в импулсите на техните ученици. Ученици и дори цели народи са изпитвали силни и страстни емоции по отношение на действията на великите посветени и те са останали в астралната светлина. Но е толкова трудно да се изучат най-дълбоките мотиви на великите посветени, защото те присъстват само в етера.
Космическите събития – метаморфози като тези на Атлантида – остават на още по-високо ниво, вече не в Етера, а в самата Акаша. Това е Акашовата хроника. Последната обаче е свързана по определен начин с най-земните грижи на човечеството. Защото човешкото същество е свързано с великите събития на Космоса. Всеки отделен човек може да бъде намерен скициран, така да се каже, в Акашовата хроника. Това, което присъства там, продължава по-нататък и си проправя път в Етера и Астралната светлина. Отделното човешко същество става все по-ясно различимо, колкото повече човек го търси в по-нисшите сфери. И човек трябва да изучи всички тези сфери, за да разбере истинския механизъм на Кармата.

Лекция XI

Днес ще обясним как работи Кармата и ще си изясним как е свързана с така наречените три свята. Всички останали свята, с изключение на тези три, едва ли се вземат предвид, когато става въпрос за човешко развитие; съответните три са физическият, астралният и менталният свят. По време на дневното състояние на съзнанието ние сме във физическия свят; там, в известен смисъл, имаме чисто и просто физическия свят пред себе си. Трябва само да насочим сетивата си навън, за да имаме физическия свят като такъв пред себе си. Но в момента, в който погледнем физическия свят с интерес, подходим към него с чувство, ние вече сме отчасти в астралния свят и само отчасти във физическия свят. Само началото на чистото живеене във физическия свят присъства днес в човешкия живот; например, когато човек просто съзерцава произведение на изкуството, без да изпитва никакво желание да го притежава. Такова съзерцание на произведение на изкуството е важен акт на душата, когато, забравяйки за себе си, човек работи сякаш по духовна задача. Това живеене чисто във физическия свят, забравяйки себе си, е много рядко. Рядко се наблюдава природата в чисто съзерцание, защото обикновено са замесени много други чувства. Въпреки това, този безкористен живот във физическата природа е от най-голямо значение; защото само така човек може да има истинско съзнание за себе си. Във всички други светове обикновеният човек все още е потопен в свят на безсъзнание.

Във физическия свят човек не само осъзнава себе си, но може и да стане безкористен. Неговото дневно съзнание обаче все още не е безкористно, ако не е в състояние да забрави себе си. Тук физическият свят не е пречка, а взаимодействие на астралния и менталния свят. Ако обаче той забрави себе си, отделеността изчезва и той открива, че неговото „аз“ се разпростира във външното. Но само във физическия живот съвременният човек може да развие това съзнание за себе си без отделеност. Съзнанието за себе си наричаме его. Човек може да осъзнае себе си само в рамките на дадена среда. Само когато придобие сетива, адаптирани към определен свят, може да стане самоосъзнат в този свят. Сега той има сетива само за физическия свят, но другите светове непрекъснато влияят на съзнанието за себе си и го замъгляват. Когато чувствата влияят на него, това е астралният свят; когато човек мисли, менталният свят влияе на съзнанието.

Мислите на повечето хора не са нищо повече от отражения на околната среда. Много рядко се случва да има мисли, които не са така свързани. Човек има такива висши мисли само когато сетивата му се пробудят за менталния свят, така че той не само мисли мислите, но и ги възприема около себе си като същества. Тогава той има същото съзнание за себе си в менталния свят, каквото притежава Чела, Посветеният. Когато някой се опитва да елиминира първо физическия свят около себе си, след това всички импулси, страсти, промени в настроението и т.н.,

обикновено не остават никакви мисли. Нека се опитаме само да си представим всичко, което влияе на човека, доколкото той живее в пространството и времето. Нека се опитаме да извикаме пред душата всичко, свързано с мястото, където живеем, и времето, в което живеем. Всичко, което душата непрекъснато има в себе си като мисли, зависи от пространството и времето. Всичко това има преходна стойност. Следователно човек трябва да се откаже от отразените впечатления на сетивата и да позволи на трайно мисловно съдържание да живее в него, за да може постепенно да развие девачански сетива. Изречение като това от „Светлина по пътя“: „Преди очите да видят, те трябва да се откажат от сълзи“ важи за всички времена и места. Когато позволим на такова изречение да живее в нас, тогава в нас живее нещо, което е отвъд пространството и времето. Това е средство, сила, която постепенно позволява на девачановите сетива да се събудят в душата за вечното в света.

Така човекът има своя дял в трите свята. Само постепенно обаче той е стигнал до това положение. Той не винаги е бил във физическия свят; само постепенно е станал физически и е придобил физически сетива. Преди това е бил на по-висшите планове. Той е слязъл от Астралния план на Физическия план, а преди това от Менталния план. Последния разделяме на две части - Долния Ментален или Рупа план, където всичко вече е диференцирано, и Горния Ментален или Арупа план, където всичко е недиференцирано в зародишно състояние. Човекът е слязъл от Арупа план през Рупа план и Астралния план на Физическия план. Едва на Физическия план той е осъзнал себе си. На Астралния план той не е осъзнат за себе си, а на Рупа и Арупа плановете - още по-малко. На Физическия план човек за първи път е влязъл в контакт с външни обекти в непосредствената си среда. Всеки път, когато едно същество се сблъска с външни обекти, това бележи началото на самосъзнанието. На по-висшите планове животът все още е бил напълно затворен в себе си. Когато човекът е живял на Астралния план, единствената реалност, която е имал, е произлизала от неговия собствен вътрешен живот. Това по своята същност е било образно съзнание. Въпреки че това е било ярко преживяване, то все пак е възникнало само изображение в него. За това, съвременните мечти са само слабо напомняне. Когато например астрален човек се е приближил до сол, това е въздействало несъзнателно върху него и в него е възникнал образ на това. Ако се е приближил до някой, който му е симпатичен, той няма да го види външно, но в него би възникнало чувство на симпатия. Този живот в астралния план е бил живот на абсолютна самоличност и отделеност. Само на физически план човек може да се откаже от своята отделеност, тъй като чрез сетивата си възприема обекти, слива се с обкръжението си, с Не-Аз-а. В това се крие значението на физическия план. Ако човек не беше стъпил на физическия план, никога нямаше да може да се откаже от своята отделеност и да насочи сетивата си навън. Всъщност тук започва работата по развитието на безкористността. Всичко, освен чистото съзерцание на физическите

неща, принадлежи повече на Егото. Човек трябва да свикне да живее на по-висши планове, също толкова безкористно, колкото човекът е започнал да живее на физическия план, макар и досега рядко. Обектите на физическия план принуждават човека да стане безкористен и да даде нещо на обекта, който е Не-Аз. По отношение на желанията, на това, което живее в душата, човек все още подрежда живота си в съответствие със своите желания. На физически план той трябва да се научи да се отрича, да освобождава желанията си от себе си. Това е първата стъпка. Следващата стъпка е да се подреди не според собствените си желания, а според тези, които идват към него отвън. Освен това, когато човек съзнателно и по собствена воля не действа в съответствие с мислите, които възникват в него, а се отдава на мисли, които не са негови собствени, тогава той се извисява нагоре към Девачанската равнина.

Следователно, ние трябва да търсим във висшите светове нещо, което се намира извън нас, за да се свържем с него, както правим с обектите във физическия свят. Следователно, ние трябва да вземем предвид желанията на Посветените. Окултният ученик се учи да познава желанията, които са правилни за човечеството, и се подрежда в съответствие с тях, точно както чрез външна принуда човек се подрежда според сетивните обекти. Културата и възпитанието на желанията ни водят до Астралния план.

Когато човек стане безкористен в мислите си, позволявайки на вечните мисли на Учителите на Мъдростта да преминат през душите ни – чрез концентрация и медитация върху мислите на Учителите – тогава той възприема и мислите на околния свят. Окултният ученик вече може да стане Учител на Астралния план, но на Менталния план това е възможно само за висшите Учители.

На първо място човекът стои пред нас във физическата си природа. Той живее едновременно в Астралния и Менталния свят, но има самосъзнание само във физическия свят. Той трябва да прекоси целия физически свят, докато осъзнаването му за себе си не поеме всичко, на което физическият свят може да го научи. Тук човекът си казва: „Аз“. Той свързва своя „Аз“ с нещата около себе си, учи се да разширява своя „Аз“ чрез съзерцание; той тече навън и се превръща в едно цяло с обектите, които е напълно разбрал. Ако вече бяхме разбрали целия физически свят, вече нямаше да ни е нужен, защото тогава щяхме да го имаме в себе си. В момента обаче човекът има в себе си само част от физическия свят. Човекът, който се ражда като лемуриец в първото си въплъщение, който е точно на път да насочи егото си към физическия свят, знае все още малко за него. Когато обаче стигне до последното си въплъщение, той трябва да е обединил целия физически свят със своя „Аз“.

Във физическия свят човек е оставен сам на себе си, тук никой не го води, той е наистина изоставен от Бога. Когато е излязъл от астралния свят, боговете са го изоставили. Във физическия свят той е трябвало да се научи да стане свой собствен

господар. Затова тук той може да живее само както всъщност живее, люлеейки се като махало между истината и заблудата. Той трябва да се лута и да търси пътя си сам. Сега в по-голямата си част той се лута в тъмнината. Погледът му е обърнат навън; той има свобода на избор, но е изложен и на грешки. На астралния план човекът нямаше такава свобода; там той беше подложен на принуда от силите, стоящи зад него. Като вид марионетка, той все още висеше на конците на боговете; те все още трябваше да го водят. Доколкото човекът днес е все още душевно същество, боговете все още живеят в него. Тук свободата и несвободата са силно смесени. Желанията му непрекъснато се променят. Този прилив и отлив на желанията идва отвътре. Тук боговете действат в човека.
Човекът е още по-малко свободен на Рупа плана на Менталния свят и още по-малко свободен на Арупа плана на Висшия Ментален свят. Колкото повече, чрез знанието, е станал неспособен да греши, толкова повече човек става свободен на Физически план.
В същата степен, в която работи на Физическия план и се учи да го познава, той придобива способността да пренася нагоре в Арупа плана това, което е научил да знае във физическия свят. Арупа планът сам по себе си е безформен, но придобива форма чрез човешкия живот. Човек събира резултатите от уроците, които е научил на Физическия план, и ги пренася, като здраво установени форми в душата, нагоре в Арупа плана. Ето защо в гръцките мистерии душата е била наричана пчела, Арупа планът - кошер, а физическата земя - поле с цветя. Това се е преподавало в гръцките мистерии.
И така, какво тласна душата надолу към Физическия план? Това беше желание, копнеж: по никакъв друг начин човек не слиза на по-нисък план, освен чрез желание. Преди това душата беше в Астралния свят; това е светът на желанията. Всичко, което Боговете в Астралния свят са вложили в човешките същества, беше чисто свят на желания. Най-забележителното качество на тези предлемурийски същества беше желанието за физическото. Човекът по това време имаше истинско желание за физическото: той имаше в себе си несъзнателно, сляпо желание за физическото. Това желание може да бъде утолено само чрез неговото задоволяване. Чрез идеите, чрез аспектите на знанието, които той придобива, това желание за физическото изчезва.
След смъртта душата отива в Астралния план и оттам в Рупа и Арупа плановете. Това, което душата е придобила, тя го отлага там. Това, което все още не е донесла със себе си, това, което е все още непознато, я тласка обратно надолу; това поражда копнежа за нови прераждания. Колко дълго душата остава в Арупа плана зависи от това колко човекът е придобил на Физическия план. В случая с дивака това е много малко и затова в неговия случай има само слабо проблясване към Арупа плана. След това той отново се спуска във физическия свят. Този, който е научил всичко във физическия свят, вече не е нужно да напуска Арупа плана, вече

не е нужно да се връща във Физическия план, защото е изпълнил дълга си във физическия свят.
Що се отнася до астралното му същество, човекът днес все още наполовина принадлежи на астралния свят. Астралната обвивка е наполовина разкъсана и той възприема физическия свят чрез сетивата си. Когато успее да живее на астралния план, както сега живее на физическия план, когато се научи да прави наблюдения там по подобен начин, тогава той също така пренася възприятията на астралния план нагоре към плана Арупа. Това, което след това носи нагоре от астралния план, се издига още по-високо от плана Арупа към следващия по-висок план - плана Будхи. Това, което също постига на плана Рупа чрез медитация и концентрация, той отнася със себе си нагоре към плана Арупа и там го предава на още по-висши планове.
Астралната част на човека е отворена наполовина към физическия свят и наполовина към висшите светове. Когато е отворена към физическия свят, той се оставя да бъде ръководен от възприятията на сетивния свят. От друга страна, той е подчинен на насоки отгоре. Същото е и с неговото ментално тяло. Последното също е частично ръководено отвън и частично от вътрешния свят от боговете, Девите. Тъй като е така, човек трябва да сънува и да спи.
Сега можем да разберем и природата на съня и сънуването. Да сънуваш означава да се обърнеш към вътрешните Дева-сили. Човек сънува почти цяла нощ, само че не си спомня за това. По време на сън менталното тяло е непрекъснато ръководено от Девите. Човекът все още няма съзнание за себе си на по-висшите планове, следователно в съня си той не е самосъзнателен. Той започва да бъде такъв на Астралния план. В дълбок сън той е на Менталния план. Там той няма абсолютно никакво самосъзнание. Само на Физическия план човек е буден. Тук неговото его присъства и намира пълния си израз. Астралното его все още не може напълно да се изрази на Физическия план и затова понякога трябва да напусне тялото. Човекът трябва да спи, за да може това да се случи. Условията на сънуването и съня са само повторение на по-ранно развитие. На Астралния план той е бил в състояние на сън, на Менталния план е спал. Той повтаря тези състояния всяка нощ. Едва когато е придобил сетива за другите планове, той вече не сънува и вече не спи, а тогава възприема реалности. Окултният ученик се учи да възприема такива реалности на Астралния план. Тогава той има реалност около себе си. Който издигне развитието си на още по-висок етап, е обграден от реалност дори в дълбок сън. Тогава започва непрекъснатостта на съзнанието.
Човек трябва да разбере тази поредица от деликатни понятия; тогава човек разбира защо човек, когато е бил на по-висшите планове, отново се спуска. Това, което той все още не знае, това, което все още не е разпознал, това, което будистите наричат Авиджа, незнание, го тласка обратно към физическото съществуване. Авиджа е първата от силите на кармата. Според будисткото учение има дванадесет кармични

сили, които тласкат човека надолу. Те заедно се наричат Нидани. С постепенното спускане на човека начинът, по който Кармата се засилва, става очевиден. Авиджа е първият ефект. Тя е противоположният полюс на това, което среща човека на физическия план. Тъй като той стъпва на физическия план и там се обединява с нещо, се предизвиква реакция. Действието винаги предизвиква реакция. Всичко, което човек прави във физическия свят, също произвежда реакция и се връща обратно като Карма. Действието и реакцията са техниката, механизмът на Кармата.

Лекция дванадесета

Когато се говори за физическото тяло, повечето хора имат много неясна, объркана представа какво всъщност представлява то. Всъщност това, което имаме пред себе си, не е просто физическо тяло, а комбинация от физическото тяло с висши сили. Парче планински кристал също е физическо, но по самата си природа това е нещо съвсем различно от човешкото око или сърце, които също са физически. Окото и сърцето са части от физическото тяло, но те са смесени с висшите членове на човека и чрез това се получава нещо, което е напълно различно от другите аспекти на физическото. Във водата откриваме кислород и водород, но те изглеждат съвсем различно, отколкото когато ги виждаме разделени. Тогава осъзнаваме разликата им. Във водата имаме пред себе си смес от двете. Това, което ни среща във физическото тяло на човека, също е смес, съставена от физическо, етерно и астрално тяло.

Физическото човешко око е подобно на камера, защото, както при камерата, в него се появява картина на околния свят. Едва когато човек абстрахира от физическото око всичко, което не може да се намери в камерата, човек открива каква е специфичната природа на физическото око. Така и от цялото физическо тяло човек трябва да абстрахира всичко, което не е чисто физическо: само тогава човек има това, което в окултизма се нарича физическо тяло. Само по себе си то не може нито да живее, нито да мисли, нито да чувства. Тогава остава един много мъдро подреден, изключително сложен автомат, един чисто физически апарат. Само това е било всичко, което е имало за човешкото съществуване на етапа на Стария Сатурн. По това време очите са били само като малки камери. Това, което е било произведено като картина на околния свят, е стигнало до съзнанието на едно същество Дева. В средата на еволюцията на Сатурн така наречените Асури (Архаи) са били достатъчно напреднали, за да използват апарата. По това време те са били на човешки етап. Те са използвали автоматите и картините, които те са произвеждали. Самите асурите не са били вътре в апарата, а отвън и са използвали снимките само така, както ние използваме фотографски апарат, за да снимаме пейзаж. Така физическото тяло на човека по това време е било архитектурна структура на физически апарат, управляван отвън. Това е първият етап от човешкото съществуване.

Вторият етап на развитие беше проникването на този физически апарат с етерното тяло. След това той се превърна в жив организъм. Това намери израз и в конфигурацията на тялото. Автоматът беше изграден от сравнително твърда, недиференцирана маса, подобна на това, което днес е желеобразно вещество, като мек кристал.[40] Във втория кръг на еволюцията в съществуването на Старото Слънце, физическият автомат е бил пропит с етерно тяло. В този кръг се е развил слънчевият сплит. Нарича се така, защото и днес са налице само зачатъци на органа. Той

оформя нервна система във физическия апарат. В случая с растението е налице нещо подобно. Това е вторият етап.
Но тези етапи не са окончателни; еволюцията постепенно напредва. Дори днес слънчевият сплит е активен агент при някои животни, които не са развили гръбначен мозък. Всички безгръбначни животни са единични форми от изостанали етапи на това, което е било установено по-рано. Едва на Земята човекът е изхвърлил от себе си гръбначните животни. В по-ранни времена неговият организъм е бил донякъде подобен на този на рака в наши дни. Човекът е напреднал отвъд този по-ранен етап, докато ракът е останал неподвижен.
Удивителен факт е, че цялата вътрешна формация на рака има известно сходство с човешкия мозък. Всъщност има сходство между вътрешната формация на рака и човешкия мозък. Подобно на човешкия мозък, ракът също е затворен в твърда черупка. След като човекът е развил гръбначен стълб и е метаморфозирал горните прешлени, той е отхвърлил твърдата черупка. Ракът не се е развил по-нататък. Той се е адаптирал към средата си посредством твърда черупка, която е трябвало да има и която служи на същата цел, както защитната обвивка на цялото тяло при човека.
Третият етап е този, в който цялото се трансформира от астралното тяло, работещо в него. Тази органична трансформация е свързана с развитието на сърцето и кръвообращението. Сърцето на рибата е останало неподвижно на междинен етап.[41]Развитието на сърцето е пропорционално на степента, в която се увеличава вътрешната топлина на тялото; това не означава нищо друго освен привличане на астралното в тялото.
Гръбначният мозък с мозъка е органът на егото. Той е обграден от тройната защитна обвивка на астралното, етерното и физическото тяло. След като органът на егото (гръбначният мозък и мозъкът) е бил подготвен, егото е легнало в приготвеното за него легло и гръбначният мозък и мозъкът се появяват като органи в служба на егото.
Четиричленният човек е сглобен по този начин. Това е питагорейският квадрат.

1. Гръбначният мозък и мозъкът са органите на егото.
2. Топлата кръв и сърцето са органът на Кама (астралното тяло).
3. Слънчевият сплит е органът на етерното тяло.
4. Действителното физическо тяло е сложният физически апарат.

Така е била изградена четиричленната същност на човека.
В окултизма това, което сега описахме, се нарича отново спирала (Вирбел), нещо, което се изгражда отвън навътре и се обединява с това, което се изгражда отвътре. Физическото тяло, етерното и астралното тяло са изградили човешкото същество. След това егото се проявява и то се изгражда отвътре навън. Това са четирите

съставни части на човека. Тук във външното откриваме отпечатък на четиричленния човек. Всяко по-нататъшно развитие е от такова естество, че човешкото същество, започвайки от тази точка на егото, съзнателно преживява това, през което преди това е преминал несъзнателно.
Днес, за да осъзнаем, че това е така, човек трябва на първо място да проучи какво се е случило, когато нашето его се е развивало. За да направим това, ние трябва, така да се каже, да заемем позицията си под определен орган. Това е най-подходящо изразено в легендата за Буда. В легендата се казва, че Буда останал седнал под дървото Бодхи, докато не достигнал просветление, за да се издигне до по-високи нива, до Нирвана. За това Буда трябвало да се постави под мозъка, под органа на съзнанието. Това означава, че пътищата, които преди това е изминал несъзнателно, той трябвало да измине отново съзнателно. Под големия мозък се намира, по-близо до задната част на главата, малкият, дървовиден мозък (малкият мозък). Под този мозък се е поставил Буда. Малкият мозък е дървото Бодхи. Това показва как казаното в такива дълбоки легенди всъщност е взето от човешката еволюция.
Всичко, което сега се познава само чрез анатомията, по онова време е било познато по съвсем различен начин. Окултният изследовател е правил своите изследвания с помощта на светлината Кундалини. Ученикът е бил подготвен за това по следния начин. Той е идвал при Учител. Ако последният го е намирал за надежден, той е получавал това като инструкция, а не като учение – днес е различно, днес човек трябва да намери пътя си чрез интелекта и понятията – но Учителят е говорил горе-долу така: „Всеки ден в продължение на около шест седмици трябва да прекарваш няколко часа в медитация и да се отдаваш на някакво изречение с вечна стойност, като се потапяш напълно в него.“ В днешно време човек не може да направи това, защото животът в съвременната цивилизация му поставя твърде много изисквания. По онова време ученикът е медитирал от шест до десет часа дневно. Днес той не може да прави това, без да се оттегли от целия живот около себе си. По онова време обаче ученикът почти не е имал нужда от време за външни нужди. Той е намирал храната си във външната природа. Затова е използвал времето си за медитация, може би непрекъснато в продължение на десет часа. По този начин той много скоро напреднал толкова далеч, че довел тялото си, което по това време било по-малко плътно, до такова състояние, че светлината Кундалини се събудила в него. Това е за вътрешното същество това, което е слънчевата светлина за външния свят. Всъщност ние не виждаме външни обекти, а отразена слънчева светлина. В момента, в който с помощта на светлината Кундалини можем да осветим душата, тя става толкова видима, колкото обект, огрян от слънцето. Така за ученика по йога цялото вътрешно тяло постепенно се осветявало. Всички древни анатомии били виждани отвътре, чрез вътрешно просветление. Така (индийските) монаси, които

обличали преживяванията си в легенди, разказвали за това, което са възприели чрез светлината Кундалини.
Сега трябва да се запитаме как се обработват различните части на човешкото тяло. Що се отнася до това, което принадлежи на мозъка и гръбначния мозък, човекът първо работи съзнателно на физически план чрез човешкото его [Пауза в текста...]. В момента той няма влияние върху нищо друго. Той например няма влияние върху кръвообращението. Такива неща се развиват постепенно. Тук други същества си сътрудничат, Дева същества, така че всички същества, имащи кръвообращение, са зависими от Дева силите за неговото регулиране. Астралното тяло е проникнато и обработено от различни Дева сили. Най-ниските работят върху астралното тяло. По-висшите сили работят върху етерното тяло, а още по-висшите Деви върху физическото тяло, най-съвършеното тяло, притежавано от човека. Астралното тяло е поразително по-несъвършено от физическото тяло. Физическото сърце наистина е много умно; глупавото е астралното тяло, което насочва към сърцето всякакви сърдечни отрови. Най-съвършената част от човека е физическото тяло, по-малко съвършено е етерното тяло и още по-малко съвършено е астралното тяло. Това, което е само в началото си, „бебето“ в човека, е его-организацията. Това е четиричленният човек, който съдържа егото, както храмът съдържа статуята на бог. Цялото развитие на човешката култура не е нищо друго освен работата на егото в астралното тяло, образованието на астралното тяло. Човек навлиза в живота, изпълнен с желания, импулси и страсти. Доколкото овладява тези импулси, желания и страсти, той влага егото си в астралното тяло. Когато Шестата Коренна Раса, Шестата Епоха, достигне своя край, егото ще е напълно влязло в астралното тяло. Дотогава астралното тяло ще продължи да зависи от подкрепата на силите на Дева. Докато егото не е проникнало в цялото астрално тяло, дотогава силите на Дева трябва да поддържат работата.
Вторият етап на развитие, който следва този на културния, е развитието на езотеричния ученик. Той влага егото в етерното тяло. Чрез това, силите на Дева постепенно се освобождават от работата на собственото му его. След това той също постепенно започва да вижда в себе си.
Сега можем да се запитаме: какво е значението на астралното тяло, с каква цел човек има астрално тяло? То е да му даде възможност, чрез желанията си, да прави това, което иначе не би направил, и да се пренесе на физическия план. Защото преди човек да може да придобие обективно знание на физическия план, той трябва да насочи към него своите желания и мечти. Без тях той не би бил в състояние да развие обективно наблюдение на света или чувство за дълг и морал. Едва след постепенна трансформация на желанията си те могат да бъдат превърнати в задължения и идеали. Човек може да следва този път само посредством движещата, организираща сила на астралното тяло.

Етерното тяло е носител на мисли. Това, което се мисли вътре в човека, е етерно отвън, точно както това, което е желание вътре в него, е астрално отвън. Но едва когато започне чистото мислене, етерната субстанция се излъчва в астралните импулси. Докато мисленето все още не е чисто мислене, имаме астрална субстанция, обграждаща етерната форма. Така че мисловните форми, както се наричат, са направени от ядро от етерна субстанция, обградено от астрална субстанция. По пътищата на нервите текат така наречените абстрактни мисли, които обаче в действителност са най-конкретни, защото са етерни сили. Щом човек започне да мисли, той вече влага егото в етерното си тяло. Когато човек умре, става ясно, че физическото тяло няма нищо общо с егото. Всяка връзка между физическото тяло и егото се прекъсва след смъртта. Преди това тази връзка се е осъществявала косвено чрез другите тела. Когато те вече не са там, трупът няма повече връзка с егото. Тогава външните сили на Дева го приемат и то отново се абсорбира във физическата среда. Думата „verwesen“ (разпад) не означава само умиране, а завръщане към „Wesen“ (съществото), от което е произлязло тялото. Това може да се каже и по отношение на физическото тяло. Холандската дума „Lichaam“ не означава „Leichnam“ (труп), а физическото тяло, което трябва да се носи.
Етерното тяло е до голяма степен в подобно положение на физическото тяло. То се поема по същия начин от Девите и след това отново се разтваря в общата циркулация. Но от етерното тяло остава това, което самият човек е вложил в него, и това не се разтваря. Именно това по-късно, по време на прераждането, образува централна точка, около която кристализира това, което трябва да се добави. Тази малка част от етерното тяло остава налична у всеки. По същия начин от астралното тяло остава толкова, колкото човекът е вложил в него. Едва през последната трета на Шестата Коренна Раса цялото астрално тяло ще бъде запазено от всички хора с нормално развитие.
Така развитието започва със съзнателната работа на човека върху неговото астрално тяло. Задачата на Чела, окултния ученик, се състои по-нататък в трансформацията на неговото етерно тяло. Етапът на чела е завършен, когато след смъртта цялото етерно тяло остава непокътнато. Престоят в Девачан е необходим, за да се направи възможно обновяването на силите на етерното тяло. Малката част от етерното тяло, която човек първоначално носи в Девачан, може да се превърне в пълно етерно тяло, защото там са създадени необходимите условия.
Това прави разбираема различната продължителност на престоя в Девачан. Когато човешкото същество е в началото на своето развитие и е трансформирало само много малка част от етерното си тяло, то може да остане в Девачан само за сравнително кратко време. Липсващата част от етерното тяло трябва да бъде заменена от външните Деви. Когато се развива по-нататък, то пребивава за все по-дълго време в Девачан; по този начин времето, което прекарва там, се увеличава пропорционално на собственото му развитие. Хората, които са по-напреднали,

обаче понякога се прераждат по-рано по други причини, например защото са необходими в света.
Когато Чела умре, цялото етерно тяло е налице. Така на този етап Чела може да се откаже от Девахан, защото етерното тяло е напълно преработено. След това, след доста кратко време, се случва прераждане. Отначало той чака в астралния свят, като в място на преход, докато получи определена мисия от своя Учител. След това може отново да завладее етерното си тяло, за да се прероди отново.
Докато този етап не бъде достигнат, за еволюцията е необходима двойственост, т.е. това, което човек не е в състояние да развие вътрешно за себе си, се вгражда в него отвън. Помощ трябва да му бъде донесена отвън. Така в Девачан етерното тяло отново се завършва от външни сили на Дева. Физическият план и Девачан са полярни противоположности. Между тях се намира Камалока, място на преход, преходен етап, междинно състояние, което кара човешкото същество да се свърже с това, което е вложило в астралното си тяло. Астралното тяло води човека към Физическия план, където той насочва вниманието си навън. Тук желанията се култивират чрез контакт с външни неща. Когато човек умре, желанието му за външни обекти не спира веднага, въпреки че той вече няма органи, които да го свързват с тях. Желанието остава, но органите липсват. В Камалока той трябва да се откъсне от този копнеж по външния свят. Камалока всъщност не принадлежи към нормалното развитие; това е само етап, в който навиците трябва да бъдат изоставени. Именно защото човекът вече не може да задоволи желанията си, защото вече няма органи за физическия свят, се появява Камалока.
Когато някой се самоубие, той е отъждествил егото си с физическото тяло. Поради тази причина копнежът по физическото тяло е още по-силен. Струва му се, че е като кухо дърво, като някой, който е загубил егото си. Тогава той изпитва непрекъсната жажда за себе си.
Когато човек бъде убит чрез насилие, той се оказва в подобна ситуация. В случая с някой, който е преживял насилствена смърт, той продължава да търси физическото си тяло до момента, в който иначе би умрял. Това търсене може да доведе до вредни реакции. В такъв случай може да се случи човек, който е постигнал края си чрез насилие, да бъде изпълнен с ужасна ярост срещу онези, които са причинили смъртта му. Тогава в убития човек ударът се превръща в контраудар. Така от астралния свят душите на руснаци, екзекутирани по политически причини, са се борили срещу собствените си сънародници на страната на японците. Това се е случило в Руско-японската война; това обаче не е общо правило.

Лекция XIII

Настоящата лекция е вмъкната в този курс, за да хвърли светлина върху много неща, обсъждани в другите лекции. Тя ще се занимае с дейността и природата на Девите.

В днешно време е много трудно да се говори за боговете или девите, защото дори онези хора, които все още имат положително отношение към религията и все още вярват в боговете, вече нямат никаква жива връзка с божествените духовни същества. Тази жива връзка с боговете, тоест със съществата, които са възвишени далеч над човешките същества, е изчезнала в хода на епохата на материализма. Особено през материалистическата епоха, която се развива от преломния момент на 15-ти и 16-ти век нататък до нашето време, тази жива връзка с боговете е загубена. Няма голямо значение дали човек заема позицията си на дарвинисткия материализъм или говори за боговете в повече или по-малко религиозен смисъл. Много по-важно е да осъзнаем живо, че самите ние сме се издигнали от по-ниски етапи на съществуване и все още не сме се издигнали до по-високи етапи. Трябва да осъзнаем, че имаме връзка както с това, което е долу, така и с това, което е горе.

Ученията за боговете са систематизирани за първи път от Дионисий Ареопагит,[42] ученикът на апостол Павел. То обаче е записано едва през VI век. Ето защо учените отричат съществуването на Дионисий Ареопагит и говорят за писанията на Псевдо-Дионисий, сякаш през VI век за първи път са събрани стари предания. Истината по въпроса може да бъде потвърдена само чрез четене в Акашовата хроника. Акашовата хроника обаче учи, че Дионисий действително е живял в Атина, че е бил посветен от Павел и е бил натоварен от него да положи основите на учението за висшите духовни същества и да предаде това знание на специални посветени. По това време някои възвишени учения никога не са били записвани, а само са били предавани като традиция от уста на уста. Учението за боговете също е било дадено по този начин от Дионисий на неговите ученици, които след това са го предавали по-нататък. Тези ученици по пряка последователност са били умишлено наречени Дионисий, така че последният от тях, който е записал това учение, е бил един от онези, на които е било дадено това име.

Това учение за боговете, както е дадено от Дионисий, обхваща три пъти по три ранга божествени същества. Трите най-висши са:

Серафими, Херувими, Престоли.

Следващата степен:

Господства, Могъщества, Сили. Третата степен:

Първични начала, архангели и ангели.

В Библията думите „В началото“ се срещат често. Те се отнасят до Първичните начала или Архаите. „В началото Бог създаде небесата и земята.“ Това означава:

Богът на Началата, който стои на този етап, създаде небето и земята. Това беше един от Архаите, принадлежащи към Третия ранг на Йерархиите.
Над Серафимите стоят божествени Същества, чиято природа е толкова възвишена, че човешката сила на разбиране не е в състояние да ги схване. След Третия Ранг следва Четвъртата Йерархия:
Човекът, като десетият в цялата поредица.
Имената на Йерархиите не се отнасят до отделни индивиди, а до определени етапи на съзнанието на великата вселена, а Съществата преминават от един етап към друг. Елифас Леви ясно осъзна това и подчерта факта, че с тези имена човек има работа със етапи на развитие, с Йерархии.
Основата на Организацията на Църквата датира също от същия Дионисий, който формулира учението за боговете. Църковната йерархия е трябвало да бъде външен образ на вътрешната йерархия на света. Тази грандиозна мисъл би могла да бъде осъществена само ако времето е било узряло за разбиране на всичко това в истинската му форма. Дионисий е завещал на своите ученици такова учение по отношение на Църквата, така че, ако то би могло да се осъществи, да се създаде мощна и величествена Организация. По това време е направен опит ученията да се разпространяват по такъв начин, че нишката никога да не се прекъсва от един учител към друг, който след това е носил и името. Следователно не е толкова учудващо, че чак през VI век Дионисий е записал ученията. Тези учения обаче не са могли да намерят всеобщо разбиране, защото за това човечеството все още не е било узряло. Затова те остават като вид завет.[43]
Колкото по-назад назад се връщаме, толкова по-живи са представите на човека за Същества, стоящи над човечеството.
Нека сега развием някои концепции за това как човекът – обикновеният човек в средностатистическата културна среда на нашето време – се среща с боговете. След смъртта човешкото същество първо преминава през Камалока, състоянието, в което постепенно се освобождава от навиците на земния живот и се освобождава от желанията си. Всъщност само в първите си етапи пребиваването в Камалока често е плашещо и ужасно. По-късно човек преминава през този период на Камалока, когато трябва да се пречисти от по-деликатните връзки със земния свят. Това пребиваване в Камалока е важно не само за въпросния човек; както ще видим, дейността на човешките същества във висшите условия на Камалока може да бъде използвана и в света извън тях. След Камалока човек навлиза в състоянието Девачан, където, използвайки способностите, които е спечелил за себе си, работи върху всичко необходимо, за да изгради ново етерно тяло. На Арупа равнината на Девачан той трябва да остави настрана всичко, което е придобил чрез преживяванията си на Физическия план. Ето защо в езотеризма гръцките жреци са наричали душата пчела, равнината Арупа – кошер, а физическия план – цъфтяща поляна.

Няма обаче нужда човек да бъде бездействащ във висшите области. Докато преминава през Камалока и низшите Девачански равнини, може да изглежда, че няма какво друго да прави, освен да позволи на това, което е започнал по-рано, да се осъществи. Но човекът не е бездействащ там; това, което преживява в тези условия, е значимо за целия свят.
Новото въплъщение на човешкото същество има цел само ако отговаря на условия, които са напълно различни от предишните. При нормални обстоятелства той се завръща, когато цялата ситуация е толкова различна, че това, което намира около себе си, е изцяло ново, така че това, което добавя към предишното си постижение, е изцяло ново. Това се случва в онзи период от космическото време, когато слънцето е преминало от едно съзвездие на зодиака към следващото. Например, около 800 г. пр.н.е. слънцето през пролетта е влязло в съзвездието Овен или Агне и това е продължило до 1800 г. сл.н.е. Сега, в началото на пролетта, то се намира в съзвездието Риби. Изминават две хиляди и шестстотин години, преди слънцето да премине от едно съзвездие на зодиака към следващото. През това време условията претърпяват фундаментална промяна. Прераждането е свързано с тези епохи, през които човешкото същество обикновено се въплъщава веднъж като мъжка и веднъж като женска индивидуалност. Във всяко конкретно въплъщение човек всъщност е само наполовина човешко същество. Мъжкото и женското въплъщение принадлежат заедно. Поради напълно различните физически условия на земята, новото въплъщение не е безцелно. Ако например някой се е въплътил по времето на Омир (в знака на Овена или Агнето, Язон, Златното руно), той би преживял нещо съвсем различно от това, което би преживял сега.
Тези въплъщения, взети сами по себе си, може да изглеждат като част от напълно механичен процес. Няма обаче нищо външно, което да не е породено отвътре. Човек трябва да свикне да говори навсякъде за истински дух, да го търси и да възприема какво всъщност се случва.
Когато човек разглежда флората и фауната на Европа в нашата епоха, трябва да разграничи три зони: западна, централна и източна зона. Източната зона съвпада със славянските народи, централната с германските, а западната с латинските. Материалистът вярва, че човешките същества са се адаптирали към своите обстоятелства, но това не е така. Различните народи сами са създали своите физически условия. Народният дух работи първо върху земята, върху растенията и животните, в които навлиза. Западноевропейската територия е подготвена от латинските народи, централноевропейската от германските, източноевропейската от славянските народи. Така човешките същества първо си изграждат къщата, в която по-късно живеят. Сега нека се запитаме: Кога човек работи върху външната конфигурация на земята? Както с всичко останало в земния свят, съдбата също се подготвя от човека за себе си и това е частично така и тук.

В Камалока човекът всъщност е ангажиран със сътрудничество в работата по животинското царство, в трансформацията на видовете. Силата, която предизвиква това, се нарича от естествените учени „адаптивност“. Всичко обаче, което се нарича адаптивност, прикрива човешката дейност от другата страна на съществуването. Всичко, което се проявява като метаморфоза в животинското царство, влияейки и променяйки животинските инстинкти, така че животните да претърпяват трансформация, се случва чрез човешките същества в Камалока, които се подготвят за следващото си въплъщение. Там човекът работи върху собствения си дом, подготвяйки се за следващия си живот. В Камалока човекът работи върху фауната, а в Девачан върху флората. Трансформацията на растителния свят е резултат от девачанските сили. А физическият свят, който също се променя, външните условия на Природата, са повлияни от равнината Арупа (Висш Девачан). Там човекът е сътрудник върху скалите, върху минералното царство на земята. Със сигурност е необходимо да се притежава известна степен на окултни сили, за да се правят такива наблюдения на подходящото място. Не е случайно, че миньорите [Щайнер говори за миньори на метали и минерали, а не на въглища] правят подобни наблюдения под земята. На Новалис[44]Известните окултни способности са свързани с факта, че е бил минен инженер.

Когато човек вземе предвид, че в свръхсетивните области човек развива определени сили, макар че там все още няма пълното си съзнание, той разбира, че тези сили се ръководят от висши същества, от Девите. Разграничаваме различните етапи на Девите: астрален, Рупа-ментален и Арупа-ментален. Астралните Деви имат за свой най-нисък член астралното тяло, точно както ние имаме физическото тяло. Подобно на човека, астралният Дева се състои от седем члена. Следователно, като седми, той притежава още един член, който е по-висш от Атма. Девите са съставени според същите принципи като човека. С напредването на развитието към по-висши нива, съществото придобива съзнателно господство над съответните по-нисши нива. На физическия план днес човекът е само господар на минералното царство. Там той сам може да построи нещо, но все още не може да построи растение или животно. В минералното царство той има ясно представени съставните части. На следващия етап той съзнателно създава растенията (Пети кръг), след това животните (Шести кръг) и накрая съзнателно създава себе си (Седми кръг).

Съществата, които наричаме Деви, могат да правят много повече от човешките същества от Седмия кръг. Те могат да използват региони, които се намират под техния собствен свят. Те могат, за определена цел, да формират за кратко време тялото, от което се нуждаят. Така един астрален Дева, ако желае, може да се въплъти физически в определено време.

Можем да си изградим окончателни представи за Девите само когато започнем от човешката дейност. До определен момент човекът е свободен, способен да прави каквото си поиска. Хората обаче не работят хармонично заедно и затова

различните сили, произтичащи от човешките същества, трябва да бъдат приведени в хармония. Това, което хората правят, трябва да има общ ефект и той трябва да служи на полезна цел в света. Съществата, които осъществяват това, са Девите. Те също така регулират колективната карма. Веднага щом хората се обединят в обща цел, те имат колективна карма, която ги свързва и ги води по пътя им, сплитайки обща кармична нишка.

Така в Русия е съществувала сектата на духоборите[45](воини на духа), които бяха дълбоко религиозни. В наивна, но в много красива форма те притежаваха ученията на теософията. Тези хора бяха прогонени и очевидно вече нямаха никакво видимо влияние. Материалистите ще кажат: „Каква е целта на това?“ Духоборите загинаха. Но всички, които бяха обединени в тази секта, в следващото си въплъщение ще бъдат обединени от обща връзка, за да влеят по-късно в човечеството наученото. По такъв начин групите, които са се събрали, работят върху човечеството в следващи въплъщения. Идеята, която е била въплътена в живота им, след това се излива отново в света. Същата идея се намира в по-дълбока форма в друга такава група. Така например през Средновековието е съществувала сектата на манихейците.[46]Тайната на манихейците била, че те осъзнавали, че в бъдеще ще има две групи човешки същества - добри и лоши. В Петия кръг вече няма да има минерално царство, а вместо това царство на злото. Манихейците знаели това. Затова още тогава те си поставили за задача да образоват хората, за да могат по-късно те да станат възпитатели на злите хора. Отново и отново в сектата на манихейците се вижда по-дълбока същност.

Трябва да разграничим отделните воли на отделните човешки същества от силите, които стоят зад тях, за да обединим тези индивидуални воли в обща воля. По този начин имаме колективна карма.

Розенкройцерите са говорили за Същества, които са свързани с групи от хора. Физическото тяло принадлежи на отделното човешко същество; астралното тяло, от друга страна, вече принадлежи на група. В една част от астралното си тяло човекът е свързан с Групова Душа. Това, което той все още не може да направи сам, днес се прави за него от Дева. Те все още работят върху астралното тяло на човека. Девите сътрудничат още по-силно в това, което човек постига днес чрез работа върху етерното си тяло. Видяхме, че в част от Камалока силите на човека се използват в служба на животинското царство, но те се ръководят от Девите. Оттам човекът напредва все повече по пътя си към Девачан.

Специален клас Деви са Планетарните Духове – Дхян-Коханичните същества, които по-рано достигнаха етапа, до който човешките същества ще достигнат много по-късно. Те се намират на етап, до който човекът ще достигне едва в Шестия и Седмия кръг. Планетарният Дух е ангажиран с други в творческа работа върху определени аспекти на планетарната еволюция.

В момента човекът е активен на физическия, астралния и девачанския план. Всичко е дейност. Какво значение имат Планетарните Духове за човека във всяка конкретна ситуация? Дейността, която в момента се извършва от човека, е била извършвана от Планетарните Духове по време на предишни етапи на еволюцията, по време на предишни планетарни условия. Това, което тогава са погълнали, сега носят в себе си като мъдрост. Това им позволява да станат учители на следващата планетарна епоха. Онези Деви, които са били активно ангажирани с формирането на земята, все още не са били в състояние да разпознаят основните закони; това е било възможно само за същества на по-висшия етап на Мъдростта. Над етапа на Мъдростта е етапът на Волята, на проявената дейност. Духовете на Мъдростта (Кириотетс) и Духовете на Волята (Тронове) са действителните водачи на планетарната еволюция.
По времето, когато човекът е бил все още астрално същество, преди Лемурийската епоха, Девите са работили в него и са вграждали в него предварително това, което е произлязло от него по-късно. Преди Лемурийската епоха във вътрешното същество на човека се е появил образ на неговата среда. Чувства на симпатия и антипатия също са се появили в него под формата на образи. Всичко това е било породено от Девите. По това време той е бил управляван от регентството на Девите. По-късно той е поел до известна степен регентството над себе си, превръщайки се в подчинен член в служба на Девите. Сега той е до известна степен забравен от Бога. Само в частта, която не е забравен от Бога, Девите все още работят в него. Чела съзнателно съживява в него онзи свят, който човекът в Предлемурийската епоха се е научил да познава в образи. Тогава желанията и страстите са се приближавали до него под формата на аурични образи, в които са живели мислите на Девите, но всичко това е било в дълбоко сумрачно съзнание. Сега, след като всичко това е било загубено, човекът е трябвало да се бори, за да постигне съзнателно виждане на външния свят. По-нататъшното развитие на Чела-състоянието се състои в постигането на това също в пълно осъзнаване. Той запазва през цялото време пълно съзнание. Медиумът, тоест, медиумизмът, е рецидив в по-ранна епоха.
Това, което човек преживява на физически план, е скелетът на неговата творческа дейност; основата за следващите периоди на еволюция. Чрез контакта му с външния свят в него се формират способности, според които се подрежда по-късната планетарна дейност, след като самият човек се е превърнал в планетарен дух.
В речта си ние създаваме основата за по-късни планетарни условия. Това, което говорим днес, всъщност ще присъства там като основа, точно както скалите и камъните образуват основата на земята. В една сфера преживяванията преминават през инволюционен процес, за да могат да се развият в друга сфера. Индивидуалността е божествена дотолкова, доколкото е способна да издиша

отново това, което е поела. Девите стават Деви веднага щом са способни да върнат обратно това, което преди това са поели.
Това е първична мъдрост, която е била усвоена по-рано и сега се връща. Тя е „теософия“, доколкото самите богове някога са били учители на човечеството. Кармата е законът. Девата е този, който привежда закона в действие. Ангелът на въртенето на времето осъществява прилагането на закона, управляващ групите човешки същества. Отделният човек в групата действа инстинктивно. Девата ръководи Народната душа; той всъщност е Народната душа. Народната душа не е абстракция, а жив дух.

Лекция XIV

Отново и отново трябва да си изясним, че това пребиваване в Девачан не е никъде другаде, освен там, където самите ние сме във физическия живот. За Девачан астралният и физическият свят не са нищо друго освен три взаимопроникващи се свята. Можем да си изградим най-правилната представа за Девачан, ако си представим света на електрическите сили, преди да бъде открито електричеството. Имало е време, когато всичко това се е съдържало във физическия свят, само че тогава е бил окултен свят. Всичко, което е окултно, някога трябва да бъде открито. Разликата между живота в Девачан и този във физическия свят е, че човекът в сегашната си епоха е надарен с органи, които му позволяват да възприема физическия свят, но не и с органи, които му позволяват да съзерцава явленията на Девачан.

Нека си представим себе си в душата на човек, живеещ между две въплъщения. Той е предал физическото си тяло на силите на земята и етерното си тяло на жизнените сили. Освен това е върнал обратно онази част от астралното си тяло, в която самият той не е работил. Тогава той се озовава в Девачан. Той вече не притежава като лично притежание това, което боговете са работили в етерното и астралното му тяло; всичко това е отхвърлено. Сега той притежава само това, което самият е постигнал в течение на много животи. В Девачан това остава негово. Всичко, което човек е направил във физическия свят, служи за това да го направи все по-съзнателен в Девачан.

Нека вземем връзката между човек и човек. Може да се каже, че това е просто естествена връзка, например връзката между братя и сестри, които са били събрани чрез естествени обстоятелства. Тя е обаче само частично естествена, защото моралните и интелектуалните фактори непрекъснато играят роля. Чрез своята карма човек се ражда в определено семейство; но не всичко е обусловено от кармата. Естествената връзка, в която нищо друго не е примесено, имаме в случая с животните. В случая с човешките същества винаги има и морална връзка, чрез кармата. Връзката между двама души обаче може да съществува и без това да е обусловено от природата. Например, връзка на интимно приятелство може да възникне между двама души въпреки външните препятствия. Като доста краен случай нека приемем, че първоначално те са били донякъде несимпатични един към друг и че са намерили пътя един към друг на чисто интелектуална и морална основа, душа към душа. Нека сравним това с естествената връзка между членовете на едно семейство. С връзката душа към душа имаме мощно средство за развитие на девачанови органи. По никакъв начин деваканичните органи не могат да бъдат развити по-лесно в момента, отколкото чрез такива взаимоотношения. Такива взаимоотношения са несъзнателно деваканични.

Това, което човек развива в настоящия си живот по пътя на душевните способности чрез приятелство от чисто душевна природа, в Девачан е мъдростта, възможността да изпита духовното в действие. Доколкото някой влиза живо в такива връзки, той е добре подготвен за Девачан. Ако не е в състояние да формира такива взаимоотношения, той е неподготвен; защото както цветът убягва на слепеца, така и душевният опит му убягва. До степента, до която човек насърчава чисто душевни взаимоотношения, в него се развиват и органи на зрение за Девачан. Така че твърдението е валидно: Който живее и се движи тук в живота на духа, там ще възприеме точно толкова от духовното, колкото е придобил тук чрез своята дейност. Оттук и неизмеримото значение на живота на физически план. В човешката еволюция не съществува друг начин за пробуждане на органите за Девачан, освен духовната дейност на физически план. Всичко това е творческо и се връща при нас като деваканични сетивни органи за деваканичния свят. Като подготовка няма нищо по-добро от това да имаш чисто душевна връзка с други човешки същества, връзка, чийто произход по никакъв начин не се основава на естествени връзки.
Ето защо хората трябва да се обединяват в групи, за да се обединят на чисто духовна основа. Волята на Учителите е да влеят живот по този начин в потока на човечеството. Това, което се случва с правилната нагласа на ума, означава за всички членове на групата отварянето на духовно око в Девачан. Тогава човек ще види там всичко, което е на същото ниво с това, с което се е обединил тук. Ако на физически план човек се е привързал към духовно начинание, това всъщност е сред онези неща, които запазват съществуването си след смъртта. Такива неща принадлежат както на мъртвите, така и на този, който ги е преживял. Този, който е починал, остава в същата връзка с този, който е все още на земята, и всъщност е дори по-интензивно осъзнат за тази духовна връзка.
Така човек се обучава за Девачан. Душите на мъртвите остават във връзка с онези, които са им били скъпи. По-ранните взаимоотношения стават причини, които имат своите последици в Девачан. Ето защо деваканичният свят се нарича светът на следствията, а физическият свят - светът на причините. По никакъв друг начин човек не може да изгради своите висши органи, освен като имплантира семената за тези органи на физическия план. За тази цел човекът се пренася в земно съществуване. Какво означава често цитираната фраза „Да преодолеем отделното съществуване“, сега ще ни стане ясно. Преди да се спуснем към физическо съществуване, ние живеехме със съдържанието на нашето астрално тяло, което беше породено от Дева. В по-ранни времена симпатията и антипатията у човешкото същество бяха стимулирани от Девите; самият той не беше отговорен. Тогава, на следващия етап, човекът си каза: Сега съм влязъл във физическия свят като същество, което трябва да намери своя собствен път. Преди не можех да изрека думата „аз“, сега за първи път станах отделна същност. Преди това наистина бях отделна същност, но и член

на деваканично същество. На физически план аз съм отделна същност за себе си, его, защото съм затворен във физическо тяло.
Висшите тела се сливат едно в друго: например Атма е всъщност единство за цялото човечество, като атмосфера, споделяна общо. Въпреки това Атма на отделното човешко същество трябва да се разбира така, сякаш всеки би отрязал парче за себе си от общата Карма, така че, така да се каже, да се правят разрези в нея. Но отделеността трябва да бъде преодоляна. Това правим, когато формираме човешки привързаности от чисто душевна природа. По този начин ние премахваме отделеността и разпознаваме единството на Атма във всичко. Чрез установяването на такива човешки взаимоотношения аз събуждам съчувствие в себе си. След това поемам задачата безкористно да се впиша в световния план. Чрез това Божественото се събужда в човека. Ето защо ние гледаме навън към света.
Днес сме заобиколени от физическата реалност, от слънцето, луната и звездите. Това, което човекът е имал около себе си в съществуването на Старата Луна, той има днес в себе си. Силите на Луната сега живеят в него. Ако човекът не беше съществувал на Старата Луна, той нямаше да притежава тези сили. Ето защо египетското окултно учение в езотеричните центрове е наричало Луната Изида, богинята на плодородието. Изида е душата на Луната, предшественикът на Земята. Тогава всички сили, които сега живеят в околната среда, са живели в растенията и животните с цел размножаване. Както сега огънят, химическият етер, магнетизмът и т.н. са около нас и обграждат Земята, така и Луната е била заобиколена от онези сили, които са позволили на човека, животните и растенията да се размножават. Силите, които в момента обграждат Земята, в бъдеще ще играят индивидуализирана роля в човека. Това, което сега представлява връзката между мъжа и жената, е било на Старата Луна външна физическа активност, каквато са вулканичните изригвания днес. Тези сили са обграждали човека по време на лунното съществуване и той ги е привличал чрез своите лунни сетива, за да ги еволюира сега. Това, което човекът е развил на Старата Луна чрез инволюция, се е появило на Земята като еволюция. Това, което човекът е развил след Лемурийската епоха като сексуални сили, се дължи на Изида, душата на Луната, която сега живее по-нататък в човека. Тук имаме връзката между човешкото същество и настоящата Луна. Луната е напуснала душата си с човека и затова се е превърнала в просто купчина шлака.
Докато трупаме опит на Земята, ние събираме силите, които по време на следващата Планетарна Еволюция ще станат наше собствено същество. Нашите настоящи преживявания в Девачан са подготвителните етапи за бъдещи епохи. Точно както човекът днес поглежда към Луната и казва: „Ти ни даде силите на размножаване“, така и в бъдеще той ще поглежда към Луна, която е възникнала от нашата настояща физическа Земя и като бездушно тяло от шлака ще кръжи около бъдещия Юпитер. На бъдещия Юпитер човекът ще развие нови сили, които днес на Земята приема в себе си като светлина и топлина и всички физически сетивни

възприятия. По-късно той ще излъчи всичко, което преди това е възприемал чрез сетивата. Всичко, което е приел чрез душата си, тогава ще бъде реалност.
Така че теософската концепция не ни води до подценяване на света на физически план, а до разбирането, че трябва да извлечем от физическия план това, от което се нуждаем, преживявания, които по-късно ще се излъчват навън. Топлината на земята, лъчите на слънцето, които сега се стичат към нас, по-късно ще се стичат и от нас. Както в момента сексуалните сили са произлизали от нас, така ще бъде и с тези нови сили.
Нека сега си изясним значението на състоянията на Девахан, които следват едно след друго. В началото Девахан е само кратък. Но все повече и повече духовни органи се формират в менталното тяло, докато накрая, когато разбирането му обхване мъдростта на Земята, човекът напълно ще е оформил органите на деваханското тяло. Това ще се случи за цялото човечество, когато всички световни кръгове бъдат завършени. Тогава всичко ще се е превърнало в човешка мъдрост. Топлината и светлината тогава ще са се превърнали в мъдрост. Между Земната Манвантара и следващата Планетарна Еволюция човек живее в Пралая. Външно няма нищо, но всички сили, които човекът е извлякъл от Земята, са вътре в него. В такъв Жизнен Период външното се обръща навътре. Всичко тогава присъства като семе и животът му се пренася в следващата Манвантара. Най-общо казано, това е подобно състояние на това, при което ние, в момента на ретроспекция, забравяме всичко около нас и си спомняме само преживяванията си, за да ги запазим в паметта си и по-късно да ги използваме. Така в Пралая човечеството като цяло си спомня всички преживявания, за да ги използва отново.
Винаги има такива междинни състояния, които, така да се каже, се състоят от спомени и затова деваканското състояние също е междинно. Посветеният вече вижда пред себе си онези факти, които човекът само постепенно има около себе си в Девачан. Това е междинно състояние. Всички подобни състояния са от междинен характер. Посветеният описва света такъв, какъвто е от другата страна, в Девачан, в междинното състояние. Когато премине отвъд Девачан и достигне още по-висше състояние, той отново описва междинно състояние.
Първият етап на посвещението се състои в това ученикът да се научи да прониква през завесата на външния свят и да гледа на света от другата страна. Посветеният е бездомен тук, на земята. Той трябва да си построи дом от другата страна. Когато учениците били с Исус „на планината“, те били отведени в деваканичния свят, отвъд пространството и времето; те си построили „скиния“ – дом. Това е първият етап на посвещението.
На втория етап на посвещението се случва нещо подобно, но на по-високо ниво. На този етап посветеният има състояние на съзнание, съответстващо на междинния период между две състояния на формата (Глобуси), състояние на Пралая, което настъпва, когато е постигнато всичко, което може да бъде постигнато във

физическото състояние на формата, и Земята е метаморфозирана в така нареченото астрално състояние на формата (Глобус).
Третият етап на посветеното съзнание е този, който съответства на междинното състояние между два кръга, от старата Арупа-Сфера на предишния кръг до новата Арупа-Сфера на следващия кръг. Посветеният е в Пралая между два кръга, когато се издига до третия етап. Тогава той е посветен на Трета Степен. Така че сега можем да разберем защо Исус е трябвало да достигне третия етап, преди да може да постави тялото си в служба на Христос. Христос стои над всички духове, които живеят в кръговете. Посветеният, който се е издигнал над кръговете, е могъл да постави тялото си в служба на Христос.
Човешкото его-съзнание трябваше да бъде пречистено и изцелено чрез християнството. Христос трябваше да въздигне и пречисти егоцентричното его, така че когато то достигне самосъзнание, да може да умре безкористно. Това той можеше да направи само в тяло, което беше станало едно с... [Пауза в текста...]. По този начин само посветен от трета степен можеше да пожертва тялото си за Христос.
В наше време е изключително трудно да се постигне пълно осъзнаване на тези възвишени условия. Дълбоко мъдрият Субба Роу[47]имал собствено знание; той описва три такива етапа на ученичество.
Ние виждаме луната като безжизнен остатък от самите нас и самите ние притежаваме силите, които някога са дали живот на луната. Това е и причината за особеното сантиментално настроение у всички поети, които възпяват луната. Всички поетични чувства са слаби отгласи на живи окултни потоци, дълбоко скрити в човека.
Едно същество обаче може да се заплете в това, което всъщност би трябвало да остане като шлака. Нещо трябва да остане от Земята, което е предопределено да се превърне по-късно в това, което Луната е днес. Това трябва да бъде преодоляно от човека. Но някой може да има симпатия към такива неща и по този начин да се обедини с тях. Човек, който е дълбоко обвързан с това, което е чисто сетивно, с нисшите инстинкти, се свързва все по-силно с това, което би трябвало да стане шлака. Това ще се случи, когато числото 666[48]е изпълнено, числото на Звяра. След това идва моментът, в който Земята трябва да се отдръпне от по-нататъшната планетарна еволюция. Ако обаче човешкото същество се е свързало твърде силно със силите на сетивата, които сега би трябвало да се отделят, ако е свързано с тях и не е намерило начин да се привърже към това, което ще премине към следващата Глобус, то ще си тръгне със шлаката и ще стане обитател на това тяло от шлака, по същия начин, както другите същества са сега обитатели на настоящата Луна.
Тук имаме концепцията за Осмата Сфера.[49]Човечеството трябва да премине през Седем Сфери. Седемте Планетарни Еволюции съответстват на седемте тела.

Старият Сатурн съответства на физическото тяло.
Старото Слънце съответства на етерното тяло.
Старата Луна съответства на астралното тяло.
Земята съответства на Егото.
Бъдещият Юпитер съответства на Манас.
Бъдещата Венера съответства на Будхи.
Бъдещият Вулкан съответства на Атма.
Освен тях има Осма Сфера, към която отива всичко, което не може да осъществи никаква връзка с тази непрекъсната еволюция. Това вече се формира като предразположение в деваканското състояние. Когато човек използва живота на земята само за да натрупа това, което е в услуга единствено на него, само за да изпита засилване на собственото си егоистично аз, това води в Девакан до състоянието Авичи. Човек, който не може да избяга от собствената си отделеност, отива в Авичи. Всички тези мъже Авичи в крайна сметка ще станат обитатели на Осмата Сфера. Другите човешки същества ще бъдат обитатели на продължаващата верига на еволюцията. Именно от тази концепция религиите са формулирали доктрината за ада.
Когато човек се завърне от Девачан, астралните, етерните и физическите сили се подреждат около него според дванадесет сили на кармата, които в индийския езотеризъм се наричат Нидани: Те са следните:
1. авиджа = незнание
2. санскара = организиращи тенденции
3. виджняна* = съзнание
4. нама-рупа = имена и форма
5. шадаядана = това, което интелектът прави от нещата
6. спарша = контакт със съществуването
7. ведана = чувство
8. тришна = жажда за съществуване
9. упадана = чувство за комфорт в съществуването
10. бхава = раждане
11. джати* = стремеж към раждане
12. джарамарана = това, което освобождава от земното съществуване
В следващата лекция ще разгледаме по-подробно тези важни аспекти на кармата.
* В санскритските думи j се произнася като dj.

Лекция XV

Всичко, което се преподава днес в теософията, се е съдържало и в училищата на розенкройцерите през 14 век. Но вътрешното образование на розенкройцерското течение е било строго окултно. При такова окултно обучение много малко внимание се е обръщало на езика, на начина, по който нещата са били изразявани. В света на 15-ти, 16-ти и 17-ти век са живели някои скромни мъже, които не са били особено известни като учени и които също не са заемали определено социално положение, но са продължавали окултното течение на розенкройцерите. Те никога не са били много. Никога не е имало повече от седем истински посветени едновременно; останалите са били окултни ученици от различни степени. Розенкройцерите са били пратеници на Бялата ложа. От тях наистина са произлизали събития със световно значение. Всичко важно, което се е случило през това време, в крайна сметка може да се проследи до ложите на розенкройцерите. Външно съвсем други личности са правили историята на Европа, но погледнато отвътре, последните са били инструменти на окултните индивидуалности. Дори Русо и Волтер бяха такива инструменти на окултни индивидуалности, стоящи зад тях. Тези окултисти не можеха самите да се явяват под собствените си имена. Импулсът, който, изпълнявайки мисията си, те дадоха на други хора, можеше да бъде външно много прост, незабележим. Понякога кратката среща с такъв невзрачен човек предоставяше възможността да се даде правилният импулс на тези инструменти на окултните личности. До времето на Френската революция окултните сили стояха зад значими държавници. След това те постепенно се оттеглиха, защото сега хората трябваше да станат господари на съдбата си. За първи път в речите на Френската революция мъжете говорят като мъже.

Вътрешният живот оставал на заден план, в окултните школи. В школите на розенкройцерите се преподавали тези неща, които сега са известни като основните учения на теософията. Окултните братства давали импулса на всяко важно откритие; едва тогава събитията играели своята роля във външния свят. Волтер бил в най-видния смисъл на думата индивид, ръководен от стремящи се напред братства, защото действителната цел на неговото присъствие там била да изправи хората на собствените си крака. Други стояли в служба на ретроградните братства, като например Робеспиер в по-късните си години. Всичко, което се появява в очакване на бъдещето, предизвиква своята противоположност на физическия план...

Следователно в розенкройцерските училища са се преподавали същите неща, както днес чрез теософията. Във външния свят обаче не е имало дума за теософия. В самите окултни училища се цени само езикът, за да се учи външният свят. Самият окултен ученик трябва да се научи да използва символите, знаците. Така, за да бъдат разбрани в света, посветените разполагат само с езика, използван от света като цяло. По времето, когато знанието все още се е пазило в тайна, е съществувала

определена система от символи и всеки, който е желаел да бъде посветен, е трябвало да научи езика на символите. Не се е отдавала стойност на говоримата дума като средство за изразяване. Дори по това време ученията са съществували, но описателните изрази често са липсвали. Такива изрази за окултно учение обаче присъстват в източния метод, който произлиза от най-ранните индийци, получили своето учение от древните Риши. Тези индийски изрази все още не са повлияни от материалистичната епоха. Думите, които индийците са създали, все още са пълни с магията на свещения първичен език. Въпреки това това, което е с индийски произход, не може да бъде използвано от нас в Европа.
Това, което е правилно за индийския народ, не е правилно за Европа. За да се започне с индийски импулс, е било необходимо, защото самата Европа е развила твърде малко изрази, способни да въведат подобни учения. Дори днес все още трябва да описваме много неща с индийски думи. Но всичко в окултните учения, което днес се извежда наяве, е било притежавано и от розенкройцерите през Средновековието и началото на Новото време. Вече е имало подходящи изрази за най-фундаменталните учения, но по това време все още не е било възможно да се говори открито за прераждането и кармата. Тези истини обаче са могли да бъдат оставени подсъзнателно да се влеят в европейската култура. Парацелз и други мистици не са говорили за прераждането. Това е било съвсем естествено. Те не са могли да говорят за него. Но за всичко, което се отнася до земния живот между раждането и смъртта, те също са имали на Запад изключително подходящи изрази, макар че, от друга страна, не и за междинните условия между две прераждания. Едно нещо, силно подчертано по това време, е значението на физическия живот за развитието на органите на висшите тела. Когато се занимаваме с изучаване на науки, когато развиваме близки духовни приятелства, всичко това е процес на развитие на сили, които един ден ще се активизират като духовни органи.
Три отделни понятия винаги са обхващали това, което, идващо отвън, образованието на физически план би трябвало да доведе до трите различни тела на човека. Тези три аспекта са били наричани: Мъдрост, Красота и Мощ или Сила. Когато във външния двор на по-екзотеричните розенкройцерски училища учениците получавали инструкции, им било казвано: „Вие трябва да бъдете работници на бъдещето.“ Нищо не се казвало за прераждането. Но човешкото същество също би продължило да работи, когато не се въплъти отново във физическото тяло. Учението им внушавало това, което в бъдеще би трябвало да действа формиращо върху органите. На учениците било казано: „Водете в ежедневието си във външния свят живот на Мъдрост, Красота и Сила, тогава във висшите си тела ще развиете онези органи, които са за бъдещето.“ В масонството днес масоните на Свети Йоан все още говорят за голямото значение на Мъдростта, Красотата и Силата, но те вече не знаят, че по този начин формиращите сили работят върху етерното тяло, астралното тяло и егото.

Когато през Средновековието майстор-масон построил катедрала или църква, името му нямало абсолютно никакво значение. Самият той оставал на заден план. В случая с „Немската теология“[50]Също така, и по същата причина, името на автора не беше споменато. Той нарича себе си „Франкфуртерът“. Никакви научни изследвания не могат да открият името. Целта на тези мъже е била да работят външно на физическия план, без да оставят следи от имената си, а само плодовете на дейността си.

Да предположим, че някой е дал плана и импулса за построяването на велика катедрала. Той е знаел, че формите на сградата ще създадат в него орган за бъдещето. Всички подобни произведения, в своите последици, ще останат свързани с най-съкровената част на душата. Като правило обаче всички тези произведения във външния свят остават, докато онзи, който ги е създал, не ги намери отново и не ги разпознае, когато се върне. Под амвона обикновено може да се намери малка картина на архитекта; от нея той отново разпознава себе си. Това е мостът, който се прехвърля от едно въплъщение към друго.

Чрез Мъдростта е трябвало да се развие етерното тяло, чрез Красотата, към която принадлежи Благочестието, астралното тяло, а чрез Силата - индивидуалното его. Човешкото същество е трябвало да се превърне в самозабравящ се отпечатък на външния свят. В древна Индия нищо от това още не е било познато. Брахманизмът е целял усъвършенстване на аза във вътрешния живот [Пауза в текста]

Но точно в средата на нашата следатлантска епоха се появиха онези религиозни учители, които обърнаха внимание на отказването от себе си. Това вече беше преподавано от Буда. То беше развито още по-интензивно на Запад чрез масонството и розенкройцерството. Те търсеха усъвършенстване на егото във формата, която е и във външния свят, не толкова във вътрешния живот, колкото това беше култивирано в Индия. В този смисъл западният окултист си казваше: „Твоето его не е само в теб, но и в света около теб. Боговете са те издигнали от минералното царство, от растителното и животинското царство; но ти създаваш за себе си три царства, трите царства на Мъдростта, Красотата и Силата. Те развиват органите на висшия човек.“

Човекът си каза: „Стоя тук като краен резултат от времето, когато минералното, растителното и животинското царство се жертваха за мен; от тази основа възникна самосъзнанието, егото. И както егото се е формирало чрез тези други царства, така сега то само трябва да развие царствата на Мъдростта, Красотата и Силата, за да може чрез тях да се издигне още по-високо до пълна трансформация на нашите етерни, астрални и его тела.“ Тези три царства са царствата на Науката, Изкуството и Вътрешната Сила, под което се разбира всичко, което се изразява във волята. В тези три области средновековният езотерик е виждал средствата за по-нататъшното развитие на човечеството. Трансформацията на света не е била оставена на сляпа случайност, а според тези три аспекта на Мъдростта, Красотата и Силата,

минералното, растителното и животинското царство е трябвало да бъдат трансформирани. Когато Земята отново стане астрална, всичко ще е било трансформирано в съответствие с тези три аспекта. Така от тази тройна гледна точка масоните от Средновековието и всички езотерици са градили и работили.
В индийския езотеризъм се разграничават дванадесет сили, които привличат човека обратно надолу към физическото съществуване. Първата от тези сили е Авиджа: невежеството. Авиджа е това, което ни привлича отново надолу към физическото съществуване по простата причина, че ще сме изпълнили мисията си на Земята едва когато сме извлекли от нея всички възможни знания. От друга страна, ние не сме изпълнили мисията си, докато не е извлечено всичко, което би трябвало да научим от физическото съществуване.
След Авиджа това, което ни дърпа назад, е това, което земята съдържа, защото самите ние сме я създали, което следователно принадлежи на нашата Организация. Когато например един зидар е работил по строежа на катедрала, това се е превърнало в част от него. Между тях има взаимно привличане. Това, което има склонност към създаване на органи у първоначалния подбудител, независимо дали е дело на Леонардо да Винчи или най-малкото произведение, образува орган в човешкото същество и това е причината за неговото завръщане. Всичко, което човекът е направил, взето заедно, се нарича Санскара или организиращата склонност, която изгражда човешкото същество. Това е второто нещо, което го дърпа назад.
Сега идва третото. Преди човешкото същество да влезе в каквото и да е въплъщение, то не е знаело нищо за външния свят. Самосъзнанието е започнало с първото въплъщение; преди това човекът не е имал съзнание за себе си. Първо е трябвало да възприеме външните обекти на физическия план, преди да може да развие съзнание за себе си. Както е вярно, че това, което човек е направил, го връща обратно към физическия план, така е вярно и че знанието за нещата го връща обратно. Съзнанието е нова сила, която го обвързва с това, което е тук. Това е третият елемент, който го привлича в нов земен живот. Тази трета сила се нарича Виджняна = съзнание.
Дотук ние останахме много интимно в човешката душа. Като четвърти етап се появява това, което идва към съзнанието отвън, това, което наистина вече е било там извън човека, но което той първо е трябвало да се научи да познава със своето съзнание – това е присъствало отвън в предишното му съществуване, но се е разкрило едва след като съзнанието му се е отворило за него. Това е разделянето между субект и обект или, както казва санскритският писател, разделянето между име и форма (Нама-рупа). Чрез това човек достига до външния обект. Това е четвъртата сила, която го дърпа назад, например споменът за същество, към което се е привързал.

Следва това, което формираме като ментален образ във връзка с външен обект: например, изобразяването на куче е просто създаване на ментален образ, който обаче е съществено нещо за художника. Това е, което интелектът прави от нещо: Шадаядана.
Сега има по-нататъшно спускане в земното. Мисловната картина ни води до това, което наричаме контакт със съществуването: Спарша. Който зависи от обекта, стои на нивото Нама-рупа; който създава картини, стои на нивото Шадаядана. Този, който обаче прави разлика между приятното и неприятното, ще достигне точката, в която предпочита красивото пред некрасивото. Това се нарича контакт със съществуването: Спарша.
Малко по-различно обаче от този контакт с външния свят е това, което едновременно с това се раздвижва вътрешно като чувство. Сега аз самият влизам в действие: свързвам чувството си с едно или друго нещо. Това е нов елемент. Човекът става по-ангажиран. Това се нарича Ведана: Чувство.
Чрез Ведана отново възниква нещо съвсем ново, а именно копнежът за съществуване. Силите, които връщат човека обратно към съществуването, се пробуждат все по-силно в него. Висшите сили принуждават всички човешки същества в по-голяма или по-малка степен; те не са индивидуални. В крайна сметка обаче се появяват съвсем лични сили, които го връщат обратно в земния свят. Това е осмата сила. Тришна = Жажда за съществуване.
Още по-субективно от жаждата за съществуване е това, което се нарича Упадана: Удобство в съществуването. С Упадана човекът има нещо общо с животното, но го преживява по-духовно и задача на човека е да одухотвори грубото в този душевен елемент.
След това идва самото индивидуално съществуване, сборът от всички по-ранни превъплъщения, когато той вече е бил на земята: Бхава = индивидуално съществуване, силата на съвкупността от по-ранни превъплъщения. Предишните превъплъщения го привличат надолу към съществуването.
С това проследихме етапите на Ниданите до индивидуалното раждане. Езотерикът разграничава два допълнителни етапа, които надхвърлят периода на индивидуалното съществуване. Тук той разграничава едно предишно състояние, което е дало тласък към раждането, преди човекът изобщо да се е въплътил. Това се нарича Джата: това, което преди раждането е дало тласък към раждането.
Импулсът към раждането е свързан с различен импулс. Той носи със себе си зародиша на разпадането, желанието да се освободим от индивидуалното раждане. Това, което ни интересува, е, че това наше земно съществуване отново изпада в разпад и ние сме освободени, способни да остареем и да умрем (джарамарана).
Това са дванадесетте Нидани, които работят като струни, привличайки ни отново и отново надолу към съществуването. (Значението на Нидана е струна, цикъл.) Има три групи, които принадлежат заедно:

Първа група	Втора група	Трета група
Авидя	Шадаядана	Упадана
Самскара	Спарша	Бхава
Виджняна	Ведана	Джати
Нама-рупа	Тришна	Джарамарана

Душата има три члена: съзнателната душа като най-висш член, след това интелектуалната или умствената душа и чувствителната душа. Първата група Нидани от Авиджа до Нама-рупа е свързана със съзнателната душа: втората група с интелектуалната душа, а третата, от Упадана до Джарамарана, с чувствителната душа.

Виджняна е характерна за съзнателната душа; Шадаядана за интелектуалната душа, а последните четири са свързани с чувствителната душа. Последните четири присъстват както в животните, така и в човека.

Лекция XVI

Ако искаме да разберем цялостния начин, по който действа Кармата, тема, към която сега ще се обърнем, трябва да можем да си изградим представа за това, което се нарича Нирвана. Пълното разбиране на значението на Нирвана е свързано с много неща, но ще се опитаме да добием начална представа за нея.

Във всяко действие, извършвано от човек, всъщност има много малко присъствие на нещо, което би могло да се нарече свобода, защото човекът всъщност е резултат от делата си в миналото. Това е така в най-широкия смисъл на думата. За да стане това, което е, първо е трябвало да бъдат създадени всички царства на Природата. Минералното, растителното и животинското царства, които някога е имал в себе си, той постепенно е извадил от себе си. Към това трябва да се добави и това, което е придобил във времето след първата трета на лемурийската раса. Всичко, което е извършил по пътя на делата си, всичко, което е преживял в душата си като мисли и чувства, също принадлежи на неговото минало, става негова Карма. Ние гледаме в минало, което едновременно показва резултатите си във формите около нас. Целият ни заобикалящ свят не е нищо друго освен резултат от минали дела. По същия начин човек сега се подготвя за това, което ще се случи в бъдещето. Въпреки това, ние непрекъснато се сблъскваме с неща, които не са изцяло резултат от минали дела, а които носят нещо ново в света. Определен човек, да речем г-н Ким, е резултат от минали дела. Теософското общество също е резултат от минали дела и фактът, че той е свързан с него, също е такъв резултат. Нещо ново обаче възниква чрез връзката на г-н Ким с Теософското общество: това отново е причината за бъдещите дела. Когато светлината освети пръчка, зад нея се появява сянка. Това всъщност е нещо ново. Когато наблюдаваме този ефект, си казваме, че се е случило нещо ново. Връзката на едно нещо с друго е нещо ново; образуването на сянката.

Всичко, за което човек обикновено мисли, той мисли за нещата, за това, което вече е възникнало. Той обаче може да насочи мислите си към взаимоотношения от вид, които не са възникнали в резултат на по-ранни причини, а се появяват в настоящето. Това се случва много рядко, защото хората се придържат към старото, към това, което се е образувало като пластове около тях. Връзките, които се появяват като нещо съвсем ново, формират много малка част от съдържанието на човешките мисли. Всеки, който иска да работи за бъдещето, обаче трябва да има мисли, които ще създадат нови връзки между едно нещо и друго. Само мислите, занимаващи се с такива връзки, могат да доведат до нещо ново. Това се вижда най-добре в изкуството. Това, което художникът създава, не е там в действителност. Самата форма, върху която е работил скулпторът, всъщност не е там; тя не е продукт на Природата. В Природата има само формата, пулсираща с живот. Една проста форма би противоречила на природните закони. Художникът изгражда нещо ново

от взаимоотношенията. Художникът рисува това, което възниква от взаимоотношенията: светлина и сянка; той не рисува това, което действително е там. Той не рисува дървото, а впечатление, което е извикано от всичко, което той преживява по отношение на дървото.
В практическите действия човекът обикновено не произвежда нищо ново. По-голямата част от хората правят само това, което вече е направено. Само малцина творят от морална интуиция, като внасят нови задължения, нови дела в света. Новото идва в света чрез взаимоотношения. Ето защо често се казва, че самата природа на простото морално действие се крие във взаимоотношенията. Такова морално действие се състои например в дела, породени от взаимоотношения, основани на добра воля. При повечето действия се установява, че те са вкоренени в старото: дори в случая на действия и събития, при които се появява нещо ново, те също обикновено са вкоренени в старото. При по-точно изследване това обикновено става очевидно. Свободни са само онези действия, които по никакъв начин не се основават на основата на миналото, а при които човек извършва в света само действия, които са съчетани с продуктивната дейност на неговия разум. Такива действия се наричат в окултизма: Сътворение от нищото.[51]Всички останали действия са резултат от Карма. Тук имаме две противоположности: Карма и нейната противоположност, Нищото, дейност, която не е вкоренена в Карма.
А сега нека си представим човек, чиито действия, мисли и чувства са обусловени от Карма; чрез дела, мисли... чувства, издигащи се от миналото. Тогава човек може да си помисли, че е напреднал толкова далеч, че цялата Карма е елиминирана и следователно е изправен пред Нищото. Когато след това направи нещо, в окултизма се казва: Той действа от Нирвана. Например, от Нирвана са възникнали действията на Буда или Христос, поне отчасти. По обикновения начин човек се приближава до това само когато е вдъхновен от изкуство, религия или световна история. Действието, произтичащо от интуицията, идва от Нищото. Който би достигнал до това, трябва да се освободи напълно от Карма. Тогава той вече не може да черпи импулсите си от обичайните източници. Настроението, което тогава го обзема, е това на божествено блаженство, състояние, което се нарича още Нирвана.
Как се издига човешкото същество до Нирвана? Трябва да погледнем назад към лемурийската епоха. Там виждаме човека, такъв какъвто е на земята, първоначално да ходи на четири крака. Тези същества, в които по това време се е въплъщавал човекът, „чистият човек“ (като Монада), са ходили на четири крака. Чрез факта, че Монадите са се въплъщавали в тях, тези същества постепенно са повдигали предните си крайници и са достигали изправено положение. Сега за първи път започва Кармата. Кармата, като човешка Карма, е станала възможна за първи път, когато човешките същества са използвали ръцете си за работа. Преди това човекът не е създавал индивидуална Карма. Това е бил много важен етап от човешкото

развитие, когато човекът от хоризонтално същество се е превърнал във вертикално, освобождавайки по този начин ръцете си. По този начин неговото развитие е преминало към Атлантската епоха.
На следващия етап човекът се научил да използва речта. В началото той се научил да използва ръцете си, а по-късно - езика. Чрез ръцете си той изпълнил околния свят с дела; чрез речта го изпълнил с думи. Когато човек умре, той продължава да живее с всичко, което е постигнал чрез дела и думи в околния свят. Всичко, което е постигнал чрез дела, остава като човешка карма. Това, което обаче е създал чрез думи, не само остава като негова индивидуална карма, но и като нещо съвсем различно.
Можем да погледнем назад към времето, когато човекът все още не е говорил, а само е извършвал действия. Тогава действията са били нещо, което е идвало само от отделната личност. Те обаче са престанали да бъдат само лични, когато е започнала речта. Защото сега човешките същества са установили разбирателство помежду си. Това е изключително важен момент в развитието на Атлантида. В момента, в който е произнесен първият звук, в света започва Кармата на човечеството. Щом човешките същества говорят помежду си, нещо общо за всички изтича от цялото човечество. Тогава чисто личната, индивидуална Карма преминава в общата Карма на човечеството. С думите, които произлизат от нас, ние всъщност разпространяваме около себе си повече от само себе си. В това, което говорим, цялото човечество живее. Само когато делата на ръцете ни станат безкористни, те също ще станат нещо за цялото човечество. В говоренето си обаче човек не може да бъде изцяло егоист, защото тогава това, което казва, би трябвало да принадлежи само на него. Езикът никога не може да бъде изцяло егоистичен, докато делата, извършвани от ръцете, са предимно такива. Окултистът казва: Това, което правя с ръцете си, може да бъде просто моя собствена грижа; Това, което говоря, го говоря като член на нация или племе.
Така нашият живот създава около нас останки – *лични* , рудиментарни останки, породени от делата на нашите ръце, и *общочовешки* рудиментарни останки, породени от думите. Те трябва да бъдат ясно разграничени. Всичко, което ни заобикаля в Природата – в минералното, растителното и животинското царство – е там като резултат от по-ранни дела. Това, което сега се изгражда около нас чрез нашите дела, всъщност е нещо ново, идващо в света. Всяко отделно човешко същество внася нещо ново в света, нещо ново се появява, а нови импулси също се появяват, идващи от човечеството като цяло.
Ако следователно трябва да кажем: Човекът се е появил на земята в средата на Лемурийската епоха и за първи път е създал своя собствена Карма, преди това той не е създал никаква индивидуална Карма; трябва да се запитаме: Откъде тогава може да дойде тази Карма, след като действието ѝ е действало като нещо ново? Тя може да дойде само от Нирвана. По това време нещо е трябвало да се активира в

света, произлязъл от Нирвана, от това, което е „създадено от нищото“. Съществата, които по това време са оплодили земята, е трябвало да се издигнат до Нирвана. Тези, които са оплодили четириногите същества, така че те да станат хора, са били същества, слезли от равнината на Нирвана. Те се наричат Монади. Ето защо по това време същества от тази природа е трябвало да слязат от равнината на Нирвана. Съществото от равнината на Нирвана, което е в нас, в човешкото същество, е Монадата. Тук нещо ново навлиза в света и се въплъщава в това, което вече е там и което от своя страна е изцяло резултат от по-ранни дела.
По този начин разграничаваме три етапа. Първият се състои във външни дела, извършени чрез ръцете; вторият е това, което се извършава чрез изговорената дума, а третият - това, което се извършава чрез мисълта. А мисълта е нещо далеч по-обхватно от изговорената дума. Мисълта вече не е, както е при езика, различна между различните народи, а принадлежи на цялото човечество.
Така човекът се издига от действията, през думите, към мислите и по този начин става все по-универсално същество. Няма обща норма за действие, няма логика за делата. Всеки трябва да действа сам за себе си. Но няма и чисто лична реч. Речта принадлежи на група. Мисълта, от друга страна, принадлежи на цялото човечество. Тук имаме прогресия от частното към универсалното в тези три човешки етапа: дела, думи, мисли.
Доколкото човек се изразява във външния свят, той оставя следи от духа на цялото човечество като мисъл; следите от човешка групова душа като слово; следи от отделното си човешко същество като действия. Това се изразява най-ясно чрез посочване на ефектите от това, което се осъществява през тези три етапа. Индивидуалността е като нишка, която преминава през всички форми на личностно проявление в различните въплъщения. Индивидуалността създава за по-нататъшни въплъщения. Народът като речева общност създава за нови народи. Човечеството създава за ново човечество, за нова планета. Това, което човек прави за себе си лично, има значение за следващото му въплъщение; това, което една нация говори, има значение за следващата подраса, за следващото въплъщение на един народ. И когато се появи свят, в който цялото ни мислене вече не живее чисто като мислене, а се проявява в резултатите от това мислене, тогава ще се зароди ново човечество, тоест нова планета. Без тези велики перспективи не можем да разберем Кармата. Това, което мислим, има значение за следващите планетарни цикли. Нека сега се впуснем в следните мисли: Ще мисли ли все още човечеството, т.е. това, което е останало от нас и ще населява бъдеща планета? Точно както една нова раса ще говори същия език като предишната, така и бъдещото човечество ще мисли все още. Смешно е да се питаме в мислите си какво е Божествеността. На следващата планета човекът няма да мисли, а ще разбира околния свят посредством друга дейност, имаща съвсем различна форма от мисълта на тази планета. Мисленето е нещо, свързано с нас. Когато обясняваме света посредством мисълта, това

обяснение на света е само за нас самите. Това е от изключително голямо значение, защото индивидът вижда как като член на човечеството той също е вплетен в нишките на кармата и как живее и се вплита в цялата кармична мрежа.
Когато източният окултист обяснява подобни неща, той казва: Целият ни живот е от такова естество, че сякаш сме обградени от границите на говоренето и мисленето. Ако ги премахнем, за обикновения човек почти нищо не остава. Това нещо, което все още му остава, когато е отишъл отвъд всичко това, е резултат от езотеризма. Това, което остава тогава, е преживяването на Нирвана.
Планетарният Дух, който представлява Съществото на Света, сега е въплътен в мисленето, но в бъдеще ще се въплъти в нещо друго.

XVII лекция

В окултизма ние разграничаваме у човека първо неговите действия, доколкото под действия разбираме всичко, което произтича от какъвто и да е вид дейност, свързана с ръцете му; второ, речта и трето, мислите. Всичко, което в този смисъл той *извършва* с ръцете си, води до своите кармични резултати в следващото му земно съществуване. Това, което *говорим,* се отнася не само до нас самите, но и до група човешки същества, говорещи един и същ език, и това влияе върху кармата на групата или расата. В думите се крие по-голяма отговорност, отколкото само в делата: защото с тях ние подготвяме конфигурацията на бъдеща раса. Това, което мислим, *влияе* дори върху новото формиране на нашата земя. Следователно ние разграничаваме три етапа. Първо: Човешките действия са индивидуални, с изключение на онези действия в човека, които възникват от нищото. Второ: Човек не може да говори сам за себе си; думите се отнасят до група човешки същества. Трето: Мислите са грижа на цялото човечество.

С това е свързано и нещо друго. Когато действаме, ние стоим съвсем сами зад действията си. Когато говорим, не сме съвсем сами в думите си. Зад думите ни едно духовно същество работи с нас, стои зад нас. Точно както думите, които изричаме, са отпечатани съвсем точно в Акаша, така е вярно, че с всяка дума, която изричаме, ние въздействаме върху тялото на едно духовно същество, което е въплътено в тази Акашова субстанция, в която проникват нашите думи. Трябва да приемем това в нашия емоционален живот; ето защо трябва да обръщаме такова внимание на думите си. Когато мислим, ние привидно сме съвсем сами в себе си; въпреки това същества от духовна природа са активни с нас в нашите мисли, същества, още по-висши и по-значими от тези, които са активни в нашата реч.

В тези неща се крие повече, отколкото в цяла световна история. Чрез тях може да се обясни много. Нека разгледаме една мисъл в нас. Зад тази мисъл присъства духовно същество. Ако си представим, че сме обгърнати от всички страни от тялото на духовно същество, можем да осъзнаем, че мисълта е само израз на тялото на духовното същество, което действа в нас. Всеки път, когато една мисъл проблясва през душата ни, тя е отпечатък, един вид отпечатък на висше духовно същество, все едно ходим по влажна земя, оставяйки стъпки и казваме: „Тук е ходил човек“. Това духовно същество е образувано от същата субстанция, от която се състои мисълта. Мисълта в нас може да стане отпечатък на висше духовно същество само защото това висше същество има тяло, образувано от същата субстанция като нашите мисли.

Когато кракът ни се отпечата във влажната пръст, този отпечатък е негатив, контраобраз на нашия крак. Така е и с нашите мисли. Във висшия духовен свят има контраобраз за всяка мисъл. Образът и контраобразът са взаимосвързани като печатът и печатният восък. Субстанцията е висшето духовно същество, което в

нашата аналогия съответства на печатния восък. Сега ние наричаме мисълта, доколкото тя съответства на печатния восък, интуиция, а впечатлението наричаме абстрактна мисъл. Можем да кажем, когато мислим: „Чувствам следите от това, което се случва във висшите светове.“ Именно във връзка с този факт в религиозните писания, например в Откровението на Свети Йоан, се използва изразът „печат“. Това съответства на реалността. Също така, защото висше същество работи с нас в нашите думи, всяка дума е отпечатък на печат. При мистиците контраобразът се нарича Въображение. По този начин имаме три нива на мисловния елемент: интуитивно, въображаемо и обикновено абстрактно мислене. Когато човек се развива по-нататък, когато самата абстрактна мисъл се развие до етапа, на който се въплъщават съществата, които работят с нас, когато говорим, тогава той е Чела, окултен ученик. Да бъдеш Учител означава: Да работиш в субстанцията, в която се въплъщават съществата, които работят с нас в нашите мисли. Въображението дава картината. Ето защо великите религиозни учители от по-ранни времена са говорили образно, защото въображението дава картината, а не абстрактните мисли. Във всички религии ученията са били изразявани в картини. В началото картината е за човека нещо с по-малко значение, но когато той разбере как да си създаде отново картина от всяка мисъл, тогава той е достигнал по-висок етап. Това е предпоставката за съвсем нов вид възприятие. Всичко зависи от това човек да се развие до точката, в която вече не мисли просто абстрактно, а през цялото време има мислите си в картини.

Като правило човек формира само мисли. По-високоразвитият човек трябва да мисли в картини, в образи; това означава „да си представя“. В този израз вече се крие това, което се има предвид: „Чрез определена сила да се направи отпечатък в нещо (да се представи).“ В творческата фантазия, в случая на поета и художника, откриваме само слабо отражение на въображението. Когато човек, който търси по-високо развитие, говори, той ще се опита в определени случаи, докато говори, да има пред себе си контраобраза, Имагото. Това е източникът на могъщите картини в религиозните писания. Който се развие дотолкова, че да може да създава такива картини, е достигнал етапа на духовните същества, които участват в създаването на раси. Този, който развива в себе си не само картини, но и интуиции, участва не само в създаването на раси, но и в създаването на следващото планетарно съществуване. От картините ще отекне това, което по-късно ще се прояви на земята, но който работи от интуицията, създава нещо, което все още не съществува, което никъде не е проявено, тоест, той твори от Нирвана. Тази концепция е присъща на всеки апокалипсис: това, което ще се прояви в бъдеще, може да бъде създадено само от интуицията.

Чрез абстрактното мислене човек прави копие на нещо съществуващо. Чрез въображението човек позволява да бъде оплоден от формиращия дух в него. Въображението съответства на скрити реалности, възникнали чрез оплодяващия

импулс на висши същества; по този начин човек може да види тези висши духовни същества на Астралния план. Предпоставката за това е да се развие реч, която не е израз на абстрактни мисли, а на картини. Ето защо медиумите също говорят във въображение, в картини и символи, но несъзнателно. Зад тях духът формира символите. Окултният ученик прави това с пълно съзнание, въпреки това по начин, който не е произволен. По този начин той позволява да бъде оплоден от духа.
Точно както човекът се развива до степен, в която може да създава картини и да получава интуиции, така и преди да се появи, външният свят е бил активен; и наистина по такъв начин, че във всичко, което е около нас като минерално съществуване, като чисто физическа природа, интуициите действат като творчески сили. Кристалът е външен, доколкото се разкрива на сетивата; той обаче е създаден посредством интуиции. Зад целия физически свят се крие космос от интуиции и накрая едно същество, Планетарният Дух, който произвежда интуициите. Зад всички езици работят Същества на Въображението, а с тях и Духът на Расата. Във всички живи същества работят Същества на едно и също духовно ниво. Зад всички растения са активни въображенията. Завършената форма на растението произлиза от Въображението, а зад него стои духовно същество: и всичко, пропито със съзнание и възприятие, е възникнало от самата Мисъл.
Нека сега разгледаме цялата вселена, като започнем с нейния физически аспект: Земята, Слънцето, Луната и звездите, Млечният път и така нататък. Зад него стои велик интуитивен Дух. Това е същият Дух, който се проявява в нашите действия; той стои и зад цялата вселена. Християнството го нарича Отец. Тъй като е толкова малко познат, той е наричан още Непознатият Бог, а в теософската литература - първият Логос.[52]
Зад всичко живо стои Духът на Въображението. Същият Дух, който действа и в нашата реч; ето защо християнската религия Го нарича Слово. Тук се има предвид нещо съвсем точно и действително. Този дух, който стои зад всичко живо, все още действа днес в нашата реч, във всяка наша дума и затова с право е наричан „Словото“, друго обозначение е: Синът или Христос. Той е Духът, който живее като въображение във всичко, което има живот.
След това се издигаме до това, което е съзнателно, до това, което има известна степен на възприятие, на съзнание, до всичко от животинска природа и до това, което е в човека [Пауза в текста...]. Това вече може да се схване чрез мисли. То се съдържа във всяко същество. Това, което се случва в животното, се случва на първо място в самото него: абстрактно съзнание. Цялото съзнание, съществуващо в света, живее и в човека, в абстрактното мислене. В себе си човек го нарича „Дух“; доколкото то действа отвън в творческите сили на Природата, той го нарича „Свети Дух“. Това е, което е в основата на всяко възприятие и съзнание. Болестта съществува само в отделност. Духът като такъв не може да бъде болен, а само когато е въплътен в по-нисши тела. Думата „Heilig“ (здрав) означава „heil sein“, да

бъдеш добре: тя изразява факта, че Духът, който тече през външния свят, е здрав. Светият Дух не е нищо друго освен Дух, който е здрав отвътре и отвътре: ето защо всеки, който наистина се съедини със Светия Дух (Heiliger Geist), получава силата на изцелението (heilen). Това трябва да е в хармония със Светия Дух, който тече през света. Това е Духът, който действа от човек на човек като истински лечител.
Ако сега обърнем вниманието си към физическия план, ще открием първото място, което възприемаме чрез сетивата. Зад него стои великият интуитивен Дух. Всичко физически присъстващо е създадено от този Дух. Така зад всичко, което живее във форма като такова, което може да бъде възприето от сетивата, стои Духът Отец, първият Логос. Чрез просто наблюдение ние не променяме нищо, но промяна настъпва, когато действаме. Тогава ние променяме не само това, което съществува отвън в света, но и силите, *действащи* отвън в света. В момента, в който действаме, ние предизвикваме промяна на физическия план. Зад тези промени обаче се крие и промяна в основната сила, съответстваща на първия Логос. Върху нея ние влияем чрез действията си; тя остава, е там, не може да бъде премахната отново, освен ако не бъде премахната от същата сила, която я е извикала. И промяната, която се предизвиква чрез нашите дела, е това, което ни завладява отново като Карма. Това, което отново привлича човека във физическия свят, ако се погледне от гледна точка на Кармата, се нарича: Рупа. Това е така, защото е постигнато в Рупа, чрез тялото, чрез външната природа на човека. Така ние творим в тялото, в Рупа, когато работим върху външните интуиции.
Втората сфера, в която днес човекът не е напълно независим, а където друг Дух работи с него, е речта. Тук ние създаваме впечатления в свят, зад който се крие не само физическото, но и живото. В света на живота, Въображенията, за които говорим, остават назад, формиращи сили, които създават нови раси. Нашата настояща раса е създадена от това, което е стояло зад думите на по-ранните раси. Това е въплътено в нашата раса. Освен това трябва да вземем предвид всичко, което по някакъв начин принадлежи на Въображението. Това ни показва, че с думите си ние произвеждаме впечатления в царството на Сина, в царството на втория Логос. Те се връщат като колективна Карма на цялата раса, защото словото не е създадено само от нас; Духът на Расата работи с нас. Каква е основата за тази форма на Карма? Къде действа Духът на Расата? Духът на Расата е активен в чувствата на човека, прониква в целия свят на чувствата. Това резонира с това, което човешкото същество има общо с неговата група.
Това, което работи в много по-широк смисъл върху Карма, е чувството (Ведана). Така първо: Рупа, телесността; второ: Ведана, чувството. За онези хора, които все още не са станали Челас, чувството е от голямо значение, когато става въпрос за възприемането на втория Логос и всичко живо. Целта на науката е да изучава животните и растенията отделно от живота. Дори най-великите учени днес все още

не са се развили отвъд етапа на разбиране на живота с чувство. Именно имагинативното разбиране им позволява да погледнат в самия живот.
Във външния свят мисълта е свързана с всичко, което има усещане и съзнание. Това има едно общо нещо с нас: възприятието. Фактът, че можем по някакъв начин да възприемаме външния свят във физическото пространство като свят от цветове и звук, е възможен само защото сме способни да го трансформираме в мисли. Ние получаваме възприятия; мислим за тях. Ако във възприятията нямаше мисли, би било най-голямата глупост от страна на човека да формира мисли за тях. Тогава мислите биха били просто илюзии, ако възприятията не бяха възникнали чрез мисли. От комбинацията на възприятията следва, че на първо място възприятията се изграждат от мисли, които след това можем да извлечем от тях: законите на природата. Това не са нищо друго освен мисли; това е творческият Дух, Светият Дух. Възприятието е границата между двете, където нашите мисли влизат в контакт с творческите мисли отвън. По този начин с мисъл, която имаме, не можем да работим директно върху живота, а върху съзнанието, което във външния свят е самото мислене.
Чрез мисълта оставяме следи във всички духовни същества, които са довели до съзнанието. Това, което човек изгражда въз основа на възприятието под формата на мисли, и това, което произвежда като мисли, има своите последици върху всичко, което прави възприятието необходимо. Трето, следователно, ние разграничаваме: Възприятие или Санджна, третият елемент, който има влияние върху Кармата.
Чрез всички действия ние предизвикваме контрадействия като Карма, защото оказваме въздействие върху Интуитивния свят: Рупа.
Чрез всички думи ние оказваме влияние върху света на творческите чувства около нас: Ведана.
С нашите мисли за възприятията ние оказваме въздействие върху целия Свят на мислите извън нас: Санджна.
Това, което възприемаме около себе си, вече няма да съществува, когато се появим отново на Земята. Следователно всичко, което мислим във връзка със света на възприятията, няма да има никакъв ефект върху бъдещото въплъщение; само в това въплъщение то ще има сила, изграждаща Карма. Мисълта работи върху настоящия ни характер.
Това, което произлиза от чувството, което е по същество свързано с нашата среда; това, което навлиза в света на въображението, се връща при нас в следващото въплъщение по такъв начин, че се появява вътре в нас като вродени склонности и извън нас като възможности. Чрез вродените си склонности ние призоваваме към себе си възможности, предлагани от света, които формират нашата съдба, чрез склонности, чиито източник е Кармата. Мислите формират характера: склонностите или предразположенията водят кармично до възможностите. Действията водят до външната съдба, всички телесни обстоятелства, в които човек се ражда. Това, което

извършваме чрез Рупа, нашата телесна природа, това е нашата действителна съдба, което се връща при нас кармично.
Човек може да създаде вродени тенденции за по-нататъшни прераждания съзнателно само чрез достигане на етапа на Въображението. Тук откриваме тайната как великите основатели на религиите са проектирали влиянието си отвъд собственото си време. Картините, които са дали на хората, са освободили диспозиционни тенденции за следващите прераждания. Всяка картина, която са вложили в душата, се е появила отново в целия емоционален свят на човешкото същество. Или той печели такива Въображения за себе си, или ги получава от своя учител. Ние ги печелим за себе си, когато сме постигнали контрол над целия си емоционален живот: това е случаят с окултния ученик. Неговите чувства са подчинени на неговия собствен контрол; останалата част от човечеството е обгрижвана в това отношение от основателите на религиите. Религията е емоционалният свят на бъдещите раси; следователно външно тя може да бъде потопена, защото живее в човешките тенденции. Днес на повърхността излизат тенденции, които са били вложени в човечеството през 13-ти и 14-ти век. Важно е материалистическите образи на днешния ден да не се вкореняват в човешките сърца, защото в бъдещи времена те биха изпълнили човешките същества с най-бруталните инстинкти, насочени само към света на сетивата, ако не им се противопоставят духовни идеи. В човека живеят онези желания и мечти, които са породени от въображението. Това е неговата природа на желанията = Санскара. Всичко интуитивно в човека, великите импулси, които той получава от най-висшите посветени, те всъщност преодоляват Кармата на Делата. Този, който се издигне до Интуиции като такива, прониква през физическия свят до Духа Отец. Този, който притежава интуитивно знание, може да повлияе на Кармата, произтичаща от делата. Той започва съзнателно да ограничава своята Карма.
За обикновения човек са разбираеми само онези същества, които също имат съзнание. Когато той напредне към Въображението, животът също става разбираем; когато той напредне към Интуицията, той може да се придвижи до интуитивните сили.
Човек може да повлияе на своята Карма до степента, в която самият той притежава Интуиция; или трябва да я получи от висшите посветени под формата на велики морални закони. Виджняна е името, използвано за съзнанието, необходимо за преодоляване на Кармата. А сега нека помислим за човек, който живее в света, извършва своите действия и умира. След смъртта му нещо от него въпреки това остава тук, в този свят, което той е вплел в него: Рупа, Ведана, Санджна, Санскара и Виджняна. Тези пет са остатъкът от неговата история: личната му съдба като Рупа; съдбата на нацията, в която е роден, като Ведана; действителният факт на раждането му на тази земя като Санджна. В допълнение, работата със Санскара, природата на желанието, и Виджняна, съзнанието. Това са петте Скандхи.

Това, което човек дава на света, остава като петте Скандхи в света. Те са основата на новото му съществуване. Те имат прогресивно по-малък ефект, когато съзнателно е развил нещо от последните две. Колкото повече е придобил съзнателна власт над Виджняна, толкова повече придобива силата съзнателно да се въплъщава във физическото тяло. В своята същностна природа Скандхите са идентични с Кармата.

1. Рупа — Телесност, Действия
2. Ведана — Чувство
3. Санджна — Възприятие
4. Самскара — Желание
5. Виджняна — Съзнание, необходимо за преодоляване на Карма.

Лекция XVIII

Ако искаме да получим по-точно познание за това как възниква Кармата, трябва да се върнем известно време назад в развитието на човечеството. Ако се върнем няколко хиляди години назад, ще открием Европа, покрита с лед. По това време ледниците на Алпите са си проправяли път чак до низината на Северна Германия. Районите, в които сега живеем, тогава са били студени и сурови. Тук е живяла раса от човешки същества, които са използвали изключително прости и примитивни инструменти. Ако се върнем около милион години назад, ще открием на същата територия тропически климат, какъвто днес може да се намери само в най-горещите райони на Африка. В някои части е имало огромни девствени гори, в които са живели папагали, маймуни, особено гибоните, и слонове. Едва ли обаче бихме срещнали по време на скитанията си из тези гори нещо, което да се доближава до съвременните човешки същества и дори до тези от периоди от няколко хиляди години по-късно. Естествените науки могат да докажат от определени земни слоеве, възникнали между тези две епохи, съществуването на вид човешко същество, при което предната част на мозъка все още не е била толкова развита, колкото е днес, и чието чело е било отдръпнато назад. Развита е била само задната част на мозъка. Връщаме се по-назад към времена, в които хората все още не са знаели как да използват огън и са изработвали оръжията си, като са шлифовали парчета камък. Естествените науки обичат да сравняват този етап от човечеството с този на диваците или на несръчно дете. Останки от такива човешки същества са открити в Неандертал и Хърватия. Те имат череп, подобен на този на маймуната, а находките в Хърватия разкриват, че преди смъртта си са били печени, което доказва, че там са живели канибали.

Сега материалистичният мислител казва: Ние проследяваме човека назад до времената, в които той е бил все още неразвит и тромав, и приемаме, че човешкото същество се е развило от този детски етап на съществуване до настоящия етап на човешката култура и че този примитивен човек се е развил от животни, носещи сходство с човека. Следователно в тази теория на еволюцията той просто прави скок от примитивен човек към животни, подобни на човека. Естественият учен приема за даденост, че по-съвършеното винаги е еволюирало от по-малко съвършеното. Това обаче не винаги е така. Ако например проследим човешкото същество назад до детството, не стигаме до по-голямо несъвършенство, защото детето е потомък на баща и майка. Тоест, стигаме до примитивно състояние, произтичащо от по-висше състояние. Това е важно, защото е свързано с факта, че още при раждането детето има предразположеност към по-късен етап на съвършенство, докато животното остава на по-нисшия етап.

Когато естествоизпитателят се върне до етапа, в който човекът не е имал фронтален мозък и интелект, той би трябвало да си каже: Трябва да приема, че произходът на човека трябва да се търси другаде.
Точно както едно дете е потомък на родителите си, така и всички тези примитивни човешки същества са потомци на други, които вече са достигнали висока степен на развитие. Ние наричаме тези човешки същества атланти. Те са живели в онази част от земята, която сега е покрита с вълните на Атлантическия океан. Атлантите са имали още по-малък фронтален мозък, още по-отдалечено чело, но въпреки това са притежавали нещо, което се е различавало от по-късните човешки същества. Те все още са имали много по-силно, по-енергично етерно тяло. Етерното тяло на атлантите все още не е било развило определени връзки с мозъка; те са възникнали по-късно. Така над главата все още е имало огромна етерна глава. Физическата глава е била сравнително малка и е вградена в етерна глава с огромни размери. Функциите, които хората сега изпълняват с помощта на фронталния мозък, са се изпълнявали при атлантите с помощта на органи в етерното тяло. По този начин те са могли да влязат във връзка със същества, до които днес достъпът ни е забранен, само защото фронталният ни мозък е развит. При атлантите се виждало един вид огнено оцветено образувание, което се излъчвало от отвора на физическата глава към етерната глава. Те имали достъп до всякакви психически влияния. Една глава от този вид, която мисли като етерна глава, има власт над етерното, докато глава, която мисли във физическия мозък, има власт само над физическото, над сглобяването на чисто механични неща. Тя може да прави физически инструменти, докато някой, който все още мисли етерно, може да накара семе да порасне и разцъфне.
Атлантската цивилизация все още е била в тясна връзка със силите на растежа на природата, на растителността, сила, която днешният човек е загубил. Например, атлантът не е използвал парна енергия, за да задвижва превозни средства, а е използвал силата на семената (samenkraft) на растенията. С нея е задвижвал превозните си средства. Едва от последната третина на Атлантската епоха, от времето на първоначалните семити до времето, когато Атлантида е била покрита с водите на Атлантическия океан, фронталната етерна глава е развила фронталния мозък. Чрез това човекът е загубил силата да влияе върху растежа на растенията и е придобил само капацитета на физическия мозък, на интелекта. С много неща сега е трябвало да започне наново. Той е трябвало да започне да учи механична работа. В това е бил като дете, тромав и непохватен, докато преди, развивайки растителното царство, е постигнал големи умения. Необходимо е човекът да премине през етапа на интелигентност и след това да си възвърне това, което е можел да прави по-рано. По това време висшите духовни същества са имали влияние върху несвободната воля; чрез отворената етерна глава са действали чрез интелекта.

Връщайки се още по-назад, стигаме до Лемурийската епоха. Тук стигаме до етап от човешкото развитие, на който за първи път се осъществява съединението на майчиния и бащиния принцип. Тази етерна глава естествено се разклонява в астралното тяло, което обгражда човешките същества със своите лъчи... [Пауза в текста...]. Ако някой беше намерил начин да повдигне главата с астралното тяло от такова човешко същество, щеше да се случи нещо съвсем странно. По този начин той би загубил възможността да се държи изправен; той би се сгънал. Точно обратната процедура е била предприета с човека по това време и чрез нея той постепенно се е издигал до изправена стойка.

В Лемурийската епоха обаче човекът все още е бил на етап, в който все още не е притежавал това, което предполагаме, че може да бъде извадено от него. В този по-ранен период той все още не е притежавал тази етерна глава с астралното тяло. По това време те все още не са били там. Човекът, докато се е скитал по земята, тогава е бил всъщност същество, сгънато заедно. Двата органа, използвани сега за работа, ръцете, след това са били обърнати назад и са образували допълнителни органи за движение, така че той е ходил на четири крака. Трябва да си представим двама души от днешния ден, мъж и жена, преплетени един в друг, да си представим горната половина на тялото, оставяйки само долната половина. Човешкото същество всъщност е било мъжко-женско. По това време той също е имал астрално и етерно тяло, но не това, което е имал по-късно. Това е било различно астрално тяло, тоест такова, което е достигнало най-високото си съвършенство на Старата Луна. Там, на Старата Луна, астралното тяло заедно с етерното тяло е придобило способността да развие физическо тяло, което тогава е имало ракоподобна форма. Човекът можел да стои на един чифт крака и да прави нещо като скок.

Това астрално тяло с етерното тяло тогава е било от съвсем различна природа. То е имало форма, която не е била изцяло яйцевидна, а по-скоро като камбана, спускаща се като купол над човека, който е ходил на четири крака. Етерното тяло е осигурявало всички жизнени функции на този лемурийски човек. В астралното си тяло той е имал приглушено сумрачно съзнание, подобно на това в нашите сънища. Съзнанието му обаче е било различно от спомените, присъщи на нашите сънища, защото е сънувал реалности. Когато към него се е приближавало друго човешко същество, несимпатично към него, в него е възниквало усещане за светлина, което е показвало какво е несимпатично.

Още на Старата Луна човекът е имал известна способност да използва и двата си предни крайника за хващане, така че сега е дошло времето да заеме изправена стойка. Другите му живи спътници в Лемурийската епоха са били от природата на влечуги; животни с гротескни форми, които не са оставили следи след себе си. Ихтиозаврите и т.н. са потомци на тези животни. Факт е, че по това време земята е била обитавана от същества с влечугоподобен характер; човешките тела също са били подобни на влечуги. Когато най-накрая това влечугоподобно човешко

същество заело изправена стойка, образуването на главата, съвсем отворена отпред, от която блика огнен облак, станало видимо. Това довело до разказите за крилатата змия, за дракона. Такава била гротескната форма на човека по това време, подобна на влечуго. Пазителят на Прага, нисшата природа на човека, често се появява във форма от този вид. Той представлява нисшата природа с отворената форма на главата. По това време се е състоял съюзът между тези форми на земята и другите вече описани същества. Астралното тяло с оформянето на главата се съедини с тялото на крилата змия с огненото си отваряне. Това беше оплодяването на майчината земя с бащиния дух.
По този начин е протичало оплождането със силите на Манас. Нисшето астрално тяло се е сляло с висшето астрално тяло. Голяма част от астралното тяло, каквото е било тогава, е отпаднала. Едната част е образувала долните части на човешкото астрално тяло, а другата, новопридобита, астрална част, свързана с главата, се е съединила с горните части на човешкото същество. Това, което след това е било обелено, е напуснало това астрално тяло, което е било свързано с формата на крилата змия; то вече не е могло да има по-нататъшно развитие на Земята. То е образувало, като конгломерат, астралната сфера на Луната, така наречената осма сфера. Луната всъщност предоставя подслон на астрални същества, които са се появили чрез факта, че човекът е отхвърлил нещо от себе си.
Този съюз на бащиния дух с майчината субстанция е бил описван в Египет като съюз на Озирис и Изида. От него произлиза Хор. Сливането на змийската форма с етерната глава, с новопридобитата астрална форма на тяло и глава, води до концепцията за формата на сфинкса. Сфинксът е израз на тази мисъл в скулптурата. Съществували седем вида или класове такива форми, всички от които се различавали донякъде една от друга, от най-финитe, приближаващи се до високоразвитата формация на човешката форма, до тези, които били напълно гротескни. Тези седем вида човешки форми е трябвало да бъдат оплодени. Човек трябва да си представи слизането на „Синовете на Манас“ по този образен начин. Само тогава може да се разбере как е възникнало астралното тяло на човека. То е съставено от два различни члена.
Ако разгледаме човешкото развитие, ще открием, че едната част от астралното тяло непрекъснато се стреми да преодолее другата половина, нисшата природа, и да я трансформира. Доколкото човекът днес се състои от астрално тяло с етерно тяло и физическо тяло, всъщност само физическото тяло в сегашното си състояние е продукт, достигнал завършеност. В случая с етерното тяло също има две части, които се стремят да се слеят една с друга.
Когато човек умира, той предава на силите на Земята цялото си физическо тяло, но етерното тяло се разделя на два члена. Единият член произлиза от висшата формация и човекът го взема със себе си. Останалата част отпада, защото над нея той не може да упражнява господство; тя е дошла при него отвън. Той може да я

упражнява само когато е станал окултен ученик. Следователно тази част от етерното тяло в случая на обикновения човек е предадена на етерните сили на космическото пространство.
Това, което се е прилепило към човека от астралното тяло, дошло с него от Старата Луна, го принуждава да прекара известно време в Камалока, докато се освободи от тази точка по отношение на този конкретен живот. Тогава той все още има онази част от астралното тяло, която е намерила състояние на равновесие; с нея той извършва пътуването си през Девачан и обратно към физическия живот. Ето защо човек вижда камбаноподобни образувания в астралното пространство, които се носят с ужасяваща скорост. Това са човешките души, които отново търсят въплъщение. Когато тук, при нас, такова камбаноподобно човешко същество се стрелка през астралното пространство и ембрион в Южна Америка е кармично свързан с него, тази човешка камбана трябва незабавно да бъде там. Така че тези завръщащи се души се втурват през астралното пространство. Тази камбанообразна формация напомня на онези, които са се появили в Лемурийската епоха, само че вече е намерила своето състояние на равновесие с висшето астрално тяло.
Знаем, че човешкото същество се развива, като работи от егото върху трите други тела. Егото не е нищо друго освен това, което е работило по онова време по плодоносен начин; горната аурична част с етерната глава. Членовете, които човешкото същество е развило, са физическото тяло, етерното тяло и астралното тяло.
Горно етерно или ментално тяло
Астрално тяло като Буди Долно
етерно тяло Физическо тяло

Физическото тяло е възникнало чрез трансформация и облагородяване на онова змиеподобно тяло, с което се срещаме в Лемурийската епоха. То е било мъжко-женско. Съвременният човек също е мъжко-женски. При мъжа основата на горните членове е женска, докато при жената основата на горното етерно тяло е мъжка формация. Така че всъщност физическата природа на човешкото същество също е мъжко-женска.
Етерното тяло се състои от два члена - тази част от човешката природа, която първоначално е дошла от Старата Луна, и нейния противоположен полюс. В началото те все още не са били свързани; по-късно се приближили един към друг и се обединили. Единият е полюсът на животинското, другият - полюсът на духовното. Полюсът на животинското се нарича „етерно тяло“, полюсът на духовното - „ментално тяло“. Менталното тяло е материализиран етер.
Между тях е астралното тяло и то също е възникнало от съединението на дуалност. По същество то също е двойна формация. В него трябва да разграничим по-нисша и

по-висша природа. По-висшата природа първоначално е била свързана с менталното тяло. Тази част от астралното тяло, която има своето седалище в менталното тяло – това, което следователно е дошло в него отгоре – е другият полюс на по-нисшето астрално тяло. Една от характеристиките на по-нисшето астрално тяло е, че то има желания. Горната част вместо тях има преданост, любов, дарителска добродетел. Тази част от астралното тяло се нарича Будхи. Описанието, дадено тук на човешкото същество, е такова, каквото се вижда по този начин в Космическата Светлина. Когато човекът сам работи в своите обвивки, това е различно. Едното изобразява неговата космическа структура, другото – как той самият работи в нея.
Така Будхи е облагороденият астрал, Менталното е облагороденият етер, а Физическото има своя противоположен полюс в Атма.

Лекция XIX

Вчера видяхме как по определен начин човекът е свързан с астралните сили. Когато умре, той първо навлиза в астралния свят. Но дори и сега той се намира в непрекъсната връзка с астралния план. Всъщност на астралния план постоянно стават видими същества, които не биха били там, ако човешкото същество не съществуваше. Чрез хората, и още повече чрез животните, тези същества се появяват на астралния план. Те не са от същата природа като другите му същества. На астралния план става видимо това, което човекът първоначално преживява само като чувство. Удоволствието, скръбта, страстите са действително налице, точно както физическите обекти са на физическия план, например стол или маса. Нещата са такива, че същество, което ни се струва приятно, действа върху чувството ни, когато астралната субстанция, от която е съставено, е все още доста тънка.

Това, което се появява на астралния план, обикновено се представя като огледален образ в сравнение с физическия план; например числото 563 там е 365. Чувството на омраза също се появява сякаш идва от човека, към когото е насочено. Този факт важи за всичко на астралния план. Чувствата на душата, появяващи се на физическия план от астралния план, могат да бъдат преживени като свои противоположности. Например, ако чувствата на душевна топлина проникнат от астралния план във физическия план, те се преживяват тук като тяхно отражение; тоест като своеобразно чувство на студ. Това са неща, за които трябва да сме напълно наясно.

От друга страна, важно е да се има предвид, че съществата от астралния план имат за своя субстанция това, което наричаме чувство. Те намират своя израз в това чувство. Ако тези същества все още не са много силно присъстващи, можем да ги изпитаме само чрез усещане за студ. Ако обаче станат по-силни, ако субстанцията им се интензифицира, те стават видими като светлинни същества. Това обяснява защо, когато се случват материализации по време на спиритуалистични сеанси, се появява светлинен феномен (например мекотелото-рак). Това е естествен процес при такива условия. Всеки, който наблюдава нещо подобно без това знание, говори за нещо чудотворно. Чудотворното не е нищо друго освен проникването на един по-висш свят в нашия собствен. Това е просто естествен процес. Така е, когато други същества от по-висши планове се намесват в човешкия живот.

Разбираме, че една просто хладна, суха мисъл е по-малко ефективна на астралния план, отколкото мисъл, която извира от душата по импулсивен начин. Когато човек в настоящия етап на цивилизацията е стигнал дотам, че да не е на милостта на страстите си – нашата цивилизация има известна изтънчена хитрост – когато студените мисли за световните дела се издигат от него в астралния план, те се показват там като кухини, те източват веществото. Обикновеното пространство може да бъде запълнено с вещество. Човек може да внесе в обикновеното

пространство вещество, което го запълва. Не е така в случая с веществото, което, идвайки от мислите, се влива в астралното пространство. То действа по обратен начин от физическата материя. То измества това, което е там, по същия начин, както например човек прави дупка в тесто. Така е, когато нашите мисли се вливат в астралното пространство. По-висшата субстанция е противоположна на по-нисшата; вместо да запълва пространството, тя измества това, което е в пространството.

Когато една мисъл проникне в астралното пространство, тя образува по-плътен слой около кухината, причинена от мислите. Около тази кухина се появяват цветни явления. Започва да се проблясва проблясък. Това е мисловната форма, която тогава виждаме. Астралната субстанция, която я заобикаля, става по-плътна и по този начин по-ярка. Добавената яркост, която възниква около мислите, скоро изчезва; но ако мисълта е свързана с интензивен импулс на страст, тя има връзка с уплътнената астрална субстанция и ѝ дава живот. Така хората, които са все още много неразвити, но много страстни, създават живи същества в астралното пространство, когато мислят. Това престава по-късно; когато хората еволюират и станат по-спокойни, такива същества вече не възникват, когато мислят. Но сега разбирате, че има същества на астралния план, които произхождат от човешки същества, а също и от животни; защото и при някои животни се формират такива същества, и то с много по-голяма интензивност. Животното обаче вплита собствените си импулси в собствената си астрална форма, така че обикновено създава своя собствена форма, свой собствен образ в астралното пространство. Всяко животно оставя някаква следа в астралното пространство; вярно е, че това има само кратък живот, но въпреки това остава за известно време. Но чрез силно страстните мисли на човешките същества възникват нови елементарни обитатели в астралното пространство. Постепенно обаче човек достига до точката, в която възниква един вид неутрално елементарно същество. Когато тази точка на неутралност най-накрая е отминала, той напредва до етапа, в който облагородява своите страсти и желания във все по-голяма степен. Това го кара да придаде на мислите си благороден ентусиазъм, който също има силата да създава живот в заобикалящата го астрална субстанция. Чрез развитието на патриотизма, например,

възникват и същества с благородна форма и създадените по този начин елементарни същества играят своята роля в развитието на това, което живее в астралното пространство. Низките същества, създадени от човека чрез мисли, изпълнени със страсти, са пречки и действат ретроградно. Всичко обаче, което той постига в свобода от чувственото, чрез ентусиазъм и т.н., работи прогресивно. Веществото в астралното пространство, което е сплескано от страстни мисли, е същото като това, което е обграждало предишната планета, Старата Луна, от която Луната се е развила до по-висок етап. Следователно, където и да съществува такова вещество, съществува известна опасност. Ние, човешките същества, сме създадени по такъв начин, че сме задължени да се въплътим във физическата материя на днешния ден. На по-ранната планета все още не е имало физическа материя от този вид; тя е била по-високо развита от тази на днешните животни и по-слабо развита от тази на днешния човек. Това вещество, в което Йехова се стреми да се въплъти, като такова не осигурява благоприятно обитаване. Но съществата, които са толкова напреднали, че са достигнали правилния си етап на Старата Луна, няма да причинят вреда. Те не харесват това вещество.

Това не е субстанцията, в която човекът е въплътен сега. Но някои ретроградни същества, които са изостанали на Старата Луна, са открили в тази астрална субстанция храна за своята лакомия. Те искат да се хранят с нея; тя има за тях голяма сила на привличане. Това показва, че ние сме непрекъснато заобиколени от същества, чиято висша природа е свързана с нашата по-нисша. Когато някой произвежда егоистични мисли, това е много добре дошло за тези същества. В други отношения те всъщност са по-напреднали от човека, но имат желанието да се въплътят в астралните форми, които ние самите създаваме. Те са така наречените Асури. Чрез нашите по-низши мисли ние осигуряваме храна за тези асурични същества.

Когато хора, чиято природа все още не е пречистена, все още не е освободена от страсти, медитират, създавайки силни мисловни форми, те извикват около себе си мощна аура от желания. В нея се въплъщават асурични същества от този вид, които след това са способни да привличат такива хора надолу. Ако човек, сънуващ медитира и по този начин не се издига достатъчно ясно в мислите си, той създава тази субстанция и тъй като няма противовес, такива същества се въплъщават в неговите мисловни форми. Това са висши същества, защото са развили напълно Манас на Старата Луна, преди идването на Будхи импулса; следователно те не притежават този импулс. Следователно при тях Манас е егоистичен. Ако човешкото същество на Земята, от този момент, в който Манас е дошъл при него отвън, не е получило и импулса на Будхи, ако само е развило по-нататък насочващия стремеж на Манас, то щеше да се превърне в най-силния смисъл на думата егоистично същество. Манасистичната еволюция е такава, която се стреми към егоизъм и независимост. Нейната задача е била да направи човека независим, но тогава е

била необходима Будхи природата. Асуричните същества, за които вече беше казано, поради твърде ранното си развитие на Манас, са пропуснали този импулс на Будхи природата. От една страна, те се намират на по-високо ниво, а от друга страна, не могат да напредват, а продължават да развиват Кама-Манас, което е егоистично.

По средата на Лемурийската раса Кама-Манас се появи на физически план в дуалността на половете. Богът, който създаде Кама-Манас, беше Йехова. Ето защо Елена Петровна Блаватска го нарече Лунен Бог; той с право е наречен Бог на плодородието. Той накара външното действие на Кама-Манас да достигне своя краен предел. Сексуалността, която се появи в Лемурийската епоха, когато я проследим назад, когато я видим във все по-висшата ѝ природа, се превръща във Втория Логос. Чрез низходящия Кама-Принцип тя беше проявлението на Йехова; чрез възходящия Будхи-Принцип тя беше проявлението на Христос.

Ако се потопим в Кама от предземния период, ние биваме привлечени надолу от асуричните същества. Висшите сили на тези наши духовни предшественици са окултно свързани със страстите и силите на нашата собствена по-нисша природа.[53]Навсякъде, където има разпуснати ексцесии, там е дадена субстанцията, в която мощни асурични сили изливат хитър интелектуализъм в света. В случая с декадентските племена се откриват подобни мощни асурични сили. Черният магьосник извлича най-мощните си сили от блатото на чувствеността. Целта на сексуалните ритуали е да въведат такава магия в тези кръгове. На земята непрекъснато се води битка, като едната страна се стреми да пречисти страстите, а другата - да засили чувствеността. Съществата, водени от Христовия Принцип, се стремят да спечелят Земята за себе си, но има и други антагонистични същества, които се стремят да я узурпират.

Тези въплъщения на асурични същества в потока от изпълнени със страст човешки мисли са един вид астрални същества. Те се наричат изкуствени елементарни същества, защото са създадени изкуствено от човека. В астралното пространство съществуват и естествени елементарни същества. Те произлизат от груповите души на животните. За всяка животинска група съществува същество на астралния план, което обединява това, което присъства в отделните животни. Срещаме ги и в астралното пространство. Всяко животно дърпа след себе си астрално своята природа като следа. Това, което се образува по този начин, обаче не може да действа толкова вредно, колкото това, което човек създава по пътя на елементарните същества. Тази астрална следа се обезврежда, защото се анулира от груповите души на животните. Това обаче не е така със съществата, създадени чрез човека, защото в този случай нищо не се анулира и следователно тези елементарни същества остават.

Когато едно животно е измъчвано, количеството болка, което му е причинено, се отразява незабавно върху астралното тяло на човека. Тук със сигурност тя се

отразява като противоположна; оттук идва и чувственото удоволствие от жестокостта. Такива чувства водят до понижаване на човешкото астрално тяло. Когато човек унищожава живот, това има за него огромно значение.[54][Пауза в текста...]. По никакъв начин човек не може толкова лесно да асимилира разрушителните астрални сили, колкото чрез убийство. Всяко убийство на същество, притежаващо астрално тяло, предизвиква засилване на най-бруталния егоизъм. Това означава нарастващо увеличение на силата. Следователно в школите по черна магия първо се дава инструкция как да се реже по животни. Рязането на определено място, придружено от съответстващи мисли, предизвиква определена сила, на друго място - друга сила. (Това, което съответства на това в случая с Белия Магьосник, е медитацията.) Нещо се връща на физическия план, когато е придружено от физически мисли; без мисли се връща на плана Камалока. Преодоляването на човешко същество чрез хипноза е още по-силно убийство, защото разрушава волята. Следователно окултистът никога не нахлува в свободата на човека; той само разказва факти. Лъжата е, от астрална гледна точка, убийство и едновременно с това самоубийство. Тя заблуждава другия човек и създава у него чувство, свързано с несъществуващ факт, с нищо. На астралния план се появява контракартината на нищото, убийството. Следователно, вие убивате нещо в човек, когато чрез лъжа насочвате чувството му към нещо, което не съществува, и се самоубивате, защото [Пауза в текста...].

Лекция XX

Вчера разглеждахме формите в астралния свят, породени от влиянието на самия човек. Днес ще разгледаме онези същества в астралното пространство, които са повече или по-малко негови постоянни обитатели.

За да разберем каква роля играе човекът в астралните събития, трябва да разгледаме природата на спящото човешко същество. Човекът се състои, както знаем, от четири члена: физическо тяло, етерно тяло, астрално тяло и его. Когато спи, астралното тяло с егото е извън човешката обвивка. Такъв човек се скита в астралното пространство. Като правило той не се отдалечава далеч от физическото и етерното тяло, които остават да лежат в леглото. Другите два члена, астралното тяло и егото, тогава са в астралното пространство.

Когато физическото и етерното тяло остават на физическия план, със сигурност не бива да си представяме, че поради това само физическите сили имат влияние върху тях и само физическите същества имат достъп до тях. Всичко, което съществува като мисли и ментални образи, има влияние върху етерното тяло. Когато човек спи, етерното тяло остава на физическия план. Ако в близост до спящ човек мислим за нещо, ние упражняваме влияние върху неговото етерно тяло; само че нищо от това няма да бъде преживяно от спящия. Когато е буден, човекът е толкова погълнат от външния свят, че потиска всички мисли, които проникват в етерното тяло. Но през нощта етерното тяло е само, без егото, и е изложено на всички мисли, които летят насам-натам около него, без спящият да знае нищо за това. По време на буден живот той също не знае нищо за това, защото астралното тяло, което обитава етерното тяло, е ангажирано с външния свят. Когато човек е в състояние на сън, всяко същество, имащо силата да изпраща мисли, може да получи влияние върху него. Следователно той може да бъде повлиян от висши индивидуалности, като тези, които наричаме Учители. Те могат да изпращат мисли в етерното тяло на спящия. Следователно някой може да приема в етерното си тяло чисти и възвишени мисли, когато Учителите съзнателно желаят това да се занимава с това. Но през нощта мислите, които прелитат в него от външния свят, също навлизат в етерното тяло. Те се появяват, когато сутринта се потапя отново в етерното си тяло. Има два вида сънища. Единият вид възниква директно от преживяванията на астралния свят: от ехо от дневни преживявания и определени неща от астралния свят. Като правило егото през нощта в астралното пространство не преживява нищо друго освен неща, свързани с ежедневието. Когато егото се завърне, то може или не може да донесе със себе си в будния живот преживяванията на астралния свят. Някои неща обаче вече присъстват в етерното тяло. Това, което се намира там, се възприема от астралното тяло и след това ни се проявява като сънища. Това, което обаче се е случило през нощта по отношение на етерното тяло, е друг вид преживяване. Така сутрин в етерното тяло се откриват, първо, мисли, дошли до него от околната среда,

и второ, мисли, които Учителите или други индивидуалности са му вложили. Въвеждането на последните е възможно чрез медитация на въпросния човек. Като се занимава през деня с чисти, благородни мисли, свързани с вечните неща, той внася в астралното си тяло предразположеност за такива мисли. Ако няма тази предразположеност, би било безполезно, ако Учителят иска да работи върху етерното си тяло. Ако някой чете „Светлина по пътя“[55]и медитира върху него, човек подготвя астралното тяло по такъв начин, че когато Учителят изпълни етерното тяло с възвишени мисли, астралното тяло може действително да се свърже с тях. Това се нарича връзка на човека с неговия висш аз. Такава е истинската природа на този процес. Висшият аз на човека не живее в нас, а около нас. По-високоразвитите индивидуалности са висшият аз. Човекът трябва да е наясно, че висшият аз е извън него. Ако го търси в себе си, никога няма да го намери. Той трябва да го търси с онези, които вече са извървели пътя, по който ние искаме да вървим. В нас няма нищо друго освен нашата карма, това, което вече сме преживели в по-ранни прераждания. Всичко останало е извън нас. Висшият аз е около нас. Ако, в подготовка за бъдещето, искаме да се доближим до него по-близо, трябва да го търсим преди всичко в компанията на онези индивидуалности, които могат да работят през нощта върху нашето етерно тяло. Висшият аз е във вселената; затова ведантистът казва: „Тат твам аси“ – Това си ти. Ако чрез подходящи писания, като например *„Светлина по пътя“* или „Евангелието от Йоан“, наклоним астралното тяло да приема възвишена духовна храна и по този начин да разбира Учителите, ние по този начин работим по добър начин за това, което ще ни доведе до висшия Аз. Следователно през нощта в астралното пространство откриваме спящите тела или учениците с техните Учители, доколкото някой, който е образувал връзка, която го свързва с Учителя, чрез подходяща медитация, е воден към него. Това е, което може да се случи през нощта. Възможно е всеки, потапяйки се във вдъхновени писания, да достигне до участие в такова общуване и чрез това да постигне развитието на своя висш Аз. Това, което в течение на няколко хиляди години ще стане наш Аз, сега е висшият Аз. За да опознаем обаче наистина висшия Аз, трябва да го търсим там, където той вече е днес, с висшите индивидуалности. Това е общуването на учениците с Учителите.

Друго нещо, с което можем да се срещнем в астралното пространство, е черният магьосник с неговите ученици. За да се обучи да стане черен магьосник, ученикът трябва да премине през специално обучение. Обучението по черна магия се състои в това човек да свикне, под методично обучение, да измъчва, да реже, да убива животни. Това е азбуката. Когато човек съзнателно измъчва живи същества, това има определен резултат. Болката, причинена по този начин, когато е причинена умишлено, произвежда съвсем определен ефект върху човешкото астрално тяло. Когато човек съзнателно реже в определен орган, това предизвиква у него увеличение на силата.

Основният принцип на цялата бяла магия е, че никаква сила не може да бъде придобита без безкористна преданост. Когато чрез такава преданост се придобие сила, тя произтича от общата жизнена сила на вселената. Ако обаче вземем жизнената ѝ енергия от някакво конкретно същество, ние крадем тази жизнена енергия. Тъй като е принадлежала на отделно същество, тя уплътнява и засилва елемента на отделеност у човека, който я е присвоил, и това засилване на отделеността го прави подходящ да стане ученик на онези, които са въвлечени в конфликт с добрите сили.
Защото нашата земя е бойно поле; тя е арена на две противоположни сили: дясна и лява. Едната, бялата сила отдясно, след като земята е достигнала определена степен на материална, физическа плътност, се стреми да я одухотвори отново. Другата сила, лявата или черната сила, се стреми да направи земята все по-плътна и по-плътна, като луната. Така, след определен период от време, земята би могла да стане физически израз на добрите сили или физически израз на злите. Тя става физически израз на добрите сили чрез обединяването на човека с духовете, работещи за обединение, като търси егото в общността. Функцията на земята е да се диференцира физически във все по-голяма степен. Сега е възможно отделните части да вървят по свой собствен път, всяка част да формира его. Това е черният път. Белият път е този, който се стреми към общото, който формира егото в общността.
Ако се задълбочаваме все по-дълбоко в себе си, ако се потапяме в собствената си его организация, ако желаем все повече и повече за себе си, крайният резултат би бил, че ще се стремим да се отделим един от друг. Ако, от друга страна, се сближим, така че общ дух да ни вдъхновява, така че да се образува център между нас, сред нас, тогава ние се привличаме, тогава сме обединени. Да бъдеш черен магьосник означава да развиваш все повече и повече духа на разделението. Има черни адепти, които са на път да придобият определени сили на земята за себе си. Ако кръгът от техните ученици стане толкова силен, че това да се окаже възможно, тогава земята ще бъде на пътя, водещ към унищожение.
Човекът е призван да навлезе в атмосферата на добрите Учители във все по-голяма степен. Близо до адепта с неговите ученици, на астралния план се намира и черният магьосник със своите ученици. Там се намират и човешки същества, починали преди известно време, които са там с цел постепенно да се отърват от връзките, които са имали със земята. Задоволяването на желанията трябва да бъде оставено настрана. Такива желания са процес в астралното тяло, но астралното тяло не може да ги задоволи. Докато човек живее на физическия план, той може да задоволи желанията на астралното тяло чрез инструмента на физическото тяло. След смъртта желанието за удоволствие все още е налице, но средствата за неговото задоволяване не могат да бъдат намерени. Всичко, което може да бъде задоволено само чрез физическото тяло, трябва да бъде изоставено. Това се случва в Камалока.

Когато човек е оставил настрана всички такива желания, Камалока е към своя край и е последвана от времето в Девачан.
Когато времето на Камалока приключи, може да се случи нещо, което не е съвсем нормално в човешкото развитие. По нормалния начин се случва следното: човекът се е освободил от желания, мечти, инстинкти, страсти и т.н. Сега всичко, което е от по-висша природа, се издига от астралното тяло. След това остава един вид черупка, остатък от това, което човекът е използвал, за да се наслаждава на сетивата. И когато някой е напуснал равнината Камалока, тези астрални човешки черупки се носят там. Те постепенно се разтварят и когато човекът се завърне, повечето от тях обикновено са изчезнали. Възможно е силно сомнамбулични или медиумични натури да бъдат обезпокоени от тези астрални черупки. Това се проявява в случая със слаби медиумични хора по начин, който им прави много неприятно впечатление. Може да се случи така, че в егото си някой да има толкова силно влечение към астралното тяло, въпреки факта, че от друга страна той вече е толкова развит, че да бъде сравнително скоро готов за девачан, че части от вече развития му Манас остават съединени с тази черупка. Не е чак толкова лошо, ако някой развие по-нисши желания, докато е все още обикновен човек, но е лошо, ако някой използва високоразвития си интелект, за да задоволи тези желания. Тогава част от неговата манасична природа се обединява с тези по-нисши желания. В материалистичната епоха това е изключително често срещано. При такива хора част от Манас остава обединена с черупката и тогава тази черупка има автоматичен интелект. Тези черупки се наричат сенки. Тези сенки, надарени с автоматичен интелект, много често се проявяват чрез медиуми. Чрез това човек може да бъде изложен на илюзията, че това, което е просто черупката на човек, е неговата истинска индивидуалност. Много често това, което се разкрива след смъртта на човек, произтича от такава черупка, която няма нищо общо с егото, което се развива по-нататък. Но с разтварянето на сенките кармата не се опрощава. Взимаме със себе си причината за всеки контраобраз, който сме създали в астралното пространство. Нашите дела ни следват. Точно както монограм се отпечатва върху печат, така е и с това, което отпечатваме в астралното пространство и това може да доведе до опустошителни последици. Това, което съответства на печата, вземаме със себе си. Това, което остава след нас обаче в астралното пространство, не бива да пренебрегваме. Нека си представим, че в този живот някой еволюира отвъд определен ясно определен етап на развитие. На по-ранния етап той е имал мнения, на които по-късно е противоречал. Когато се издигне в девачан, старите мнения, с които не е стигнал до задоволителни разбирателства, остават в черупката. Сега, ако медиум влезе в контакт с тази черупка, е възможно в нея да се открият мнения, които противоречат на по-късния живот на този човек. Това всъщност се случи, когато беше направен опит да се осъществи връзка с Елена Петровна Блаватска на астралния план. По едно време

нейното отношение беше, че няма такова нещо като прераждане. Въпросният медиум[56]беше получила това мнение от черупката, която Блаватска беше оставила след себе си, мнение, което обаче в по-късните си учения тя обяви за погрешно. Безброй грешки могат да сполетят всеки, който навлезе в астралното пространство. Освен всичко друго, на астралния план има отпечатък от Акаша-хрониката. Ако някой има способността да чете на астралния план Акаша-хрониката, която там е отразена в отделните си части, той ще може да види по-ранните си превъплъщения. Акаша-хрониката не се състои от печатни букви, но там се чете какво всъщност се е случило. Дори след хиляда и петстотин години, Акаша-картината дава отпечатък на по-ранната личност. Така на астралния план се намират и всички Акаша-картини от по-ранни времена. Така човек лесно може да изпадне в грешката да вярва, че говори с Данте, докато днес Данте всъщност може да се прероди като жива личност. Възможно е също така Акаша-картината да дава разумни отговори, дори да надхвърля себе си. Следователно може да се случи така, че получаваме стихове от Акаша картината на Данте, които не произтичат от развитата индивидуалност, а трябва да се разглеждат като продължение на стихове, идващи от предишната личност на Данте. Картината Акаша е нещо живо, в никакъв случай не е скован автомат.

За да може човек да се ориентира в астралния свят, е необходимо сериозно и систематично обучение, защото винаги съществува възможност за измама. И е особено важно да се въздържа от формиране на преценки възможно най-дълго. Нека сега обърнем внимание на процеса на умиране, за да разберем техниката на прераждането. Моментът на смъртта се състои в разделянето на етерното и физическото тяло. Разликата между заспиването и умирането е, че когато човек заспи, етерното тяло остава свързано с физическото тяло. Всички мисли и преживявания на човек се отпечатват в етерното тяло. Те са дълбоко вградени в него. Човек би могъл да си спомни много повече от преживяванията си, ако те не бяха непрекъснато заличени от външния свят. Той не винаги е наясно със своите мисли и впечатления, защото вниманието му е насочено навън. Ако спре да прави това, той възприема това, което се съхранява в етерното му тяло. В по-голямата си част той насочва вниманието си навън и абсорбира впечатленията в етерното си тяло. Те обаче частично забравя. Когато в момента на смъртта физическото тяло бъде оставено настрана, той възприема това, което се съхранява в етерното му тяло. Това се случва, след като егото му се отдели от физическото тяло заедно с астралното и етерното тяло. Следователно, веднага след смъртта се дава възможност за пълно спомняне на миналия живот.

Сега трябва да се опитаме да разберем друг подобен момент, а именно момента на раждането, когато човешкото същество влиза в ново въплъщение. Тук се случва нещо различно. То носи със себе си всичко, върху което е работило на ниво Девачан. Като камбани, астралните тела, желаещи въплъщение, се въртят към

жизнения етер и сега образуват ново етерно тяло. Когато човешкото същество се е съединило с бъдещото си етерно тяло, възниква моментно видение, точно както преди, при смъртта, е погледнало назад към миналия си живот. Това обаче се изразява по съвсем друг начин, като поглед в бъдещето, предубеждение. В случая с деца с донякъде психически наклонности, понякога може да се чуе да разказват за такива неща в най-ранните си години, стига материалистическата култура все още да не ги е засегнала. Това е предвиждане на предстоящото съществуване.
Това са два жизненоважни момента, защото ни показват какво носи със себе си човекът, когато слиза, за да се въплъти. Когато е умрял, същественото е паметта. Когато се преражда, същественото е видението за бъдещето. Тези две неща са свързани помежду си като причина и следствие. Всичко, което човек преживява в последния момент на умирането, е събирането на всички предишни животи. В Девачан това се трансформира от свързаното с миналото в свързано с бъдещето. Тези два момента могат да образуват важен пътепоказател, сочещ към съвсем определени връзки в две или повече последователни въплъщения.

Лекция XXI

За да си изградим точна представа за техниката на прераждането, трябва първо да се запознаем с една идея, която има значение за цялостното светоусещане, а именно закона за ефекта и контраефекта. Всеки отделен ефект поражда свой контраефект.

Това може да се възприеме по груб начин, например когато ударя някого и той отвърне на удара, така че ударът е последван от контраудар. Можем да наблюдаваме този закон в действие в цялата Природа. В трудовете на Нютон това е посочено на много места. Важи и в сферата на окултизма. Противодействието не винаги е осезаемо, но например е ясно осезаемо, ако направите вдлъбнатина в гумена топка. Колкото по-силен е натискът, толкова по-силна е реакцията.

Когато в природата възникне ефект като топлина, тази топлина трябва да бъде изтеглена от някоя друга част на околната среда; там възниква студ като контраефект. Този закон за ефекта и контраефекта обаче е валиден и за целия духовен свят и е от изключителна важност да се знае това, ако човек иска да разбере прераждането и кармата. Действието намира своя израз на физически план. Чувството не се проявява директно на физически план. Когато съм свързан с някого в приятелство, можем да бъдем разделени физически, така че да не можем да изразим чувството си външно чрез действие, но въпреки това да можем да чувстваме привързаност един към друг. Чувството може да има своя пряк ефект на астралния план. Само когато чувството премине в действие, то намира своя израз на физически план. Трябва да имаме предвид тази разлика. Трябва да сме напълно наясно с факта, че всяко отделно действие, което се случва на физически план, има своя ефект някъде, а също и своя контраефект. Чрез действието винаги се предизвиква промяна на физическия план.

Ако искаме да разберем света по-дълбоко, не бива да се ограничаваме единствено до това, което можем да видим. В основата на всички физически неща стоят сили, които ги пораждат. Ако например изучаваме структурата на един кристал, можем да наблюдаваме неговата форма, цвета му; но с него са свързани сили, които го изграждат. Тези сили не могат да бъдат възприети на физически план, но те също трябва да са там първо. Тези сили, които създават формите на физически план, които действат там по формиращ начин, самите те не са на физически план.

Когато се опитваме медитативно да мислим за кристал, например за осмоъгълен кристал, позволявайки му да проникне дълбоко в душата ни, адаптирайки се вътрешно към неговата форма, може би позволявайки на формата му да ни действа в продължение на час, и след това успяваме да я отблъснем, тогава достигаме равнината Арупа... [Пауза в текста...] Така, когато позволим на някакъв вид кристал, например планински кристал, да действа върху нас, запазвайки формите му в разположението на душата ни и накрая им позволявайки да изчезнат, тогава се

намираме на равнината Арупа. По този начин ние действително преживяваме, че силите, които изграждат кристала, са на равнината Арупа.
Всички сили, лежащи в основата на явленията на физическия план, се намират на плана Арупа. Вярно е, че чрез такива наблюдения не могат да се получат идеи, пряко свързани с човешкия живот. Всъщност е много трудно да се пренесем на плана Арупа, като наблюдаваме човешките действия, с изключение на действията на адепт. Но ние печелим много, когато, започвайки от чисто физическото, предприемем такава процедура като потапянето в кристал; защото в кристала се крие голяма чистота. В него няма инстинкти и желания.
Този идеал, който човекът би трябвало да постигне в далечното бъдеще, се появява в пълната си чистота, когато се потопим в тихото минерално царство. Един тих, ненатрапчив, безстрастен камък притежава за окултистите изключителна магическа сила. Дори в растителния свят човек не може да направи тази тиха, скромна чистота такъв обект на нашето съзерцание, както е възможно в това най-старо царство.
Както на физическия план действат сили, които действително присъстват на равнината Арупа, така и във физическия свят винаги трябва да вземаме предвид разкритата страна, явленията, и скритата страна, силите. Когато сме активни на физическия план, на първо място ние предизвикваме явления, но всяко действие всъщност достига и до равнината Арупа и там има своето противодействие. Делата на физическия план се отпечатват в равнината Арупа, като монограм в печат и там остават. Субстанцията на равнината Арупа е деликатна, мека и трайна; тя е Акаша и човешките действия остават записани там.
Сега стигаме до всички проявления на човешкото същество, които съдържат чувства. Всички чувства, които човек изразява, имат своя обратен ефект, точно както и действията, само че чувствата не достигат до нивото Арупа, а намират своя обратен ефект в по-ниските части на Девачан, на нивото Рупа.
Всъщност това се постига чрез определено съзерцание на Природата. Когато се концентрираме върху растение по същия начин, както върху кристал, трябва да се задържим много по-дълго с нашите мисловни образи върху растението, защото трябва не само да позволим на формата да действа върху нас, но и на неговата вътрешна подвижност, на неговия живот. По този начин можем да постигнем и определени преживявания, само че това отнема повече време, отколкото в случая с минерала. Човек трябва да гледа растението всеки ден в процеса му на растеж. Когато за първи път позволим на малкото растение да действа върху нас и наблюдаваме медитативно растежа му, докато не даде цветове и плодове, след което позволим на това да продължи да действа върху нас, угасвайки неговата сетивна форма - човек може да практикува това десетилетия - тогава това, което растението е освободило в нас като душевни сили, ни премества в по-нисшите области на Девачан.

Сега трябва да се запитаме: каква сила действа в растенията, обуславяща живота. Ако бяхме способни да се промъкнем в растението, да живеем в него, да растем заедно с него, ако бяхме способни да станем достатъчно безкористни, за да се промъкнем в растителния свят, тогава би трябвало да се научим да познаваме отвън това, което вътрешно познаваме добре, а именно човешкото чувство; удоволствие и болка, скръб и радост и така нататък.[57]Ако можехме да изнесем удоволствието си извън себе си, щяхме да можем, чрез удоволствието, да отглеждаме чисти минерални вещества. Чрез тази сила някои йоги откриват, че е възможно да влияят на растежа на растенията; те обаче са практикували тези наблюдения и медитации в продължение на много години, всъщност чрез много прераждания.
Чувството има свой контраобраз на нисшия девачански план. Човекът няма влияние върху растенията, ако не е развил силите на Йога, но върху нашите събратя можем да работим по жив начин чрез топло чувство. Възпитателят на деца може да наблюдава това. Ако по време на урок се обърнем към детето с топъл интерес, ще знаем каква животворна сила има чувството. И по други начини можем да наблюдаваме ефекта на чувството в света. Там, където може да се постави начало за повлияване на растежа, се отправят и изисквания към чувството. Чрез изкуството се поставя начало с това, което влияе върху растежа на човешките същества. Художникът носи в себе си във всеки случай началото на това, което е организираща сила; във всеки случай е изтъкнат творец, като например създателя на главата на Зевс. Именно художественото творчество във връзка с човешките чувства, ако бъде по-интензивно развито, би направило възможно повлияването на растежа на растенията. Теософията би трябвало да даде още веднъж импулс, водещ до разбиране на всичко истински художествено, където то се разбира в своя световно-културен аспект в най-чистия, най-благороден смисъл.
Всяка комбинация от материя на физическия план няма етерно тяло, но всичко, което расте, има етерно тяло. Ако някой работи артистично, било то по визуален или пластичен начин, това има ефект върху етерното тяло. Художествено оформена скулптура или картина действа директно върху етерното тяло. Добродетелта, от друга страна, действа върху астралното тяло. Много благородни човешки същества, които се завръщат от Девачан, срещат етерно тяло, което по никакъв начин не е подходящо за тяхното напреднало астрално тяло, защото не са направили нищо по отношение на организирана дейност в сферата на красотата. Следователно се случва много хора, които в последното си въплъщение са живели много свят живот, но без да се интересуват от това, което е благородно във външния свят на сетивата, когато наближават прераждането, изпитват страх от прераждане, защото не са облагородили етерното си тяло чрез тази красота, която зависи от сетивата.
Това много често води до опасения преди въплъщението и в краен случай до прераждане като идиот. Когато човек по време на живота си като идиот преживява всичко вредно в етерното си тяло, това се балансира в следващото въплъщение. Тъй

като човешкото същество в момента на въплъщението, на раждането, получава шок, ако не е облагородило етерното си тяло, като е позволило на красотата, която зависи от сетивата, да работи върху него, масонството приема красотата за свой втори принцип. Мъдростта, красотата и силата или мощта са трите градивни сили; те трябва да бъдат развити. Всеки, който притежава и трите, в следващото си въплъщение ще се превърне в човешко същество, което хармонично се вписва в трите си тела.
Тези неща ни възлагат задължението да въведем отново художествената дейност в теософския живот. Това дори сега се възприема в течението на Теософското движение. Ученията като такива първоначално е трябвало да работят върху астралното тяло. Сега чувствата трябва да влияят и върху етерното тяло. Великите учения не са въплътени само в думи, но и в сгради, картини и скулптури. Ако имахме свят около нас, изграден в стил, съответстващ на великото Теософско движение, тогава щяхме да направим много. Християнството не само е дадено като доктрина, но е било изобразено от Микеланджело, Рафаело, Леонардо да Винчи и е вградено и в готическите катедрали. Тогава се е появил музикалният елемент, който е бил погълнат от християнството, след като се е задълбочил вътрешно.
След света на чувствата, ние се издигаме в света на мисълта. Когато някой схване чиста мисъл, той попада в ситуация, различна от тези, породени от неговите чувства и действия. Защото който схване чиста мисъл, предизвиква чрез тази мисъл и контраефект. Европейците имат такива чисти мисли много рядко, защото мислите обикновено са помрачени от инстинкти, желания и страсти. Обикновено има само една област, където имат чисти мисли, а именно математиката. Когато хората смятат, страстите им обикновено са много малко ангажирани. Тъй като мнозинството от хората навсякъде желаят да упражняват своите чувства и критични способности, те не обичат математиката. Тук човек не може да гласува по парламентарен начин. Математическата истина се разпознава от човека чрез самата истина; един проблем може да има само едно решение. Независимо дали един или милион души имат собствено мнение по въпроса, проблемът трябва да намери едно и също решение. Никъде не бихме се нуждаели от решения на мнозинството, ако беше възможно във всички сфери да се вземат решения по начин, толкова свободен от емоции, толкова обективен, колкото в математиката. В Европа човек може само да посочи това като идеал, с надеждата, че един ден, и в други сфери на живота, преценките ще бъдат правени също толкова обективно и без емоции.
Мислителите не биха спорили толкова яростно, ако биха взели предвид всички фактори напълно обективно, защото истината не може да подходи към човека по различни начини. Хората имат различни мнения, защото с инстинктите и страстите си те са въвлечени в идеите си по различни начини. Хекел е имал различни инстинкти от Васман; ето защо те стигат до различни заключения. Никоя философия, занимаваща се с човешките въпроси, не е била изразена толкова

обективно, с такова чисто математическо мислене, както философията на Веданта, която е наистина философска в най-висшия смисъл на думата. Който се пропие с това, знае какво означава следното: „Не ми е нужен друг човек, за да знам дали нещо е истина.“ Който действително се издигне до това ясно, безстрастно мислене, не се нуждае от друго мнение.
Хераклит и Хегел са се освободили от емоциите си в по-голяма степен от дю Боа-Реймон, Хърбърт Спенсър и Хекел; следователно те стоят на по-високо ниво. Има различни гледни точки и заключения, но не и противоречиви истини. Истината на Хекел пълзи по земята; мъдростта на Веданта се издига в безстрастна чистота и наблюдава нещата от тези висоти. Тя не противоречи на материализма, а има по-висша гледна точка. Гьоте, в своите „Метаморфози на растенията“,[58]опитва се да създаде форма, толкова неемоционална, колкото тази, създадена от математика. Чрез това той искаше да създаде емоционално свободни мисли и да въведе духа на математиката в по-висши сфери. Само известна степен на йога, известна степен на пречистване на емоциите, може да направи разбираемо това, което Гьоте е възнамерявал с ботаниката си.
Защото в този смисъл мисълта е нещо свято, с мислите си човекът е на Девачански план. Европеецът практически никога не е на Девачански план, освен когато мисли математически. Някои видове художествено творчество също се издигат до Девачански план. Когато Гьоте достига най-високите висоти като творец, той бива разбран само с голяма трудност. В „Ифигения“ и „Тасо“ той се опитва да въведе тези мисли, свободни от страсти; още повече в драмата „Естествената дъщеря“. Тези драми по-специално са оказали силно въздействие върху човешките същества, които са били силни и енергични. Такива хора са проливали сълзи над „Естествената дъщеря“.
Противодействието на мисълта, което е на Девачански план, се открива на астрален план. Тези мисли работят надолу към астралния план; други неща работят нагоре. В случая с Фихте например, мисловното съдържание в „Естествената дъщеря“ е действало на астралния план, върху чувствата му, и го е довело до сълзи. Това е бил контрадействието на мисълта. Някои хора са били трогнати до дълбините на съществото си чрез влиянието на такива чисти мисли. Противодействието на действието и чувството е нагоре; тук то се спуска.
Въпреки че мислите рядко се проявяват като такива чисти мисли, те въпреки това винаги присъстват като движещи сили. Въпреки че различните мнения пораждат много спорове, мислите са там. Ако човек иска да живее с мисли на Девачанския план, той трябва да схване мисълта по такъв начин, че да развие чувство за нея. Повечето хора са съгласни с първия теософски принцип,[59]доколкото е мисъл. Ако човек се запита дали е и той представител на това чувство, би стигнал до различно заключение. Само когато мнението, което отстоява, бъде сведено до астралния план, когато е напълно пропито с чувство, само тогава мнението става наистина

ефективно. Целта на Теософското движение е да развива човешките същества така, че те също да внасят живот и чувство в това, което е присъщо на неговите принципи.
И така, нека обобщим. Ефектът от всички наши външни действия се намира на ниво Арупа. В живота между раждането и смъртта ние оставяме след себе си цял скелет от следствия. От всичко, което сме чувствали през живота, оставяме отпечатък на ниво Рупа. От всичко, което сме мислили, се появява отпечатък на Астралното ниво. След смъртта първо преминаваме през Камалока и след това достигаме нивото Рупа. Идваме там, когато все още не сме имали много такива Девачански мисли. Ако имахме само такива мисли, вече щяхме да сме се превърнали в Чела, окултни ученици; тогава щяхме да имаме Девачанския план изцяло в себе си.
Чела може да остане на астралния план; той е способен да се отрече от Девачан, защото чрез чистите си мисли е изчистил и укрепил астралното си тяло дотолкова, че може да продължи да го използва. При нас всичко, което все още не е обработено и облагородено от егото, е разтворено в Камалока. При диваците по-голямата част е разтворена, а при високоразвитите хора - най-малката. Облагороденото астрално тяло се отнася със нас в Девачан. Всичко, което сме развили като емоционален живот, ни подготвя за нов живот, работи върху нас. Когато сме се обединили с всички наши дела, ние сме подтикнати към следващото си въплъщение. Частта от егото, която е била направена вечна, Азът и облагороденото астрално тяло, сега се завръща и в астралния свят се обединява отново с тяло, което съответства на това, което все още не е облагородено. Подготовката за съюз с непознато астрално тяло се извършва в Девачан. След това етерното тяло се добавя като член. В резултат на това възниква предварителното виждане за всичко, което очаква човешкото същество. Точно както при напускане на физическото тяло, паметта се събужда в етерното и астралното тяло от непосредственото минало и обратно към момента на раждането, така и сега имаме предварителен поглед върху това, което предстои. Тук може да се случи нещо съвсем специфично: човек може да получи шок, който води до идиотизъм. С по-нататъшно спускане се добавя физическото тяло.
Тъй като мислите са активни само на астрален план, те са кармично най-съкровени. Те са творчески чрез собствената си природа. Затова е валидна поговорката: Това, което мислиш днес, ще бъдеш утре: Колкото по-чиста и по-свръхсетивна е мисълта, толкова повече човек работи творчески върху характера си.
Съдбата се формира и от други фактори: чувствата оформят възможностите, действията оформят формата.

Проявление		Сили
Физически план	Действия	Самолет Арупа
Астрален план	Чувства	Рупа самолет
Девачан равнина	Мисли	Астрален план

Лекция XXII

Като продължение на лекцията за кармата и прераждането, нека отделим за специално внимание проблема за смъртта във връзка с цялата тема.
Въпросът: Защо човек умира? непрекъснато привлича вниманието на човечеството. Но не е съвсем лесно да се отговори, защото това, което днес наричаме умиране, е пряко свързано с факта, че се намираме на съвсем определен етап от нашето развитие. Знаем, че живеем в три свята - физическия, астралния и менталния, и че съществуването ни се променя между тези три свята. В себе си имаме вътрешно ядро на битието, което наричаме Монада. Запазваме това ядро в трите свята. То живее в нас във физическия свят, но също и в астралния и деваканичния свят. Това вътрешно ядро обаче винаги е облечено в различна одежда. Във физическия, астралния и деваканичния свят одеждата на нашето ядро на битието е различна. Сега първо ще отместим поглед от смъртта и ще си представим човешкото същество във физическия свят, облечено в определен вид материя. След това то влиза в астралния и девачанския свят винаги с различна дреха. Нека сега приемем, че човешкото същество е съзнателно и в трите свята, така че може да възприема нещата около себе си. Без сетива и възприятие той не би могъл да живее съзнателно дори във физическия свят. Ако човекът днес беше еднакво съзнателен и в трите свята, нямаше да има смърт, а само трансформация. Тогава той би преминал съзнателно от един свят в другия. Това преминаване не би било смърт за него, а за останалите най-много нещо като пътешествие. В момента нещата стоят така, че човекът само постепенно постига непрекъснатост на съзнанието в тези три свята. Отначало той го преживява като помрачение на съзнанието си, когато влиза в другите светове от физическия свят. Същества, които запазват съзнанието, не познават смъртта. Нека сега разберем начина, по който човекът е достигнал етапа на притежаване на сегашното си физическо съзнание и как ще постигне друго съзнание.
Трябва да се научим да познаваме човека като дуалност: като Монадата и това, което облича Монадата. Питаме: Как е възникнало едното и как е възникнало другото? Къде е живял астралният човек, преди да стане това, което е днес, и къде е живяла Монадата? И двете са преминали през различни етапи на развитие, и двете постепенно са достигнали точката на способността да се обединят.
Разглеждайки физическо-астралния човек, ние се връщаме назад във времена, когато той е присъствал само като астрален архетип, като астрална форма. Астралният човек, който първоначално е присъствал, е бил формация, различна от сегашното астрално тяло, много по-цялостно същество. Можем да си представим астралното тяло от онези времена, като си представим Земята като голяма астрална топка, съставена от астрални човешки същества. Всички природни сили и същества, които ни заобикалят днес, по онова време все още са били в човека, който е живял

разтворен в астрално съществуване. Всички растения, животни и т.н., животинските инстинкти и страсти, все още са били в него. Това, което лъвът и всички бозайници имат в себе си днес, по онова време е било напълно смесено с човешкото астрално тяло, което тогава е съдържало в себе си всички същества, разпространени понастоящем по Земята. Астралната Земя се е състояла от човешки астрални тела, свързани като голяма къпина и обградени от духовна атмосфера, в която са живели девачански същества.

Тази атмосфера – може да се нарече астрален въздух – която по това време обграждаше астралната земя, беше съставена от малко по-рядко вещество от астралните тела на човешките същества. В този астрален въздух живееха духовни същества – както по-нисши, така и по-висши – между другото и човешките Монади, напълно отделени от човешките астрални тела. Такова беше състоянието на земята по това време. Монадите, които вече присъстваха в астралния въздух, не можеха да се съединят с астралните тела, защото те все още бяха твърде диви. Инстинктите и страстите първо трябваше да бъдат изхвърлени. Така, чрез изхвърлянето на определени вещества и сили, притежавани от астралното тяло, последното постепенно се разви в по-чиста форма. Това, което беше изхвърлено, обаче остана като отделни астрални форми, същества с много по-плътно астрално тяло, с по-диви инстинкти, импулси и страсти.

Така сега съществували две астрални тела: едно по-малко диво човешко астрално тяло и едно много диво и непрозрачно астрално тяло. Нека ги държим строго разделени - човешкото астрално тяло и това, което живее около него. Човешкото астрално тяло става все по-фино и благородно, винаги изхвърляйки онези части от себе си, които е трябвало да изхвърли, а те ставали все по-плътни и по-плътни. По този начин, когато в крайна сметка достигнали физическа плътност, възникнали другите царства: животинското, растителното и минералното царство. Определени инстинкти и сили, изхвърлени по този начин, се появили като различни животински видове.

Така се е осъществявало непрекъснато пречистване на астралното тяло и това е довело на Земята до необходим резултат. Защото чрез факта, че вследствие на това пречистване, това, което човекът някога е имал в себе си, сега е имал извън себе си, той е влязъл във връзка с тези същества и това, което преди е имал в себе си, сега е действало в него отвън. Това е вечен процес, който важи и за разделянето на половете, които оттогава нататък си влияят взаимно отвън. В началото целият свят е бил преплетен с нас; едва по-късно той е действал върху нас отвън. Първоначалният символ за това завръщане в себе си от другата страна е змията, която захапва опашката си.

В пречистеното астрално тяло сега възникват образи на света, който го заобикаля. Да предположим, че едно човешко същество може би е отделило десет различни форми, които сега са около него. Преди това те са били в него, а по-късно той е

заобиколен от тях. Сега в пречистеното астрално тяло възникват огледални образи на формите, съществуващи във външния свят. Тези огледални образи се превръщат в нова сила в него, те действат в него, преобразявайки по-благородното, пречистено астрално тяло. Например, то е отхвърлило от себе си по-дивите инстинкти; те сега са извън него като образи и действат върху него като формираща сила. Астралното тяло се изгражда посредством образите на света, които е отхвърлило и които по-рано са били в него. Те изграждат в него ново тяло. Преди човекът е имал макрокосмоса в себе си, след това го е отделил и сега това е образувало в него микрокосмоса, част, откъсната от самия него.
Така на определен етап ние откриваме човешкото същество във форма, която му е дадена от обкръжаващата го среда. Огледалните образи действат върху астралното му тяло по такъв начин, че предизвикват в него диференциация и разделяне. Чрез огледалните образи астралното му тяло се разделя и той го сглобява отново от частите, така че сега е членен организъм. Недиференцираната астрална маса се е диференцирала в различните органи, сърцето и т.н. В началото всичко е било астрално и след това е било обградено от физическото човешко тяло. По този начин човешките форми стават все по-адаптирани към уплътняване и към превръщане в по-сложен и всеобхватен организъм, който е образ на цялата обкръжаваща среда. Най-плътно от всичко е станало физическото тяло; етерното тяло е по-малко плътно, а астралното тяло е най-фино. Те всъщност са огледални образи на външния свят, микрокосмос в макрокосмоса. Междувременно астралното тяло е ставало все по-фино и по-фино, така че в определен момент от земната еволюция човекът има развито астрално тяло. Чрез факта, че астралното тяло е ставало все по-фино, то е привлякло към себе си по-фината астрална субстанция около него.
Междувременно в горния регион са се случили противоположните еволюционни процеси. Монадата е слязла от най-високите региони на Девахан в астралната област и в хода на това спускане е станала по-плътна. Сега двете части се приближават една към друга. От едната страна човекът се издига до астралното тяло, а от другата страна е посрещнат от Монадата при нейното спускане в астралния свят. Това е било в Лемурийската епоха. Така те са могли взаимно да се оплодят. Монадата се е облякла в деваханична субстанция, след това отново в астрална въздушна субстанция. Отдолу нагоре имаме физическата субстанция, след това етерната субстанция, след това отново астралната субстанция. Така двете астрални субстанции се оплождават една друга и сякаш се сливат една с друга. Това, което идва отгоре, има Монадата в себе си. Като в легло, тя потъва в астралната субстанция.
Ето как се осъществява спускането на душата. Но за да може това да се случи, Монадата трябва да развие жажда да познае по-нисшите региони. Тази жажда трябва да се приема за даденост. Като Монада, човек може да се научи да познае по-нисшите региони само като се въплъти в човешкото тяло и чрез него погледне

към околния свят. Човекът сега се състои от четири члена. Първо, той има физическо тяло, второ, етерно тяло, трето, астрално тяло и в него, като четвърти член на егото, Монадата. След като четиричленният организъм се е зародил, Монадата може да погледне през него към околната среда и се установява връзка между Монадата и всичко, което е в околната среда. Чрез това жаждата на Монадата е частично утолена.

Видяхме, че цялото човешко тяло е съставено, е било съставено от части, които са възникнали чрез факта, че първоначално недиференцираната маса се е разделила на органи, след като първоначалното астрално тяло е изхвърлило различни части от себе си, които след това са били отразени обратно, причинявайки появата на образи в него.[60]Тези отразени образи се превърнаха в сили в астралното тяло и те изградиха етерното тяло, т.е. чрез тези многообразни образи етерното тяло разви отделни членове. Това етерно тяло сега се състоеше от различни части и като по-нататъшен процес всяка от тези части се уплътни в себе си и така се разви диференцираното физическо тяло. Всяко такова физическо ядро, от което по-късно се развиват органите, едновременно с това образува един вид централна точка в етера.

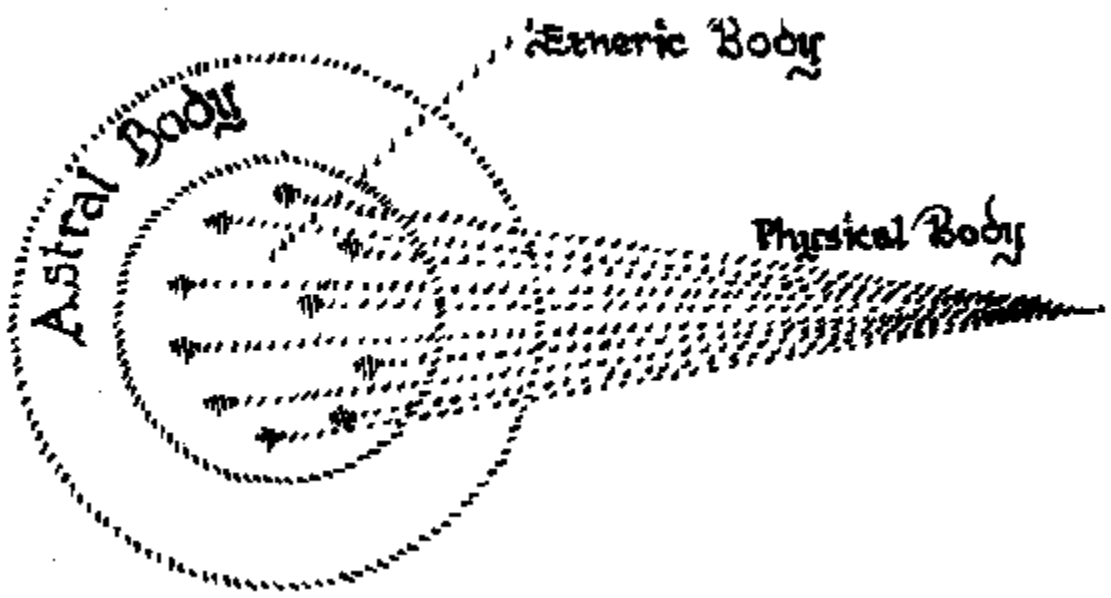

Междинните пространства между центровете са запълнени с основната етерна маса. Трябва да мислим за тялото като съставено от десет части. Тези десет части (показани на диаграмата) държат тялото заедно чрез взаимовръзката си; те са образи на цялата останала Природа и всичко зависи от това колко силно са свързани. Съществуват различни степени на взаимовръзка между отделните части. Докато те се запазят, тялото се държи заедно; когато различните взаимовръзки престанат, частите отпадат; тялото се разпада. Тъй като по време на Земната еволюция имаме многообразни форми, частите в етерното тяло се държат заедно

само до известна степен. Човешката природа е образ на съществата, които са били отхвърлени. Доколкото тези същества водят отделно съществуване, частите на физическото тяло също водят отделно съществуване. Когато взаимовръзката на силите стане толкова слаба, че не съществува, животът ни приключва. Продължителността на живота ни е обусловена от начина, по който съществата около нас се разбират помежду си.
Развитието на висшия човек протича по такъв начин, че отначало човекът работи върху своето астрално тяло. Влага в него идеали, ентусиазъм и т.н. Бори се срещу инстинктите си. Веднага щом замени страстите с идеали, инстинктите с задължения и развие ентусиазъм на мястото на желанията, той създава хармония между частите на своето астрално тяло. Тази миротворческа работа започва с влизането на Монадата и астралното тяло постепенно се приближава до безсмъртие. От този момент нататък астралното тяло вече не умира, а запазва приемственост до степента, в която е предизвикало мир в себе си и е установило мир пред лицето на разрушителните сили. От момента, в който Монадата влиза, тя поражда мир, първоначално в астралното тяло. Сега инстинктите започват да влизат във взаимна връзка. Хармония възниква в предишния хаос и възниква астрална форма, която оцелява, остава жива. Във физическото и етерното тяло мирът все още не е установен и само частично в астралното тяло. Последното запазва формата си само за кратко време, но колкото повече мир се установява, толкова по-дълго е времето в Девачан.
Когато някой стане Чела, той започва да установява мир в етерното тяло. Тогава и етерното тяло оцелява. Учителите установяват мир и във физическото тяло; по този начин в техния случай физическото тяло също оцелява. Важното е да се хармонизират различните тела, които се състоят от отделни враждуващи части, и да се трансформират в тела, притежаващи безсмъртие.
Човекът е оформил физическото си тяло, като е отделил от себе си царствата на Природата, които след това са се отразили обратно в него. Чрез това, отделните части са се появили в него. Сега той извършва действия; чрез тях той отново общува с обкръжението си. Това, което сега той отделя, са последиците от неговите дела. Той проектира действията си в околния свят и постепенно се превръща в отражение на тези действия. Монадата е била привлечена в човешкото тяло; човекът започва да извършва действия. Тези действия се включват в околния свят и се отразяват обратно. В същата степен, в която Монадата започва да установява мир, тя също започва да приема отразените образи на собствените си действия.
Ето, стигнахме до точка, в която непрекъснато създаваме ново царство около себе си – последиците от собствените си действия. Това отново изгражда нещо в нас. Както преди това оформихме недиференцираното етерно тяло в отделни членове, ние вграждаме в монадичното съществуване последиците от нашите действия. Наричаме това създаване на нашата Карма. По този начин можем да придадем

трайност на всичко в Монадата. По-рано астралното тяло се беше пречистило, като се беше отървало от всичко, което беше в него. Сега човекът създаде за себе си ново царство от дела, сякаш от нищото, по отношение на взаимоотношенията, „творение от нищото“. Това, което преди това не е имало съществуване, новата връзка, се отразява в Монадата като нещо ново, нещо, имащо образен характер, и в Монадата се формира ново вътрешно ядро на битието, възникващо от отразения образ на делата, отражението на Кармата. С напредването на работата на Монадата, ядрото на битието става все по-разширено. Нека наблюдаваме Монадата след определен период от време. От една страна, то ще е установило хармония от враждуващите сили, а от друга - от последиците на делата. И двете се обединяват и възниква единна формация.

Да предположим, че някой е съблекъл земната си дреха, а Монадата остава. Тя запазва резултатите от своите дела. Въпросът е как се постигат резултатите от делата. Ако тези резултати са постигнати така, че в световете, в които Монадата сега се намира, те могат да продължат да бъдат плодотворни, тогава човешкото същество може да пребивава там дълго време; ако не, то само за кратко време. В този случай то трябва отново да се върне към жаждата на Монадата (за физическия план) и отново да обитава физическо тяло.

Човешкият живот е непрекъснат процес на обгръщане от това, което ни заобикаля: Инволюция - Еволюция. Ние приемаме образни форми и според тях оформяме собственото си тяло. Това, което Монадата е създала, отново се приема от човека като негова Карма. Човекът винаги ще бъде резултат от своята Карма. Веданта учи, че различните части на човешкото същество се разтварят и се разпръскват; това, което все още остава от него, е неговата Карма. Това е вечното, което човекът е създал от себе си, нещо, което самият той е трябвало първо да приеме като образ от средата си. Човекът е безсмъртен; той трябва само да упражни волята си, той трябва само да оформи действията си по такъв начин, че те да имат трайно съществуване. Безсмъртна е онази част от нас, която придобиваме за себе си от външния свят. Ние сме се появили чрез света и започваме, чрез оплодяване с Монадата, да изграждаме в себе си огледалото на един нов свят. Монадата е ускорила огледалните образи в нас. Сега тези образи могат да работят навън и ефектите от тези образи се отразяват отново. Възниква нов вътрешен живот. С действията си ние непрекъснато променяме средата си. Чрез това се появяват нови отразени образи; те сега се превръщат в карма. Това е нов живот, който извира отвътре. Резултатът от това е, че за да се развиваме по-нататък от определен момент, трябва да излезем от себе си и да работим безкористно в средата си. Трябва да направим възможно това излизане от себе си, за да създадем безкористно хармонични взаимоотношения в средата си. Това налага хармонизиране на отразените образи в самите нас. Нашата задача е да направим света около нас хармоничен. Ако сме

разрушителен елемент в света, това, което се отразява в нас, е опустошение: ако ние внесем хармония в света, хармониите се отразяват в нас.
Най-високата степен на съвършенство, която сме извадили от себе си, която сме установили около себе си, нея ще вземем със себе си. Затова розенкройцерите са казали: Оформете света по такъв начин, че той да съдържа в себе си Мъдрост, Красота и Сила; тогава Мъдростта, Красотата и Силата ще се отразят в нас. Мъдростта е отражение на Манас; Красотата, Благочестието, Добротата са отражение на Будхи; Силата е отражение на Атма.
Като начало, ние развиваме около себе си област на Мъдрост, като сами насърчаваме Мъдростта. След това развиваме област на Красота във всички области. Тогава Мъдростта става видима и се отразява в нас: Будхи. Накрая ние даряваме на цялото физическо съществуване, Мъдрост вътре, Красота отвън.
Ако волята ни позволява да осъществим това, тогава имаме силата: Атма, силата да превърнем всичко това в реалност. Така ние установяваме трите царства в себе си: Манас, Будхи, Атма.
Не чрез усърдни изследвания човекът напредва по-нататък на земята, а като въплъщава в земята Мъдростта, Красотата и Силата. Чрез работата на нашето висше Его ние трансформираме преходното тяло, дадено ни от Боговете, и създаваме за себе си безсмъртни тела. Чела, който облагородява етерното си тяло (така че то да остане в съществуване), постепенно се отрича от Махараджите. Учителят, чието физическо тяло също остава в съществуване, може да се отрече от Липиките. Той стои над Кармата. Това трябва да опишем като напредъка на човека във вътрешния му живот. Това, което е по-висше, извън нас самите, трябва да се стремим да достигнем. Следователно, нашият Висш Аз не трябва да се търси в нас, а в индивидуалностите, които са се издигнали в по-висши области.

Лекция XXIII

Нека си спомним момента, когато в средата на Лемурийската раса човекът се издигна до духовност. Тогава за първи път стана възможно опложданието с Духа, с Монадата. Постепенно, от хаотичната Земя, чрез това, което се беше отделило от човека, се бяха образували другите същества, които живееха на Земята като негови спътници. Човекът беше развил физическо тяло, етерно тяло и астрално тяло. Астралното тяло се беше пречистило и точно по това време беше пригодено да приема Манас, Будхи, Атма.

На Земята всичко се е развило съвсем постепенно, така че човечеството, все още без интелект или възможност за реч, е възникнало от некоординираната земна маса. Сега се питаме: Как е станало това? Растението също не расте от нищото. Семе трябва да бъде засадено в Земята. Това е било и случаят с хората, които са били там по това време. Човекът също е израснал от Земята и за това е трябвало да има семе на Земята. Някога подобно същество вече е съществувало. Този човек-семе се е появил на Старата Луна. Оттам той е преминал в състояние на семе, преминал е през Пралая и след това се е появил отново на Земята.

Развитието на Земята е имало три предварителни етапа: (Стар Сатурн, Слънце и Луна). В първите три Земни кръга тези етапи са имали кратък преглед. В Първата Земна Епоха се е повтаряло съществуването на Сатурн, във Втората Епоха - съществуването на Слънцето, а в Третата Епоха - съществуването на Луната. Едва в Четвъртия кръг се е появило действителното Земно съществуване и тогава човекът е достигнал малко по-висок етап, отколкото на Старата Луна. Там той все още не е достигнал отделно развитие, все още не е бил достатъчно пречистен, за да приеме Монадата. На Луната астралното тяло е било все още диво и страстно. На Земята той все още е трябвало да се пречисти, за да може да приеме висшите принципи. Това пречистване е завършено в средата на Лемурийската Епоха.

Последните човешки същества по време на съществуването на Старата Луна са нашите физически предци. На Земята те сега са се развили малко по-нататък. Земните хора от предлемурийската епоха са действителните потомци на жителите на Луната. Ето защо наричаме жителите на Луната Бащите или Питри на Земните хора. Тези Земни хора все още не са могли да използват предните си крайници за работа. Те са били с животинска форма, притежаваща определена голяма красота. Тяхната субстанция е била много по-мека от днешната физическа материя: тя е била много по-мека от това, което сега откриваме при по-нисшите животни. Те са били облъчени и през тях е проблясвал вътрешен огън. Когато човешките същества са преминавали през по-ранен етап на еволюция, те са били още по-красиви и по-благородни по своята форма.

През Епохата, предшестваща Лемурийската епоха, на Земята е настъпила Хиперборейската епоха, тази на Слънчевите хора, на Аполон-хората. Те са били

образувани от още по-благородна и дори по-деликатна субстанция. След това се връщаме още по-назад към самата първа Раса, към Полярните хора. По това време те са живели в тропическия полярен климат, Раса, която е успяла да достигне особени висоти благодарение на факта, че им е била оказана забележителна и голяма помощ. Най-красивите от Лунните Питри са слезли на Земята. Полярните човешки същества са били много подобни на четириногите животни, но са били образувани от мека, гъвкава субстанция, подобна на медуза, но много по-топла. Човешките същества с най-добри форми, състоящи се от най-благородните компоненти, са получавали по това време помощ от специално естество, защото същества, които по-рано са достигнали по-висок етап, са били все още свързани със Земята.

Целият езотеризъм признава, че Слънцето първоначално е било планета; едва по-късно то се е превърнало в неподвижна звезда. Последователността от етапи, през които е преминала Земята, е: Стар Сатурн, Старо Слънце, Стара Луна, Земя. Когато самото Слънце е било планета, тогава всичко, което сега е на Луната и Земята, все още е било в Слънцето. По-късно Слънцето и Луната се отделят от Земята.

Нека се върнем към времето на Старото Слънце. Тогава всичко, което сега живее на Земята, е обитавало Слънцето. Съществата тогава са били оформени по съвсем различен начин, имайки само физическо тяло, много по-малко плътно, отколкото е сега, и етерно тяло. Целият начин на живот на човека е бил подобен на растенията. Съществата са живели в светлината на Слънцето. Светлината е идвала до тях от центъра на тяхната собствена планета. Те са били напълно различни от днешния човек. В сравнение със днешния човек, Слънчевият човек е стоял с главата надолу и Слънцето е светело над главата му. Всичко, свързано с размножаването, се е развивало свободно от другата страна. Човекът по това време е протегнал краката си, така да се каже, във въздуха. Растението е останало на този етап, корените му са в земята и то простира органите си за размножаване, тичинките и плодника, във въздуха (растение). Този Слънчев човек се е развил в седем различни етапа. Неговата посока на планетата е същата като растежа на растението на Земята. След това, с третото въплъщение на Земята, той се е превърнал в Лунен човек. Той се е навел, вертикалното се е превърнало в хоризонтално (животно). Развила се е тенденцията към гръбначен стълб. Символът за това е Тау = Т. На Земята той се обръща напълно. За това символът е Кръстът. Символизмът на Кръста изобразява развитието от Слънцето, през Луната до Земята. На Земята символът на Кръста е постигнат чрез добавяне на горния вертикален елемент над Т. Това се е развило допълнително в носенето на Кръста на раменете.

Слънчевите хора също бяха постигнали определено високо развитие. Имаше и Слънчеви Адепти, които бяха напреднали по-далеч от другите Слънчеви хора. Те преминаха на Луната. Там те също имаха възможността да бъдат на по-високо ниво от Лунните хора и се развиха до съвсем специални висоти. Те бяха предците на

Земните хора, но бяха напреднали много по-бързо. Когато сега, във втората епоха на Четвъртия кръг, хиперборейците живееха в своите меки форми, тези Синове на Слънцето бяха в състояние да се въплътят и образуваха особено красива Раса. Те бяха Слънчевите Питри. Още в Хиперборейската епоха те създадоха за себе си изправена форма, напълно трансформирайки хиперборейските тела. Това другите човешки същества не бяха в състояние да направят. В Хиперборейската епоха Слънчевите Питри се превърнаха в красивите Аполонови хора, които във Втората Раса вече бяха постигнали изправена стойка.
В Старото Слънце се е съдържало всичко, което по-късно е било екстраполирано като Луна и Земя. Целият живот и цялата топлина са се струяли нагоре от центъра на Слънцето. След това, в следващата Манвантара (Старата Луна), се е случило следното: От тъмнината на Пралая се е появило Слънцето. Част от слънчевата субстанция е имала желание да се отдели. Отначало се е развила един вид бисквитна формация.

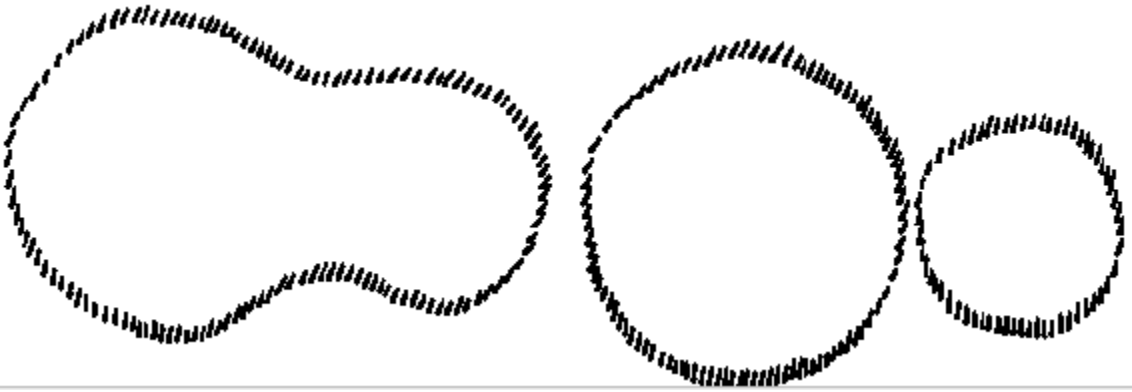

След това едната част се отдели напълно и двете тела продължиха едно до друго като Слънце и Стара Луна. Слънцето запази способността си да излъчва светлина и топлина. Старата Луна запази силата на размножаване. Тя беше способна да създаде отново същества, които бяха на Слънцето, но те трябваше да бъдат зависими от Слънцето за светлина и топлина. Тъй като самата Стара Луна не притежаваше светлина, същества трябваше да се ориентират към Слънцето. Следователно всички растения напълно обърнаха позицията си на Старата Луна. Животните се обърнаха наполовина, а човешките същества също се обърнаха само наполовина; но за да компенсират това, те получиха на Луната астралното тяло, Кама, и по този начин развиха топлина отвътре навън. Кама по това време все още беше по същество затопляща сила. Ето защо човешките същества тогава не се обърнаха напълно към Слънцето. Животът беше в тъмнината. Старата Луна също обикаляше около Слънцето, но не както нашата Земя прави днес. Луната се въртеше около Слънцето по такъв начин, че само едната страна беше обърната към него.

Следователно един лунен ден продължи толкова дълго, колкото половин година днес. Така от едната страна имаше силна жега, а от другата - силен студ.
На Старата Луна предшествениците на човека отново преминаха през определено нормално развитие. Но е имало и Лунни Адепти, които са изпреварили останалото човечество. В края на еволюцията на Старата Луна тези Питри същества са били много по-напреднали от останалото човечество, точно както са Адептите днес.
Сега за първи път достигаме до действителната Земна еволюция. В следващата Пралая, която последва Лунната еволюция, Луната падна обратно в Слънцето. Като едно тяло те преминаха през Пралая. Когато Земята най-накрая излезе от тъмнината, цялата слънчева маса се обедини с нея. В тази епоха започна първата или Полярната раса. Тогава предишните Слънчеви Хора, в съответствие с условията по това време, успяха да формират този специално облагодетелстван вид, Синовете на Слънцето, защото Слънцето все още беше обединено със Земята.
По време на хиперборейския период цялото отново се разделило. Една част се отделила и Земята се появила от Слънцето. Именно в този момент теорията на Кант-Лаплас е уместна. Земята била в мъгляво състояние, съвпадащо с теорията на Кант-Лаплас. Външният вид приличал на пръстените около Сатурн. Сега еволюирала втората или хиперборейската раса. Постепенно на Земята се появили семената на Лунните хора, Питрите в различна степен на съвършенство. Всички те все още имали възможността да се размножават чрез самооплождане.
Последва второ разделяне. С Луната всичко, свързано със самовъзпроизвеждането, се откъсна от Земята, така че сега имаше три тела: Слънце, Земя, Луна. Тогава възможността за самооплождане престана; Луната беше извлякла това, което направи това възможно. След това Луната беше навън и имаше същества, които вече не бяха способни да се възпроизвеждат; така в Лемурийската епоха възникнаха двата пола.

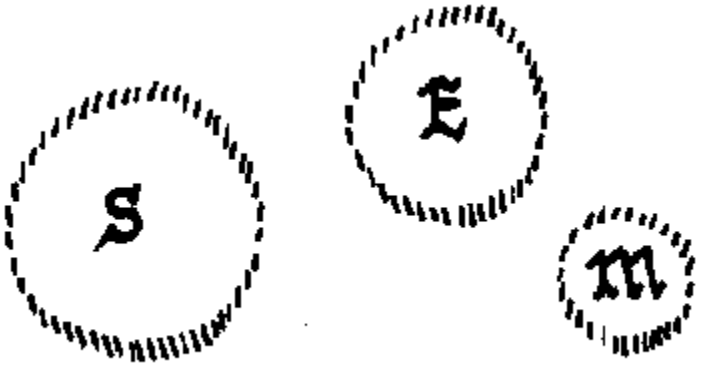

Такива форми на еволюция протичат само под специалното ръководство на висши същества, Девите, за да се подпомогне еволюцията по определен начин. Водач на цялата тази прогресия е Богът, който в еврейската традиция се нарича Яхве;

Йехова. Той е бил Лунен Бог. Той е притежавал в най-висшия смисъл на думата силата, която се е развила на Луната, и съответно се е стремял да развие човечеството по-нататък в тази посока. В земния свят Яхве представлява този Бог, който дарява съществата с възможност за физическо размножаване. Всичко останало (интелект) не е било в намерението на Яхве. Ако само намерението на Яхве беше продължило да се развива, човешкото същество в крайна сметка щеше да престане да може да се възпроизвежда, защото силата на размножаване щеше да се изчерпи. Тогава той щеше да се занимава само със създаването на красиви форми, защото беше безразличен към това, което е вътрешно, интелектуално. Йехова искаше да създаде красиво оформени човешки същества, като красиви статуи. Неговото намерение беше силата на размножаване да продължи, докато се изчерпи. Той искаше да има планета, която да носи върху себе си само красиви, но напълно неподвижни форми. Ако Земята беше продължила еволюцията си с Луната в себе си, тя щеше да се развие в напълно твърда, замръзнала форма. Йехова щеше да увековечи планетата си като паметник на намерението си. Това несъмнено щеше да се случи, ако сега не се появиха онези Адепти, които бяха побързали отвъд Лунната еволюция. Точно по това време те се появиха. Те вече бяха развили на Луната интелекта и Духа, които ние първо развихме на Земята. Сега те поеха останалата част от човечеството под своя грижа и го спасиха от съдбата, която иначе щеше да го сполети. Нова искра се разпали в човешкото астрално тяло. Точно по това време те дадоха на човешкото астрално тяло тласък да се развие отвъд тази критична точка. Яхве сега можеше да спаси ситуацията само като промени начина си на работа. Той създаде мъжа и жената. Това, което вече не можеше да се съдържа в един пол, беше разделено между двата пола.
Сега съществували две течения – това на Яхве и това на Лунните Адепти. Интересът на Лунните Адепти бил в одухотворяването на човечеството. Яхве обаче искал да ги направи красиви статуи. По това време тези две сили се борили помежду си.
Така на Земята имаме работа със сила, притежаваща способността за самовъзпроизвеждане; Крия-шакти. Тази сила присъства на Земята днес само в най-висшите Мистерии. По онова време всеки я е притежавал. Чрез тази сила човекът е можел да се възпроизвежда; след това той се е разделил на две половини, в резултат на което на Земята са се появили два пола.
Йехова оттегли цялата сила за самовъзпроизвеждане от Земята и я постави на Луната, редом със Земята. Чрез това възникна връзката между силата за възпроизводство и лунните същества. Сега имаме човешки същества с отслабена сила за възпроизводство, но все още нямащи възможност да се одухотворят. Това бяха предшествениците на днешния човек. Лунните адепти дойдоха при тях и казаха: Не трябва да следвате Йехова. Той няма да ви позволи да постигнете знание, но трябва. Това е Змията. Змията се приближи до жената, защото тя имаше

силата да произвежда потомство от себе си. Сега Йехова каза: Човекът стана подобен на нас и носи смърт в света и всичко, свързано с него.
„Луцифер“ е името, дадено на Лунните Адепти; те са дарители на човешката интелектуалност. Те са дали това на астралното и физическото тяло; ако беше друго, Монадите нямаше да могат да влязат в тях и Земята щеше да се превърне в планетарен паметник на величието на Йехова. Чрез намесата на Луциферическия принцип човешката независимост и духовност бяха спасени. Тогава Йехова, за да не се одухотвори човекът напълно, раздели процеса на самовъзпроизвеждане на две части. Това, което обаче би било загубено, ако Йехова беше продължил работата си сам, ще се появи отново в Шестата Коренна Раса, когато човекът ще се е одухотворил толкова, че ще си възвърне Крия-шакти, творческата сила на възпроизводството. Той ще бъде в състояние да създаде свой собствен вид. По този начин човечеството беше спасено от падение.
Чрез силата на Йехова човек носи в себе си възможността за втвърдяване. Когато наблюдаваме трите долни тела, откриваме, че те носят в себе си възможността за връщане към физическото състояние на Земята. Горните части: Атма, Будхи, Манас, са могли да влязат в човешките същества само защото е било добавено влиянието на Змията. Това е дало на човека нов живот и силата да остане на земната планета. Размножаването обаче е станало бисексуално и по този начин раждането и смъртта са влезли в света. Преди това не се е случвало.
Когато човекът, чрез действието на духа, преобразува физическото тяло, той побеждава смъртта. Отделните сили се изчерпват, когато приемат специални форми. Силата навлиза във формата с все по-нарастваща плътност и следователно животът в Лемурийската епоха е трябвало да получи нов импулс, който е бил предизвикан от завъртането на земното кълбо. Оста на Земята постепенно се е завъртяла. Преди това е имало тропически климат на Северния полюс; по-късно, чрез завъртането на земната ос, тропическият климат е дошъл в средния регион. Тази промяна е протичала със сравнителна бързина, но въпреки това е продължила може би четири милиона години. [Рудолф Щайнер по-късно преразглежда своята времева скала на земната еволюция до много по-кратки периоди. Ред.] Четири милиона години са били необходими на Лунния Питрис, за да завърти оста на Земята. По това време развитието на Лунния Питрис вече е било много по-напреднало от това на днешния човек.
Така по това време двата пола са се развили от еднополовото човешко същество. В началото сред еднополовите човешки същества е имало много изостанали индивиди, но също и такива, които са били много напреднали. Само малка част от Земята е била подходящо място за обитаване на низходящите Монади. Тогава човешките същества са се разделили на два пола. Това се е случило по-рано с животните. Редом с човешките същества са съществували мъжки и женски животни. Много гротескни форми са били способни да живеят на съвсем различно

конструираната Земя. Те са били способни и да летят. Те са носили в себе си бъдещото обещание за това, което човешките същества притежават днес. Езотеричните религии наричат човешките същества способни да създават свои собствени Бикове. (Някои животински символи са свързани с това.) Бикът е символ на плодородието; преди това е бил Лъвът, символ на смелостта, а преди него - Орелът. Във видението на Езекиил,[61]Относно онези по-ранни времена, животните имат крила, защото са могли да се издигнат над земята. Човекът се е появил едва по-късно.

Така имаме човешкото същество, както то е еволюира от еднополово в двуполово състояние, а заедно с него и двуполови животни, мъжки и женски. Едва чрез Лунните Питри човекът е станал достатъчно зрял, за да има тяло, способно да приема Монадите. Последните обаче са избрали само най-високоразвитите примери и са развили благородна човешка форма; само че те е трябвало да бъдат напълно оттеглени от общуване с всичко около тях, в противен случай красивите тела биха били загубени. Едва тогава тялото се е оформило в съответствие с Монадата. Другите форми, които са били по-малко развити, не са успели да задоволят низходящата Монада; следователно те са изляли само част от духовната си сила в несъвършените човешки тела и третият поток е напълно отказал да се въплъти. Поради това са съществували много слабо надарени човешки тела, а също и други, напълно лишени от дух.

В средата на Лемурийската епоха откриваме първите Синове на Огнената Мъгла; те се въплъщават в огнената стихия, която по това време обгражда Земята. Синовете на Огнената Мъгла са първите Архати.[62]След това са възникнали другите два вида. В първата лемурийска човешка раса тези, които са получили само малка искра, са били малко пригодени за формиране на цивилизация и скоро са загинали. От друга страна, тези, които не са получили абсолютно нищо, са намерили пълен израз на своята нисша природа. Те са се смесили с животните. От тях са произлезли последните лемурийски раси. Дивите, животински инстинкти са живели в диви, животноподобни човешки форми. Това е довело до дегенерация на цялата човешка субстанция.

Ако всички човешки същества бяха оплодени с Монади, цялата човешка раса щеше да се подобри значително. Първото зло възникна от факта, че някои Монади отказаха да се въплътят. От това, чрез смесването, настъпи упадък. По този начин човешкото същество претърпя по същество физическа деградация. Едва в Атлантската епоха Монадите съжалиха за предишния си отказ; те слязоха и насеиха цялото човечество. По този начин възникнаха различните атлантски раси.

Вече сме стигнали до момент, в който се е случило нещо, което е довело до влошаване на Земята. Пълното влошаване на расите е довело до това. Тогава е било посято семето на Кармата. Всичко, което се е случило по-късно, е резултат от тази първоначална Карма; защото ако всички Монади са влезли в човешки форми в

точното време, човешките същества щяха да притежават увереността на животните, не биха могли да бъдат подвластни на грешки, но и нямаше да могат да развият свобода. Първоначалните Архати не биха могли да се отклонят; те са ангели в човешка форма. Лунните Адепти обаче са довели нещата дотам, че някои Монади са чакали, преди да се въплътят. Чрез това в света е навлязъл принципът на аскетизма - нежеланието да се обитава Земята. Това несъответствие между висша и нисша Природа е възникнало по това време. Поради него човекът е станал несигурен; сега той трябва да изпробва нещата, осцилирайки от едно преживяване към друго, в опит да намери пътя си в света. Тъй като е имал първоначална Карма, е възникнала неговата собствена по-нататъшна Карма. Сега той може да изпадне в грешка.

Намерението е било човекът да постигне знание. Това може да се осъществи само чрез изначалната Карма. Луциферският Принцип, Лунните Адепти, искали да развият свободата и независимостта си във все по-голяма степен. Това е много красиво изразено в сагата за Прометей:[63]Зевс няма да позволи на човешките същества да получат огън. Прометей обаче им дава огън, способността да се развиват все по-високо и по-високо. По този начин той осъжда човека на страдание. Сега човекът трябва да чака идването на Слънчев герой, докато Принципът на Слънчевия герой в Шестата раса не го направи способен да се развива по-нататък без луциферско знание. Тези, надарени с тази по-висока степен на развитие, са като Прометей, те са Слънчеви герои.

Така ние се научихме да познаваме двойствения ред човешки същества: тези, които са се поддали на Принципа на Йехова, носещ съвършенство на физическата Земя, и също така духовните човешки същества, които са ставали все по-високо развити. Йехова и Луцифер са ангажирани в непрестанна битка. Намерението на Луцифер е да развие всичко нагоре, към знанието, към светлината. В Девачан човешкото същество може да постигне известна степен на напредък към Луциферическия Принцип. Колкото по-дълго остава в Девачан, толкова повече от това може да развие. Той трябва да премине през толкова въплъщения, колкото са необходими, за да доведе този Принцип напълно до съвършенство.

Така в света съществуват Принципът на Йехова и Принципът на Луцифер. Ако се преподаваше само Принципът на Йехова, човекът щеше да се поддаде на Земята. Ако учението за прераждането и кармата изчезнеше напълно от Земята, ние щяхме да спечелим обратно за Йехова всички Монади и физическият човек щеше да бъде предаден на Земята, на вкаменена планета. Ако обаче се преподава прераждане и карма, човекът се води нагоре към одухотворяване. Следователно християнството направи абсолютно правилния компромис и за определен период от време не преподаваше прераждане и карма, а важността на единственото човешко съществуване, за да може човекът да се научи да обича Земята, чакайки, докато узрее достатъчно за ново християнство, с учението за прераждане и карма, което е

спасението на Земята и внася всичко, което е посято в Девачан. В резултат на това в самото християнство има конфликт между двата Принципа: единият без прераждане и карма, другият с това учение. В първия случай всичко, което Луцифер би могъл да осъществи, би било отнето от човешките същества. Те всъщност биха се отказали от прераждането си и биха обърнали гръб на Земята, превръщайки се в дегенериращи ангели. В този случай Земята би вървяла към своя падение. Ако войнствата на Йехова бяха победители на Земята, Земята би останала назад като вид Луна, като втвърдено тяло. Възможността за одухотворяване тогава би била пропусната възможност. Битката в Бхагавад Гита[64]описва конфликта между Йехова и Луцифер и техните войнства.

Днес все още би било възможно учението на християнството без прераждане и карма да надделее. Тогава Земята би била загубена за Принципа на Луцифер. Цялата земя все още е бойно поле на тези два принципа. Принципът, който води земята към духовност, е Луцифер. За да живее в съответствие с този Принцип, човек първо трябва да обича Земята, човек трябва да слезе на Земята. Луцифер е Принцът, който царува в царството на науката и изкуството, но той не може да слезе изцяло на Земята: за това неговата сила не е достатъчна. Съвсем сам би било невъзможно Луцифер да поведе нагоре това, което е на Земята. За това е необходима не само силата на Лунен Адепт, но и на Слънчев Адепт, който обхваща универсалността на човешкия живот, не се проявява само в науката и изкуството. Луцифер е представен като Крилата форма на Дракона; Езекиил го описва като Крилатия Бик.

Сега се появи Слънчев Герой, подобен на онези, които се появиха в Хиперборейската епоха, представени от Езекиил като Крилатия Лъв. Този Герой, Който даде втория импулс, е Христос, Лъвът от племето на Юда. Представителят на Орела ще дойде едва по-късно; той представлява Принципа на Отца. Христос е Слънчев Герой, Лъвска Природа, Слънчев Питри.

Третият импулс ще бъде представен от Адепт, който вече е бил Адепт на Сатурн. Такъв човек все още не може да се въплъти на Земята. Когато човекът не само е способен да развие висшата си природа нагоре, но и работейки творчески, е способен да се отрече напълно от нисшата си природа, тогава този най-висш Адепт, Адептът на Сатурн, Принципът на Отца, Скритият Бог, ще може да се въплъти.

Лекция XXIV

Сега живеем в Петата Подраса на Петата Коренна Раса. Тази Коренна Раса обикновено се нарича Арийска Раса и включва като Първа Подраса Древната Индийска Раса, която се е развила в района на Южна Азия. Първобитно южноазиатско население е живяло там много, много преди появата на Ведите. Всичко, което имаме във Ведите, е слаб отзвук от онази безкрайно дълбока религиозна мъдрост, която е била преподавана от Древните Риши. По-късно в Близкия Изток откриваме Древната Персийска Раса, която е получила своите религиозни учения и култура от Заратустра.[65]По-късните заратустрийски култури в Азия са само отгласи на това учение. След това, като Трета подраса, откриваме египетските, халдейските, вавилонските и асирийските народи, от които постепенно се развива семитско-еврейската цивилизация. След това възниква Четвъртата подраса, гръко-римската цивилизация в Южна Европа, която съществува до възхода на германските народи в Северна, Централна и Западна Европа. Още две цивилизации тепърва ще последват. Седем подраси заедно образуват Коренна раса.

Предходната коренна раса е обитавала Атлантида, онази част от Земята, която по-късно е била залята от Атлантическия океан. Към тази коренна раса принадлежат следните подраси: първо, рмоахалите, второ, тлавтлиите, трето, толтеките, четвърто, първоначалните туранци, пето, първоначалните семити, шесто, акадците, седмо, монголите.

Още по-назад стигаме до континента Лемурия, между Африка, Азия и Австралия. Там навлизаме във времена със съвсем други условия. След това се връщаме още по-назад към Втората коренна раса, хиперборейската, и към Първата коренна раса, полярната. Следователно, предстоят още две подраси и две коренни раси.

Като се върнем назад, стигаме до човешко същество, съставено от все по-фина и по-фина субстанция. В началото на своята еволюция Земята се е състояла от фина етерна субстанция. По това време всички същества също са били съставени от такава субстанция. В края на своята еволюция Земята отново ще се състои от тази фина етерна субстанция. Такива условия, през които преминава Земята, започвайки с най-фината етерна субстанция, след това се уплътнявайки и отново връщайки се към състояние на фина физическа етерна субстанция, съставляват Кълбо. По този начин физическият Кълбо се развива от още по-фина субстанция от тази на най-финия физически етер. Етерното се развива от астралното и се връща в астралното. На предишната Глобус всички същества са били в астрално състояние. Днес астралната Глобус вече не се носи някъде в небесното пространство, а съществата, които са били върху нея, са се уплътнили, а астралният Глобус се е уплътнил с тях. Този Глобус е самата Земя. Преходът от астралния Глобус към физическия е трансформация на състоянието. На астралния Глобус също са се развили седем

последователни състояния. В теософската литература е свикнало тези състояния да се наричат Раси; по този начин е имало седем астрални Раси. Астралният Глобус също се е уплътнил само постепенно до астрална субстанция. По-рано астралният Глобус е бил още по-фин и всъщност се е състоял от субстанция, от която са изтъкани нашите мисли днес. Поради тази причина той се нарича ментална субстанция, а Глобусът - Ментален Глобус. Там, на този Ментален Глобус, са съществували седем последователни Ментални Раси на човечеството с всичко, което е било свързано с тях. Преди това е имало още по-фино състояние на развитие, на още по-фина субстанция; Менталният Глобус Арупа; „Арупа“, защото не са съществували действителни форми, а всичко е било само обозначено. Те се наричат четири Глобуса; в действителност обаче те са четири последователни форми на Земята. Така имаме седем Кръга.

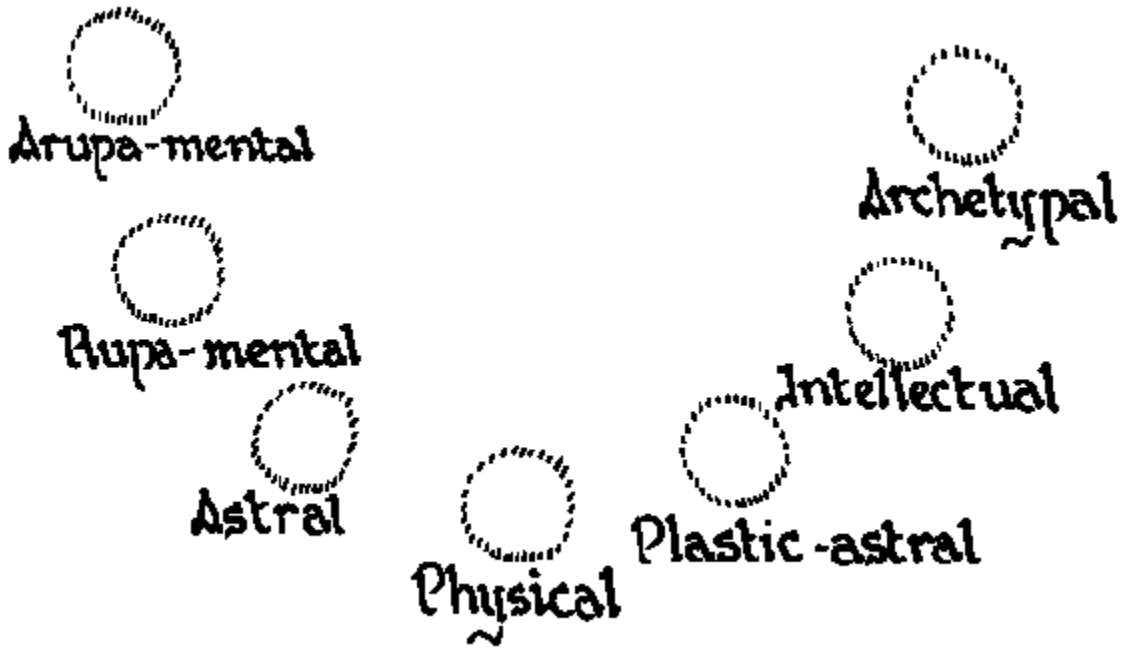

Сега нека проследим хода на физическата Земя, докато достигне края на своята еволюция. Тя отново преминава в етерна Земя, след това в астрална Земя. На предишната астрална Земя същества все още са били неопределени, получавайки формата си от сили извън тях. Когато човекът отново е на астрална Земя, той ще може да си даде собствена форма. На предишната астрална Земя Йехова и неговите войнства са дали на човека неговата форма. На пластично-астралната Земя обаче човекът ще си даде формата от вътрешната си сила; затова това се нарича „пластмасов“ Сфера и в това отношение следващите Сфери, Сферата Рупа и Сферата Арупа, ще имат подобни условия. Човекът трябва да се усъвършенства толкова напълно, че накрая да бъде само като семе, в зародишно състояние, съдържащо всичко, което е абсорбирал в себе си. Всички преживявания тогава са в

него, сякаш концентрирани в точка като сила. Семената, които са присъствали на Първата Сфера, все още не са съдържали това. На Последната Сфера обаче семената съдържат всичко, което са преживели на различните Сфери.
Между отделните материални етапи на тези Слоуби няма постепенна диференциация, а донякъде рязък процес. Точно както човек може да вземе сол, да я разтвори във вода и да я остави да кристализира отново, така и една Слоуб преминава в състояние на сън (Пралая) и от това се появява следващата Слоуб. Между две състояния на будност Слоубите преминават през кратко състояние на сън. Когато човек достигне последния, седми етап, той преминава през по-дълго състояние на сън. Той се обогатява и може отново да продължи по пътя си на по-висок етап. Поради тази причина той първо трябва да премине през по-дълга Пралая. Тази по-дълга Пралая обаче не е недиференцирано, еднородно състояние на сън, а много диференцирано.
Когато някой е развил окултни способности дотолкова, че спи съзнателно в сън без сънища, той е развил Девачаново съзнание. Това му позволява да следи какво се случва между смъртта и новото раждане. Това съзнание може да бъде засилено. Тогава той има способността да наблюдава какво се случва между Сферите. Като трети етап на съзнанието, той става способен да наблюдава какво се случва между Кръговете. Следователно това трето състояние съответства на съзнание между два Кръга. Да можеш да наблюдаваш какво се случва между два Земни живота е първата степен на висше съзнание; между две Сфери - втората степен, а между два Кръга - третата степен. Съзнателният сън, който води до това осъзнаване, е от съвсем различно естество.
Между последния Кръг на Планетарно състояние и първия от следващото, от другата страна на съзнанието се намират пет допълнителни състояния. Седемте Кръга и петте състояния на Пралая се наричат заедно дванадесетте етапа на Космическата Година. След това всичко се повтаря отново, но на по-висок етап. Сега сме в Четвъртия кръг на Земята, а три други са го предшествали. Преди зародишите на човека, какъвто е днес, да са били там, човешкото същество вече е присъствало три пъти в състояние, подобно на семе; веднъж във всеки кръг. Във всеки кръг имаме седем етапа на развитие, които се наричат Глобуси, и отново седем на всеки Глобус, които се наричат Раси. Седем такива кръга заедно съставляват Планетарно състояние или еволюция. Първият кръг започна със състояние Арупа и се уплътни до Земята. Четири пъти нашата Земя вече е станала физическа. Три пъти ще стане такава отново. Всяко такова уплътняване и разтваряне принадлежи на един кръг. Седем такива кръга се наричат Планетарна Система или Еволюция.
Когато се е появил първият Земен кръг, всичко, което е произлязло от това, което се е развило на Старата Луна, е било там в зародиш. Между последния Лунен кръг и първия Земен кръг е имало дълго състояние на Пралая. По това време Лунните хора

са били човешките предци, стоящи между днешния човек и днешните животни, според тяхната по-нисша природа. Днешните животни са Лунни хора, слезли на по-ниско ниво, а човешките същества са Лунни хора, които са се издигнали по-високо. Но на Луната и растенията са различни от днешните. Растителното царство е стояло между днешното минерално и растително царство, подобно на торфено блато, което е наполовина минерално и наполовина растително. Старата Луна всъщност е била велико растение. Нейната основа се е състояла от преплетени растения. По това време скалите не са съществували. Растителното минерално царство първо се е уплътнило на Земята до днешното минерално царство. Нашият настоящ кварц, малахит и т.н. са се консолидирали от лунните растения; доломитите са възникнали от първичните растения. Така на Луната е имало царство, разположено между минерала и растението. В него се е вкоренила лунната растителност; Тя се нуждаеше от лунната земя. Видовете растителност, които на Земята не са намерили връзка с почвата, са станали паразитни, те все още трябва да растат върху растения, например имелът. Той расте върху растения, точно както на Старата Луна цялата растителност е растела върху полурастителна основа. Локи, богът на Луната, убил Балдур с имела, лунното растение. Така на Луната откриваме:
Царство между минералното и растителното царство.
Царство между растителното и животинското царство.
Царство между животинското и човешкото царство.

Това бяха семената, които дойдоха на Земята.
По време на Първия Земен Кръг човешкото царство постепенно се отдели. Човекът стана по-човечен, животното – по-животински. Външното тяло на човека бавно стана по-човешко. По време на Втория Кръг се отдели животинското царство, по време на Третия – растителното царство, а по време на Четвъртия – минералното царство. След това човекът направи по-нататъшно изкачване. Първите три Кръга бяха повторения на по-ранни условия и подготовка, за да може в Четвъртия Кръг, в Лемурийската Раса, да поеме нещо ново. Сега човекът работи върху минералното царство. Ще дойде време, когато като продукт на своята дейност той ще е преработил и трансформирал минералното царство, така че няма да остане нито една частица, чиято природа да не е променена от човешката измама. Тогава цялото може да бъде преобразувано в чисти астрални форми.
Това е изкуплението на едно царство. В Четвъртия кръг човекът ще е изкупил минералното царство, когато го е преобразил чрез работата си върху него. Тогава всичко отива в Пралая; няма да има минерално царство, а цялата Земя ще се е превърнала в растение. Тогава човекът ще бъде издигнат с половин степен по-високо и всичко останало с него; например в Петия кръг Кьолнската катедрала ще расте като растение.

Човек не работи напразно, когато придава форма на минералното царство. Кьолнската катедрала в крайна сметка ще израсне като растителен свят от това, което тогава ще бъде земята. В атмосферата на Петия кръг откриваме в живи облачни образувания всичко, което днес е било нарисувано. Там имаме работа с повторение на по-висок етап, където расте цялата ни работа в минералния свят около нас.
В Петия кръг ние спасяваме растителния свят, в Шестия - животинския, а в Седмия - човешкото царство. Тогава човекът ще бъде достатъчно зрял, за да стъпи на нова Планета. За да може да се развива нагоре, другите царства е трябвало до известна степен да бъдат изтласкани надолу и по-късно той трябва да ги спаси. След Седмия кръг и Пралая той ще премине на друга Планета. Седемте кръга плюс седем Сфери, и добавени към всяка от последните, седем Раси, заедно съставляват триста четиридесет и три състояния на Земята. Цялата Земна еволюция има за цел да създаде у човека будно дневно съзнание, докато целта на цялата Лунна еволюция е имала за цел да развие у човека образно съзнание. Това е било предшествано от сънно съзнание без сънища на Слънцето; по това време човекът е бил все още спящо растение. Още по-ранно състояние, това на дълбок транс, е присъствало на Сатурн, състояние, което и днес все още се появява в определени патологични случаи. По този начин целта на единичните планетарни еволюции е да развият последователни състояния на съзнанието.

1. Стар Сатурн = Дълбок транс-съзнание
2. Старо Слънце = Съзнание без сънища
3. Стара Луна = Сънуващ сън или образно съзнание
4. Земя = Будно съзнание или осъзнаване на обекти
5. (Бъдеще) Юпитер = Психическо или съзнателно образно съзнание
6. (Бъдеще) Венера = Свръхпсихично или съзнателно жизнено съзнание
7. (Бъдеще) Вулкан = Духовно или самосъзнателно универсално съзнание

Точно както сега човешките обстоятелства се подчиняват на фундаменталните закони на Природата, така и в бъдеще те ще се подчиняват на морала. Те ще бъдат степенувани в съответствие със етапите на Кармата, седем степени на морал (етични човешки категории). Кастовата система е предшественик на тази по-късна морална градация. Категориите Карма ще бъдат обозначени по този начин.

Лекция XXV

Когато разглеждаме последователните Планетарни еволюции, откриваме, че всяка една е етап от определено състояние на еволюция, което има 7 Кръга, 7 х 7 Глобуса и 7 х 7 х 7 Раси. Целта на всяка такава Планетарна еволюция е да преведе едно състояние на съзнанието през всичките му етапи. В различните езотерични религии тези етапи се наричат по различни начини. В християнския езотеризъм
Състоянието на Съзнанието се нарича Сила,
Кръгът се нарича Царство, Мъдрост,
а Кълбото се нарича Великолепие, Слава.
Когато в християнския езотеризъм говорим за Сила, имаме предвид „преминаване през състояние на съзнанието“. Преминаването през Кръг е преминаване през Царство. В последователните кръгове човек преживява седем Царства: Първо Елементарно Царство, Второ Елементарно Царство, Трето Елементарно Царство, Минерално Царство, Растително Царство, Животинско Царство, Човешко Царство. Преминаването през седемте състояния на Форма или Сфери се нарича Слава. Славата означава това, което има външен вид, това, което приема форма и вид. Молитвата „Отче наш“ ни дава в последните си думи: „Защото Твое е Царството, Силата и Славата“, поглед нагоре към Космическите събития. Когато това отново присъства в съзнанието, познанието за Бога ще бъде възможно.
Днес всички религии, особено екзотеричните, са отпаднали от истинското познание за Бога. Те са носители на егоизъм, защото не са замислени във връзка с целия свят, със Силата, Царството и Славата. Когато тези думи възвърнат смисъла си чрез живото съзнание, тогава религиите отново ще бъдат това, което трябва да бъдат. Сатурновото състояние е било там, за да развие у човека дълбоко трансово съзнание; това той едва познава днес. Той познава само сън без сънища като растението и сън, изпълнен със сънища, какъвто е съществувал на Луната - образно съзнание. Човекът вече не познава дълбоко трансово съзнание по следната причина: Когато някой спи, само астралното тяло се освобождава, а физическото тяло и етерното тяло остават да лежат в леглото. Ако в съня си той можеше да вземе етерното тяло със себе си, както може Чела, тогава само физическото тяло би останало; притъпено съзнание. При медиумите това се случва по необичаен начин и по този начин се извеждат наяве доста забележителни неща. Такива хора тогава могат да рисуват забележителни космически картини. Например, едно момиче било въведено в транс от чаша портвайн и в това състояние нарисувало забележителни картини, в които човек можел да види карикатури на нашата космическа система; тя също така намерила приблизителни имена за тях. Медиумите имат своите видения, защото са способни да извадят етерното тяло и от спящото физическо тяло и в спящото физическо тяло да го възприемат съзнателно. Тогава те все още са способни да използват физическото тяло; физическото тяло става ясновидско по

забележителен начин. Чела постига това съзнателно, докато медиумът го прави несъзнателно. Именно чрез такова ясновидско съзнание са открити планетарните системи. Всички състояния, в които Чела и Адепти могат да се транспонират, не са нищо друго освен съзнание чрез физическото тяло; те преживяват всичко това в пълно съзнание.

На бъдещата Венера ще се развие пълно съзнание в етерното тяло. След това, докато човек спи, той ще придобие съзнание относно другата страна на света. На Вулкан духът е напълно отделен; тогава той е взел със себе си и етерното тяло. Това състояние дарява човека с точно познание за целия свят.

Различаваме:
На Сатурн - Трансово съзнание, универсално съзнание;
На Слънце - Сън без сънища, съзнание, ограничено до това, което е живо;
На Луна - Образно съзнание;
На Земята - Будно съзнание;
На Юпитер - Астрално съзнание, допълнително разширено
; На Венера - Етерно съзнание, още повече разширено;
На Вулкан - Универсално съзнание.

Всяко едно от тези състояния на съзнанието трябва да премине през всички Царства, през седем Кръга или Царства, като във всеки Кръг придобива по-голяма сложност, докато преминава през седемте Сфери. По-малките сили се развиват допълнително в така наречените Раси. По този начин постепенно творението екстериоризира отвътре навън това, което е присъствало като вътрешен потенциал. Днес човекът познава най-добре минералното царство, защото живее в него. Всичко, което се случва във висшите царства, не се разбира от интелекта. Това е била необходима фаза на еволюцията. Сега обаче човек вече не може да се задоволи само с науката. Всичко се разбира като непрекъсната еволюция.

Ако разгледаме в минералното царство какъвто и да е вид камък – това, което виждаме там, е пространство с определени граници, определена форма. От минералното царство като такова не виждаме абсолютно нищо, а виждаме само отразената светлина. Слънчевите лъчи се отразяват в определена форма. Ако ударим камбана, чуваме звук: ефект на камбана влиза в ухото ни. Всичко, което възприемаме в света като минерално царство, е цяло, компресирано до пространствена форма. Ако се премахне цветът на даден обект, звукът, вкусът, нищо не остава. Именно поради минералното царство светлината и звукът се появяват чрез такива форми. Нека си представим свят, в който само качествата на възприятието протичат през пространството и не се възприемат във връзка с определени форми. Нека си представим цветни облаци, носещи се през света, звуци, ехтящи през света, всички наши сетивни впечатления, изпълващи пространството, без да са обвързани с форма; тогава имаме Третото елементарно царство. Това са елементите светлина и огън, проникващи в пространството. Самият човек в Астралното царство е цветен облак.

Сега ще направим още една крачка напред. Когато видим мисловна форма, тя е такъв цветен облак, движение, вибриращо само по себе си. Ако човек иска да извика мисъл, трябва да нарисува въпросната фигура в астралното пространство. От това зависят заклинанията на магьосниците. Те рисуват формите в пространството и след това ги обграждат с астрална субстанция. Те насочват астралната субстанция по тези фигури. Третото елементарно царство не е произволно, а лети насам-натам в преплитащи се линии: всичко изразява красиви форми, носещи силата на светлината в себе си. Те са като светлинни тела, летящи насам-натам в пространството, светещи отвътре.
Тоновете, които отекват в пространството, са подредени според числата. Това, което трябва да се има предвид специално, е, че от самото начало нещата са в определена връзка помежду си. Една фигура може да въздейства върху друга по такъв начин, че да не навреди или така че тя да бъде напълно унищожена. Това се е наричало мярка на нещата. Всичко е било подредено според мярка, число, форма. Възможно е да се изключат с мисъл качествата, предизвикани от сетивата и света, изпълнен с такива мисловни фигури. Това тогава би било Второто Елементарно Царство, което е в основата на Третото. Тук имаме само форми, изтъкани от мисли, Световния Етер-Мисъл.
Първото Елементарно Царство е трудно за описание. Нека предположим например, че си представяме мисълта за такава фигура като спирала, а след това мисълта за лемниската. Сега се пренасяме в намерението, преди формата действително да е възникнала, следователно първо в намерението за спирала, а след това в намерението за лемниската. Човек си представя свят, изпълнен с такива мисловни семена. Този безформен свят е Първото Елементарно Царство.
Четвъртото елементарно царство е минералното царство, което отразява това, което получава отвън. Растителното царство не само отразява сетивните качества, но тези отражения са вътрешно надарени с живот. Второто елементарно царство е формиращият елемент на Третото елементарно царство. Минералното царство е кондензирано от качества, принадлежащи на Третото елементарно царство. Растението отразява формата на Второто елементарно царство и по този начин развива формата от себе си. Животинското царство също отразява намеренията, които се намират в Първото елементарно царство.
В Първия кръг човекът е бил в Първото Елементарно Царство. Когато по това време е станал физически, той е бил в първия кръг и в Първото Елементарно Царство на етапа на физическа форма. Във физическото състояние на Първото Елементарно Царство на Първия кръг, семената на мисълта са станали физически. По това време Земята се е състояла само от физически глобули, толкова малки, че човек не би могъл да ги види; те са били просто точки на сила. Тези точки на сила постепенно са се кондензирали; те все още не са били диференцирани. По това време кондензираното Елементарно Царство вече е било физическо. Когато човек си

представи човешкото същество просто като същество на мисълта, тогава може лесно да премине през такова същество, дори и да не го вижда, но дори и да не може да го види, не може да премине през него, когато то е станало физическо. По-късно физическите точки на сила отново са станали астрални и са преминали към следващия кръг.
Във Втория кръг Земята се състоеше само от форми. Земята беше много красиво оформена сфера, в която всички неща, които се развиха от нея, присъстваха като типове. Тя беше пророческото оформяне на всичко, което се появява в другите Царства. На Земята цветовете и формите бяха прототипи на днешния човек. На следващата Планета цветовете и формите ще бъдат прототипи на това, което човекът ще бъде тогава.
В Петия кръг пластично-астралният човек вече няма да е необходимо да държи ръката си. Ръката ще се формира само когато е необходима. Тя ще бъде нещо като пипала, защото тогава всичко ще е приело природата на растение. Тогава и всичко, което развива отделно съществуване, ще бъде растителен продукт. По същия начин всичко, което произлиза от човека, ще бъде растителноподобно. Тогава ще живеем в растителното царство.
В Шестия кръг ще живеем в животинското царство. Тогава всичко, което произлиза от човека, което струи от него, ще бъде жив продукт, който носи в себе си живот и усещане. Тогава думата ще бъде живо същество – птица, която човек изпраща в света.
В Седмия кръг човек ще създаде себе си. Тогава той ще може да се дублира, да се възпроизвежда. В Седмия кръг всеки ще е достигнал етапа, на който се намират нашите Учители днес. Тогава нашето его ще бъде носител на всички земни преживявания. За начало това ще бъде съсредоточено в Ложата на Учителите.[67]Тогава висшето его ще се събере, ще стане атомично и ще образува атомите на (бъдещия) Юпитер.
Бялата Ложа ще бъде разглеждана като единство, его, обхващащо всичко. Всички човешки егота и всяка отделност ще бъдат изоставени и ще се слеят заедно във всеобхватното универсално съзнание; големи кръгове, разширени отвътре, всеки със специален цвят, всички събрани заедно в един единствен кръг. Когато човек ги помисли като поставени едно върху друго, резултатът е всеобхватен цвят. Всички егота са в него, образувайки едно цяло. Този огромен кълбо, свит, съставлява атома. Той се умножава, създавайки се от себе си. Това са атомите, които ще образуват Юпитер.[68]Лунните Адепти са образували атомите на днешната Земя. Човек може да изучи атома, като изучи плана на Ложата на Адептите на Луната.
Резюме:
Всяко кралство трябва да премине през седем форми:
Арупа – Подход към Формата.
Рупа – Форма.

Астрална – Блестяща и сияеща отвътре навън.
Физическа – непроницаема в пространството.
Пластично-астрална – формираща се от себе си.
Интелектуална.
Архетипен вид.

Лекция XXVI

Днес ще говорим за Четвъртия Земен Кръг. В хода на цялата ни еволюция имаме седем Планетарни състояния: Сатурн, Слънце, Луна, Земя, Юпитер, Венера, Вулкан; и във връзка с всяка Планета трябва да разгледаме седем Кръга. Преминаването през Кръг може да се нарече още Царство, а Четвъртия Кръг на Земята наричаме Минерално Царство. Сега сме на Четвъртата Планета, в Четвъртия Кръг и в рамките на този Кръг в Четвъртото Състояние на Формата или Кълбото. Четвъртият Кръг е винаги физически.

Така ние стоим точно по средата на нашата Земна еволюция. Това често се усеща като нещо изключително важно за човека. Зад гърба си имаме три Планети, три Кръга, три Сфери и същият брой все още лежат пред нас. Но ако стояхме на Старата Луна, щяхме да видим още едно Планетарно състояние преди Сатурн; ако стояхме на бъдещия Юпитер, вече нямаше да виждаме Сатурн, а на негово място Планета отвъд Вулкан. Точната среда на нашата настояща еволюция беше с Четвъртата Подраса на Четвъртата Коренна Раса, с първоначалните Туранци, Четвъртата Атлантска Подраса.

В определен момент от еволюцията настъпи един вид духовен мрак. Човечеството навлезе в тъмна епоха. Тази тъмна епоха се нарича Кали Юга. Това, което човекът знае днес, той все още знае от гледната точка, която е била негова в по-ранни епохи от неговото развитие. В края на Петия кръг човечеството отново ще може да вижда духовно, имайки способността да гледа както назад, така и напред.

Четвъртият Земен Кръг започна с появата на първия Земен Кълбо Арупа от тъмнината на Пралая, в който всичко беше разтворено. Тогава всичко, което съществува на Земята днес, присъстваше в безформено състояние като мисли. Можем да получим правилна представа за това, когато се ограничим, доколкото е възможно, до физическото и си го представим като семена на мисълта. Формите все още не бяха налице, а само мислите, предхождащи тяхното проявление. Ако попитаме: Кой тогава е имал тези мисли, получаваме като отговор: Това бяха мислите на духовни същества, които са във връзка със Земята. Такива духовни същества като например Йехова и неговите войнства, които извършиха всичко около нас на земята. По това време всички мисли присъстваха като мисли на духовните същества в Арупа-Кълбо.

Какво тогава е накарало боговете да имат за цел точно тази мисъл за човека? Какво им е дало модела? Монадите, които вече са били налице, но все още не са били свързани с човешките същества. Бавно хората са се развивали като мисли на боговете.

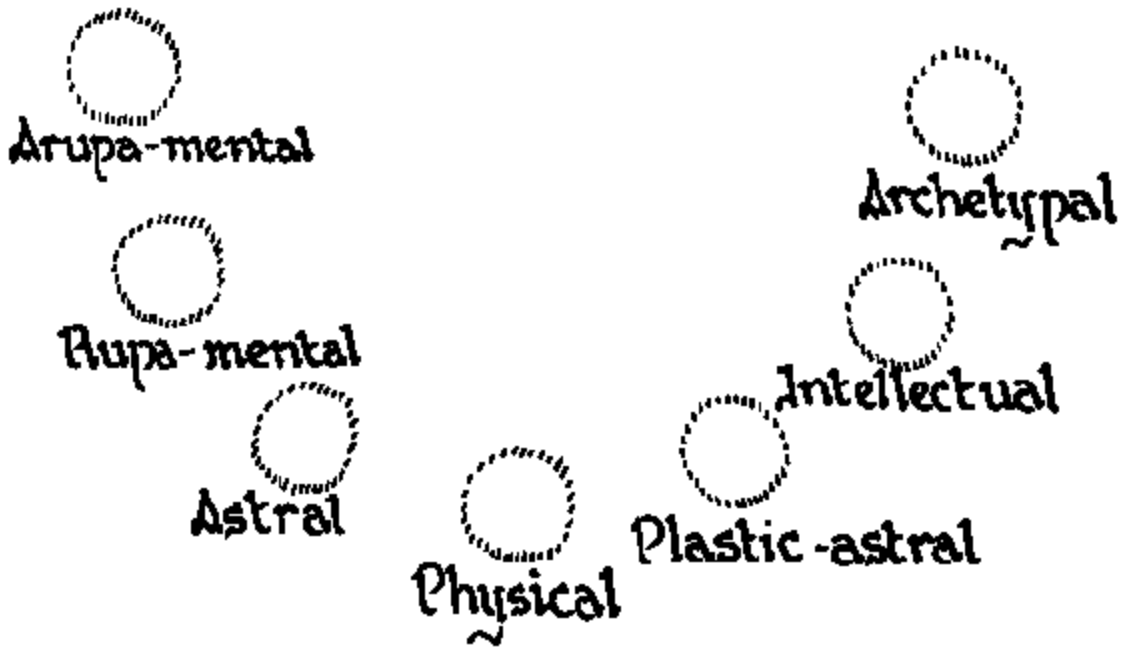

Сега Арупа-Сферата се уплътни; всичко се появи като мисловни форми. Цялата Земя беше изпълнена с тях; беше сякаш човек гледаше в голям модел, пълен с малки кристали. В нея като модели присъстваха всички форми на човешки същества, животни и растения. Духовни същества работеха върху тях, както майстор-строител работи върху своите модели. Те бяха сглобени отвън. След това цялото преминава в астрална субстанция. Астралният Земен Кълбо се е появил. Между тях имаше кратки Пралаи. Сега отново имаме работа с външно действащите божествени сили, които изляха астралната субстанция, изпълвайки формите със светлина и цвят. Тук могат да се намерят всички астрални форми на човешки същества и животни, както и цялото растително царство, в едно голямо астрално море. След това то се уплътняваше все повече и повече и физическата Земя се появи като Четвъртия Кълбо.

Дотогава, до началото на Четвъртия кръг, Слънцето и Луната все още бяха обединени със Земята; те образуваха едно тяло със Земята. По време на великата Пралая, предшестваща Първия Земен кръг, те отново се сляха със Земята; и по време на първите три Земни кръга трите останаха заедно. Тогава възникна един вид бисквитна форма. В Третия Земен кръг, от Земно-Слънчевата топка, от едната страна Земята стърчеше като подутина, а от другата - Луната. По това време основното тяло всъщност теглеше със себе си два такива чувала. Едва в Четвъртия Земен кръг тялото възвърна сферичната си форма; тогава обаче отново възникнаха торбовидните образувания в етера, стърчащи от двете страни.

Така че тук имаме работа със Земя, която все още е обединена със Слънцето, а също и с Луната. По това време по-голямата част от живота е била в областта между Луната и Земята. Това е правилно запазено в мюсюлманската сага за Рая.
Сега се случи следното. Когато Втората Коренна Раса на Четвъртия Земен Кръг наближи, Слънцето се отдели, а в Третата Коренна Раса Луната също направи същото. Всичко, което преди това е присъствало само на астралния Сферичен свят, се разви физически. Сега се появи и човекът физически, но организиран по такъв начин, че да може да приеме Монадата в своето постепенно пречистено астрално тяло. Ако човекът беше приел Монадата в себе си по-рано, щеше да получи с нея Манас, Будхи и Атма. Щеше да стане много мъдър, но мъдростта щеше да е един вид мъдрост на сънища.
Отначало човекът нямаше власт над физическото и етерното тяло. Той също така не можеше да направи нищо по отношение на низшите страсти, идващи към него от Луната; те се появяваха по необходимост до момента, в който той навлезе в Земната епоха. Ако човекът просто беше възприел Монадите в облагородената животинска същност, той не би могъл да изпадне в заблуда. Той би станал това, което Йехова е замислил, тоест надарен с цялата мъдрост, но същевременно оформен в жива статуя. Тогава се намесиха онези същества, които на Луната се бяха развили по-бързо, отколкото в обичайния ход на Лунната еволюция. Луцифер е сила, която има ентусиазъм за мъдрост, който е толкова интензивен, колкото сетивния живот на животните. Той е екипиран с всички онези неща, които идват от Луната. Ако Луцифер сам беше поел отговорността за еволюцията, щеше да възникне битка между него и старите Богове.
Целта на Йехова е била усъвършенстването на формата. Луцифер би могъл да развие в астралната субстанция страстта си към преждевременна духовност. Резултатът би бил ожесточена битка между духовете на Йехова и войските на Луцифер. Съществувала е опасността чрез Йехова някои човешки същества да се превърнат в живи статуи, а други да бъдат твърде бързо одухотворени чрез Луцифер. Средства за постигане на равновесие би трябвало да се намерят от другаде. За да се анулира битката между Йехова и Луцифер, Бялата Ложа, която е била едва в началото си, е трябвало да получи материал от една от другите планети. Това се различава съществено от астралната субстанция, дошла от Луната, от астрално-камичната животинска субстанция. Възникнала е възможността да се донесе субстанция от други планети: нови страсти, по-малко пламенни, но замислени на основата на независимостта. Новият материал е донесен от Марс.[69]Така, през първата половина на нашата Земна еволюция, астралната субстанция от Марс беше въведена. Голям напредък беше постигнат чрез въвеждането на тази астрална субстанция от Марс.
Външната цивилизация на Земята възникна чрез факта, че втвърдяването от една страна и одухотворяването от друга страна бяха предотвратени. Луцифер използва

това, което беше дадено от силите на Марс. Новото състояние на Земята получи името Марс. Нещата продължиха по този начин до средата на Атлантската раса. Тогава възникна нов въпрос. Човекът беше усвоил мъдростта, но в бъдеще нямаше да е възможно мъдростта сама по себе си да се прояви по начин, създаващ форми. Човек би могъл да изгради минералното царство чрез Луцифер, но Луцифер не би могъл да му даде живот. Човекът никога не би могъл да вдъхне живот под влиянието на другите сили. Ето защо трябваше да дойде Бог на Слънцето, по-висше същество от Луцифер. Все още съществуваха така наречените Слънчеви Питри. Най-възвишеният сред тях е Христос. Както Луцифер представлява елемента Манас, така и елементът Будхи е представен от Христос.
Човешките астрални тела все още трябваше да получат трето въздействие. То беше донесено от Меркурий. Христос обедини суверенитета си с този на Луцифер. Ако човек има волята да се издигне във висините, за да намери пътя към боговете, той се нуждае от Меркурий, Божествения Пратеник. Той е този, който е подготвил пътя на Христос от средата на Атлантската Коренна Раса нататък, за да може по-късно да влезе в астралните тела, които са получили меркуриевия елемент.
Всички наши настоящи метали само постепенно са се превърнали в това, което са сега. Златото, среброто, платината и т.н. преминават през определени условия. Когато се нагряват, те първо стават горещи, след това течни, накрая газообразни. Последното някога е било състоянието на всички метали в газообразната Земя. Златото също първо се е уплътнило със Земята: някога е било изцяло етерно злато. Когато се върнем към времето, когато Земята все още е била съединена със Слънцето, в нея все още не е имало твърдо злато. Частиците на белия Слънчев етер са станали първо течни, а след това твърди. Това са златните жилки, които сега са в Земята. Златото е втвърдена слънчева светлина. Среброто е втвърдена лунна светлина. Всички минерални вещества постепенно са се втвърдили. Когато човешките същества станат все по-одухотворени, живакът също ще стане твърд. Някога златото и среброто са образували капки, точно както водата сега. Фактът, че живакът все още е течен, е свързан с целия процес на земната еволюция. Той ще стане твърд, когато Бог Меркурий е изпълнил мисията си. В средата на атлантската коренна раса живакът е бил свален от Меркурий в етерна форма. Ако нямахме живак, нямаше да имаме Христовия Принцип. В капките живак трябва да видим какво е било въплътено в Земята в средата на Атлантската епоха.
Когато Принципът на Марс (Кама-Манас) е бил включен в Земята, желязото е било донесено на Земята от Марс. Желязото произхожда от Марс. Първоначално е било в астрална форма, а по-късно се е уплътнило. Когато проследим Земята до този период от време, откриваме все по-малко топлокръвни животни. Едва в средата на Лемурийската епоха топлата кръв се появява заедно с импулса на Марс. По това време желязото влиза в кръвта. Именно желязото във всички окултни писания се свързва с Марс, а живак с Будхи-Меркурий. Някои хора са научили това от

Адептите. Следователно Земята е била разбирана като Марс и Меркурий. Всичко, което не е произлязло от Марс и Меркурий, е дошло от Луната.
Дните от седмицата са образ на планетарната еволюция. Последователността на планетите е вписана по чудесен начин в дните от седмицата.
Сатурн Събота
Слънце Неделя
Луна Понеделник
Марс (Тиу) Вторник
Меркурий (Вотан) Сряда, Меркреди
Юпитер (Донар) Четвъртък, Юди
Венера (Фрея) Петък, Вендреди
Вулкан (октавата до Сатурн) Събота
В поговорката, че Христос е стъпил върху змията и е смачкал главата ѝ[70]откриваме дълбок израз на езотеризма. Главата на змията е просто мъдрост; това трябва да бъде преодоляно. Истинската мъдрост се крие в сърцето; ето защо главата на змията трябва да бъде стъпкана. В „Сагата за Херкулес“[71]Същата истина вече е била изразена. Той убива Лернейската хидра, чиято глава винаги расте наново. Само Манас винаги ще се връща. Херкулес трябва да държи кръвта на разстояние (Кама), тогава Хидрата ще бъде победена. Кръвта дойде в Земята с Марс-Мъдростта (Кама-Манас).
Дълбокият смисъл се крие в много други неща. Отделянето на Луната предшества ерата на Марс. Луната съдържа сребро. Още по-рано се е състояло отделянето на Слънцето. Златото е кондензирана слънчева светлина, откъдето идва и Златният век; Лунната светлина и среброто: Сребърният век; Марс и желязото: Бронзовият век.[72]

Сега сме в средата, в Четвъртата Глобус. На Петата Глобус ще се появи способността да се организираш отвътре навън. Тогава Земята ще се трансформира в сфера, върху която човекът ще създава своята форма отвътре навън. Тогава Земята ще бъде „Пластична“ Глобус. Шестата Глобус е тази, върху която човекът не само работи пластично върху своята форма, но и ще може да влага собствените си мисли във формата. На Петата Глобус човекът ще може например да оформи ръка; на Шестата Глобус ще може да изпраща мислите си навън в околния свят. На Седмата Глобус всичко отново ще стане безформено. Всичко ще премине отново в състояние на семе.
Сега ще разгледаме нашето сегашно Его. В него се крие множество ментални образи и понятия. Когато наблюдаваме цивилизования свят днес, казваме: От Егото

е възникнал цивилизованият свят. Всичко това някога е било в човешката глава; то се е съдържало в егото. От всичко това е било сглобено. Всички неща, построени от човешкото умение, са се родили от Егото. В средата на Лемурийската епоха Егото е било все още празно; човекът все още не е можел да направи нищо. Едва постепенно той се е научил по най-примитивен начин да опознава света отвън. Неговото Его по това време е било като кух сапунен мехур. Когато е видял камък, той се е отразявал в него; може би е видял остър ръб върху него и с него е започнал да отчупва други камъни. По този начин той е започнал да работи формиращо върху минералния свят. Това, което е било в обкръжението му, се е отразявало все повече и повече в това, което първоначално е било неговото празно Его. В края на физическия Кълбо всичко ще присъства като отразен образ в нашето Его. Когато най-накрая имаме всичко това в себе си, ще го оформим отвътре навън. Това ще бъде „пластичното“ състояние на следващата Глобус. Майсторът-строител на Кьолнската катедрала е събрал своите впечатления в своето его. Това съдържание на неговото Его ще бъде оживено от Будхи и по-късно, на Петата Глобус, той ще придаде на всичко това форма. На Шестата Глобус всичко това ще присъства като мисъл, а на Седмата Глобус всичко ще бъде събрано в атома. В следващия Кръг човекът ще създаде новото растително царство от Егото.
В средата на Лемурийската епоха Егото е било като дупка, пробита в материята. Всички наши Егота по това време са били такива дупки в материята, които оттогава сме запълнили. В следващия кръг тяхното съдържание ще излезе в растителна форма, защото в този Пети кръг ще се случи с растителното царство това, което сега се случва с минералното царство. Цялата Земя тогава ще бъде едно огромно, единно живо Същество. Човекът ще е постигнал съзнателен живот на чувства и възприятие и след това ще му даде форма извън себе си. В Шестия кръг вече няма да има растително царство; тогава човекът ще позволи на живите мисли, изпълнени с чувства и възприятие, да излязат от него като чисти интелектуални образувания. В този Шести кръг на Шестата Глобус, в нейния Шести Етап на развитие, съответстващ на Шестата Раса, ще бъде взето важно решение. Всичко ще е достигнало Деваханичното състояние, което е могло да се развие от всички царства. Ако някой не е напреднал до степен, в която може да бъде издигнат до етапа на Девахан, той ще остане в животинско състояние. Това ще се случи според числото 666, числото на Звяра.
В Седмия кръг човечеството ще бъде напълно пречистено. Тогава човешкото царство ще достигне своя зенит. Този кръг е най-бързият. Човешкото същество, когато излезе от него, ще се е превърнало в Бог и ще пренесе развитието си към Юпитер.
Във всеки Кръг първата Сфера, или състоянието на формата, е от такова естество, че всъщност все още нямаме работа с форма, а формата присъства само като начален план. Ето защо езотеризмът не причислява Арупа-Сферата към условията на

формата, а към условията на живота; това е случаят и със Седмата Сфера, Архетипът. По този начин имаме само пет условия на формата. Първата и последната Сфера на всеки Кръг са условия на живота. Всички условия на Кръговете се наричат още условия на живота, защото преминаването през Царство представлява условие на живота.

В Първия кръг животът е бил в Първото елементарно царство, във Втория кръг – във Второто елементарно царство, в Третия кръг – в Третото елементарно царство, в Четвъртия кръг – в Минералното царство. В Петия кръг животът ще бъде в Растителното царство, в Шестия кръг – в Животинското царство, а в Седмия кръг – в Човешкото царство.

Когато човек разглежда живота в Човешкото царство в Седмия кръг, това хвърля светлина върху следващия кръг, когато човекът ще е преминал в друго състояние на съзнание. Целта на един кръг се състои в постигането на нов етап от живота. Целта на Седмия кръг е да преведе към нов етап от съзнанието. По този начин езотерикът изброява само шест състояния на живота, считайки Седмия кръг за ново състояние на съзнанието.

Ако искаме да запишем с числа условията на живот, форма и съзнание, получаваме пет Сфери или условия на форма, шест Кръга или условия на живот, десет Планети или условия на съзнание. Ако преброим цялата еволюция от Сатурн до Вулкан, ще изразим това, което откриваме с Елена Петровна Блаватска, като числото на Праджапатите 1065, тоест 10 – 6 – 5.

Лекция XXVII

Ходът на еволюцията в света ни се явява на три нива: съзнание, живот и форма.[73]Съзнанието в различните си проявления намира своя израз в седемте Планетарни еволюции: Сатурн, Слънце, Луна, Земя, Юпитер, Венера, Вулкан. На всяка Планета има седем Царства на Живота и всяко Царство преминава през седем Състояния на Формата.

Нашата физическа Земя е такова Състояние на Формата, четвъртото Състояние на Формата или Кълбото, в четвъртото Царство на Живота, на четвъртата Планета или Състояние на Съзнанието. Мислим за Земята такава, каквато е сега, и се питаме: Какво правим тук? Вземаме неща отвън в пространството, главно от минералното царство, и от тях изграждаме артефакти. Това е процес на комбиниране; от отделни неща изграждаме цяло, творение във формата. Сега има и други начини, по които може да възникне нещо ново, например по начин, подобен на този, по който стъблото, листата и цветовете възникват от корена на растението. Цветът не може да бъде сглобен като машина, чрез комбиниране, а трябва да израсне от това, което вече е там. Това е процес в сферата на живота. От това, което е там, се създава нещо ново.

В случая с третия вид производство, от съзнанието, нещо възниква по такъв начин, че можем да кажем: преди това всъщност не е имало нищо – нищо.

Нека се пренесем в първичното начало на такава планетарна еволюция, в самото начало на Сатурн. Какво може да се наблюдава там? Все още не е имало физическа планета, дори в най-финия Арупа-образ не е имало планета, ние сме там дори преди момента, в който Старият Сатурн е влязъл в своето първо начало. Нищо от нашата поредица от планети не е съществувало; със сигурност обаче е имало целия резултат от предходната планетарна верига, по същия начин, както когато се събуждаме сутрин, без все още да сме направили нищо, и само споменът за това, което сме направили предния ден, се съдържа в ума ни. Така че, когато по този начин се пренесем напълно в началото на еволюцията на Сатурн, ние имаме в духовните същества, които тогава са в проявление, спомена за предишна планетарна верига и нейните събития.

Сега нека се пренесем в края на планетарната верига, във времето, когато вулканската еволюция ще е приключила. Докато веригата от планети постепенно се е проявила като творение, тенденцията към това вече е била налице в началото като присъщо съзнание. Така че трябва да започнем с изливане на съзнание; от съдържанието на по-ранното, от паметта, съзнанието създава новото. Следователно, в края присъства нещо, което не е било там в началото: тоест, всички преживявания. Това, което е било там в началото, се е изляло в астрални неща и същества. В края се е появило ново съзнание с ново съдържание на съзнанието. То е нещо, което е произлязло от нищото, от преживявания. Когато наблюдаваме нещо ново, трябва да

си кажем: за да стане това възможно, е трябвало да има зародиш. Новото състояние на съзнание обаче, в края на планетарната еволюция, всъщност е произлязло от нищото, от преживявания; за това не са необходими основи, създава се нещо, което възниква от нищото. Когато една личност гледа друга, не може да се каже, че е взела нещо от другата, когато в резултат на това носи в себе си спомена за другата личност. Този спомен е възникнал от нищото. По този начин трите начина на създаване са следните:

Комбиниране на съществуващи части: Формиране
на ново съдържание на живота от съществуващи основи:
Създаване на живот от нищото: Съзнание

Тук имаме три определения за Същества, които осъществяват, които са в основата на планетарна верига. Те се наричат трите Логоса. Третият Логос произвежда чрез комбиниране. Когато от една субстанция се заражда нещо друго, носещо нов живот, това се поражда от Втория Логос. Навсякъде обаче, където имаме работа с възникване от нищото, имаме Първия Логос. Ето защо Първият Логос често се нарича и Този, който е присъщ на нещата, Вторият Логос - Този, който в неподвижната субстанция в нещата създава живот от живото, Третият Логос - Този, който комбинира всичко съществуващо, който сглобява света от нещата.

Тези три Логоса винаги се проявяват в света един в друг и чрез друг. Първият Логос също така изпитва както вътрешната мъдрост, така и волята. В творческата дейност на Първия Логос има опит, тоест събиране на мисли от нищото и след това създаване отново в съответствие с тези мисли от нищото. Създаването от нищото обаче не се разбира по такъв начин, сякаш нищо изобщо не е имало там. Напротив, в хода на еволюцията се създават преживявания и в хода на ставането се създава новото, така че това, което е там, се стопява и от опита се създава новото.

Това творение може да се сравни със следното: Някой вижда друг човек и наблюдава външния му вид. Ако той беше творчески надарен като Първия Логос, той би могъл да каже: Да, видях N и също така имам концепция за обърнатото N. Мога също така да си създам допълващ негов образ, т.е. бяло там, където има черно и обратно. По този начин, от опита на обекта и неговия негатив, той е създал напълно нова форма. Той би могъл да я оживи. Това би било напълно ново творение, което преди не е било там. Нека предположим, че някой е направил това с няколко души и че тези хора ще загинат: тогава, от своите преживявания, наблюдателят би могъл да създаде нов свят.

Съзерцавайки света, човек непрекъснато вижда взаимодействието на трите Логоса. Нека си изградим, в рамките на нашата планетарна система, ментална картина на действието на трите Логоса по отношение на човека. Нека помислим за самото начало на еволюцията на Сатурн, когато все още нищо не е имало. Какво се случва тогава? Тогава всичко, което е било налице преди това, сякаш капе надолу. Всички неща, които са били там по-рано, изтичат навън. Това, което възниква по този

начин, е първото изливане на субстанция от сбора на по-ранните преживявания. В него се съдържа субстанцията, от която човекът се е развил по-късно. Тази субстанция трябва да е там отначало просто като субстанция. Това изтичане след това трябва непрекъснато да се обработва и комбинира. Комбинирането на изтичащата субстанция е ново творение. Това е преди всичко творческа дейност на Третия Логос. То се случва след изтичането на субстанция и следователно е творческа дейност на Третия Логос.

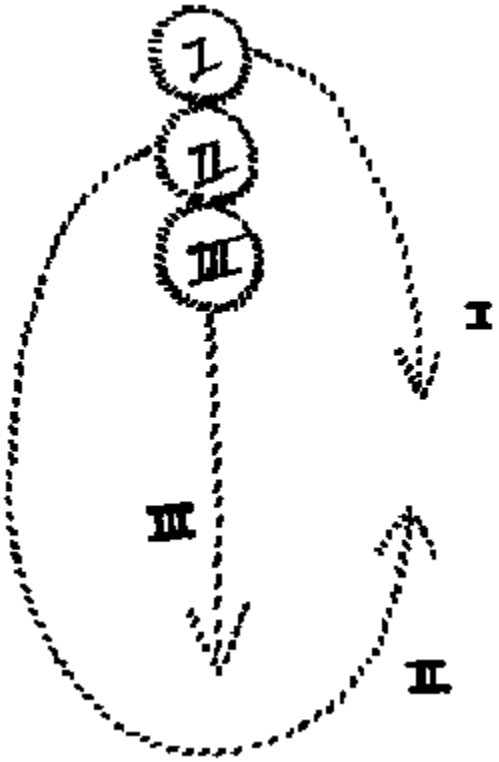

Какво означава това за човека? За човека това означава, че на първо място всички части се комбинират, които след това образуват неговото физическо тяло. По това време, на Сатурн, човешкото същество е било истински автомат. Ако някой му беше казал дума, той би я казал отново. Създават се форми на същества. Това се нарича работа на Третия Логос и продължава в епохата на Слънцето, когато човекът получава и етерното си тяло и с него живот. Това е работа на Втория Логос. Сега нека продължим в Земната епоха. Там самият човек придобива съзнание, тоест възможността да събира опитности от нищото. Това е работа на Първия Логос. На Сатурн човекът е получил от Третия Логос това, което в него е форма. На Слънцето е получил това, което в него е живот, от Втория Логос. На Земята е получил това, което в него е съзнание, от Първия Логос.

Концепцията за съзнание трябва да ни стане малко по-ясна. Трябва да разработим напълно концепцията за съзнание на определен план. Човекът е съзнателен, но трябва да знаем къде е неговото съзнание. Той е съзнателен на физически план,

когато говорим за будно съзнание. Но будното съзнание може да бъде и на астрален план. Когато в случая на едно същество животът е на физически план, а съзнанието е на астрален план, тогава това същество е животно.
При човешките същества мисленето е локализирано в главата. При животното, например тигъра, съзнанието е на астралния план. Извън главата се образува това, което може да се нарече фокусна точка, чрез която тигърът е засегнат. Когато тигърът почувства болка, тя преминава в астралния план. При тигъра органът за това е пред главата, на мястото, където е челото при човека. При човека това място вече е затворено в главата и е изпълнено с фронталния мозък; съзнанието е затворено чрез мозъка и предната част на черепа и следователно е на физическия план. При тигъра, а всъщност и на всички животни, фокусната точка на съзнанието се намира пред главата, в астрала: оттам то отива в астралния свят. При растението нещата са отново различни. Ако можехме да следваме неговото съзнание, вървейки отгоре надолу, винаги щяхме да излезем на върха на корена. Ако тогава следвахме линията на растеж, щяхме да стигнем до центъра на земята. Там е събирателната точка на всички усещания, точката на засмукване на съзнанието на растението. Тя е в пряка връзка с менталния свят. Целият растителен свят има своето съзнание на ментално ниво.
Съзнанието на целия минерален свят се намира в най-висшите области на Менталния свят, на равнината Арупа. Съзнанието на камъните е такова, че ако искаме да търсим неговия фокус, бихме го намерили като един вид слънчева атмосфера. Когато на Земята работим върху минералния свят, когато чупим камъни, всяко отделно действие е в определена връзка с тази слънчева атмосфера. Там човек възприема работата, която човек върши тук. По този начин имаме редица същества на физическия план, чието съзнание обаче се намира на различни планове.

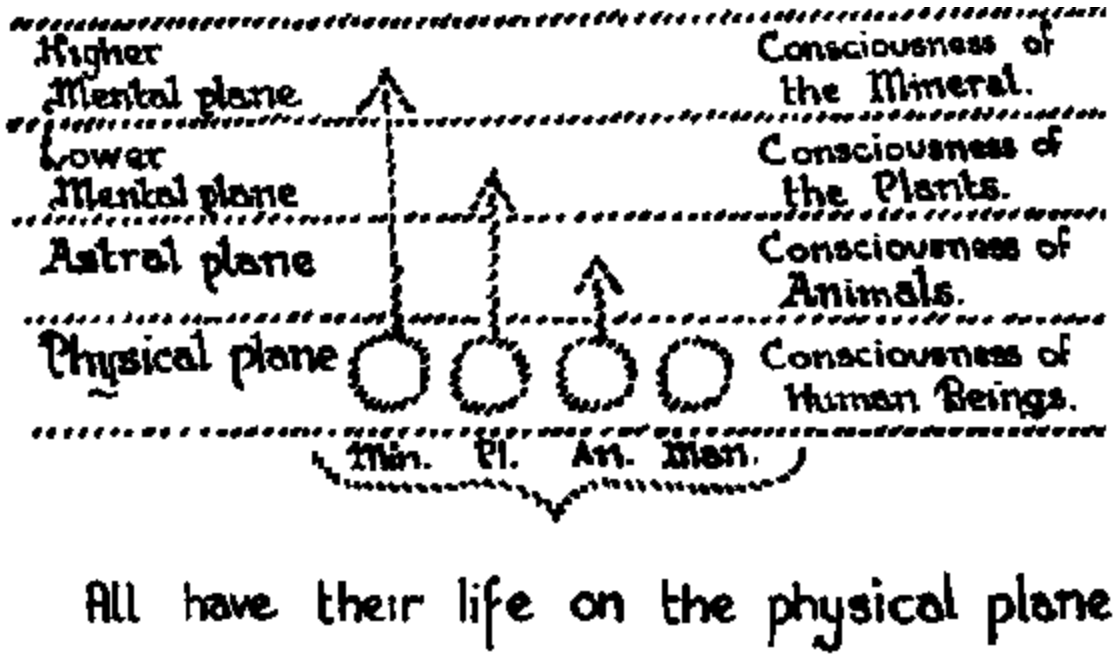

Човешките същества и животните се различават помежду си по това, че имат съзнание на различни планове. Съществуват и други същества освен минерали, растения, животни и човешки същества. Има същества, чието съзнание е на физически план, а тялото - на астрален. Такова същество е, така да се каже, обратното животно. Такива същества действително съществуват; те са елементарните същества. За да стане разбираема тяхната природа, нека изясним какво принадлежи на физическия план.

Физическото е: Първо твърдата земя, второ вода, трето въздух, четвърто етер (топлинен етер, светлинен етер, химически етер, жизнен етер). Нека се придържаме към четирите по-нисши форми на нашия физически план и да отделим етерния свят от тях.

Състоянията на съзнанието могат да се намират във всичките четири форми на физическия план, докато тялото на такова същество се намира в астрала. Трябва да мислим за съзнанието в твърдата Земя, тялото в астрала; или за същество, което има съзнание във водата, а тялото си в астрала; тогава такова същество със съзнание във въздуха и тяло в астрала и такова със съзнание в огъня и тяло в астрала.

Съвременният човек знае малко за такива същества; в наше време те са познати само чрез поезията. Миньорите (на минерали) обаче познават много добре такива същества. Гномът е видим само за някой, който може да вижда на астралния план, но миньорите често притежават такова астрално зрение; те знаят, че гномите са реалности. По този начин на нашата Земя съществуват различни форми на съзнание и това, което днес естествоизпитателят нарича закони на природата, са мислите на същества, които мислят на физическия план, но имат телата си на астралния план.

Когато във физиката имаме работа със закони на природата, можем да кажем: това са мислите на същество, което има тяло на астралния план. Силите на природата са творчески същества, а природните закони са техните мисли.

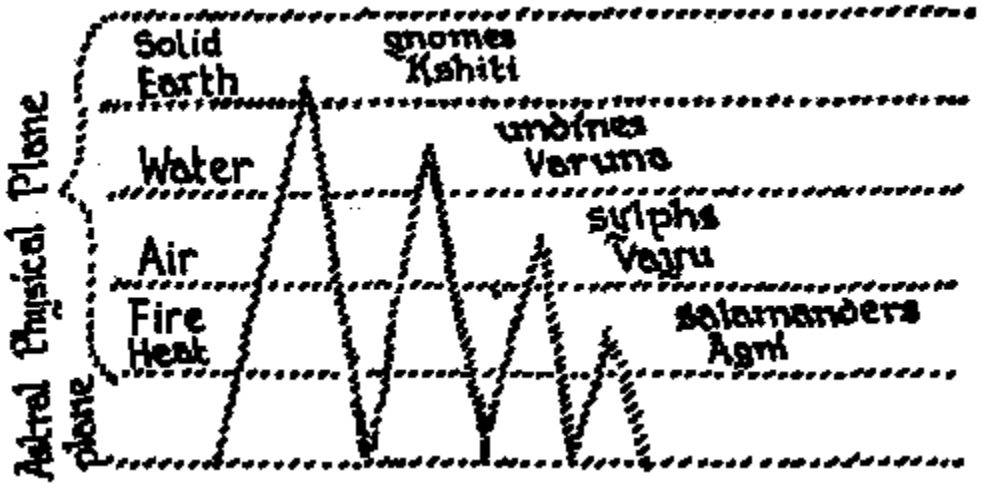

През Средновековието алхимикът се е опитвал да използва тези духове. Гьоте е знаел това много добре; Фауст е искал да има огнен въздух; той е трябвало да се произвежда от саламандрите, чието тяло е на астралния план. Така имаме около нас същества, които всъщност имат съзнание в огъня, на които ние причиняваме болка, когато огънят се запали, защото по този начин ние всъщност причиняваме определена промяна в тялото на въпросното същество на астралния план. Когато човек запалва огън, той променя това астрално същество. По същия начин, когато човек предизвиква промени в други сфери на елементите и силите на Природата, той променя нещо в тези астрални същества. Когато правим това или онова, ние непрекъснато населяваме астралния план. Ако обмислим тези мисли ясно, разбираме смисъла на църковния ритуал: тоест да не се използват никакви вещества на физическия план, освен такива, които имат смисъл, чрез които възникват смислени същества на астралния план. Когато например човек запалва дима от тамян, той прави нещо, което има цел; изгаря определено вещество и създава същества от определен вид. Когато човек прокарва меч през въздуха в четири посоки, той създава определен вид същество. Същото е и със жреца, когато прави определени движения с ръцете си, за да съпътства определени звуци о, и, у, усилени чрез повторение: Dominus vobiscum. Звукът е равномерен, въздухът се привежда в определени вибрации, усилени от определени движения на ръката, и се призовава силф. Знакът, хватката и думата на свободните зидари също водят до определени форми, които се проявяват в съответствие с определени закони във физическия свят. Чрез целенасочената употреба на тези думи се образува връзка от един човек към друг, човек е обвит в астрална субстанция, която се създава чрез знак, хватка и дума.

Естествено, човекът непрекъснато прави всичко това в обикновения живот, но го прави по несистематичен начин, създавайки противоречиви същества. Изкуството се състои в хармонично издигане от физическите към по-висши планове. В ритуалите, чрез определени действия, целта е да се създадат не противоречиви, а хармонични същества. В момента човекът не е в състояние да приведе тези неща в хармония. Но за всичко, което човек създава по този начин на астралния план, има определени ръководещи същества. Така че имаме свят от елементарни същества около нас с цар. Сред индийците царят на гномите се нарича Кшити, най-висшият от гномите; най-висшето същество сред ундините: Варуна; най-висшето същество сред силфите: Вайю, и всичко, което има съзнание в огъня, се ръководи от царя на огъня: Агни. Във всяка дейност, свързана с огън, вода и т.н., ние имаме работа с тези конкретни Дева-същества. Целият огън, който имаме тук на Земята, е веществото, изтъкано от съществата, принадлежащи на Агни. Церемониалната магия е най-нисшият вид магьосничество и се състои в използването на определени специално разработени трикове на физически план, за да се създадат определени форми и същества на астралния план. Днес съществуват школи, в които все още се практикува церемониална магия. Такива практики предизвикват голямо привличане към астралния свят и много често водят до самоубийство, защото тогава човек е почти изключително активен в астралния свят и е отвикнал да използва физическия свят за неговата законна цел. Той е развил пристрастие към другия свят и физическото тяло често е пречка.
Сега ще разберете и връзката с огнепоклонството, която се е появила в историята на религията. Последователите на Заратустра са се стремили, чрез жертвения огън на жреците, всъщност да създадат определени форми на астралния план. На Земята днес всичко се случва физически. Но от казаното може да се види, че астралните същества непрекъснато се създават под влиянието на нашите дела. Всички дела са съпроводени от астрални същества. Това са нашите Сканди, които носят нашата Карма. Но също така всички физически дела оставят астрални същества след себе си на астралния план. Например Кьолнската катедрала съответства на определено същество на астралния план. Чрез всичко, което се случва на Земята, когато цялата физическа материя е преработена и Земята се е разтворила, чрез това следващата астрална Глоба ще възникне от само себе си. Тя просто ще бъде там като астрални същества, като ефект от всички по-ранни физически процеси. Ето защо човекът трябва непрекъснато да работи с Кармата. В следващия си живот той трябва да поправи отново гротескните астрални същества, които е оборкал, в противен случай те биха създали безсмислени същества за следващата Глоба. Това е Кармата, която той трябва да поправи. Това, което се случва в голям мащаб на Земята, се случва в малък мащаб и в човека. Нека помислим за дете. То е неправилно възпитано, глезено със сладкиши и т.н. Това не само предизвиква процеси във физическото тяло, но и непрекъснато ги предава на астралното, така че всъщност и астралното

тяло се променя. Това, което се дава физически на бебето, преминава в неговото астрално тяло, то присъства под формата на определени форми. Това, което е вложено по този начин, обаче постепенно се преработва отново. В напреднала възраст греховете срещу детето си отмъщават. Тези грехове остават през целия живот и имат голямо значение особено в последните години. След средния период настъпва един вид обръщане; астралът тогава работи във физическия план. В детството основата на това, което човек ще има в напреднала възраст, се имплантира в астралното тяло. Когато човек осъзнае как е бил съгрешен срещу него и работи върху себе си с тази цел, тогава той може да елиминира щетите в астралното тяло, в противен случай ще се разпадне в напреднала възраст под слабостите на детството си. Само това, което човек съзнателно влага в него, има балансиращ ефект върху астралното тяло. Ако по-късно в живота противоположните качества не бъдат призовани съзнателно, човек не може да се освободи от недостатъците.

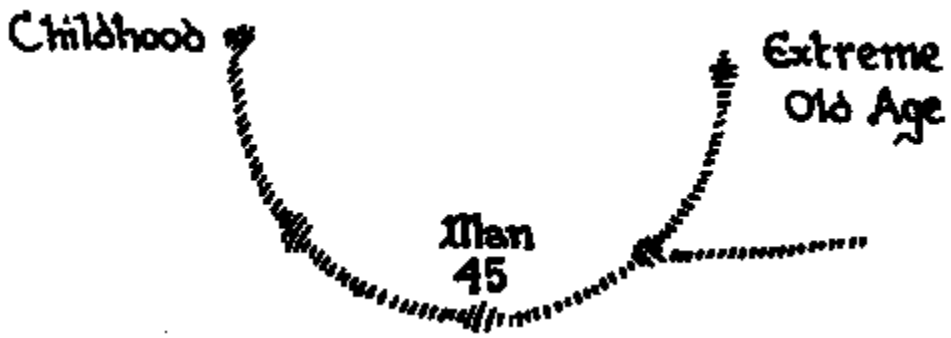

Лекция XXVIII

Ще ви дадем още един специален пример за това как човек може да се потопи в дълбочината на религиозните документи и да придобие все по-дълбоко разбиране за съдържанието им.

Ако изучаваме сетивните си органи, както обикновено се изучават, виждаме, че имаме възможността чрез обонянието да възприемаме самата материя. Ако тази фина субстанция не се отделяше, човекът не би могъл да обонява. Това, което се случва тук, е връзка със самата материя. Органът на вкуса не е свързан със самата материя, а действа чрез процес на разтваряне и възприемане на нейния ефект. По този начин можем да наречем вкуса химическо сетиво, защото прониква в състава на материята. Третото сетиво, зрението, няма нищо общо с материята, защото възприема само образи, произведени от материята. Четвъртото, чувството за допир, има още по-малко общо с материята като такава, защото възприема само атрибути на околната среда във връзка с обекти, като топлина и студ; това е състояние на материята, което вече не зависи от самата материя, а от условията, които я заобикалят. Слухът по никакъв начин не зависи от въздуха, защото ние възприемаме само трептенията, вибрациите на въздуха, нещо, което стои в съвсем външна връзка с материалното. Материята, въздухът, е само средство за предаване на звуковите вълни.

Най-ниското възприятие на материята е обонянието, след това идва вкусът, зрението, допирът и слухът. Сега можем да се запитаме: Какво е топлина и студ? Това е, което се съдържа в топлинния етер. Така че чувството за допир възприема топлинния етер, зрението възприема светлинния етер, вкусът възприема химическия етер, обонянието възприема атомистичния или жизнения етер, слухът възприема въздуха. Шесто и седмо чувство[74] което тепърва ще се развива в бъдеще, би възприемало водата и земята.

Следователно в сетивата си имаме поредица от етапи, свързани с това, което наричаме материя. Първо ще проследим развитието на трите ни нисши сетива. Зрението възприема чрез светлинния етер обектите около нас. Имало е обаче време, когато всичко е било тъмно. Нека се върнем към момента, когато зрението се е появило и външният свят като такъв е станал възприемаем за нас. Преди това окото все още не е било отворено за външния свят. Трябва да си представим същата сила, която окото получава отвън в светлинния етер, изливаща се отвътре навън, струяща през окото в обратна посока. Ако случаят беше такъв, съществото би осветило другите около него. Това е било така в определено време, когато човешките същества са притежавали очи като циклопите. Осветлението се е осъществявало чрез струящата светлина; тази светлина е струяла отвътре навън. Тогава човекът е осветявал, както много морски същества правят и днес, обектите около себе си и собственото си тяло. По това време той не е имал собствено

съзнание, а е бил единствено инструмент за съответното божествено същество, за да освети света за него. Божественото същество е нямало начин да вижда околните обекти освен човешките очи.
Когато човекът все още нямаше интелект, беше възможно активната светлина на Божеството да преминава през него и да осветява предметите. Човекът беше посредник за Божеството. Последното искаше чрез светлина да направи твърдите предмети видими. Тъй като светлината преминаваше през него, самият човек беше оформен. Преди светлината да премине през човешкото същество, Божеството нямаше нужда от светлина, защото предметите все още не бяха твърди, а течни, така че не можеше да се използва светлина. Това е състоянието, описано в Библията: „И тъмнина беше над бездната, и Божият дух се носеше над водите.“ По това време светът беше просто вода, дори златото, среброто и другите метали, които течеха, бяха течни. Когато във водата, като ледени блокове, възникнаха твърди предмети, човекът отдели своята члениста форма и светлината стана необходима. Бог каза: „Да бъде светлина и стана светлина.“ Тогава и човекът за първи път получи своята форма. Това е моментът, в който беше въведен Светлинният етер и се отдели твърдият елемент. Бог каза: „Да се яви сушата.“ Преди това всичко е било с водна природа. По същия начин, както Светлинният етер е бил включен в твърдия елемент, така и Химическият етер е бил включен във водата. Химическите взаимоотношения са били вплетени в човека, когато той е бил още течен. Химическите взаимоотношения, според които днес се комбинират различните вещества, са били отпечатани в индивида. След това се връщаме към състояние, когато човекът, а също и цялата Земя, е била още въздухообразна; животът, или атомистичният етер, е текъл в него. Жизненият етер по това време е бил въведен в света чрез човека.
Сега нека отново обърнем вниманието си към състоянието, което е съществувало, когато Бог е казал: „Да бъде светлина.“ Земята е започнала да се уплътнява. Светлина е озарила нея. Това е било и времето, когато човекът е започнал да се уплътнява. По-ранните сили обаче е трябвало да бъдат запазени. Сега сме достигнали състоянието, когато човекът е позволил на светлината да премине през себе си. Тогава е настъпил пълен обрат. Човекът е започнал да възприема светлината като нещо външно.
Първоначално чрез него бяха въведени в този свят:

1. Атомистичният или жизненият етер.
2. Химичният етер.
3. Светлинният етер.

Обръщане:

3. Възприятие на жизнения етер.
4. Възприятие на химическия етер.
5. Възприятие на светлинния етер.

Сега човек получава обратно светлината от света. (Обръщане на спиралата.) Преди той е бил източник на светлина, сега светлината се влива в него. Той се е затворил в себе си; по този начин е придобил съзнание. Светлината е светнала в него; човекът е започнал да позволява на околния свят да се отразява в него. Следващият етап е, че той се учи да разпознава обектите по отношение на техния химичен състав. Той е развил симпатия или антипатия към веществата, отношение към света извън него. Накрая той е придобил и вътрешно възприятие за атомистичния или жизнения етер. Чрез въвеждането на светлината в света човекът придоби своята твърда форма. Чрез въвеждането на химическия етер той придоби връзка със света. Чрез въвеждането на атомистичния етер той придоби живот.
Така чрез очите той придоби форма; чрез чувството за вкус – връзка със света; чрез обонянието – носа – живот. Йехова вдъхна в ноздрите му дъха на живота.
Когато подхождаме към религиозните писания с такива идеи, откриваме, че в тях са вложени най-дълбоките истини. Ще видим дали първоначално тези истини са били вложени в религиозните писания, каквито ги имаме сега.
Нека вземем за пример строителя на тунела Готард и след това човек, който го описва. Строителят, който действително е построил тунела Готард, може би не е трябвало да притежава толкова висока степен на инженерна наука в съзнанието си, но той всъщност е превърнал мисълта в реалност. Такава е връзката между мъдреците от древността и днешните. По онова време те са притежавали творческа мъдрост. Сега имаме мъдрост, основана на наблюдение. Творческата мъдрост е онази мъдрост, която някога е създала човека, изграждайки една след друга онези части, които днес анатомът изважда и описва. Творческата мъдрост е точно същата като мъдростта, която може да бъде открита днес; тя е била поставена в света. В първичната мъдрост човекът се е занимавал с плана на света. Сега можете да разберете защо мистикът трябва да се оттегли в себе си. Истинският мистик трябва да бъде изследовател на вътрешното. Той се опитва да открие онези етапи на еволюция, чрез които е бил създаден.
Ако можехме напълно да изключим всякаква светлина от очите и след това да създадем светлина вътре в себе си, докато светът не изглежда осветен отвътре навън, тогава бихме могли да се потопим вътрешно в творческата мъдрост и да проникнем във всичко с вътрешно зрение. Това има практическа стойност, защото човек може да си спомни как всъщност човекът е бил изграден, преминавайки през минералното, растителното и животинското царство: всичко това е и вътре в него. Това, което е отвън в света, са останки от това, което самият човек някога е бил.

Човешкото сърце, както се е появило, е било подобно на това, което се е случило отвън. В момента, в който човек се потапя в сърцето, той създава за себе си обкръжението, каквото е било, когато в Лемурийската епоха то се е появило. Ако човек се концентрира върху дейността на сърцето, може да си представи цялата среда на Лемурийската епоха, когато сърцето се е формирало. Лемурийският пейзаж се издига вътре в нас. Който се концентрира върху сърцето, вижда генезиса на човешкия вид.
Чрез концентрация върху вътрешността на мозъка, която се е развивала постепенно през Атлантската епоха, човек вижда как се появява атлантският пейзаж. Ако човек се концентрира върху слънчевия сплит, той е отведен до хиперборейците. Така човек се връща обратно в световете, каквито са били някога. Това не е самовглъбяване, а действително възприемане на различните органи в техните взаимоотношения със света. Това е начинът, по който Парацелз е открил своите лекарства и е постигнал своите изцеления. Той е знаел, че дигиталис пурпуреа се е появил едновременно с човешкото сърце. Чрез концентрация върху определен орган се разкриват съответните лекарства. Така членовете на макрокосмоса и микрокосмическата природа на човека са във връзка един с друг.
Сега е лесно за разбиране следното. Човекът получава топла червена кръв, както и висшите животни. Тоест, от този момент нататък човекът може да се отдели от заобикалящата го среда, ставайки независим, едно цяло, затворено в себе си. Рибата не е такова. Рибата има същата температура като това, което я заобикаля. С топлата червена кръв стана възможно човекът да развие топлина в себе си. Тогава той успя да се отдели от заобикалящата го среда. Преди това той беше със същата температура като заобикалящата го среда. Какво всъщност се случи?
Нека разгледаме недиференцирания човешки организъм преди Лемурийската епоха. По цялата Земя е имало еднаква температура. Състоянието на топлина вътре в човека е било същото като състоянието на топлина отвън. След това вътрешното топло състояние се е засилило. Това топло състояние е означавало индивидуална топлина, топлина, която е била използвана за индивидуализация; а във външния свят е настъпило обратното: топлината и огънят са били разпределени. Преди това все още не е имало външен огън. Запалването на огън в Природата е станало възможно за първи път, когато огънят се е появил вътре в човека. Оттогава насам благотворният огън е бил разпределен отвън, а вътре в човека - егоистичният огън. И сега имаме момента, в който огънят е бил оттеглен от духовните същества в полза на човека. Човешките същества са черпили топлината си от определен вид духовно същество - Агни. Поради това, това, което преди е било там като Огнен Дух в света, е трябвало да се оттегли и оттогава нататък е можело да се появява само от време на време под формата на огън. Прометеевата сага се основава на този факт. Богът е загубил предишното си тяло и е създал за себе си ново във външния огън. Тук имаме изключителен пример за това как по определен начин човекът действа

разрушително върху елементарните сили на Природата. Самият човек е призовал елемента на огъня, като се е превърнал в индивидуализирано същество. Това е в основата на окултното твърдение, че по същество човекът действа разрушително по отношение на елементарните същества. Това е много широкообхватно и ни показва как човекът и днес непрекъснато създава нови условия, нови сили на Природата в света около себе си, докато самият той напредва в своето развитие. Той оформя структурата на Земята. Огънят е възникнал в Лемурийската епоха; Поради това Лемурия можеше да бъде унищожена чрез огън, създаден от самия човек. Атлантският континент загина от вода. Падението на Петия континент ще бъде причинено от зло. Можем да наблюдаваме един вид регресия по следния начин:

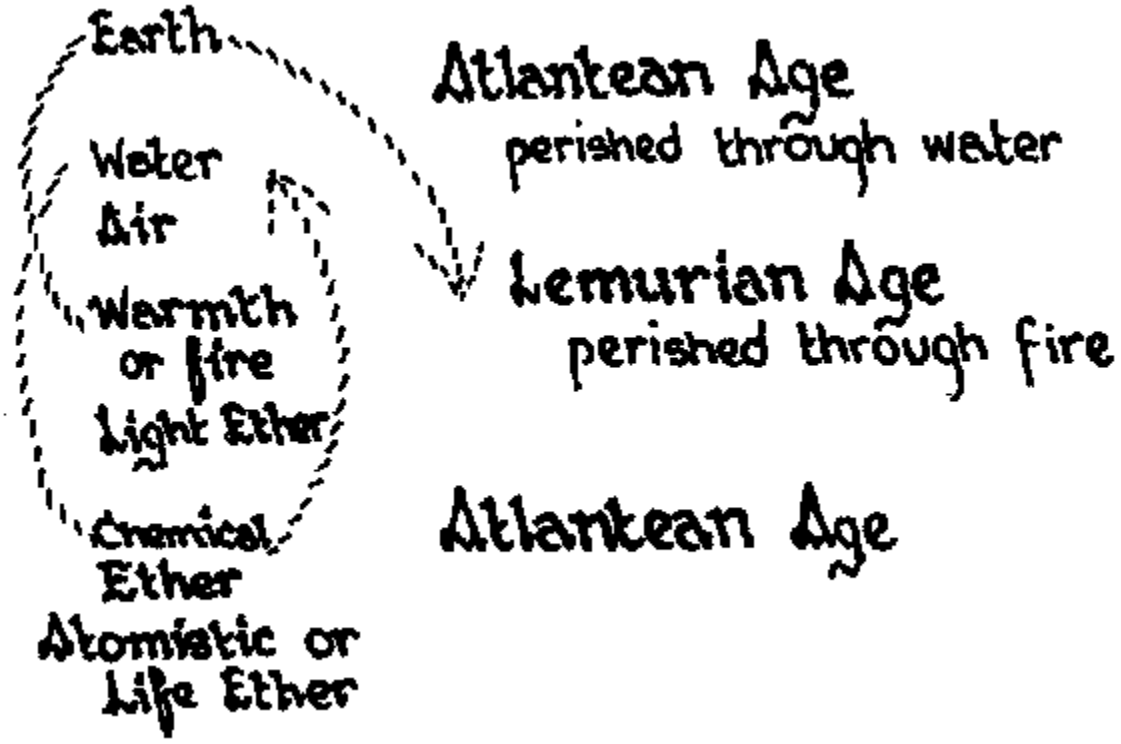

Следващият етап – по време на Атлантската епоха – е съзидателната работа на човешкото същество върху собственото му етерно тяло. Там то е изтеглило въздух от средата си в себе си. По този начин то е променило етерното си тяло дотолкова, че условията в Атлантида са станали съвсем различни. По време на Атлантида повърхността на Земята някога е била само мъгла, атмосфера от такъв вид, че дъгата би била невъзможна. По това време човекът е работил върху водата. В Лемурийската епоха той е работил върху твърда земя, което е довело до огън; в Атлантската епоха той е работил върху водата; това е довело до светлина (тя съответства на светлината на нашия интелект). След това той е работил върху въздуха.

Петата коренна раса ще доведе човека до неговото падение чрез това, което трябва да се нарече зло. След това идва Шестата коренна раса. Петата коренна раса е тази, в която Манас се развива на физически план.

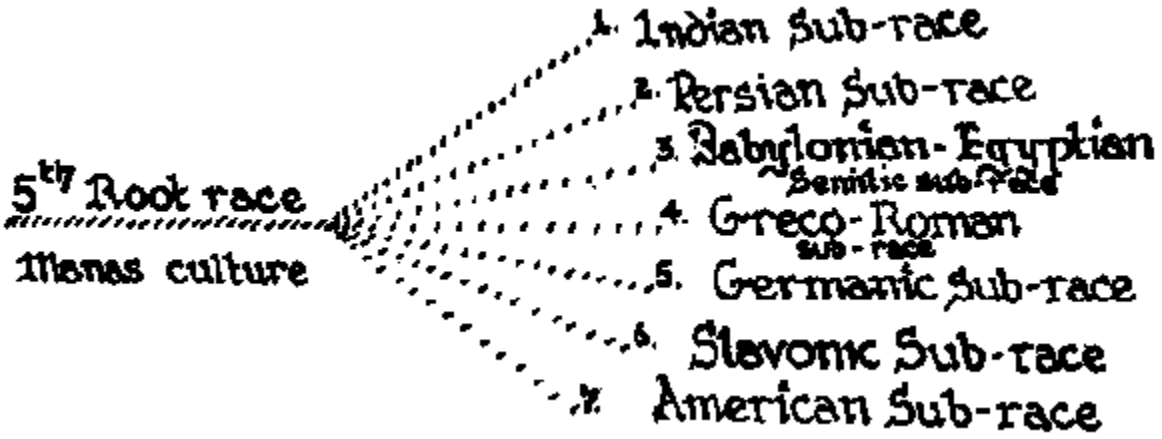

В староиндийската цивилизация човекът е живял в състояние, съответстващо на Манас, в един вид дълбоко трансоподобно състояние. Там първичната мъдрост е била разкрита на древните индийци от Ришите. Второто откровение се е случило с персите в състояние, подобно на нашия дълбок сън. В това състояние човекът е чул Словото. Това е било състоянието на древноперсийския сън-транс. „Хоновер“ е била думата, използвана от персите.
Трето откровение: Народите от Близкия изток, вавилонци и египтяни, възприемали чрез Манас в образно съзнание; те имали видения или сънища.
Четвърто откровение: Ясното дневно съзнание е било развито от семитите, гърците и римляните. По това време Манас е бил възприеман в ясно дневно съзнание като въплътен човек, Христос Исус.
Така при древните индийци откриваме транса на физическото тяло. При древните перси откриваме дълбокия сън на етерното тяло. При народите от Близкия изток откриваме образното съзнание на астралното тяло, а при семитите, гръцките и римските народи - будното съзнание на егото.
Сега, в Петата Подраса, човекът не възприема променящите се етапи на Манас, но тази Раса вижда като най-висш етап психическото преживяване на понятията като такива. Нашата Подраса е развила психичния Манас, обичайното научно знание. Шестата подраса ще развие свръхпсихически Манас. Това, което за човешките същества днес е просто вид знание, ще се превърне в действителна реалност, в социална сила. Шестата подраса има задачата да проникне в обществото по социален начин с всичко, което е произведено от предходните етапи на еволюцията. Тогава за първи път християнството ще се изяви като оформител на социалния ред. Шестата подраса ще бъде тази, която е зародишната основа за Шестата коренна раса. Петата коренна раса произлиза от първоначалните семити,

от Петата подраса на Четвъртата коренна раса. Този народ е развил индивидуалното его, което произвежда егоизъм. Човекът дължи своята независимост на първоначалните семити. Човекът първо трябва да намери себе си, но след това отново трябва да се предаде. Той трябва да се предаде на това, което прави мисълта реалност. Шестата подраса е предопределена да замени кръвното родство с родство с Манас, родство в духа. Мисленето, което е алтруистично, ще развие предразположението към преодоляване на егоизма.
Седмата подраса ще бъде преждевременно раждане. Тя ще направи външно реално твърде рано и твърде силно това, което е произлязло от Манас.
В Шестата подраса ще бъде дадена предразположеността за преодоляване на егоизма, но по такъв начин, че да се поддържа баланс между себелюбието и безкористността. Човекът от Шестата подраса нито ще се изгуби във външното, нито ще се затвори във вътрешното. Със Седмата подраса ще се получи един вид хипертрофия. Тогава човекът ще излее това, което сега има в себе си: своя егоизъм. От друга страна, членовете на Шестата подраса ще държат баланса. Седмата подраса ще втвърди егоизма. По-късно англо-американският народ ще бъде проектиран като нещо вкочанено в Шестата коренна раса, точно както днес китайците са вкочанен остатък от Атлантската епоха, Четвъртата коренна раса. Световният егоизъм произлиза от англо-американската раса. От тази посока цялата Земя ще бъде покрита с егоизъм. Именно от Англия и Америка идват всички открития, които ще покрият Земята като мрежа от егоизъм. Така че оттам цялата Земя ще бъде покрита с мрежа от егоистично зло. Но от малка колония на Изток [славянските народи] ще се развие, сякаш от семе, нов живот за бъдещето. Англо-американската цивилизация поглъща европейската култура. Сектите в Англия и Америка не представляват нищо друго освен най-невероятното запазване на старото. Но такива общества като Армията на спасението, Теософското общество и т.н. възникват именно там, за да спасяват душите от упадък, защото еволюцията на расата не върви успоредно с еволюцията на душата. Но самата раса се движи към своето унищожение. В нея е зародишът на злата раса.
В четвъртата подраса трудът се е извършвал като данък (робски труд).
В петата подраса трудът се е извършвал като стока (продава се).
В шестата подраса трудът ще се извършва като дар (безплатен труд).[75]

Тогава икономическите нужди на съществуване ще бъдат отделени от работата: вече няма да има лично притежание, всичко ще бъде общо. Човек вече няма да работи за личното си съществуване, а ще прави всичко като абсолютен принос за човечеството.

Лекция XXIX

Сега ще хвърлим още повече светлина върху скритото действие на Кармата и ще разгледаме кармичните взаимоотношения между народите и отделните хора. Онези, които приемат сериозно принципа да не гледат на света материалистично, а да търсят обяснения от духовната гледна точка, ще разберат това.

От историята знаем, че болести, които преди не са съществували, се появяват в хода на еволюцията. Затова днес, за начало, ще чуем нещо за произхода на болести, свързани с епохи и народи. Ще разберем това от духовна гледна точка.

Обяснението, което дава лекарят, е, че това или онова заболяване се причинява от бацили. Трябва обаче да се запитаме: откъде идват бацилите? Те са също толкова въплътени живи същества, колкото и човекът. И за тези същества, които действат като смущаващи човешкия живот, трябва да се запитаме: откъде идват те? Какво ги е довело до сегашното им материално съществуване? Какво са били те, преди да се въплътят?

Да предположим например, че някоя нация или раса е в упадък, движи се към своя упадък. Тя оказва съпротива. Тази съпротива срещу нейния упадък е духовен израз на нещо, което живее в астралното тяло на въпросната нация. Ако такъв упадък се отнасяше само до това, което трябваше да приключи, тогава породеното чувство не би имало особен ефект върху другите по света. Нека обаче предположим, че той влиза в конфликт с друга нация, потапяйки я в страх и безпокойство и по този начин предизвиква реакция у тази друга нация. Тогава имаме двойна ситуация: нацията, страдаща от упадък, и това, което произтича от сливането на безпокойството на единия народ, борещ се срещу собствения си упадък, и страха и тревогата на другите народи. Това е нещо трайно.

Нека вземем един конкретен случай: монголските нашествия през Средновековието, когато монголите влязоха в конфликт с европейците, всявайки сред тях страх и тревога. Такъв страх и такава тревога присъстват и у въпросните народи. Когато човек погледне тези атакуващи орди, от които монголците са последните, поставяйки се в настроението на всички тези средновековни народи, вижда как отчаянието на последните клони на Четвъртата коренна раса и страхът и тревогата, породени у европейците, създадоха духовни форми. Ако подобна атака бъде посрещната със смелост и любов, тогава гниещата субстанция ще се разтвори. Но страхът, омразата и тревогата запазват такива разлагащи се форми и те осигуряват източник на храна за същества като бацилите. По-късно те се въплъщават в материални форми, подходящи за такова въплъщение. Така разлагащите се субстанции се вграждат в страха и тревогата на европейските народи като семена на разпад. Това са миниатюрни живи същества. По този начин възниква средновековната болест, проказата. То е възникнало от разлагащата се субстанция на западащите монголски народи.

Какъв е тогава произходът на тези смущаващи фактори на човешката физическа природа? Те идват от по-ранни духовни причини, от греховността. Това е Кармата, каквато се проявява в националните общности. От това можете да прецените как моралният живот на една нация обуславя външния живот на бъдещето. Тя се крие в силата на една нация да се грижи за физическото си бъдеще чрез съответстващ морален живот в настоящето.

Всички европейски езотерични школи твърдят, че всички бактериални заболявания на съвремието имат подобен произход. Болестите, причинени от бацилите, се проследяват до техния духовен произход. Това е езотерична традиция сред розенкройцерите и в други езотерични школи, където се преподават тези неща. В малки кръгове от езотерични школи съществува фундаментално учение, чието съдържание е, че през седемдесетте години на миналия век в астралния свят са се провели съвсем определени битки, които са накарали нещата да поемат по-добър обрат, въпреки че... [Пауза в текста...]. Тези събития се наричат битка между войнствата на архангел Михаил, известен на християнския езотеризъм, и войнствата на бог Мамон.[76]Мамон, от една страна, е богът на препятствията, който поставя разрушителни, възпрепятстващи неща по пътя на прогреса. От друга страна, в този бог Мамон се вижда създателят на съвсем определени форми, които действат обезпокоително в човешкия живот именно в сферата на инфекциозните болести. Някои инфекциозни заболявания, непознати в по-ранни времена, са причинени от бог Мамон.

Можем да преценим до каква степен езотеричните школи трябва да събудят прогресивно мислене в най-съкровените дълбини на човешкото същество, когато човек осъзнае, че истинският източник на тези съвременни болести не е нищо друго освен регресия, дългогодишният консерватизъм на така наречените висши класи, за разлика от бедните нисши класи, които се стремят към ново... [Пауза в текста...]. Те са възпрепятствани, задържани от това, което бог Мамон причинява. Намираме две сили, които се противопоставят една на друга: сантименталният свят на упадъчните висши класи, които обичат да запазват остарели условия, и чувството на омраза в нисшите класи - астрален живот, проектиран срещу другите от масите. В това противопоставяне езотеризмът отново вижда разлагаща се субстанция и в нея причина за съвременните инфекциозни заболявания. Който прозрее в тези неща, разбира се, няма да ги приеме като причина да се противопоставя на съвременната медицина с нейните външни средства. Но истинско подобрение никога няма да настъпи чрез тези външни методи.

Това, което ще се случи по-късно, винаги се разкрива предварително чрез езотерично знание. То се състои в правилното разбиране как моралът на днешния ден може да доведе до по-добро здраве в бъдеще. От това може да се съди колко дълбоко е било прозрението на онези, които са въвели Теософското движение в света. То е възникнало от знанието за такива взаимоотношения. Беше предвидено,

че заплахата от Войната на всички срещу всички ще приеме все по-заплашителни форми. Нещата, които трябва да се случат, се изпълняват с вътрешна необходимост, точно както събитията на Изток се развиват като пожар там, където има особено запалим материал.[77]Би било безсмислено да се иска да се арестуват подобни неща. Подходящото и полезно средство за предотвратяване на Войната на всички срещу всички е било търсено от Теософското движение чрез разпространението на аксиомата за братството. Защото братството разтваря това, което се влива в света като средство за разпад, като омраза. Що се отнася до расите, ние се озоваваме на низходящ път. Ако човек вярва, че това падение може да бъде забавено и овладяно от омраза, а не разрешено от любов, тогава естествено ще последва най-лошото. Теософското движение би преодолело този упадък чрез любов. Неговите основатели знаят, че Теософското общество е не само лекарство, но и източник на развитието на човечеството в бъдещето.
Така се вижда как физическото е резултат от това, което го е предшествало духовно, и как при определени обстоятелства хората имат силата, чрез познаване на определени взаимовръзки, да свържат физическото с неговия духовен произход. Например, ако човек знае как определена болест е свързана с определени чувства и емоции, той знае, че като призовава тези чувства, може да призове и самата болест. Черният магьосник може да използва това знание, за да унищожи хората. Следователно дълбоките окултни истини не могат да бъдат преподавани на всички без необходимост от обмисляне, защото това би довело веднага до рязко разграничение между доброто и злото. Това е опасността, присъща на разпространението на окултни учения, защото никой не може да бъде научен как да лекува хората, без едновременно с това да се научи как да ги разболява. Там, където окултните учения са проникнали по-дълбоко в определени народи, са се случвали подобни неща. Има райони на Изток, където може да се чуят верни сведения, че има секти, които си поставят за задача да причиняват определени болести. По този начин ние проникваме във все по-голяма степен в разбирането на начините, по които материалното произлиза от духовното.
Сега ще се опитаме да обхванем малко по-дълги периоди от време. Знаем, че днес съществува красиво допълващо се взаимодействие между всичко, което съществува като животински свят, и растителния свят. Растението използва въглерод за себе си и издишва кислород, като по този начин създава източника на живот за всички същества в заобикалящата го среда, които се нуждаят от дишане. Този източник произлиза от растителния свят. Всичко, което диша днес, е там чрез действието на тази мистериозна работилница на растителния свят. От това можем да си изградим представа за това как световете потъват, как светът, предшестващ нашата Земя, е изчезнал. На Старата Луна дишането не е съществувало така, както сега при хората и животните. Съвсем различен процес е заменил дихателния процес на Старата Луна. Можем да си изградим картина на по-ранния процес, когато погледнем нещо,

останало от това време: променливата топлина на животните, които развиват същата температура като околната среда. На Луната е имало топлина или огнено дишане. Вдишването и издишването на огън или топлина е съответствало по онова време на днешното вдишване и издишване на въздуха. В средата на Лемурийската епоха процесът на дишане започнал да приема формата, която има днес. Духовният процес на вграждане на Монадата в нисшия човек намира своето материално отражение в дишането. Дишането означава вдишване на Монадата. Следователно в Хатха Йога ученикът преминава през процес на дишане. Той регулира ритмично това, което човекът днес има като естествен процес, за да постави дишането под свой контрол. Точно както преди човекът да стигне до този процес на дишане, той е вдишвал и издишвал топлина, превръщайки я в циркулацията на топлата кръв, така и ученикът на Хатха Йога се стреми да оформи процеса на дишане в нещо вътрешно, да го постави навътре под свой контрол. Правилата на Хатха Йога означават трансформацията на дишането в процес, който не протича отвътре навън, а е регулиран навътре, точно както днес циркулацията на кръвта също е регулирана навътре. При животните с променлива температура процесът на кръвообращение има същото отношение към този на човешките същества, както процесът на дишане на ученика на Хатха Йога. Зад всички тези неща се крият дълбоки мисли относно еволюцията, които би трябвало да бъдат основата на реалните процеси.
Това, което днес обикновено не се разбира, е, че във въздуха има нещо духовно. Когато все още е имало съзнание за това, духът се е наричал: Въздух, Вятър = Пневма. Пневма означава въздушен поток, а също и душевно-духовно. Тази терминология произлиза от времена, в които човек все още е имал съзнание за истинските връзки. Нека сега вземем факта, че на предшественика на нашата Земя (Старата Луна) определени същества са еволюирали отвъд етапа на човешката еволюция от онова време. Това са били луциферическите същества. Когато човек разглежда тези същества, трябва да каже: Те не са живели в среда, каквато Земята има днес. Те не са можели да дишат въздух, следователно не са могли да приемат дух, защото приемането на дух съответства на дишането на въздух. Те са били задължени да извършват в топлинния принцип това, което днес се случва във въздуха. На Земята разграничаваме седем състояния на физическото: Първо, Жизнен етер, Второ, Химически етер, Трето, Светлинен етер, Четвърто, Топлинен етер, Пето, Въздух, Шесто, Вода, Седмо, Твърдо. Така Луциферическите Същества е трябвало да извършват в топлина това, което човекът днес извършва във въздуха. Сега можете да разберете, че поради това тези Същества, които са дали на човека отделно съзнание, неговата независимост, са в известен смисъл свързани с огъня. Поради тази причина, когато се появяват, това е свързано с определено желание за всичко, което се проявява в човека като топлина, като огън. Това желание се прикрепя към индивидуалната топлина на човека. Така дарителите на знанието и

свободата са свързани с нещо, което се стреми да се въплъти в елемента топлина в човека по подобен начин, както това се е случило на Старата Луна. Това е връзката между знанието и раждането и смъртта, болестта и т.н. в света. Със знанието на света са дошли раждането, смъртта и болестта. Това е цената, която човекът е платил за знанието. Следователно виждаме и връзката между определени топлинни явления и болестите, а именно треската. Това е произходът на треската. Традициите за това са се запазили до 19 век.
В по-ранните планетарни условия, предшествениците на нашата Земя, ние все още не сме имали работа с човешки същества, животни, растения и минерали, както са днес. По това време са съществували същества, които все още не са се спуснали толкова дълбоко като днешните животни, нито са се издигнали толкова високо като днешния човек. По това време растенията не са издишвали кислород. Кислородът, това дъхче на живот, все още не е съществувал. Едва с възникването на нашето растително царство азотът се е смесил с кислород. Луната е била обградена от азотна атмосфера. През втората половина на тази предишна Планета съществата със сигурност вече са се стремели към такива форми, които могат да дишат, които са били надарени с бели дробове и т.н.; но едва в нашия настоящ Земен цикъл растителното царство еволюира такова, каквото е сега. Тогава животинските същества са развили органите на дишане. Те са изтласкали растителното царство с едно ниво по-ниско, за да може то да осигурява кислород за дишане.
Тези процеси на предшественикът на нашата Земя е трябвало да бъдат последвани от състояние, при което животът в същата форма вече не е бил възможен. Формата се е развила в нещо друго и е имала нужда от нова Планета. Предходната Планета е трябвало да срещне своя край; всичко живо се е задушило. Така загиват Планетите със своя живот и от това, което е било подготвено, се развива нов живот в тялото на Планетата-Майка. Ето как трябва да се разбира упадъкът и възходът на Планетарната еволюция.
Точно както човекът преди е имал другите царства в себе си, така и днес той все още има злото в своята Карма. Той сега го изработва от себе си. В бъдеще доброто и злото ще съществуват във външни форми, раса на доброто и царство на злото едно до друго. В това бъдещо време човешкото лице ще се появи в преобразена форма от отделеното, насочено надолу зло на животинското. Нека помислим за преобразеното човешко лице, което днес дреме като загадка в животинската материя, отделено от животинското зло и представено символично. Не можете да си го представите по-добре от великата интуиция на египетския Сфинкс. Това не само сочи назад към миналото, но и сочи към бъдещето. Неслучайно старите египтяни са поставяли Сфинкса пред Храма на Посвещението. Посвещението е влагане на тайната на бъдещето в човешките души. На входа на Храма, чрез Сфинкса, вече е била създадена средата за посвещение.

Това, което външно е тялото от кислород, вътрешно е Монадата. Веднага щом кислородът се появи на Земята, Монадата имаше възможността да се въплъти. Опит за притежаване на Монадата е, когато ученикът вдишва много кислород и се стреми да го задържи. Кислородът не е само нещо външно материално. Човек трябва да изследва кислорода в светлината на неговия дух. Така външно имаме кислород, а вътрешно Монадата. Следователно кислородът в Лемурийската епоха е образувал тялото за низходящите синове на Манас.

Лекция XXX

Днес, във връзка с предишната лекция, ще последват някои афористични бележки относно различните раси. Първо обаче ще бъде обърнато внимание на определени неща, чиито причини се появяват само в няколко книги.

Така наречените закони за храненето в различните цивилизации на пръв поглед изглеждат много произволни. Това обаче не е така, те са родени от знанието и мъдростта, но ние трябва стриктно да имаме предвид, че нашето съвременно човечество изобщо не е в състояние да следва такива въпроси, с които сега искаме да се занимаваме. Въпреки това те ще осигурят основа за определени закони на социалния живот. Разбира се, никой не бива да вярва, че човек веднага става адепт, просто като премине към вегетарианство и т.н.

Сред източните народи съществува определен начин на практикуване на лечебното изкуство, при който лекарите отдават най-голямо значение на подхранването на собственото си физическо тяло.[78]На места, където все още съществува старият духовен живот, има хора, които са станали лечители, следвайки диета, състояща се изключително от мляко. Те са напълно наясно, че тъй като изключват всичко останало, те придобиват определени лечебни сили в себе си, особено при лечението на така наречените психични заболявания. Те имат свои специални методи. Те знаят със сигурност, че когато приемат само мляко, тогава развиват съвсем определени сили.[79]

Нека изясним интуицията, от която зависи това. Тази дълбока интуиция може да бъде разбрана по следния начин. Знаем за едно определено събитие в човешката еволюция. В средата на Лемурийската епоха първоначалният човешки елемент се разделил на възходящо човечество и животинско царство. С това е свързан фактът, че силите, които Земята все още е имала, когато е била обединена с Луната, също са се разделили и част от нея се е отделила заедно с Луната от Земята.

Нека помислим за времето, когато Земята все още е била съединена с Луната. Тогава човекът е бил на съвсем различен етап от развитието си. Той вече е имал топла кръв, но все още не е бил разделен на два пола. Именно с отделянето на Луната трябва да се наблюдава това разделяне, така че когато днес погледнете нагоре към Луната, можете да кажете: Вашето отделяне от Земята е довело до това, че силата на човешкото размножаване се е разделила на две части. Имало е и време на Земята, в което човечеството е било пряко свързано, слято с животинското и също е било хранено от животното. Този вид хранене не може лесно да бъде разбрано от онези, на които им липсва ясновидска сила. Можем обаче да си съставим представа за това, когато наблюдаваме нормалния начин на хранене на бозайниците, които хранят малките си със собственото си мляко. С разделянето на силата на размножаването се е появил и този вид хранене. По-ранните човешки същества са могли да абсорбират хранителни вещества, точно както днес белите

дробове поемат въздух. По това време нишките на засмукване са свързвали човека с цялата природа около него, донякъде по начина, по който днес ембрионът се храни в тялото на майката. Това е била старата форма на хранене на Земята. Реликва от това е кърменето на бозайници, а млякото е подобно на храната, която човечеството е приемало в предлемурийските времена. Това е старата храна на боговете, първата форма на хранене на Земята. По това време природата на Земята е била такава, че навсякъде е можело да се изсмуче тази храна от нея. По този начин млякото е продукт на първата форма на човешка храна. Когато физическата конституция на човека е била по-близо до божествената, той е изсмуквал мляко от заобикалящата го среда. Окултистите знаят как човекът е свързан с Природата. Приемът на мляко е трансформация на първична форма на хранене. Първата храна на човека винаги е била млякото. В поговорката: „Млякото на човешката доброта“ този израз е използван умишлено.
Трябва да се запитаме: Как първоначално е станало така, че млякото, такова каквото е било тогава, можело да бъде изсмуквано от Земята? Лунните сили в Земята са направили това възможно; като всепроникващ кръвен поток те са проникнали в цялата Земя. Но когато Луната си тръгна, тези сили са могли да бъдат концентрирани само в специални органи на живите същества.
Окултистът нарича млякото: лунна храна. Синове на Луната са тези, които се хранят с мляко. Луната е донесла млякото. Потвърдено е, че източните лечители, които живеят само с мляко, отново абсорбират първоначалните сили, които са били на Земята, когато млякото все още е текло на потоци. Те са казали: Това са силите, които са довели човечеството до съществуване. Тези продуктивни сили трябва да носят и здраве, така че ние самите получаваме силата да подсилваме здравето, когато приемаме само мляко и изключваме всичко останало.
Нека се пренесем в предлемурийската епоха. Тогава е преобладавало състоянието, когато млякото е било изсмуквано от околната среда. Възникнало е състояние, когато млякото е станало основна храна за човечеството, а след това състоянието, когато храната е била осигурявана от майчиното мляко. Преди времето, когато млякото е било поемано от Природата, е имало Епоха, в която Земята все още е била съединена със Слънцето. Тогава е съществувало слънчево хранене. Точно както млякото е останало от Луната, така са останали и продукти, които са получили своята зрялост от Слънцето. Всичко, облъчено от слънчева светлина, цветовете и плодовете на растенията, принадлежи на Слънцето. Преди растежът им е бил насочен към центъра на Земята, когато тя е била съединена със Слънцето. Те са се засадили в Слънцето със своите цветове. Когато Земята се е отделила от Слънцето, те са запазили стария си характер: те отново са обърнали цветовете си към Слънцето. Човекът е растението наобратно. Тази част от растението, която расте над Земята, има същата връзка със Слънцето, както млякото има с Луната, следователно е слънчева храна. Наред с млечното хранене възникнал и един вид растително

хранене, а именно от горните части на растението. Това бил вторият вид човешка храна.
Така, когато Лемурийската епоха наближавала своя край, два човешки типа се изправяли един срещу друг: единият вид, Синовете на Луната, които отглеждали животни и се хранили с това, което животните произвеждали, с млякото им; и вторият вид, който се хранил с растения, с продуктите на Земята.
Този факт е изобразен в историята за Каин и Авел.[80]Авел е пастир, Каин е земеделец; Авел е представлявал Лунната раса, а Каин - Слънчевата раса. Тази алегория е много дълбока. Окултното учение разкрива това по донякъде скрит начин. Това божествено същество, което е дало възможност на човека да стане Лунно същество, хранейки се с трансформираната Лунна храна, е било наричано от еврейския народ „Йехова“. Той е бил хранителната сила на Природата; тя се е стичала към Авел и той я е взел от стадата си. Това е било отпадане от Йехова, когато човек е преминал към Слънчевата храна. Ето защо Йехова не е приел жертвата на Каин, защото това е била жертва на Слънчева храна.
Когато се върнем в най-древните времена, не откриваме никаква храна освен млякото, храната, която човек получава от живите животни. Това е първата форма на хранене, каквато е и сега през първите седмици от живота, и източният лечител свързва тази форма на хранене с поговорката: „Ако не станете като малките деца, не можете да влезете в небесното царство.“ Всички тези неща имат своето значение.
Сега преминаваме от Лемурийската към Атлантската епоха, до народите, които са живели в района на днешния Атлантически океан. С атлантите се появява нещо ново. Те за първи път започват да ядат храна, която не е взета от живото, а идва от мъртвото. Те консумират това, което е дало живот. Това е много важен преход в човешката еволюция. Чрез факта, че човешките същества се хранят от безжизненото, става възможно да се направи преходът към егото. Това хранене с мъртвото е правилно свързано с желанието за егото. Човекът става независим чрез яденето на мъртвото. Той приема безжизненото в себе си под различни форми, първоначално в случая с развиващите се ловни народи, които убиват животни. По-късно се появяват народи, които ядат не само узрялото от слънцето, но и узрялото под повърхността на земята. Това е също толкова безжизнено, колкото и мъртвото животно. Всичко живо в най-ниската част на животинската природа, това, което е наситено с кръв, се е отвърнало от Лунната сила. Самата лунна сила е все още в млякото, което е свързано с жизнения процес, докато човекът абсорбира силите на умиращото, когато яде мъртвото. Също толкова мъртва е и онази част от растението, която расте под повърхността на Земята, която не е огрявана и затопляна от жизнения принцип на Слънцето. По този начин съществува съответствие между корена и наситеното с кръв тяло на животното.

По-късно била добавена друга форма на храна, която не е съществувала преди това. Човекът въвеждал в храната си това, което е било чисто минерално, това, което е извлякъл от Земята, сол и т.н. Следователно в храната си той е преминал през трите царства. Това е приблизително пътят, през който е преминала атлантската цивилизация по отношение на храненето. Първо са дошли ловните народи, след това земеделските народи и на трето място е развитието на минното дело, което е разкрило какво се намира под Земята.
Всички тези неща представляват отвръщане от действителната сила на живота или производството. Мъртвото животно е отделено от живота. Тази част от растението, която е в почвата, също е отделена от живота. Всичко от природата на солта е мъртвата природа на минералното царство, която е останала от миналото.
Сега стигаме до петата човешка раса. Пиенето на мляко и яденето на плодове продължили; други неща били добавени като нещо ново. В Петата коренна раса най-забележителното допълнение е това, което е било получено от минерали, тоест чрез химичен процес. Това е посочено в Битие. Какво е било получено чрез химичен процес? Има възход в еволюцията, химията се прилага към растенията, към плодовете. От това е възникнало виното. То не е съществувало в Атлантида. Затова Библията ни казва, че Ной, първоначалният прародител на пост-потопната раса, се е опиянил от виното. Чрез минерално-химичен процес е произведено нещо от растителното царство. Тогава виното е играло специална роля в цялата Пета коренна раса. Всички посветени от началото на Петата коренна раса са възприели своите традиции от времето на Атлантската раса, когато все още не е имало вино. Индийските, персийските и египетските посветени не са имали нужда от вино. Това, което е играло роля в свещените ритуали, е била изключително водата.
С Петата коренна раса се появява виното, в което минералната обработка на растението е трябвало да играе своята роля. Първите три подраси са повторения на това, което се е случило по-рано. Четвъртата подраса е първата, която развива новото, което е трябвало да се появи в Петата коренна раса. За виното се твърди, че е било известна свещеност. Във връзка с това възникват култове, в които виното играе роля (култът към Дионис). Появява се дори бог на виното.
Това постепенно е било подготвено в развитието на човечеството. Виното се е появило за първи път с персите. Тук обаче виното е било все още нещо доста светско. Едва постепенно то е намерило своето място в ритуала, в култа към Дионисия. Четвъртата подраса е тази, която първа е родила християнството, а също и тази, която седемстотин години по-рано е обявила мисията си чрез дионисиевите драми. Те първи са въвели виното в сферата на култа. Този факт е изобразен по най-чудесен начин от евангелиста, който е познавал най-много християнството: Свети Йоан. Той описва в самото начало превръщането на водата във вино, защото християнството е дошло първоначално за Четвъртата подраса на Петата коренна раса. Необходимо е било учение, което да прави свещено това, което трябва да се

случи на физически план. Виното откъсва човешките същества от всичко духовно. Който пие вино, не може да постигне духовното. Той не може да знае нищо за Атма, Будхи и Манас, за това, което е трайно, за това, което се прераждa. Това е трябвало да бъде. Целият ход на човешката еволюция е спускане и повторно изкачване. Човекът е трябвало да се спусне до най-ниската точка. И именно за да може той да слезе право на физическия план, се появи Дионисиевият култ. Човешкото тяло трябваше да бъде подготвено за материализъм чрез Дионисиевия култ; ето защо трябваше да се появи религия, която превръща водата във вино. Преди виното беше строго забранено за жреците, те можеха да преживяват Атма, Будхи и Манас. Сега трябваше да се появи религия, която да води право надолу към физическия план, иначе човешките същества не биха се спуснали напълно. Тази религия, която ги водеше надолу, трябваше да има външно проявление, проявление, което е обърнато далеч от Атма, Будхи и Манас, от прераждането, и само насочва вниманието към това, което е от общ характер. Следващото нещо ще бъде, че виното отново ще се превърне във вода.

Ако по-рано водата не се беше превърнала във вино, човекът нямаше да получи всичко, което е в тази земна долина. В началото на Евангелието на Йоан, в описанието на превръщането на водата във вино на сватбата в Кана, ни е показано как Христос е взел предвид това, което е там. Но той също така е разчитал на бъдещето, чрез факта, че от своя страна е въвел Тайнството на Тайната вечеря. Тайната вечеря е най-великият символ на Този, който е започнал този поток на цивилизация с Четвъртата подраса. Бидейки наистина истинският „Син Човешки“, който е слязъл до най-големите дълбини, за да се издигне отново с най-голяма сила, Той е трябвало да се придържа към това, което е там, и да покаже на човечеството как физическото устройство на расата е свързано с Неговата мисия. Ако човечеството се възнесе отново, е било необходимо да има символ, водещ отново от мъртвите към живите: Хляб и Вино. В окултния смисъл хлябът е това, което се получава само когато растението е убито. Отново, виното се получава, когато растението е убито, но след това е допълнително обработено с минерално вещество. Когато човек пече растението, прави същото, както когато убива животното. Когато извличаме вино от растителното царство, в известен смисъл правим същото, както когато пускаме кръв на животното. Хлябът и виното са там като символ на Четвъртата раса. Това, което трябва да се развие в бъдеще, е по-нататъшно изкачване от растителна към минерална храна. Хлябът и виното отново трябва да бъдат пожертвани, трябва да бъдат отказани. Така, когато Христос се появи в Четвъртата подраса, той посочи Хляба и Виното: „Това е Моето Тяло; това е Моята Кръв.“ Тук Той искаше да създаде преход от животинска храна към растителна храна, преход към нещо по-висше.

По това време е имало два класа човешки същества: Първо, тези, чиято храна е била плът и кръв; това са предхристиянските хора, с които Христос по никакъв

начин не се е занимавал. Второ, тези, които са убивали само растения, които са извличали кръв от растенията: хора, които са пиели вино и са яли хляб. За тях Той все още се е занимавал; те са предшествениците на човечеството, което ще съществува в бъдещето.
Значението на Тайната вечеря е преходът от храна, взета от мъртво животно, към храна, взета от мъртво растение. Когато нашата Пета Подраса достигне своя край, в Шестата Подраса, Тайната вечеря ще бъде разбрана. Още преди това ще бъде възможно да започне да се проявява третата форма на храна - чисто минералната. Тогава човекът сам ще може да създава храната си. Сега той приема това, което боговете са създали за него. По-късно той ще напредне и сам ще приготвя в химическата лаборатория веществата, от които се нуждае.
Така че виждате, че всички тези неща произтичат от дълбоки интуиции. Когато при старите източни народи откриваме всякакви инструкции за това какво трябва да се яде, това всъщност не са закони, а истории: Не бива да очаквате ефектът от веществото да е различен от този, който е.
Това, което Христос уби, което всъщност беше пожертвано, след като участва в Тайната вечеря, е физическото тяло. То умира. За цялото човечество това ще умре. Към средата на Шестата Коренна Раса, в последната третина, вече няма да има физическо тяло. Тогава цялото човешко същество отново ще бъде етерно. То ще премине в по-фината субстанция. Но това няма да се случи, ако самият човек не го направи. За целта той първо трябва да премине към храната, която приготвя в лабораторията. Така че човекът, доколкото вече не приема храната си от Природата, а я получава от собствената си мъдрост, от Бога в себе си, дотолкова той бърза и към собственото си обожествяване.
Когато човек започне да се храни сам, ще се постави основата и за нещо по-висше, а именно саморазмножаване. Той постепенно ще създава живот за себе си от минералния свят.
Това е великият напредък на човешката еволюция. Това, което естествоизпитателят знае днес, е само малка част от великия цикъл.
Със Сатурн навлизаме в Минералната епоха. В Атлантската епоха, чрез консумирането на мъртвото, е била направена подготовка за това, което е трябвало да доведе до егоизма. От първоначалните семити до Петата подраса, човешкото его се е развивало много постепенно. В Шестата подраса на Петата коренна раса „Аз-ът“ отново ще достигне по-висок етап на развитие. Това означава, че стоим пред нова, така наречена спирала на съществуване. Предишната спирала е започнала по времето, когато първоначалните семити са положили основата на настоящата коренна раса.

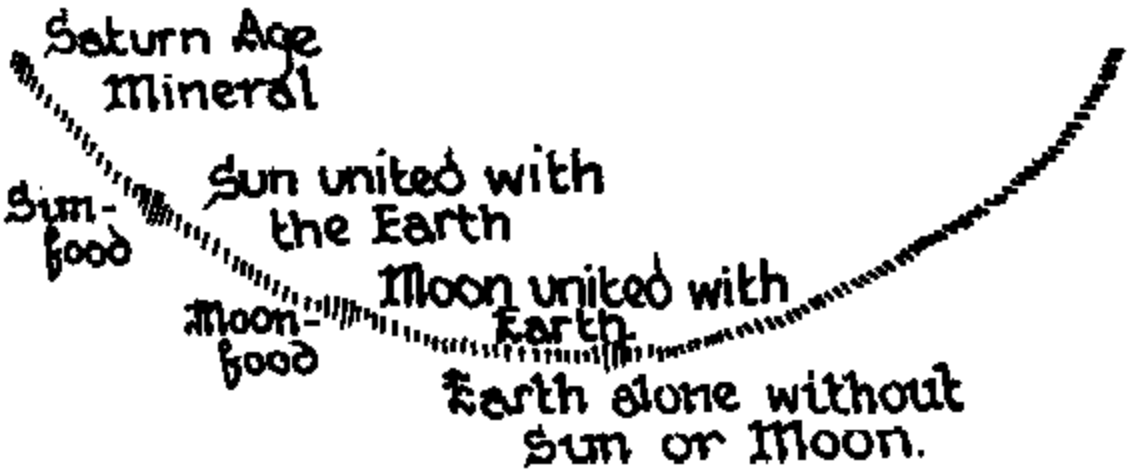

На оригиналната семитска цивилизация дължим всичко, което е съществувало до наши дни. Но сега започва ново въздействие със славянските народи, което ще ни отведе в бъдещето. Един вид скъсване с миналото ще бъде осъществено от хора, които ще внесат нов импулс в света. Това е скрита духовност, извлечена от руското селячество. Тя ще формира втората част от предстоящата спирала. В момента определена култура е в процес на разрушение и се подготвя нова. Тя се подготвя на Запад и ще се осъществи на Изток. Но Старото трябва да активира Новото. Където и да имаме нови импулси в наше време, те са зародишни, тромави, неумели. Напротив, Старото е ясно очертано, но има критичен, разрушителен характер. Семитската раса е родила носителите на Старата култура, които са носителите на това, което се завърта в спиралата.

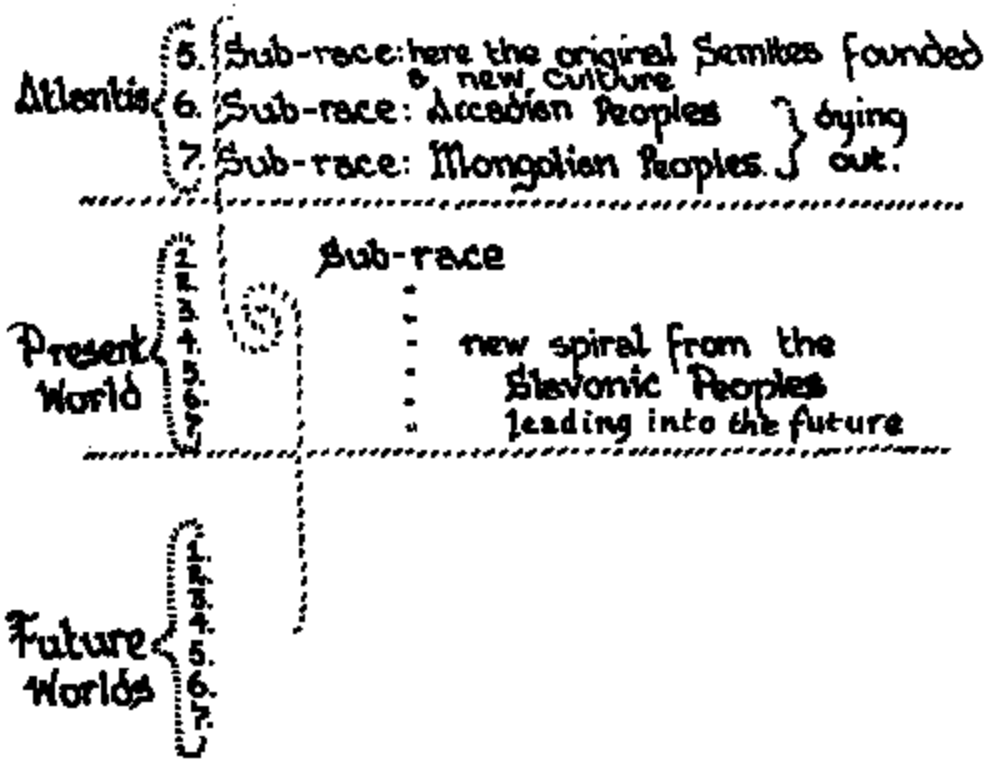

Всички те имат нещо семитско в себе си. Примери: Ласал, Маркс. Спиралата се завърта навътре. Продължение оттук не е възможно. Сега трябва да се направи скок сякаш от единия бряг към другия, към духовността на бъдещата култура на Изтока. Това е един напълно нов импулс.

Това, което принадлежи на бъдещето, е все още неоформено и естествено инфилтрирано от старото. Хекел е човек, който плува в средата на течението и е теглен от двете спирали. Първата част от „Weltritsel“ (Загадките на света) на Хекел[81]е положителна, елементарна теософия: втората част е отрицателна и изцяло разрушителна. Това е двойна спирала (Вирбел).

Можем да наблюдаваме тези противоречия и в социализма на Изтока и Запада. Социализмът на Запада е социализъм на производството; този на Изтока е социализъм на потреблението. Който насочва социалния живот в посока на производството, се съобразява с притежателността, с егоизма. Който се съобразява с потреблението, насочва вниманието си към това, което другите изискват от него; той има предвид своите събратя, съобразява се с братството. Социализмът на производството – Маркс, Ласал – има предвид само работника, доколкото той е производителят. На Изток потребителят е поставен на преден план, както например при Кропоткин, Бакунин, Херцен. Можете да видите как нещата се развиват до кулминация, ако следвате Кропоткин. Той е имал непосредствено разбиране за принципа на полезното взаимодействие в случая с животните. Социализмът на

Запада е изцяло изграден върху борбата. Така теченията на световната еволюция се преплитат едно с друго.

Лекция XXXI

Нашата Пета Коренна Раса, настоящото Пост-Атлантско Човечество, е била предшествана от тази на Атлантида, на сега потопения континент между Европа и Америка. Атлантите по никакъв начин не могат да се сравняват с човешките същества, които днес обитават нашата Земна Кълбо. Защото дори остатъците от тази стара раса са научили различни неща от по-късните жители на Петия Континент и следователно не сме в състояние да реконструираме от тях условията на тази цивилизация. В началото на Атлантската цивилизация не е имало инструменти. Чрез ясновидски сили е било възможно атлантите да накарат земята да обслужва своите нужди. Подготовката на метали за такива цели се появява едва към края на Атлантската епоха.

Една малка група се отделила от населението на Атлантида, точно както сега в Теософското общество отново трябва да се случи отделяне. Тяхната задача била да пренесат нова цивилизация в Петата коренна раса. Мястото, където са живели избраните, малка колония, щяло да се намира в днешна Англия и Ирландия. По това време там са живели първоначалните семити. Те били първите хора, които били в състояние да мислят с интелекта си. Всички идеи на атлантите все още били от образен характер. Закръглената форма на предната част на челото, образуването на частта от мозъка, от която зависи мисълта, се появява за първи път при населението на първоначалните семити, които по никакъв начин не са били подобни на днешната семитска раса. Този първоначален семитски народ, който, може да се каже, е открил мисленето, пътувал през Европа до Азия и там основал цивилизация. Те формирали Петата подраса на атлантите. Седемте подраси на Атлантската коренна раса са били следните: първо, рмоахалите, второ, тлаватлите, трето, първоначалните толтеки, четвърто, първоначалните туранци, пето, първоначалните семити, шесто, първоначалните акадийци, седмо, първоначалните монголи.

Петата коренна раса следователно произлиза от петата подраса на атлантите. Когато погледнем към Азия, там откриваме първата подраса на петата коренна раса, древноиндийската раса, хората, които по-късно са пътували в по-южна посока и там са станали предци на по-късните индийци. Най-съществената характеристика на тази предкова раса, пътувала към северната част на Индия, е, че не е развила истинско чувство за материалната култура. Тя е притежавала духовно виждане от най-висок порядък, съчетано с напълно неразвито чувство за материалното. Древните индийци са били отдръпнати от света; душите им са били напълно подобни на атлантите, тъй като са били способни да развият превъзходен, славен образен свят. Чрез практикуването на йога, работейки отвътре навън, те по-късно са развили това, което днес ни се струва като учена концепция за света. От това, което е било предадено като външна традиция, са останали само фрагменти. Ведите и Бхагавад Гита вече не дават никаква реална картина на могъщите концепции на

индийците, а само отглас. Във философията на Веданта също има само абстрактен остатък от оригиналното учение на индийците, което е било предадено от уста на уста.
Помислете за способността, която се появи в по-късното кабалистично учение във форма, която разработваше въпросите в най-малките детайли с фина сложност, помислете за тази способност, приложена към възвишени космически мисли. Когато по-късно евреинът успя да приложи мисълта към такива неща в кабалистичните учения, от това следваше, че по-късното еврейско окултно учение е само упадъчно отражение, ехо от онази фино формулирана мисловна система на първобитните индийци. И това, в което се превърна учението на брахманите, в никакъв случай не е само религия в смисъла на по-късни системи, а знание, поезия и религия в едно голямо цяло. Всичко това беше, така да се каже, най-финият цвят, извлечената есенция на това, което се беше развило в старата атлантска цивилизация. Европейците също дошли от Атлантида в Западна и Централна Европа и там развили съвсем различно учение. Заселили се групи от хора, които все още не били достатъчно напреднали, за да бъдат избрани да основат нови цивилизации, но все пак притежавали в зародиш това, което в Индия се е проявило по толкова великолепен начин, но тук е останало на много по-ранен етап. Това, което е започнало в Европа, се е развивало все по-далеч и по-далеч към Азия. Основата му е била формирана от общо учение, но в Европа то е останало на донякъде примитивно ниво.
Индийското учение е изразено във Ведите. „Веда“ означава същото като „Еда“, само че съдържанието на Ведите е по-фино развито от това, което е останало тук, в Европа, в по-примитивна форма като Еда, която е записана едва в края на Средновековието. Трябва да осъзнаем, че това велико първично духовно учение е претърпяло известна модификация, предизвикана от мигриращите народи. Първоначалното му величие се е състояло в схващането на могъщото божествено единство, което е било разпознато от духовното виждане на (древните) индийци. Това вече не е било така със следващата, (древната) персийска раса. В мъдростта, произтичаща от това първично индийско виждане, понятието за време е било почти напълно отсъстващо. Именно с Втората подраса, древната персийска, се е появило понятието за време. Времето, вярно е, е било разпознато от индийците, но е било по-еднообразно; понятието за история, за прогресията от несъвършеното към по-съвършеното, е липсвало. Мисленето е било управлявано от идеята, че всичко е произлязло от божественото съвършенство.
Персийското мислене се е ръководило от понятието за време. Зерван Акарана е едно от най-важните божества на персите и това всъщност е Времето. Как се е стигнало до понятието за време? Който търси преди всичко първичното единство на Божеството, както е в случая с древните индийци, трябва да го схваща като абсолютното Добро. Злото, несъвършеното в света, е било за древните индийци

нищо друго освен илюзия; „илюзията“ е била много важна концепция. Тези древни хора са казвали: В света не съществува нищо несъвършено и зло. Ако вярвате, че съществува нещо зло, не сте погледнали на света по начин, достатъчно свободен от илюзията. Ръждата, например, която разяжда желязото, е много полезна другаде: трябва само да помислите къде се намира. Когато погледнете престъпник през завесата на илюзията, той ще ви се стори такъв; ако обаче се отвърнете от илюзията, ще осъзнаете, че няма такова нещо като зло. – Това учение е вътрешно свързано с отвръщането от света.

Различно е било с Втората подраса. Там, при най-ранните персийски народи, на Доброто е било отредено особено място в Световния процес, то е било разглеждано като цел. Казвало се е: Доброто трябва да се търси. Светът е добро и зло, Ормузд и Ариман; и това, което побеждава злото, е Зерван Акарана, Времето. Ето как доброто и злото са влезли в ранната персийска концепция за света като принцип на еволюцията. Заратустранското учение се основава на поставянето на злото в света и на концепцията за времето. Човекът е поставен в живота, за да победи злото. Тази концепция е свързана с факта, че Втората подраса не е била отчуждена от света, а е работила в него. Активна, продуктивна в различни клонове на човешката дейност, с внимание, насочено към външния свят, загрижена за това как някой сам може да създаде добро от света: това е била Втората подраса. Следователно при персите се появява цяла компания от богове; не характеристики на един Бог, а на множество богове; защото светът, ако не се разглежда като илюзия, а като реалност, представлява множественост, многообразие. Боговете, които са били почитани там, са били повече или по-малко личностно-духовни божества.

Най-ранните посветени, които са основали древноиндийското учение, са били и учители на Втората подраса, древната персийска раса. Тук те са адаптирали цялото учение към работещия народ. Те са създали онази религия, която е била осъществена от различните Заратустри.[82]

По-нататъшно посвещение се насочи към Близкия изток: към Египет, към вавилонците, асирийците, халдейците, тези предци на арабите. Там се разви Третата подраса. Тази Трета подраса беше такава, че сега се стремеше да приведе двете посоки - вътрешната природа на човека и външния свят - в хармония помежду си. Независимо дали търсите фундаменталната концепция за тази Трета подраса в Халдея или Египет, навсякъде ще намерите ясно изразено осъзнаване на връзката между човешкия труд и силите на Природата. Това е съществена разлика в сравнение с персийската раса. В Персия имате две сили, доброто и злото, които се борят помежду си. Сега човекът се опитва да привлече различните природни сили или същества в своя служба. Това, което се разви като персийска религия, беше изградено главно върху човешкия морал и трудолюбие. Сега в Третата подраса се разви съзнанието, че човек не овладява природата само чрез телесна сила и

морално поведение, а най-добре чрез знанието. В онези земи, където се е практикувало умело земеделие, както в Египет и Халдея, се е развила координация на небесно-духовните сили с това, което се е извършвало чрез човешки труд. Там се е развило познание за метеорологичната среда и небесните тела. Сила за работа се е търсела в познанието за Природата. Така се е случило, че човекът е насочил погледа си към звездите и астрономията е била свързана с човечеството на Земята. Произходът на човека е бил търсен в звездите. По този начин, в този смисъл за първи път имаме работа с науката. Сега в Третата подраса, вместо вътрешно възприятие, имаме практически знания. Така чуваме за велики посветени, които са преподавали геометрия, практика на геодезия, технически умения.
Плодотворяването на човешката дейност с космическа мъдрост, донесена от духовния свят, се проявява в Третата подраса. С това е дадено нещо, което е превърнало цялата концепция за човешкия живот в един вид небесна наука. При различните народи това е намерило израз по различни начини. В случая с египтяните, Озирис, Изида и Хор са били възприемани като представители на астрономическите явления.
В Азия се развили три различни подраси. Тръгвайки от Атлантида, колония, водена от посветени, пътувала до Азия. Специален резултат от това била древноиндийската цивилизация, втори - древноперсийската; третият резултат била египетско-халдейската цивилизация: всички те имали общ източник на посвещение. В Европа обаче винаги оставали групи, които отпадали от това, което кулминирало с такова великолепие в трите велики цивилизации. Тези отделни културни течения били разпространени в Европа по най-разнообразен начин. В Европа също имало посветени, които формирали Мистерийни школи към края на периода, за който говорим: те били наричани друиди: Дрис означава дъб. Силният дъб бил символ на ранните европейски жреци-учители, защото това, което доминирало народите на север, била мисълта, че старата им форма на култура непременно ще трябва да упадне. Там се преподавал „Здрачът на боговете“ и бъдещето на християнството получило великолепен израз чрез тези северни пророци в това, което по-късно станало „Сагата за Зигфрид“.[83а]Това може да се сравни със сагата за Ахил.[83б]
Ахил е неуязвим с цялото си тяло, с изключение на петата, Зигфрид с изключение на мястото между раменете. Да бъдеш неуязвим по този начин означава, че си бил посветен. В Ахил имате посветения на Четвъртата Подраса, която лежи на възходящата крива на културното развитие на човека: следователно всички горни части на Ахил са неуязвими; само петата, долната природа, е уязвима, точно както Хефест е куц. Германският Зигфрид също е бил посветен на Четвъртата Подраса, но уязвим между лопатките. Това е неговото уязвимо място, първо направено неуязвимо от Този, който е носил кръста. Със Зигфрид боговете достигат своя падение, северните богове се приближават към своя край (Здрачът на боговете). Това придава на северната сага трагичната ѝ нотка, защото тя не само сочи към

миналото, но и към Здрача на боговете, към времето, което предстои. Друидите са дали на човека учението на упадъчните северни богове. Така, в това, което все още беше символична форма, битката при Свети Бонифаций[84]с Дъба представлява битката на друидите със старото жречество.
Навсякъде на север могат да се посочат следите от това, което се е проявило в Азия. Например Муспелхайм и Нифлхайм са еквивалент на Ормузд и Ариман. Гигантът Имир, от когото е направен целият свят, съответства на разрязването на парчета на Озирис. По най-подробен начин може да се проследи връзката между европейските народи на Севера и другите цивилизации. Когато в Южна Европа се е развивала Четвъртата подраса, северните племена също са направили прехода към Четвъртия етап, така че при германските народи Тацит[85]откри много неща, свързани с южната култура. Ирмин[86]например е същата фигура като Херкулес. Тацит също ни разказва за един вид култ към Изида там на север. Така по-старите етапи на цивилизациите са се развили към това, което ще се превърне в християнство.
Така че, помислете за Европа, Централна Азия и Египет като засяти със семето на това, което се е развило под влиянието на Посветителските школи. Тези Посветителски школи изпратиха от своята среда основателя на Петата [Четвъртата] Подраса, който дълго време беше подготвян под прикритието на Мистериите. Това е личността, която в Библията е наречена Авраам. Той произхожда от Ур в Халдея и се развива като извадка от трите по-стари цивилизации. Задачата, която беше представена в Авраам, беше да пренесе в човешкия свят всичко, което е било почитано във външния свят; да създаде посветени, които ценят високо човешкото, за да основат култа към личността. Това доведе до лични качества у еврейските патриарси. Тук имаме работа с двуличие и хитрост. Яков получава наследството си, като използва хитрост и хитрост, за да вземе това, което иска от брат си. Това е реалността, от която се е развила нашата съвременна цивилизация: тя е основана на интелигентност и притежателност. В историите на Стария завет това е великолепно изразено като един вид зора на новото. Би било невъзможно да се представи този произход по по-силен начин. Исав все още е космат мъж, което означава, че той представлява човешкия тип, който е още по-заплетен във физическото; Яков представлява този, който разчита на своята интелигентност и хитрост и по този начин постига това, което сега всъщност се развива в човешката природа. Тук е поставено началото на преодоляването на физическата сила чрез интелигентност. Посветителите не винаги въвеждат нещо велико в света, а това, което по необходимост трябва да се случи. „Израел“ означава: Този, който води човека към невидимия Бог, който обитава вътре. Израел: Ел означава целта; Исра = невидимият Бог. Дотогава Бог е бил видим, независимо дали е бил този, който е давал импулса към Доброто и Злото, както при персите, дали Богът, който е имал тялото си в звездите, във Вселената: Този Бог е бил преживяван като нещо видимо.

И сега имаме еврейското посвещение, изобразено в Йосиф и неговите дванадесет братя. Това е красива и силна алегория. Алегоричното сега се проявява: интелектът, когато желае да бъде ефективен, става разказвач на алегории.
За първи път е разказано как е бил посветен Йосиф. Той е бил отстранен от обичайната си среда, продаден за двадесет сребърника и хвърлен в яма, където е останал три дни. Това показва посвещение. След това той отива в Египет, където дейностите му носят нов живот. И сега най-накрая посочихме прехода, който е започнал по това време от познанието за Бога в звездите към познанието за човека. Йосиф е бил отхвърлен, защото е сънувал. Той е сънувал следния сън: Слънце, Луна и единадесет звезди се поклонили пред него. Единадесетте звезди са единадесетте знака на Зодиака. Той се чувствал като дванадесетия. Символизмът на Звездната религия сега е пренесен в човешкото. В дванадесетте братя, отправната точка на дванадесетте племена - познанието за Бога в звездите, е пренесено в личното. „Сега със сигурност не искаш да твърдиш“, казал баща му, „че братята ти ще ти се поклонят“. Тук ни е дадена промяната. Божественото знание за звездите е заменено от знание, свързано с личното човешко. Това намира своята форма в Моисеевия закон.
От трите Древни Цивилизации, чрез посвещението на еврейските патриарси, е произлязла тази Четвърта Цивилизация, първичната Еврейска. Ние я имаме като Четвърта Подраса, защото към нея принадлежат и цивилизациите на Древна Гърция и Рим. Цивилизациите на Гърция и Рим (римското право) стават велики именно чрез този личен елемент, докато накрая тази мисъл се въплъщава, достигайки кулминацията си в християнството. Така че именно в този по-нисш расов клон се появява действителното течение на Четвъртата Подраса. Гръко-латинското течение е по-висша форма на юдейското; тук култът към личното е засилен. Няма противоречие между това спускане до най-дълбоката точка и след това изкачването.

Навсякъде [в рамките на Четвъртата подраса] можем да наблюдаваме това. Личностното всъщност е трябвало да се изрази по начина, описан в сагата за Исав и Яков, за да намери своето пречистване в красотата на човешката култура на

гърците и величието на човешката култура на римляните. В сагата за Одисей древната цивилизация на жреците е била завладяна с хитрост. Именно от цивилизациите, възникнали от това, е могло първо да се развие християнството, което всъщност съдържа всички древни култури в себе си и следователно може да ги абсорбира. В съответствие с произхода си Исус Христос е бил родом от Галилея... „Галилеянин“ означава: „Чужденецът“, някой, който всъщност не принадлежи; „Галилея“ означава малка изолирана територия, където е могъл да бъде отгледан някой, който в родната си среда е трябвало да приеме в себе си не само еврейската, но и всички древни форми на култура.
От взаимодействието между римляните и северните народи сега се е развила Петата подраса, в която ние самите живеем. Тя все още е запазила импулс от старите посветителни школи в мавританците и арабското влияние, дошло от Азия. Това е винаги същото влияние, същата посветителна школа. Можем да проследим как ирландските монаси, както и тези, които работят в научни области, са по същество вдъхновени от мавритано-арабската наука. Това ѝ придава същия фундаментален характер в нова форма, по начин, по който сега би могла да бъде приета. Именно тук християнството за първи път намира своя истински израз. То просто е преминало през древногръцката цивилизация, докато се е подготвял Петият културен период; и след това намира тук твърда почва, въплъщавайки се в цяла редица народи. Всичко по това време е било пропито и вдъхновено от християнството. Нашето настояще време с неговата материалистична култура е последният радикален израз на това, което тогава е било въведено. Раждането на тази нова култура е символично представено в сагата за Лоенгрин. Лоенгрин е инициаторът на „града-държава“, а градският живот, който води до нов културен етап, е символизиран от Елза от Брабант.
Във всички тези потоци проникват и други, например монголските племена. Това, което първоначално е дошло от Запад, е било свързано с това, което е дошло с хуните от Изток. Така от Изток и Запад се е събрало нещо, което е било свързано: монголските и германските племена. Тези, които са произлезли от Запад, са били потомци на атлантите, както и монголците от Изток. По същество и двата потока са били свързани. Винаги единият поток пресича друг. И двата обаче имат обща родна земя, тъй като и двата произхождат от Атлантида.
Сега тук, на север, всичко, което е останало от по-ранни времена, е придобило по-утвърдена форма. Едновременно с епохата на еврейските пророци, през вековете преди Христа, тук откриваме индикации за велик, първичен, атлантски посветен. Вод-Водха-Один.[87]Това е модернизирана Атлантида, в нова форма, атавизъм, връщане към Атлантската епоха. И това се случва навсякъде, включително и в Азия. В Азия W, звукът V, става B, Wodha = Bodha = Buda. Будизмът се появява като връщане към Атлантската епоха. Ето защо откриваме будизма най-разпространен с това, което е останало от атлантите сред монголските народи. И където самите

стълбове на неговото величие се появяват в Тибет, там имаме модерен, монументален израз на атлантската култура.
Човек трябва да опознае такива взаимоотношения между народите, тогава ще разбере и историята. Когато Атила,[88]борецът за монотеизъм се появява в Европа, но именно християнството го спира първо, защото там се сблъсква с нещо по-голямо от всичко, което хуните притежават. Монотеизмът на хуните, като резултат от атлантска цивилизация, е от такъв мащаб, какъвто те не са открили у никой друг народ, който са срещнали по пътя си. Само християнството е оказало силно влияние върху тях. Много неща в историческото развитие трябва да се разберат в светлината на тези велики съображения.
Известният пътешественик Питърс,[89]със сигурност чувства, че старият Бодхизъм и Вотанизмът могат да се слеят, но не знае, че ние в Европа трябва не само да бъдем представители на това, което идва от древното минало, но и на нещо ново, на нова спирала. В старата част на спиралата се намесва най-новото, мъдростта, сочеща към бъдещето. Това е свързано със старата мъдрост, както ясното дневно съзнание е свързано с трансовото съзнание. С напълно ясно дневно съзнание бъдещите народи ще развият духовна култура, която ще бъде различна от старата. Поради тази причина теософията не трябва да бъде само това, което е пренесено от старото, от будизма и индуизма; това със сигурност би се разпаднало. Нещо ново трябва да възникне от семената, които спят в Източна Европа, обединявайки се с всичко, което се разработва там.
Присъщата култура на бъдещето се крие в разгръщането на това, което сега е в зародишно състояние в народните елементи на Източна Европа. Ние самите в Централна Европа сме авангардът. Източна Европа трябва да осигури средствата, човешкия материал за това, което тук се основава предварително.
Розенкройцерските школи винаги са учили, че Централна и Западна Европа са само предни постове на това, което ще се развие в европейския Изток, което ще произлезе от оплодяването на народния елемент и европейското знание. При Толстой всичко се оплодява чрез западноевропейската култура, но по начин, различен от този на другите преди него. С мощна простота той изказва това, което никой Кант и никой Спенсер не би могъл да изрази. Това, което там изглежда презряло, се появява у него като нещо все още неосъществено. Но винаги е така с това, което е в състояние на семе. Не от финото, усъвършенствано растение, а от разсада израства новото, бъдещо растение.
Каквото и да преживее човек, той може да гледа с пълно доверие към бъдещето. Защото, както кристалът се развива от алкален разтвор едва след енергично разбъркване, така и нещо ново може да се развие само след големи сътресения.

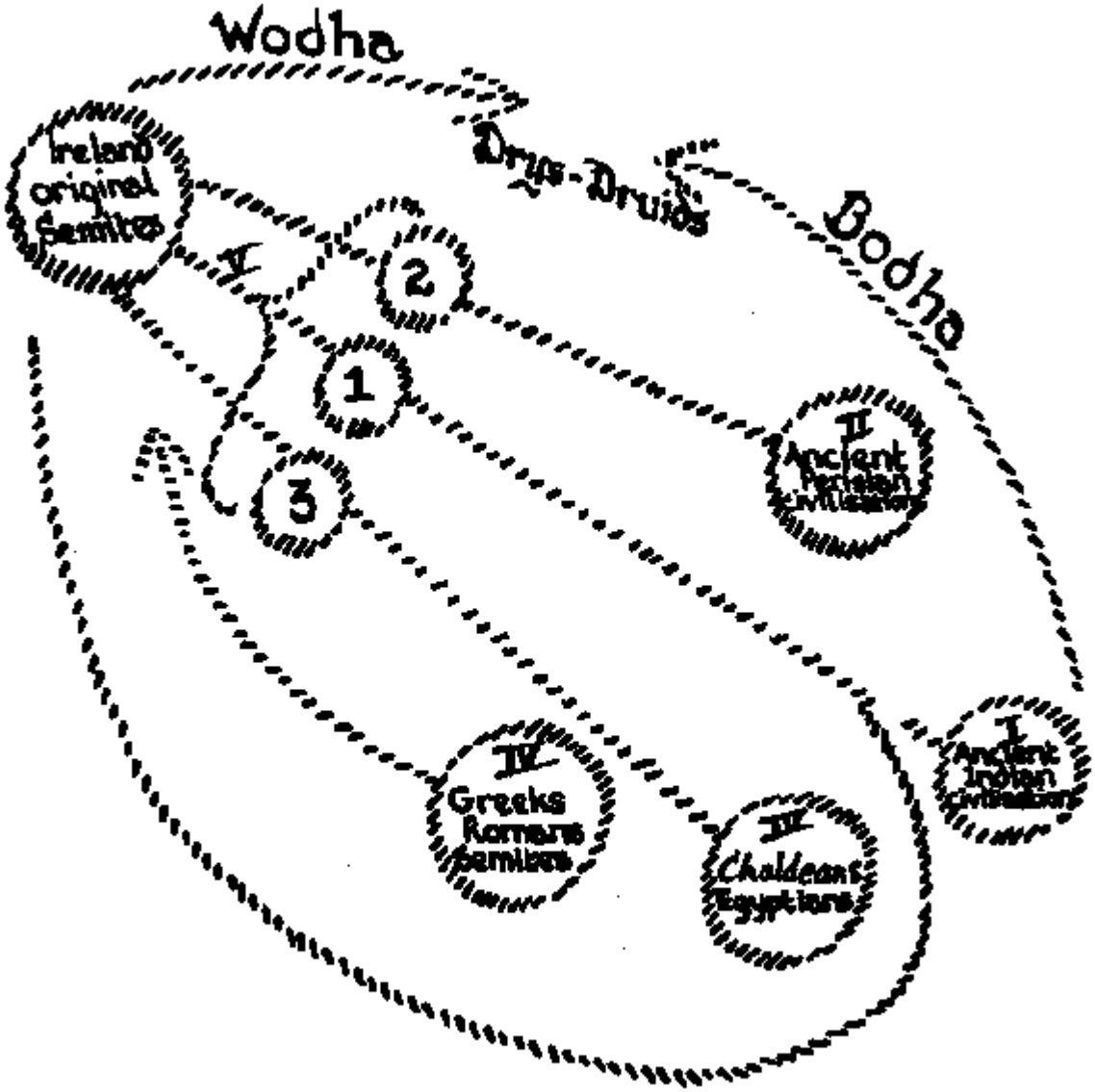

Schematic Survey of the Stages of World-Evolution.

С тази аудитория Рудолф Щайнер е могъл да приеме това знание за даденост и затова то е само засегнато или частично разгледано в различните лекции на курса.

Седем *етапа на съзнанието* (планетарни еволюции)

1. Трансово съзнание, Универсално съзнание (Стар Сатурн)
2.
3. Съзнание на дълбок сън, съзнание без сънища (Старо слънце)
4.
5. Съзнание за сънища, съзнание за образи (Стара Луна)
6.
7. Будно съзнание, осъзнаване на обекти (Земя)
8.
9. Психическо или съзнателно образно съзнание (бъдещ Юпитер)
10.
11. Свръхпсихично или съзнателно сънно съзнание (бъдеща Венера)
12.
13. Духовно или съзнателно универсално съзнание (Вулкан)
14.

Всяко от тях се развива чрез Седем *Условия на Живот*
(Кръгове, Кралства)

1. Първо начално царство
2.
3. Второ начално царство
4.
5. Трето начално царство
6.
7. Минерално кралство
8.
9. Растително царство
10.
11. Царство на животните
12.
13. Човешкото царство
14.

Всяко от тях преминава през Седем *Състояния на Формата* (Глобуси)

1. Арупа
2.
3. Рупа
4.
5. Астрал
6.
7. Физически
8.
9. Пластмаса-Астрал
10.
11. Интелектуален

```
12.
13.  Архетипен или първично-изобразителен
14.
```

Всяко Състояние на Формата отново преминава през 7 х 7 етапа на развитие; например нашето настоящо Четвърто Състояние на Формата (на *Минералното Царство* , в рамките на *Четвъртата Планета* , Земята) преминава през така наречените 7 Коренни Раси (епохи или Главни Периоди на Времето) и отново през Културните Епохи на нашата настояща Пета Коренна Раса (Следатлантска Епоха).

След всяко „Царство“ има кратка Пралая (състояние на сън) и след всяко Състояние на съзнанието - дълга Пралая.

Според „Записки от лекционен цикъл, проведен в Берлин през октомври/ноември 1904 г. – следователно една година преди настоящия курс – Рудолф Щайнер е направил диаграмата (следващата) и приложеното обяснение:

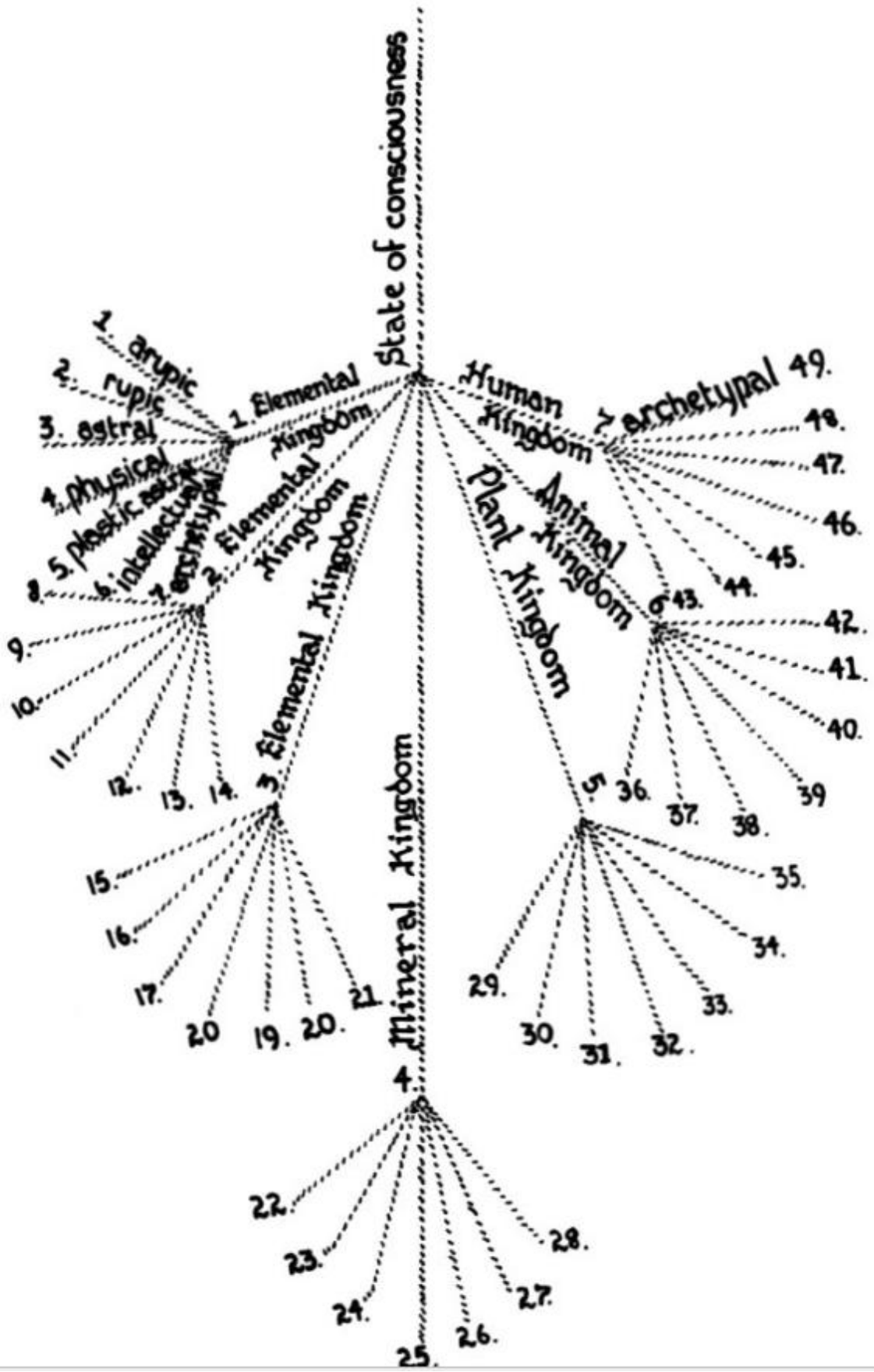
State of consciousness
1. Elemental Kingdom
1. arupic
2. rupic
3. astral
4. physical
5. plastic astral
6. intellectual
7. archetypal
2. Elemental Kingdom
3. Elemental Kingdom
Mineral Kingdom
4.
Plant Kingdom
5.
Animal Kingdom
6.
Human Kingdom
7. archetypal
8.
9.
10.
11.
12.
13.
14.
15.
16.
17.
20
19.
20.
21.
22.
23.
24.
25.
26.
27.
28.
29.
30.
31.
32.
33.
34.
35.
36.
37.
38.
39
40.
41.
42.
43.
44.
45.
46.
47.
48.
49.

Така човекът преминава през следната еволюция:

Първа планета (Трансово съзнание)	
I. Елементарно царство Форма 1. арупичен 2. Рупич 3. астрален 4. физически 5. пластично-астрален 6. интелектуалец 7. архетипен	IV. Минерално царство Форма 22. арупичен до 28. архетипен V. Растително царство Форма 29. арупичен до 35. архетипен
Пралая	
II. Елементарно царство Форма 8. арупичен до 14. архетипен	VI. Животинско царство Форма 36. арупичен до 42. архетипен
Пралая	Пралая
III. Елементарно царство Форма 15. арупичен до 21. архетипен	VII. Човешкото царство Форма 43. арупичен до 49. архетипен
Пралая	Лонг Пралая
Втора планета (Съзнание без сънища)	
I. Елементарно царство (и така нататък, всичко както с първата планета)	
Трета, четвърта планета и така нататък.	

25-ият етап винаги е най-дълбокият, най-плътният, среден етап. Сега сме на четвъртата планета, на 25-ия етап, следователно на най-плътния етап от всички. На седмата планета, в седмото царство, човешкото царство, и седмата форма, архетипната, ще бъде постигнато най-висшето съвършенство на човешката еволюция. Тогава човекът ще има своята архетипна форма; той ще бъде богоподобно човешко същество и ще притежава всеобхватно духовно съзнание. (Берлин, 29 октомври 1904 г.)

Допълнителна диаграма на еволюцията

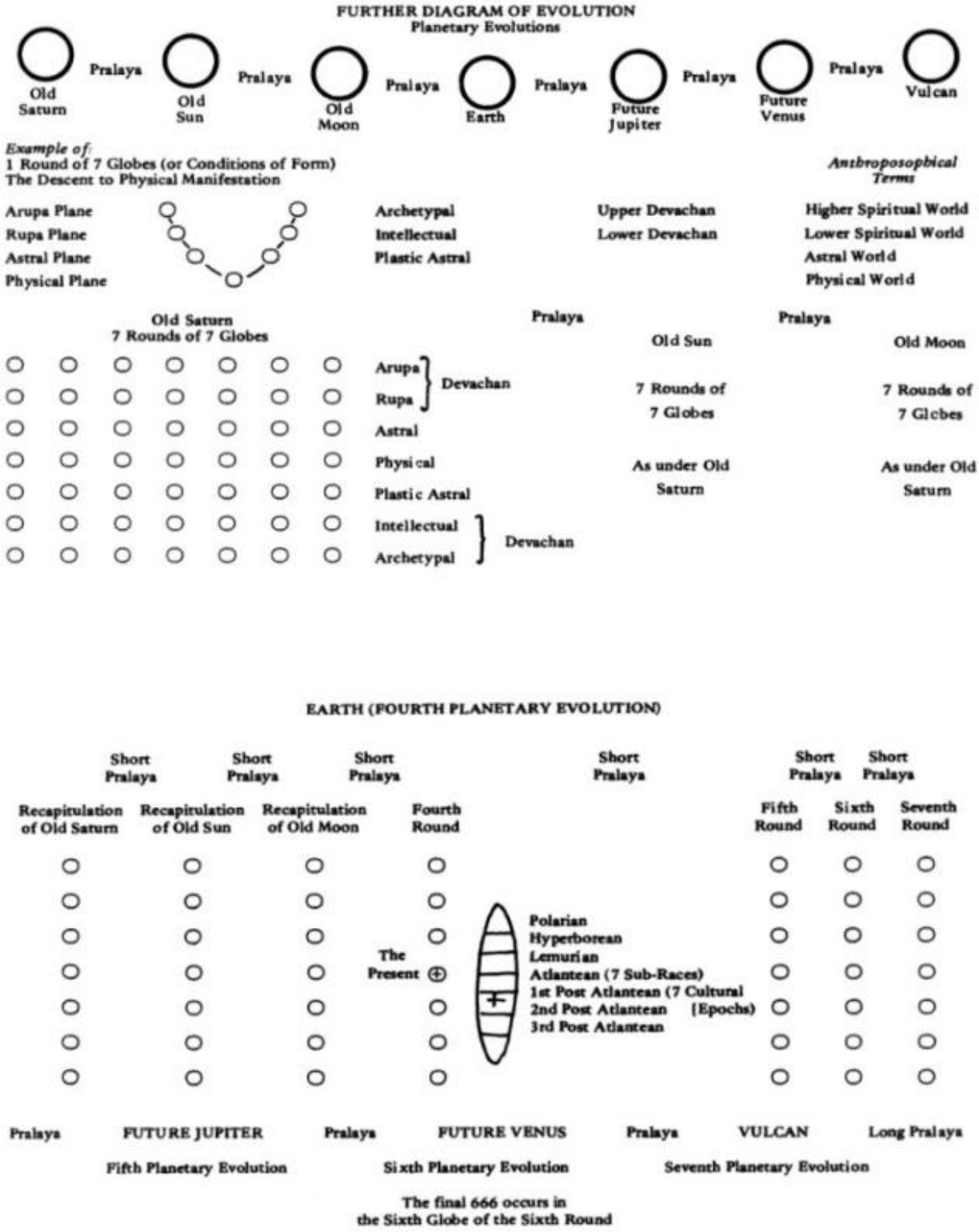

Речник на индийско-теософските термини

Архати

Адепти, посветени, окултни учители, Махатми или Майстори.

Арупа

Без форма.

Самолет Арупа

По-висшите области на Девачан. Висш духовен свят (PC).

Атма

Дъхът на живота - духът. Седмият и най-висш принцип в човека. Духът-човек. (RS)

Авиджа

Незнание.

Авичи

Ад.

Бхава

Индивидуално съществуване.

Бодхисатва

Този, чието същество (сатва) е просветление (бодхи), предшестващо състоянието на Буда.

Будхи

Теософски: Световна душа или Световен разум и като 6-ти принцип на човешкото същество: Духовна душа. Наречена от Рудолф Щайнер Дух на живота.

Будхи-Манас

Висш Манас в контраст с нисшия Манас (Кама Манас). Висше Его.

Чела

Окултна зеница.

Причинно-следствено тяло

Според Рудолф Щайнер, екстрактът от етерното и астралното тяло, който човекът носи от земния живот в земния живот и непрекъснато обогатява.

Девачан

Духовен свят. Вижте под „Планове“.

Деви

Духовни същества, функциониращи на нива, по-висши от физическите.

Дхян-Чохани

Планетарни Духове, усъвършенствани човешки същества от по-ранни Кръгове. - Ориенталско наименование за Архаите или Архангелите.

Джара-марана

Падението.

Джати

Това, което преди раждането ни притиска към раждането.

Кали Юга

Юга: възраст; Кали: тъмнина.

Кама

Обща астралност, т.е. същност на желанията и мечтите.

Кама-Манас

Земно съзнание или нисш Манас, за разлика от висшия Манас (Будхи-Манас). Наричан още от Рудолф Щайнер Интелектуална душа.

Кама-прана съзнание

Общо съзнание за живота.

Кама-рупа

Астрално тяло, тяло на желанията.

Крия-шакти

Силата на саморазмножаването.

Огънят на Кундалини, светлината на Кундалини

Змийски огън, змийска сила. Описан от Рудолф Щайнер в „Как да постигнем познание за висшите светове“ като „сила, действаща в духовното възприятие“ и като „елемент от висшата материя“.

Линга Шарира

Етерно тяло.

Липикас

Наричани още Махараджи: Възвишени духовни същества, свързани с човешката съдба (Карма): Господари на Кармата, които ръководят въплъщението.

Маха-пара-нирвана

Най-високият от Седемте равнини.

Манас

Буквално, дух. Като човешки принцип, наречен от Рудолф Щайнер Дух-Себе.

Манвантара

Космически ден; седем кръга, период на проявление, за разлика от периода на разтваряне или покой – Пралая.

Ментален свят, ментално ниво

Девачан.

Нама-рупа

Разграничение между име и форма (субект и обект).

Нидамас

Дванадесетте Нидани са дванадесетте Карма-сили, които водят до въплъщение. Вижте Лекция 15.

Нирманакая

Според Рудолф Щайнер, астрално тяло е толкова силно развито, че при смъртта не остават следи: Тяло на Буда-същество, постигнало съвършенство.

Пара-нирвана равнина

Лежи още по-високо от Нирвана Равнината (вижте под Равнини).

Питрис

Бащи или Предтечи на земните хора на Старата Луна и Старото Слънце.

Самолети

Теософско-индийската терминология за седемте плана, нива или свята вече е била заменена от Рудолф Щайнер, доколкото е възможно, с немски изрази в неговата *„Теософия“* (1904) и в по-късни лекции.

Теософска литература	**Антропософска литература**
Физически план	Същото, също: физически свят, свят на разбирането
Астрална равнина	Същото, също: Духовен свят или земя, Въображаем свят, Елементарен свят
Девачан или ментално ниво	Същото, също и Земята на духовете, Духовния свят, Светът на хармонията на сферите, Светът на вдъхновението
Рупа-Девачан	Долният Девачан, Долният духовен свят, също Небесният свят
Арупа-Девачан	Висш Девачан, Висш духовен свят, свят на истинската интуиция
Шушупти или Будхи равнина	Буди равнина, също така Светът на Предвиденето
Самолетът Нирвана	Самолетът Нирвана
Пара-нирвана равнина	Самолетът Нирвана
Маха-пари-нирвана равнина	Самолетът Нирвана

Този свят над Света на предвижданията е от такова естество, „че в съответствие с истината и праведността неговото име не може да бъде дадено на европейските езици, защото не би било добре да се избере

каквото и да е име за това, което на източните езици се нарича Нирвана и което е по-висше от Света на предвижданията“. Рудолф Щайнер, Лекция, Берлин, 25 октомври 1909 г. в *„Христовият импулс и развитието на его-съзнанието“* . Вижте също *„Теософията на розенкройцерите“* , *„Изтокът в светлината на Запада“* , *„Макрокосмос и микрокосмос“* , *„Човекът в светлината на окултизма“, „Теософия и философия“* .

Праджа-пати

Творческите сили (от гледна точка на въплъщението).

Пралая

Състояние на сън; Съществуване по време на период на почивка между две Манвантари, наричано още затворена орбита.

Прана

Общ Жизнен Принцип; когато се излее във физическото тяло, се нарича етерно тяло. Понякога Жизнен Етер.

Коренни раси

Седемте основни епохи или векове на Четвъртия Глобус или Състояние на Формата в еволюцията на Земята: 1. Полярна, 2. Хиперборейская, 3. Лемурийска, 4. Атлантска, 5. Арийска или Пост-Атлантска Коренна Раса; следващите две епохи винаги се наричат 6-та и 7-ма Коренни Раси.

Рупа

Тяло, форма.

Рупа План

Долният Девачан, Долният духовен свят. (RS)

Саня

Съвършенство.

Санскара

Организиращата склонност, желание.

Шад-аятана

Това, което разбирането прави от дадено нещо.

Шушупти самолет

Буди равнина. Вижте под Самолети.

Скандхи

Според будизма, достига се до петте фундаментални принципа във всяко човешко същество: тяло, усещане, мислене, воля, съзнание. Според Рудолф Щайнер е практически идентично с кармата. Вижте лекция 17 от курса.

Спарша

Контакт със съществуването.

Тат твам аси

„Това си ти“: Известна формула на Ведите.

Тришна

Жажда за съществуване.

Упадана

Чувство за комфорт в съществуването.

Ведана

Кармични резултати от чувствата и усещанията.

Виджняна

Съзнание. Разбиране, интелектуално познание.